

**7. Uluslararası
Yükseköğretim Çalışmaları Konferansı**
17-19 Ekim 2024 – Ankara / TÜRKİYE

*The 7th International
Higher Education Studies Conference*
October 17 - 19, 2024 – Ankara / TÜRKİYE

IHEC 2024

**BİLDİRİ ÖZETLERİ
ABSTRACTS****IHEC 2024****BİLDİRİ ÖZETLERİ/ ABSTRACTS**Ankara – Ekim 2024
*Ankara – October 2024***Editors/ Editörler:**

Şahabettin Akşab & Gökçe Gökalp

Telif hakları © 2024, Yükseköğretim Çalışmaları Derneği (YÖÇAD)'ne aittir ve kesinlikle saklı tutulmuştur. Bu dokümanın hiçbir bölümü, Yükseköğretim Çalışmaları Derneği'nden yazılı izni alınmadan herhangi bir formda çoğaltılamaz.

Onaylanmış değişiklikleri haricinde her bakımdan ve açıdan orijinalinin aynısı olan bu kopyanın yayımlanması için, telif hakkı sahibi olan Yükseköğretim Çalışmaları Derneği'nden gerekli izin alınmıştır. Bu dokümanın hiçbir bölümü, önceden Yükseköğretim Çalışmaları Derneği'nden yazılı izni alınmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt veya benzerleri de dahil olmak üzere herhangi bir yolla ve araçla çoğaltılamaz, herhangi bir erişim sistemi içinde depolanamaz veya saklanamaz ya da herhangi bir formda iletilemez.

Copyright © 2024 by Yükseköğretim Çalışmaları Derneği (YÖÇAD) strictly reserved. No parts of this material may be reproduced in any form without the written permission of YÖÇAD.

Permission has been obtained from the copyright holder, YÖÇAD to publish this document, which is the same in all material respects, as the original unless approved as changed. No parts of this document may be reproduced, stored in any retrieval system, or transmitted in any form, or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior written permission of YÖÇAD.

7. Uluslararası Yükseköğretim Çalışmaları Konferansı TÜBİTAK BİDEB 2223 Programları kapsamında desteklenmektedir.

The 7th International Higher Education Studies Conference is supported within the scope of the TÜBİTAK BİDEB 2223 Programs.

KOMİTELER/ COMMITTEES

Düzenleme Kurulu / Organizing Committee

- Prof. Dr. Armağan ERDOĞAN, Beykoz Üniversitesi
- Doç. Dr. Elif BENGÜ, Abdullah Gül Üniversitesi
- Doç. Dr. Gökçe GÖKALP, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- Dr. Mete KURTOĞLU, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- Dr. Mehmet ŞENGÜL, Hacı Bayram Veli Üniversitesi
- Araş. Gör. Dr. Şahabettin AKŞAB, Gaziantep Üniversitesi
- Tugay DURAK, University College London, İngiltere
- Dr. Büşra AĞAN, OSTİM Teknik Üniversitesi
- Dr. Egehan Özkan ALAKAŞ, OSTİM Teknik Üniversitesi
- Öğr. Gör. Ayşe ATABEY, OSTİM Teknik Üniversitesi

Danışma Kurulu / Advisory Committee

- Prof. Dr. Rachel BROOKS, Surrey Üniversitesi, İngiltere
- Prof. Dr. Ömer DEMİR, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi (Kurucu Rektör)
- Prof. Dr. Mehmet DURMAN, Beykoz Üniversitesi
- Prof. Dr. Yüksel KAVAK, TED Üniversitesi
- Prof. Dr. Stan TAYLOR Durham University, İngiltere
- Prof. Dr. Metin TOPRAK, Sabahattin Zaim Üniversitesi
- Prof. Dr. Öktem VARDAR, TED Üniversitesi (Kurucu Rektör)
- Prof. Dr. Murat YÜLEK, OSTİM Teknik Üniversitesi

Bilim Kurulu/ Academic Committee

- Doç. Dr. Duygun GÖKTÜRK AĞIN, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- Doç. Dr. Seema ARIF, University of Management and Technology, Pakistan
- Doç. Dr. Alim ARLI, Marmara Üniversitesi
- Doç. Dr. Pınar AYYILDIZ, Ankara Medipol Üniversitesi
- Doç. Dr. Sevinç Gelmez BURAKGAZİ, Hacettepe Üniversitesi
- Doç. Dr. Melis CİN, Lancaster Üniversitesi, İngiltere
- Dr. Öğr. Üyesi Alper ÇALIKOĞLU, Nazarbayev Üniversitesi, Kazakistan
- Doç. Dr. Aylin Çevik ÇAKIROĞLU, TED Üniversitesi
- Doç. Dr. Serap EMİL, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- Doç. Dr. Hasan Yücel ERTEM, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
- Doç. Dr. Murat ESEN, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
- Dr. Tuncer FİDAN, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
- Doç. Dr. Deniz DERİNBAŞ GÜLMEZ, Necmettin Erbakan Üniversitesi
- Prof. Dr. Sedat GÜMÜŞ, The Education University of Hong Kong, Hong Kong
- Prof. Dr. Karri HOLLEY, Alabama Üniversitesi, USA
- Dr. Metin KARTAL, Kafkas Üniversitesi
- Prof. Dr. Natasha KERSH, University College London, İngiltere
- Prof. Dr. Zeynep KIZILTEPE, Boğaziçi Üniversitesi
- Prof. Dr. Yaşar KONDAKÇI, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- Prof. Dr. Türker KURT, Gazi Üniversitesi

- Doç. Dr. Ömür Hakan KUZU, Selçuk Üniversitesi
- Doç. Dr. Vijay Kumar MALLAN, Otago Üniversitesi, Yeni Zelanda
- Prof. Dr. Suphan NASIR, İstanbul Üniversitesi
- Dr. Maissam NIMER, Özyeğin Üniversitesi
- Dr. Yusuf İktbal OLDAÇ, Lingnan Üniversitesi, Hong Kong
- Dr. Feride ÖKSÜZ GÜL, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- Prof. Dr. Saim ÖZÇÜRÜMEZ, Başkent Üniversitesi
- Prof. Dr. Şükrü Oğuz ÖZDAMAR, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
- Dr. Tom PARKINSON, Kent Üniversitesi, İngiltere
- Prof. Dr. Mustafa POLAT, OSTİM Teknik Üniversitesi
- Prof. Dr. Fatma Nevra SEGGİE, Boğaziçi Üniversitesi (Emekli)
- Prof. Dr. Ahmet SELAMOĞLU, Fenerbahçe Üniversitesi
- Dr. Harun SERPİL, Anadolu Üniversitesi
- Prof. Dr. Ünsal SİĞRİ, OSTİM Teknik Üniversitesi
- Prof. Dr. Ali SINAĞ, İstanbul Aydın Üniversitesi
- Prof. Dr. Funda SİVRİKAYA, İstanbul Aydın Üniversitesi
- Doç. Dr. Gülşah TAŞÇI, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
- Doç. Dr. Adem YAMAN, Çanakkale Üniversitesi

IHEC 2024 KATILIMCILARI VE ÜLKELERİ

7. Uluslararası Yükseköğretim Çalışmaları Konferansı'na (IHEC 2024) aşağıdaki alfabetik sıradaki altı ülkeden araştırmacı katkı sağlamıştır:

- İngiltere
- İtalya
- Hong Kong
- Kanada
- Pakistan
- Türkiye

IHEC 2024 PARTICIPANTS AND THEIR COUNTRIES

Researchers from six countries in alphabetical order below have contributed to the 7th International Higher Education Studies Conference (IHEC 2024):

- Italy
- Canada
- *Hong Kong*
- *Pakistan*
- *The United Kingdom*
- *Türkiye*

DAVETLİ KONUŞMACILAR KEYNOTE SPEAKERS

YÜKSEKÖĞRETİMDE ARAŞTIRMA YÖNETİMİ: KALİTE ODAKLI BİR TASARIM MODELİ

Ali Sınağ

İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Yükseköğretimin çıktı odaklı, küreselleşmenin daha yoğun hissedildiği bir yapıya dönüşmesiyle üniversitelerimiz artık eğitimde mesleğe ne kadar hazır ve donanımlı mezunlar yetiştirdiklerini, araştırmada laboratuvarda yürütülen bir çalışmanın sonuçlarının ürüne dönüşüp dönüşmediğini ve toplum için nasıl bir katma değer oluşturduklarını izlemek, sorgulamak ve süreçlerini bu dönüşüme uygun bir şekilde iyileştirmek durumdadırlar. Bu noktada yükseköğretim camiamızda YÖKAK'ın kuruluşuyla daha da yoğun konuşulmaya başlanılan yükseköğretimde kalite güvencesi yaklaşımının gittikçe önem arz eden kritik bir kavram haline geldiğini görmekteyiz. Misyon Farklılaşması yaklaşımını Araştırma Odaklı benimseyen üniversitelerimizin 2547 sayılı YÖK kanununun 42. Maddesini sadece öğretim üyelerinden faaliyet raporlarının toplanması şeklinde değil aslında araştırma sürecini PUKÖ döngüsünün izleme ve iyileştirme ayaklarını uygulanabilir bir araştırma politikası ile bütünleştirmeleri şeklinde yorumlamaları beklenir. Bu çalışmada araştırma yönetiminin özellikle izleme ve iyileştirme adımlarının öne çıktığı bir model ve süreç tasarımı önerilmektedir.

WHAT IS A HIGHER EDUCATION STUDENT? PERSPECTIVES FROM ACROSS EUROPE

Rachel Brooks

University of Surrey, Surrey, United Kingdom

Assumptions are often made within policy, as well as by academics, that what it means to be a higher education (HE) student in Europe today is common across nation-states – driven by the increase in cross-border educational mobility (through the Erasmus scheme), the development of a European Higher Education Area, and the widespread impact of marketisation and expansion of higher education. Nevertheless, cross-national empirical evidence is rarely cited in support of such assumptions. To address this gap, I have been conducting research in six European nations (Denmark, England, Germany, Ireland, Poland and Spain) about how the contemporary HE student is conceptualised – drawing on perspectives from policy, the media and HE staff, as well as students themselves.

In this talk, I will outline some key constructions of students that emerged from the project. I will then examine the extent to which dominant constructions across and within nation-states are similar, engaging with the debates about the degree of homogenisation of HE across Europe, and the extent to which nation-states can be considered 'coherent educational entities'. I will suggest that there are also other important axes of difference to consider – beyond national boundaries and type of social actors – related notably to academic discipline, HE institution, and students' social background. Finally, I will

explore the impact of constructions, maintaining that they are not merely of academic interest, but have direct and material effects.

ELEVATING HIGHER EDUCATION FOR LASTING RELEVANCE AND TRANSFORMATIVE IMPACT

Husein Abdul-Hamid

World Bank

Globally, the higher education sector is challenged with modernization and relevance. To improve relevance, universities must transform their academic and research programs to meet the needs of the changing world of work and economic productivity. Universities of the future are required to look for innovations with higher monetary value and stronger social impact. Universities must engage with businesses and industries to provide solutions with high returns to universities and firms. When good ideas are on the table, governments support collaborative activities between universities, private sectors, and investors. Crowdsourcing and shared R&D centers can bring stronger brainpower to engage in global value chains and benefit from innovations with high commercial value. This talk aims to promote collaborative modalities to re-energize universities and improve their relevance for high impact on the economy and individuals

TABLE OF CONTENTS / İÇİNDEKİLER

AKADEMİSYENLİK TANIMINDA KUŞAKLARARASI DEĞİŞİMLER: KARIYER Mİ KİMLİK Mİ?

Dilara Özel, E. Mümine Barkçin 14

GRADUATE STUDENT WELL-BEING: INSIGHTS FROM DOCTORAL STUDENTS

Özge Bayrak Gökten 17

INCLUSIVE INTERNATIONALIZATION: THE BARRIERS TO STUDYING ABROAD AND THE PRACTICES OF INTERNATIONALIZATION AT HOME IN TURKEY

Betül Bulut Şahin 20

"I HAVE A RESPONSIBILITY!"; DIASPORIC ENGAGEMENTS OF UK-BASED TURKISH ACADEMICS

Tugay Durak 22

YÜKSEKÖĞRETİMDE ÇEŞİTLİLİK KAPSAMINDAKİ BİR ANADOLU ÜNİVERSİTESİNDE PROJE GELİŞTİRME FAALİYETLERİNİN İNCELENMESİ

Fatma Hümeysra Yücel 24

SOSYAL BİLİMCİLER NEDEN YAYIN YAPAR? MOTİVASYONLAR VE İTİCİ GÜÇLER ÜZERİNE ELEŞTİREL BİR ÇALIŞMA

Yusuf İkbâl Oldaç, Victoria Ankrah 27

YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA: MEVCUT EĞİLİMLER VE GELECEK SENARYOLARI

Mete Sipahioğlu 29

THE NARRATIVE ACCOUNTS OF EARLY-CAREER ELT ACADEMICS IN TÜRKİYE IN TERMS OF KNOWLEDGE SHARING PRACTICES AND BELIEFS: AN ACTIVITY THEORY PERSPECTIVE

Özkan Kırmızı 31

ADULT PORTRAITS OF DOCTORAL STUDENTS AS A FOUNDATION FOR RETENTION

Emine Karaduman, Gülistan Gürsel-Bilgin, Fatma Nevra Seggie 33

YÜKSEKÖĞRETİMDE HÂLÂ EN ÖNEMLİ İHTİYAÇ: MESL EKÎ DANIŞMANLIK!

Hayal Köksal.....35

ÜNİVERSİTELERDE ÖZERKLİK VE AKADEMİK ÖZGÜRLÜK: YÖNETİM TÜRÜNE GÖRE ÜLKE ÖRNEKLERİ

Yusuf Gürcan Ültanır..... 37

**21. YÜZYILDA YÜKSEKÖĞRETİMDE KALİTE GÜVENCESİ: YENİ NESİL
ÜNİVERSİTELER İÇİN STRATEJİLER VE UYGULAMALAR**

Hafize Nurgül Durmuş Şenyapar, Ramazan Bayındır 40

**UNVEILING CRITICAL INTERNATIONALIZATION: PERSPECTIVES ON
INTERNATIONAL STUDENTS IN CANADA**

Ezgi Ozyonum, Tanja Tajmel 44

**ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION IN TURKEY: POLICIES
AND PRACTICES OF THE TOP AND BOTTOM 10 UNIVERSITIES IN THE URAP
2024 RANKING**

Onur Akgün, İrem Yetik, Mustafa Anıl Verdiler 46

**ÜNİVERSİTELERİN EĞİTİM ÖĞRETİM HİZMETLERİNİN KALİTESİNİ
ETKİLEYEN ÖĞRENME VE ÖĞRETME MERKEZLERİ: İNGİLTERE ÖRNEĞİ**

Fahriye Hayırsever, Nurdan Kalaycı, Nur Gel 47

**TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİMİNDE EĞİTİM PROGRAMI GELİŞTİRME VE
UYGULAMA SÜREÇLERİNİN ULUSLARARASILAŞMA VE KAPSAYICILIK
PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Esin Aksay Aksezer 50

**ÖĞRETİM ELEMANI YETİŞTİRİLMESİNDE BİR İNOVASYON PROGRAMI
ÖNERİSİ**

Hayal Köksal 58

**THE COMMON ISSUES ASSOCIATED WITH FACULTY MEMBERS' ATTITUDES
AND BEHAVIORS TOWARDS NON-CIS-GENDER COLLEGE STUDENTS**

Eylül Gizir, Sıdıka Gizir 61

**TÜRKİYE'DE UZAKTAN EĞİTİM MERKEZLERİNİN (UZEM) DİJİTAL İÇERİK
VE HİZMET SUNUMU: ÜNİVERSİTELER ARASI FARKLILIKLAR VE
EŞİTSİZLİKLER**

Selfiye Özkan 63

**DWINDLING STATE FUNDING AND FINANCIAL SUSTAINABILITY OF
UNIVERSITIES IN PAKISTAN: CHALLENGES AND SOLUTION**

Hazir Ullah 66

**DYNAMICS WITH HIGHER EDUCATION IN TURKEY THROUGH THE
EXPERIENCES OF INTERNATIONAL ACADEMICS**

Maissam Nimer, Mete Kurtoğlu, Ahmet Ekren, Eylül Semiz 68

**YÜKSEKÖĞRETİM VE MESLEKİ EĞİTİM BAĞLAMINDA İŞGÜCÜ
PİYASASININ TALEP ETTİĞİ DİJİTAL BECERİLER: MESLEKİ ALANLARIN
YÖNELİMİ ARAŞTIRMASI (MAYA)**

Ahmet Kurnaz, İdil Ayberk 74

**YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA BAĞLAMINDA YABANCI
UYRUKLU ÖĞRENCİLERE YÖNELİK YABANCI DÜŞMANLIĞININ
İNCELENMESİ: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ**

Aleyna Demir 77

**SUBMITTING AI-GENERATED HOMEWORK AT UNIVERSITY: SMARTNESS
OR SHAMELESSNESS?**

Hakan Ergin, Ayşe Yakın, Habibe Aslan, Şahin Bilir 78

**REDEFINING UNIVERSITY STUDENT EXPERIENCES: A CASE STUDY ON
STUDENT ENGAGEMENT**

Şahabettin Akşab, Serap Emil 79

**ARAŞTIRMA ÜNİVERSİTELERİ NASIL BİR TOPLUMSAL ETKİ HEDEFLİYOR?
STRATEJİK PLANLARDA "SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK" VE "TOPLUMA HİZMET
VE SOSYAL SORUMLULUK"**

Feride Öksüz Gül, Halime Yıldırım Hoş 81

**YÜKSEKÖĞRETİMDE AFET SONRASI PSİKOSOSYAL DESTEK İÇİN
YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR: İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ'NDEN DERSLER**

Taşkin Yıldırım, Yüksel Çırak, Şerife Kalkan-Dişbudak, Sonay Caner-Yıldırım,
Sebahaddin Aslan 83

**TÜRKİYE'DE ARAŞTIRMACI RUH SAĞLIĞI VE İYİ OLUŞ: BİR POLİTİKA
ÖZETİ**

Gökçe Gökalp, Sonay Caner-Yıldırım, Dilara Özel, Esra Doğru-Hüzmeli 90

**3. NESİL ÜNİVERSİTE MODELİNE TÜRK ÜNİVERSİTELERİNİN
YAKLAŞIMLARI**

Serdar Çelik, Hakan Eren, Mustafa Polat 97

**SOCIAL IMPACT OF MASS HIGHER EDUCATION: LISTEN TO THE
ACADEMICS**

Ahmet Yirmibes, Nihan Demirkasimoglu, Gökhan Savas 98

**TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİMİN EKONOMİK GETİRİLERİ: ARAŞTIRMA VE
BULGULAR**

Büşra Ağan, Murat Yülek 100

**ÜNİVERSİTE PERFORMANSINI DEĞERLENDİRMEDE KARAR DESTEK
SİSTEMLERİNİN ÜNİVERSİTE İZLEME VE DEĞERLENDİRME
GÖSTERGELERİ KAPSAMINDA KULLANILMASI**

Ferhat Ünal, Aslıhan Tüfekçi	102
ÜNİVERSİTE SANAYİ İŞ BİRLİĞİ ÇERÇEVESİNDE GELİŞEN GİRİŞİMCİ KİMLİĞİ: ODTÜ TEKNOKENT ÖRNEĞİ	
Tuna Uzunyol	104
YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER -FIRSATLAR VE RİSKLER- KARABÜK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ	
Zeynep Kurnaz	106
İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULLARI: SORUNLAR VE ÖNERİLER	
Mete Kurtoğlu, Halil Turan, Aysel Kösegil	109
EUROSTUDENT VERİLERİNDE TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ OLMAK (2008-2021): KİMLER ERİŞEBİLİYOR, NELER DENEYİMLİYOR?	
Aylin Çakıroğlu Çevik, Mete Kurtoğlu	110
ÖĞRETMEN ADAYLARININ “ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN” METAFORİK ALGILARI	
Elif Erberk	112
ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM FAKÜLTESİNDE ALDIKLARI EĞİTİME VE İSTİHDAM EDİLEBİLİRLİK ALGILARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	
Cahide Kibaroğlu, Serkan Koşar	114
YÜKSEKÖĞRETİMDEKİ YÖNETİCİLERİN DİJİTAL FARKINDALIK, DİJİTAL OKURYAZARLIK VE YAPAY ZEKÂ ETİĞİ EĞİLİMLERİ	
Pınar Ayyıldız	119
YÜKSEKÖĞRETİMDEKİ FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARININ DİJİTALLEŞMESİ VE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARININ YANSIMALARI	
Adem Yılmaz	122
YÜKSEKÖĞRETİMDE MİKRO-YETERLİLİKLERİN GELECEĞİ: YAPAY ZEKA DESTEKLİ YAKLAŞIMLAR	
Şeyda Kır	125
YÜKSEKÖĞRETİM ETİĞİ VE YÜKSEKÖĞRETİMDE TEMEL DEĞERLER	
Halil Turan, Armağan Erdoğan, Mete Kurtoğlu, Özgür Barış Çolak, Büşra Akkökler Karatekeli, Gülizar Karahan Balya, Eren Bekar	127
ULUSLARARASI SIRALAMALARIN GÖLGESİNDE AKADEMİ: MEDYATİKLEŞME, DENETİM KÜLTÜRÜ VE TOPLUMSAL CİNSİYET ÇALIŞMALARI	

Mete Kurtoğlu, Aylin Turgut Ecevit, Güleda Doğan, Ezgi Pehlivan, Hande Eslen-Ziya	133
QUESTIONS AND CONCERNS OF PROSPECTIVE STUDENTS DURING UNIVERSITY SELECTION: A COMPARATIVE STUDY OF TURKISH AND INTERNATIONAL PERSPECTIVES	
Harun Serpil, Mehmet Şengül	139
LANGUAGE TESTING IN THE WORLD: POST-PANDEMIC TRENDS AND SUGGESTIONS	
Mehmet Şengül, Merve Nur Yüce, Remzi Balcı	142
YENİ PARADİGMALAR IŞIĞINDA YÜKSEKÖĞRETİMDE MESLEKİ GELİŞİMİ YENİDEN YAPILANDIRMAK	
YÖMEGA	144
YÜKSEKÖĞRETİMDEKİ GÜNCEL KAVRAMLARIN BAĞLAMLARINI DÜŞÜNMEK ÜZERİNE BİR DENEME	
Ömür Hakan Kuzu	145
YÜKSEKÖĞRETİM MESLEKİ EĞİTİMDE YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR: OSTİM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ MESLEK YÜKSEKOKULU MODELİ	
Turan Şişman	148

AKADEMİSYENLİK TANIMINDA KUŞAKLARARASI DEĞİŞİMLER: KARIYER Mİ KİMLİK Mİ?

Dilara Özel ve E. Mümine Barkçin

Problem Tanımı

Akademisyenlik, günümüzde hem bir meslek hem de bir yaşam biçimi olarak farklı kuşaklar tarafından çeşitli şekillerde algılanmaktadır. Bu algı farklılıkları, akademik motivasyon ve katılım üzerinde belirgin etkiler yaratmaktadır (Heyns ve Kerr, 2018). Archer (2008), yaptığı görüşmelerde İngiltere'deki üniversitelerde çalışan genç akademisyenlerin "doğruluk", "başarı" ve "profesyonel kimlik" algılarını incelemiştir. Ayrıca akademisyenlerin kendi pozisyonlarını nasıl belirlediklerini ve aynı zamanda başkaları tarafından nasıl konumlandırıldıklarını ele almıştır.

Beytekin ve Doğan (2019) gerçekleştirdikleri çalışmada X ve Y kuşak akademisyenler arasındaki motivasyon farkını incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre Y kuşak akademisyenler anlaşmazlıkların empati, iletişim ve otoriter olmaktan kaynaklandığını belirtirken X kuşak akademisyenler disipline olmamış davranışlar ve yanlış anlamaların anlaşmazlıkların temeli olduğunu belirtmişlerdir. Farklı ülkelerde gerçekleştirilen çalışmalar X kuşak akademisyenlerin görüşleri hakkında benzer sonuçlar ortaya çıkarmıştır (Bell ve ark., 2012; Moy, 2015; Yüceol ve ark., 2021). Tüm bu çalışmalar akademisyenlerin motivasyon farklılıkları üzerine odaklansa da akademisyenlik rolü ve tanımı üzerine çalışmalar kısıtlıdır.

Bu çalışma, yeni kuşak akademisyenlerin kariyerlerini daha çok bir kariyer olarak görme eğilimleri ile kıdemli akademisyenlerin akademiye yaşam biçimi olarak benimsemeleri arasındaki çatışmayı ve bu durumun akademik dünya üzerindeki etkilerini ele almaktadır. Çalışmada performans odaklı mevcut ortam, yaş, ırk/sınıf/cinsiyet ve kadrolu/kadrosuz araştırmacılar olarak statülerin farklılığının etkisi göz önünde bulundurularak katılımcıların kuşak farklılıkları değerlendirilmektedir.

Araştırma Amacı ve Soruları

Bu çalışmanın amacı, akademisyenlik algısındaki kuşak farklılıklarını ortaya koymak ve erken kariyer akademisyenleri ile kıdemli akademisyenlerin akademik ortamdaki rollerini ve bu rollerin profesyonel katılımları ile kişisel yaşamları üzerindeki geniş çaplı etkilerini nasıl algıladıklarını Türkiye'deki iki üniversite örneği bağlamında araştırmayı amaçlamaktadır. Araştırma soruları aşağıdaki gibidir:

Akademisyenler akademik kariyerlerini nasıl tanımlıyorlar (iş-kariyer/yaşam biçimi)?

Bu algıların akademik motivasyon, iyi oluş ve bağlılık üzerindeki etkileri nelerdir?

Kuşak farklılıkları akademik politikalar ve kurum kültürleri üzerinde nasıl bir etki yaratmaktadır?

Kavramsal/Teorik Çerçeve

Çalışma, akademiye ruh sağlığı/iyi oluş ile akademik kimlik teorileri çerçevesinde yapılandırılmıştır. Özne iyi oluş (Sirgy, 2021), akademisyenlerin bireysel algılarını anlamak için kullanılırken Mannheim'in (1952) kuşaklar teorisi, farklı kuşakların değerlerini ve beklentilerini anlamada kullanılmıştır. Meslek sosyolojisi ve yaşam tarzı çalışmalarından kavramlar çekilerek, akademik katılımdaki kuşak farklılıklarını araştırmak için bu çalışma yürütülmüştür. Akademiye kimlik çalışması (Archer, 2008) kavramları, bu değişimleri anlamak için bir lens olarak kullanılmaktadır.

Yöntem

Bu çalışma, Türkiye bağlamında erken kariyer akademisyenleri ile kıdemli akademisyenlerin akademik rol tanımlarını ve bu tanımın kişisel hayatları üzerine etkisini anlamayı amaçlamaktadır. Bu amaca

ulaşmak için yorumlayıcı yaklaşım kapsamında Türkiye'deki iki üniversiteden seçilmiş yeni ve kıdemli 20 akademisyen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılması hedeflenmektedir. Veri analizi için tematik analiz yöntemi kullanılacaktır.

Bulgular ve Tartışma

Ön bulgular, yeni kuşak akademisyenlerin akademisyenliği daha çok bir kariyer olarak gördüklerini ortaya çıkarmıştır. Genç akademisyenlerin iş-yaşam dengesini kurmada daha istekli olduğu fakat bunu, var olan akademik kültür içerisinde başaramadıkları belirtilmiştir. Buna karşılık, kıdemli akademisyenler akademiye bir yaşam biçimi olarak görme eğiliminde olup bir akademisyenin kişisel hayatını kariyerine göre yönlendirdiğini belirtmişlerdir. Bu durum her akademik başarının ve meydan okumanın kişisel bir mesele olarak algılanmasına neden olabilir. Ayrıca, bu durumun akademik kurumlar üzerindeki stres düzeyini ve çatışma oranını artırabileceği, dolayısıyla iyi oluşu da etkileyeceği düşünülmektedir.

Çalışmanın bulguları, genç akademisyenlerin iş-yaşam dengesi ve akademik yaşamın psikolojik yükleri ile başa çıkmada profesyonel yardımın gerekliliğine büyük önem verdiklerini göstermektedir. Bu durum, genç akademisyenlerin kariyerlerinin başlarında karşılaştıkları baskıları ve bu baskılarla başa çıkma yöntemlerinin önemini ortaya koymaktadır. Özellikle genç akademisyenler, akademik başarıları kadar kişisel iyi oluşlarını da önemsemekte ve bu iki alan arasında bir denge kurmaya çalışmaktadırlar. Buna karşın, kıdemli akademisyenlerin bu tür desteklere daha az vurgu yapmaları, onların kariyerlerinde daha oturmuş ve bağımsız çalışma rutinlerine sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca, kıdemli akademisyenler genellikle akademik başarılarını kişisel kimliklerinin bir parçası olarak görebilmekte ve bu durum onların profesyonel yardım arayışlarını azaltabilmektedir. Bu farklı yaklaşımlar, akademik kurumların kuşaklar arası farklı ihtiyaçlara uyum sağlaması gerektiğini göstermekte, bu da akademik politikalarda ve destek sistemlerinde önemli değişiklikler yapılmasını gerektirmektedir.

Sonuçlar

Bu çalışma, kuşak farklılıklarının akademik kariyer üzerinde önemli etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Genç akademisyenler arasında iletişim ve psikolojik destek hizmetlerine olan ihtiyaç, akademik ve kişisel iyi oluşunu destekleyecek politikaların geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Kıdemli akademisyenlerin bu tür desteklere daha az vurgu yapmaları, onların ihtiyaçlarının farklı olduğunu ve gelecek nesilleri yetiştirme rollerine odaklandıkları görülmektedir. Dolayısıyla, akademik kurumların her iki kuşağın ihtiyaçlarına uygun destekleyici politikalar geliştirerek daha uyumlu ve verimli bir akademik çalışma ortamı oluşturmaları büyük önem taşımaktadır. Bu farklı ihtiyaçların dikkate alınması, kuşaklar arası çatışmaları azaltabilir ve her iki grubun da akademik dünyada daha sağlıklı, başarılı ve tatmin edici bir kariyer sürdürmelerine olanak tanıyabilir. Akademik politikalar geliştirilirken akademik kariyer üzerinde önemli etkileri olan kuşak farklılıklarının dikkate alınması ve her iki grubun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde destekleyici politikalar üretilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: kuşaklararası değişimler, akademik rol, akademik iyi oluş

Kaynakça

- Archer, L. (2008). Younger academics' constructions of authenticity, success, and professional identity. *Studies in Higher Education*, 33(4), 385–403.
- Bell, A. S., Rajendran, T. & Theiler, S. (2012) Job Stress, Wellbeing, Work-Life Balance and Work-Life Conflict Among Australian Academics. *E-Journal of Applied Psychology*, 8(1), 25-37.

Beytekin, O. F., & Doğan, M. (2019). Intergenerational conflict between generation X academicians and generation Y postgraduate students in higher education. *Eğitim Kuram Ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 382-391.

Heyns, M.M., & Kerr, M.D. (2018). Generational differences in workplace motivation. *SA Journal of Human Resource Management/SA Tydskrif vir Menslikehulpbronbestuur*, 16. <https://www.doi.org/10.4102/sajhrm.v16i0.967>.

Sirgy, M. J. (2021). *The psychology of quality of life: Wellbeing and positive mental health* (3rd ed.). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-71888-6>.

GRADUATE STUDENT WELL-BEING: INSIGHTS FROM DOCTORAL STUDENTS

Özge Gökten Bayrak

The concept of “well-being” has been a research focus for researchers in many disciplines including behavioral sciences and psychology. Being a multidimensional and complex concept, throughout the years, many different definitions were proposed with the purpose of in-depth understanding of well-being (Bautista et al., 2023). Despite the disagreement and different perspectives towards describing well-being, it is accepted as associated with physical, psychological and mental health that can be affected by many life experiences and circumstances (Diener, 2006; Yusuf et al., 2020).

Although graduate students’ well-being has been historically overlooked in empirical research (Sverdlik & Hall, 2020), the attention to the phenomenon has increased with recent findings indicating that graduate students experience significantly higher levels of stress, depression, anxiety, and worse physical health symptoms compared to the general population (Jackman et al., 2023). As graduate students undertake various responsibilities from being a student, a researcher or a teaching assistant to a spouse or a parent, it is only normal to assume they are one of the groups in the higher education institutions with the poorest well-being. Many studies in the literature emphasized that graduate students suffer from severe anxiety, depression, chronic stress, mental health concerns, alarming physical health symptoms, and diminished quality of life (e.g. Barreira et al., 2018; Brown & Watson, 2010; Evans et al., 2018; Juniper et al., 2012). On top of that, the recent COVID-19 pandemic has exacerbated the negative experiences that graduate students go through over the world (Sverdlik et al., 2022). It is crucial to ensure graduate students’ well-being as their poor well-being would bring short-term and long-term consequences, in relation to their research and teaching, and ultimately the sustainability of higher education, since they will become the academics soon who will supervise other graduate students or teach (Schmidt & Hansson, 2018; Vera et al., 2010).

The current study was designed as a systematic review focuses on graduate students’ well-being. The definition proposed by Medin and Alexanderson (2001) and used as a framework for the critical literature review by Schmidt and Hansson (2018) has been adopted for the current study: well-being is “the individual’s experience of his or her health” (Medin & Alexanderson, 2001, p. 75). The databases to be searched were chosen based on the depth of empirical studies they contain and their inclusion of open access articles. In order to access studies that were conducted globally and also in Turkey, the following databases were searched: JSTOR, Science Direct, ERIC, DergiPark, and TR Dizin. The databases were searched twice: once using keywords in English and once in Turkish. Eligibility criteria were determined to ensure coherence and relevancy in this study: 1) results specifically relevant to the purpose of the current study, 2) selection of the content as journals for including empirical studies, 3) selection of peer-reviewed journals, 4) limiting the publication time as from 2020 to present, in order to access up-to-date studies and to focus on graduate students’ well-being after COVID-19, as well, and 5) selecting the language as Turkish and English.

The results identified 781 article abstracts in total after using the keywords in all databases. After applying the eligibility criteria, the results showed 150 studies. At that point, all remaining abstracts/articles were screened for relevancy and if there are any duplicates among databases. The articles that focus on undergraduate students or on students’ mental health only were excluded from the study. Finally, 12 studies were identified that purely focus on graduate students’ well-being and meeting the eligibility criteria, in order to conduct a well-tailored systematic review. The studies reviewed for the current systematic review approached well-being from a variety of perspectives and investigated graduate students’ well-being from different aspects. The results of the systematic review were

discussed with respect to operationalization of the concept well-being, theoretical frameworks used in the studies, research methods used in the studies, and the results of the studies.

Furthermore, using multiple case study design, a follow-up study was conducted with three graduate students in Turkey. One unemployed mother, one single male studying abroad, and one employed single female who are all doctoral students were participated in the follow-up study who were accessed using maximum variation sampling method. The anticipated results will be also addressed. The preliminary findings highlighted work-life imbalance, negative relationships or lack of support from peers, advisors, faculty members, or research community, and lower sense of belonging negatively influence graduate students' well-being. The results demonstrated that external factors such as COVID-19 pandemic can also exacerbate the difficulties and struggles of graduate students.

Keywords: well-being, graduate students, higher education

References

- Barreira, P., Basilico, M., & Bolotnyy, V. (2018). Graduate student mental health: Lessons from American economics departments. Harvard University, <https://scholar.harvard.edu/bolotnyy/publications/graduate-student-mental-health-lessons-american-economics-departments>.
- Bautista, T. G., Roman, G., Khan, M., Lee, M., Sahbaz, S., Duthely, L. M., Knippenberg, A., Macias-Burgos, M. A., Davidson, A., Scaramutti, C., Gabrilove, J., Pusek, S., Mehta, D., & Bredella, M. A. (2023). What is well-being? A scoping review of the conceptual and operational definitions of occupational well-being. *Journal of Clinical and Translational Science* 7(727), 1–12. <https://doi.org/10.1017/cts.2023.648>.
- Brown, L., & Watson, P. (2010). Understanding the experiences of female doctoral students. *Journal of Further and Higher Education*, 34, 385–404. <https://doi.org/10.1080/0309877X.2010.484056>
- Diener, E. (2006). Guidelines for national indicators of subjective well-being and ill-being. *Applied Research in Quality of Life*, 1(2), 151–157. <https://doi.org/10.1007/s11482-006-9007-x>
- Evans, T. M., Bira, L., Gastelum, J. B., Weiss, L. T., & Vanderford, N. L. (2018). Evidence for a mental health crisis in graduate education. *Nature Biotechnology*, 36(3), 282–284. <https://doi.org/10.1038/nbt.4089>
- Jackman, P. C., Slater, M. J., Carter, E. E., Sisson, K., & Bird, M. D. (2023). Social support, social identification, mental wellbeing, and psychological distress in doctoral students: A person-centred analysis. *Journal of Further and Higher Education*, 47(1), 45–58, <https://doi.org/10.1080/0309877X.2022.2088272>
- Juniper, B., Walsh, E., Richardson, A., & Morley, B. (2012). A new approach to evaluating the well-being of PhD research students. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 37, 563–576. <https://doi.org/10.1080/02602938.2011.555816>
- Medin J., & Alexanderson K. (2001). Health and health promotion – A literature study. Lund, Swedish: Studentlitteratur.
- Schmidt, M., & Hansson, E. (2018). Doctoral students' well-being: A literaturereview. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 13(1), 150–171. <https://doi.org/10.1080/17482631.2018.1508171>

Sverdlik, A., & Hall, N. C. (2020). Not just a phase: Exploring the role of program stage on well-being and motivation in doctoral students. *Journal of Adult and Continuing Education* 26(1), 97-124.

Sverdlik, A., Hall, N. C., & Vallerand, R. J. (2022). Doctoral students and COVID-19: Exploring challenges, academic progress, and well-being, *Educational Psychology*, 43(5), 545–560. <https://doi.org/10.1080/01443410.2022.2091749>

Vera M., Salanova M., & Martin B. (2010). University faculty and work-related well-being: The importance of the triple work profile. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 8(2), 581–602.

Yusuf, J. E. (Wie), Saitgalina, M., & Chapman, D. W. (2020). Work-life balance and well-being of graduate students. *Journal of Public Affairs Education*, 26(4), 458–483. <https://doi.org/10.1080/15236803.2020.1771990>

INCLUSIVE INTERNATIONALIZATION: THE BARRIERS TO STUDYING ABROAD AND THE PRACTICES OF INTERNATIONALIZATION AT HOME IN TURKEY

Betül Bulut Şahin

International study mobility has been accelerated worldwide and has become an integral part of university life. However, only a small percentage of higher education (HE) students can access study-abroad opportunities.

Barriers to access to international student mobility. Souto-Otero et al. (2013) claimed that most research had been carried out on the problems and barriers of international students, but not the immobile ones. However, the perceived barriers to immobility are related to a lack of information about mobility, language skills, work responsibilities, uncertainty about future benefits, lack of programs in English, etc. Similarly, the EUROSTAT survey (2021) revealed that the main reasons for non-participation are financial constraints and lack of parental HE background.

Inclusive Internationalization and Internationalization at Home (IaH). Inclusive internationalization is defined as a renewed focus on students who do not travel, approximately 99% of the world's student population (De Wit & Jones, 2018). Therefore, IaH (Beelen & Jones, 2015; Wächter, 2000; Beelen, 2011) should be the starting point for institutional strategies involving the whole institution to bridge the local and global. IaH policy will help home students' engagement in internationalization, especially for immobile students. The report (UUKi, 2021) also suggests that home student engagement is disregarded in current research, and therefore it is crucial to design to measure home students' engagement in IaH activities.

Methodology

According to the EUROSTAT survey (2021), the ratio of non-mobile students is higher in Portugal & Georgia (90%), Hungary, Poland & Croatia (87%), Slovakia (86%), and Turkey (85%). As shown in this report, Turkey is one of the countries where the number of immobile students ratio is high, and to understand the barriers to Turkish students, the study was conducted in Turkey.

With the qualitative methodology, semi-structured interviews were conducted with 24 final-year students or recent graduates who did not study abroad. The participants are from different geographical areas of the country, representing a diverse demographic background.

Results

The interviews of the non-mobile students were analyzed, and the results were presented to reflect both groups of participants. The main themes that emerged are: perceptions of studying abroad, barriers to mobility, perceptions and experiences of IaH.

Firstly, non-mobile students feel "lacking" since they could not study abroad during their bachelor studies. All students who participated in the study have positive attitudes towards studying abroad.

Secondly, the results also revealed several examples of barriers for Turkish students to study abroad, like financial barriers, lack of language skills, course recognition, lack of information about mobility programs, staying in the comfort zone, lack of self-confidence, limited country choices, and visa problems.

Lastly, most of the non-mobile students did not experience any IaH practices during their bachelor studies.

Conclusion and Discussion

The results show that although Turkish students have positive perceptions toward studying abroad during their bachelor studies, there are several barriers preventing them from studying abroad. Moreover, due to the insufficient policies of IaH in Turkish universities, they did not encounter international opportunities in their home environment. In other words, they are graduating with limited international experience.

Based on these findings, this study will suggest some internationalization policies specific to Turkish universities to make internationalization more inclusive in Turkish higher education.

Keywords: internationalization, inclusion, internationalization at home

References

- Beelen, J. (2018). Watering a hundred flowers; institutional leadership for internationalization at home. In Beelen, J. & Walenkamp (Eds.) *Leading Internationalization in Higher Education: People & Policies*, The Hague University of Applied Sciences
- Beelen, J. & Jones, E. (2015). Redefining internationalization at home. In: Curaj A., Matei L., Pricopie R., Salmi J., Scott P. (eds) *The European Higher Education Area*. Springer, Cham.
- De Wit, H. & Jones, E. (2018). Inclusive internationalization: improving access and equity, *International Higher Education*, 94, 16-18.
- Euro students (2018). *EUROSTUDENT VI Database (Data Reporting Module)*. Retrieved from <http://database.eurostudent.eu/>
- Souto-Otero, M., Huisman, J., Beerkens, M., De Wit, H., & Vujić, S. (2013). Barriers to international student mobility: Evidence from the Erasmus program. *Educational researcher*, 42(2), 70-77.
- UUKi (2021). *Internationalization at home - developing global students without travel*. <https://www.universitiesuk.ac.uk/sites/default/files/uploads/UUKi%20reports/Internationalisation-at-home%20report.pdf>
- Wächter, B. (2000). *Internationalization at Home – The Context*. In *Internationalization at Home: A position paper*: European Association for International Education (EAIE): Amsterdam

"I HAVE A RESPONSIBILITY!"; DIASPORIC ENGAGEMENTS OF UK-BASED TURKISH ACADEMICS

Tugay Durak

The United Kingdom has emerged as a global hub for international scholars in recent decades. As of 2023, over 70,000 international academic staff are employed at UK higher education institutions (HEIs), constituting nearly one-third of the academic workforce. While the UK significantly benefits from this influx of international talent, the home countries of these scholars often experience brain drain. This dynamic has resulted in a greater focus on international student mobility rather than academic mobility (Teichler, 2015).

Contemporary scholars are increasingly highlighting the concept of the academic diaspora, wherein home countries leverage the potential contributions of their expatriate scholars (Zezeza, 2004). Although diaspora policies are typically associated with nation-states, some scholars suggest that stateless diasporas can positively contribute to their home nations even without official state intervention (Kim & Bamberger, 2021).

Existing literature suggests that academic diasporas can serve as knowledge brokers (Larner, 2015), support home country development (Tejeda et al., 2013), and provide political leverage (Rabinowitz & Abramson, 2022). Despite the extensive literature on these roles, limited research exists on how academic diasporas contribute to their nation and fellow nationals out of solidarity, even without collaborating with national institutions or receiving institutional support. This study aims to fill this gap by examining the diasporic engagements of UK-based Turkish academics with their fellow nationals.

This exploratory study employs a qualitative research design grounded in social constructivist philosophy and a transnationalism perspective (Faist, 2000). This approach seeks to understand how UK-based Turkish academics develop a sense of belonging to both countries, maintaining ties with their homeland while integrating into the host country.

Data were collected through fifty semi-structured in-depth interviews with UK-based Turkish academics. The interviews focused on their collaboration with fellow nationals, contributions to Turkey's development, and the motivations and obstacles of such engagements. Thematic analysis was conducted using NVivo software to identify key themes.

The findings reveal that UK-based Turkish academics support their homeland and fellow nationals through mentorship, co-authorship, joint grant applications, and hosting visiting fellows from Turkey. Firstly, many participants provide feedback on PhD proposals and junior researchers' papers from Turkey, share tacit knowledge about UK academia, and assist students and scholars in Turkey with scholarship applications and job interviews. In most cases, they are the first point of contact for Turkey-based early-career researchers seeking guidance and support in navigating the highly competitive international academic sector.

Additionally, UK-based Turkish academics collaborate with fellow nationals in bi/multinational research projects, leveraging the UK's funding opportunities, such as the Global Challenges Research Fund and the Newton Fund, to collaborate with Turkey-based academics. These funds promote knowledge spillover and support Turkey's development. However, establishing partnerships without funding is challenging due to the heavy workload at UK universities. Permanent positions at research-intensive UK universities facilitate transnational partnerships by focusing more on international projects than teaching.

Hosting fellow nationals is another significant form of support. UK-based Turkish academics in permanent or administrative roles at UK HEIs encourage and facilitate academic visits from Turkey, often leading to long-term partnerships and co-authorship.

Lastly, a pivotal contribution to Turkey, especially noted by social scientists, is knowledge production about Turkey. Many social scientists in the study expressed their enthusiasm and efforts to continue working on issues related to Turkey as a form of contribution, despite potential criticisms from Turkey or career impediments in the UK.

In conclusion, UK-based Turkish academics are crucial in supporting their fellow nationals and Turkey through transnational research partnerships, knowledge transfer, hosting fellow nationals, and knowledge production. However, these contributions are limited by the lack of binational funding, bureaucratic challenges, heavy workloads, and political reservations against collaborating with Turkish state institutions. Most contributions occur at the individual level due to the absence of formal networks for academic diasporas. Therefore, in addition to national initiatives to establish official networks and seek binational research partnerships with UK funding agencies, it is strongly suggested that NGOs and host countries such as the UK play an active role in facilitating such engagements.

Keywords: international academic mobility, academic diaspora, Turkey, brain drain

References

- Faist, T. (2000). *The Volume and Dynamics of International Migration and Transnational Social Spaces*, Oxford: University Press.
- Kim, T., & Bamberger, A. (2021). Diaspora, Ethnic Internationalism And Higher Education Internationalisation: The Korean And Jewish Cases As Stateless Nations In The Early 20th Century. *British Journal of Educational Studies*, 69(5), 513–535. <https://doi.org/10.1080/00071005.2021.1929827>
- Larner, W. (2015). Globalising knowledge networks: Universities, diaspora strategies, and academic intermediaries. *Geoforum*, 59, 197–205. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2014.10.006>
- Rabinowitz, O., & Abramson, Y. (2022). Imagining a ‘Jewish atom bomb’, constructing a scientific diaspora. *Social Studies of Science*, 52(2), 253–276. <https://doi.org/10.1177/03063127221077313>
- Teichler, U. (2015). Academic Mobility and Migration: What We Know and What We Do Not Know. *European Review*, 23(S1), S6–S37. <https://doi.org/10.1017/s1062798714000787>
- Tejada, G., Varzari, V., & Porcescu, S. (2013). Scientific diasporas, transnationalism and home-country development: Evidence from a study of skilled Moldovans abroad. *Southeast European and Black Sea Studies*, 13(2), 157–173. <https://doi.org/10.1080/14683857.2013.789674>
- Zelega, P. T. (2004). The African Academic Diaspora in the United States and Africa: The Challenges of Productive Engagement. *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East*, 24(1), 261–277. <https://doi.org/10.1215/1089201X-24-1-261>

YÜKSEKÖĞRETİMDE ÇEŞİTLİLİK KAPSAMINDAKİ BİR ANADOLU ÜNİVERSİTESİNDE PROJE GELİŞTİRME FAALİYETLERİNİN İNCELENMESİ

Fatma Hümeysra Yücel

Türkiye yükseköğretiminde “küresel yükseköğretim” yaklaşımı, kalite eksenli yapılandırmalar, yeni YÖK [Yükseköğretim Kurulu] projeleriyle birlikte üniversitelerde proje geliştirme faaliyetlerine öncelik verilmektedir. Üniversiteler özellikle farklı şekildeki yenilikçi modellerle ve uygulamalarla desteklenmektedir. Yükseköğretimde çeşitlilik, dijital dönüşümler, yükseköğretimde girişimcilik ve üretkenlik politikaları, üniversiteler arası rekabetlerin artması, uluslararasılaşmaya atfedilen önemle birlikte modern yüzyılın şartlarına göre projeler üniversiteler için hayati bir konuma yükselmektedir.

“Yükseköğretimde çeşitlilik”, benzer ya da eş değer nitelikteki üniversiteleri kategorilendirmek, üniversitelerde farklı fakat ortak profiller yaratmak, kurumsal özerklikler ve farklılaştırmayı sağlamaktır (Acar, 2012). Türkiye yükseköğretimde yeni YÖK projeleri kapsamında oluşturulan (i) Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyona Farklılaşması ve İhtisaslaşma Üniversiteleri (ii) Araştırma Üniversiteleri (iii) YÖK Anadolu Projesi ile üniversiteler farklılaştırılmaktadır (YÖK, 2020, 2021). Anadolu'da yer alan üniversitelerin yerel ekonomi için istihdam fırsatları yaratması, toplumun mal ve hizmet talebinde bulunması üniversite çeşitliliklerine yol açmaktadır (Acar ve Güçlü, 2017). “Anadolu Üniversiteleri Birliği” ise üst düzeyde iş birliklerinin kurulması, üniversite-sanayi iş birliklerine ilişkin mekanizmalar ve özgün modeller oluşturmak, birliğe üye olan üniversiteler için kurumsal yapıdaki standartlar ile süreçleri belirlemek, üniversitelerin kapasitelerini yükseltmek amacıyla kurulan diğer bir oluşum biçimidir (AUBa, 2021).

Yükseköğretimdeki yenilikçi eğilimleri belirleyebilmek, Anadolu Üniversitelerindeki bilimsel faaliyetleri proje kazanımları açısından inceleyebilmek amacıyla oluşturulan çalışmanın alt problemleri aşağıda ifade edilmektedir:

- 1) Anadolu Üniversitelerindeki proje geliştirme faaliyetleri nasıldır?
- 2) Anadolu Üniversitelerindeki proje geliştirme faaliyetlerinde karşılaşılan sorunlar nelerdir?
- 3) Anadolu Üniversitelerindeki proje geliştirme faaliyetleri nasıl artırılabilir?

Çalışmada nitel yöntem bilim kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda genel olarak (i) derinlemesine tasvir yapılması (ii) aktörlerin perspektiflerini anlama (iii) olay ve olguların yakından izlenmesi (iv) çalışmaların kendi doğal bütünlükleri içerisinde yürütülmesi (v) örüntülerin oluşturulması hedeflenmektedir. Çalışma betimsel içerik analizi ile desenlenmiştir. Desende genellikle bir konu ele alınmakta, konuya ilişkin eğilimler ya da araştırma sonuçları tanımlanmakta, ardından sistematik biçimde değerlendirilmektedir. Çalışma grubunu belirlemek amacıyla araştırmanın amaçları ve alt problemleri esas alınmıştır. Bu doğrultudan hareketle çalışmada amaçlı örnekleme yönteminden faydalanılmıştır. Yöntemde belirgin olarak (i) belli kriterleri karşılama (ii) belli özellikleri sağlama (iii) özel durumlarla ilgili çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Çalışmanın Anadolu Üniversiteleri Birliği Projesindeki bir üniversitede gerçekleştirilmesi, katılımcıların tamamen akademisyenlerden oluşması, akademisyenlerin daha önceden veya hâlihazırda proje yürütme deneyimine sahip olması nedeniyle bu yöntem tercih edilmiştir. Çalışma grubunda Anadolu Üniversiteleri Birliği Projesindeki bir devlet üniversitesinden toplam 9 katılımcıya yer verilmiştir.

Veri toplama aracı olarak ve çalışmada kullanılan verileri elde etmek üzere araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu düzenlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun birinci bölümünde tanımlayıcı bilgilere, ikinci bölümünde kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Birinci bölüm 5, ikinci bölüm ise 3 soru ifadesinden oluşmaktadır. Veriler yüz yüze “görüşme” yoluyla toplanmış olup

her bir katılımcının cevaplama süresi yaklaşık 15 dakikalık bir sürede gerçekleşmiştir. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Hazırlanan çalışmada katılımcılara C1-C9 arasında kodlar verilmiştir. Sistematik ve ardışık biçimde temalar, kategoriler meydana getirilmiş, doğrudan alıntılarla belirtilmiş, tablolarla detaylı şekilde gösterilmiştir. Frekans (f) değerleri hesaplanmış ve istatistik olarak yorumlanmıştır. Ayrıca çalışmada nitel araştırmalarda kullanılan “geçerlik” ve “güvenirlik” ölçütleri sağlanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular 3 tablo biçiminde düzenlenmiştir. Hazırlanan tablolarla birlikte 3 farklı tema ve toplam 16 kategori şeklinde eşleştirilme gerçekleştirilmiştir. Kullanım durumları incelendiğinde Anadolu Üniversitelerinde hâlihazırda proje geliştirme faaliyetlerini yetersiz bulan akademisyen sayısı yeterli bulanlara oranla daha fazladır. Anadolu Üniversitelerindeki proje geliştirme faaliyetlerinde en sık “bütçe yetersizlikleri” ve “altyapı (laboratuvar vb.) eksiklikleri” sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Diğer sorunlar ise “kurumsal ve yönetsel desteğin az oluşu” ile “proje ekibi oluşturmanın zorlukları” olarak belirtilmektedir. Anadolu Üniversitelerindeki proje geliştirme faaliyetlerinin artırılmasına yönelik akademisyenler özellikle “bütçe artırımı”nı önermektedir. Ek olarak yükseköğretime katkı sağlamak ve üniversitelerin üretim boyutunu artırmak üzere “altyapının güçlendirilmesi, bölgesel ihtiyaçların dikkate alınması, proje destek gruplarının kurulması, proje teşviklerinin artırılması” yönünde görüşler de beyan etmektedirler. Çalışmadan elde edilen bulgular ışığında yükseköğretim kurumlarının dönüştürülmesi ve üniversitelerde çeşitlilik temelli yapıların güçlendirilmesi, Anadolu Üniversitelerine yönelik projelerin yaygınlaştırılması önerilebilir. Aynı zamanda özel türe sahip bu üniversitelere yönelik bütçeden ayrılan paylar yükseltilebilir, altyapı sorunlarına ilişkin ekonomik teşvikler sağlanabilir. Bölgesel ihtiyaçları dikkate alarak daha fazla planlama yapılabilir, iş birlikleri zenginleştirilebilir. Üniversite yönetimlerinin destekleriyle kurumsal bazda düzenlemeler gerçekleştirilebilir veya pekiştirilebilir. Akademisyenlerin projelerini artırmaları için alternatif özendirme mekanizmaları hayata geçirilebilir.

Anahtar Kelimeler: yükseköğretimde çeşitlilik, YÖK Anadolu Projesi, Anadolu Üniversiteler Birliği, Anadolu üniversiteleri, proje geliştirme

Kaynakça

- Acar, A. (2012). Yükseköğretimin yeniden yapılandırılmasında temel bir karar: Çeşitlilik. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2, 32-34.
- Acer, E. K., & Güçlü, N. (2017). Türkiye’de yükseköğretimin genişlemesi: Gerekliler ve ortaya çıkan sorunlar. *Yükseköğretim Dergisi*, 7(1), 28-38.
- Anadolu Üniversiteleri Birliği (AUBa). (2021). <https://aub.org.tr/uyelerimiz>. Erişim tarihi: 10.06.2024.
- Anadolu Üniversiteleri Birliği (AUBb). (2024). <https://aub.org.tr/protokol-ve-mutabakat-zapti>. Erişim tarihi: 13.06.2024.
- Anadolu Üniversiteleri Birliği (AUBc). (2024). <https://aub.org.tr/misyon>. Erişim tarihi: 14.06.2024.
- Balcı, A. (2016). Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler. Pegem Akademi.
- Başaran, Y. K. (2017). Sosyal bilimlerde örnekleme kuramı. *The Journal of Academic Social Science*, 47, 480-495. <https://doi.org/10.16992/ASOS.12368>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. U., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi.
- Cleland, I. D. (1999). *Project management strategic design and implementation*. McGraw Hill.

- Creswell, J. W. (2020). Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni. M. Bütün & S. B. Demir (Çev. Ed.). Siyasal.
- Çorak, A. (2015). Proje yönetimi. Demiryolu Mühendisliği, (2), 52-54.
- Fossey, E., Harvey, C., McDermott, F., & Davidson, L. (2002). Understanding and evaluating qualitative research. Australian & New Zealand Journal of Psychiatry, 36(6), 717-732. <https://doi.org/10.1046/j.1440-1614.2002.01100.x>
- Frank, D. J., & Meyer, J. W. (2006). Worldwide expansion and change in the university. In G. Krücken, A. Kosmützky, and M. Torka (Eds.). Towards a multiversity? Universities between global trends and national traditions (pp.19–44). Bielefeld.
- Heagney, J. (2016). Fundamentals of project management. Amacom.
- Arabacı, İ. B., & Akıllı, C. (2020). Eğitimcilerin proje hazırlama ve yürütme süreçlerinde karşılaştıkları sorunların proje döngüsü yönetimi aşamalarına göre incelenmesi. Milli Eğitim Dergisi, 49(225), 129-152.
- Kıncal, R. Y. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri. Nobel.
- Kitto, S. C., Chesters, J., & Grbich, C. (2008). Quality in qualitative research. Medical Journal of Australia, 188(4), 243-246.
- Lin, T. C., Lin, T. J., & Tsai, C. C. (2014). Research trends in science education from 2008 to 2012: A systematic content analysis of publications in selected journals. International Journal of Science Education, 36(8), 1346-1372.
- Project Management Institute (PMI) (2013). A guide to the project management body of knowledge. PMBOK.
- Schwalbe, K. (2015). An introduction to project management. Schwalbe Publishing.
- Torun, İ. (2013). Yükseköğrenimin etkinleştirilmesi ve taşra üniversitelerinin önemi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27(1), 197-208.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin.
- Yükseköğretim Kurulu. (2020). Yükseköğretimde yeni YÖK projeleri: Yükseköğretimde ihtisaslaşma ve misyon farklılaşması- bölgesel kalkınma odaklı üniversiteler. Yükseköğretim Kurulu.
- Yükseköğretim Kurulu (2021). Yükseköğretimde Yeni YÖK Projeleri. Yükseköğretim Kurulu.
- Yükseköğretim Kurulu (2021, 4 Şubat). <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2021/yok-anadolu-projesi-tanitildi.aspx> [Basın bülteni].

SOSYAL BİLİMCİLER NEDEN YAYIN YAPAR? MOTİVASYONLAR VE İTİCİ GÜÇLER ÜZERİNE ELEŞTİREL BİR ÇALIŞMA

Yusuf İkbâl Oldaç ve Victoria Ankrâh

Akademînin sürekli değişen yapısında, "yayınla ya da yok ol" ilkesi de değişmektedir. Bu ilke hâlâ araştırmacıların çalışmalarını yaymalarını yönlendiren temel bir faktör olarak kalsa da, daha nüanslı hale gelmektedir. Kavramsal bir araştırma olarak konumlandırılan bu çalışma, sosyal bilimciler için yayın yapma amaçları doğrultusunda mevcut literatürü eleştirel bir şekilde gözden geçirmekte ve değerlendirmektedir.

Sosyal bilimciler dünyasında yayın yapma motivasyonu genellikle çok yönlüdür. Bugünün rekabetçi ve ticarileşmiş yükseköğretiminde yayınların amacı değişmektedir. Araştırma yayınları sayısı küresel olarak sürekli artmakta ve fakat bu yayınların hepsi aynı amaçla yapılmamaktadır. Örnek olarak, araştırma yayınları idealize edildiği şekilde her zaman bilgiye katkı sağlamak amacıyla yapılmamaktadır. Bazen kariyerizm ve prestij ekonomisinden pay almak gibi çeşitli diğer nedenlerle de yayınlar yapılmaktadır (Fyfe ve ark., 2017).

Bu çalışmada prestij ekonomisi, araştırmacıların doğrudan mali ödüller yerine, yayınlar aracılığıyla elde ettikleri sembolik sermaye olarak tanımlanmaktadır. Terim, geniş bir yelpazede kültürleri araştıran antropologlar tarafından bazı eylemlerin para veya geçim ekonomisinin doğrudan hesaplamasıyla açıklanmadığını fark ettiklerinde ortaya çıkmış ve ilk kez kullanılmıştır (Blackmore & Kandiko, 2011, s. 403).

Dünya savaşları sonrası dönemden bu yana, editoryal hakem değerlendirmesi, bu prestij ekonomisinde hangi yayınların sayılacağını belirlemede önemli bir yöntem haline gelmiştir (Horta & Jung, 2014). Bunlara ek olarak, 1980'lerden itibaren, hükümetlerin üniversitelerin hesap verebilirliğine yönelik artan talepleri ve buna bağlı olarak üniversitelerin akademisyenlerine yönelik talepleri, araştırma çıktılarının bireysel ve kurumsal mükemmeliyeti gösterme şekli üzerinde dönüştürücü bir rol oynamıştır (Fyfe ve ark., 2017). Bu şekilde, araştırmacıların özerkliği, araştırma çıktısına odaklanan yönetsel çıktı odaklı yaklaşımlardan etkilenmektedir (Moore ve ark., 2017).

Teorik Çerçeve

Bu genel trendler, araştırmacıların perspektifinde akademik yayıncılıktaki genel bir değişimi vurgulamaktadır: yayın yapma motivasyonu giderek daha dışsal hale gelmektedir. Self-determination teorisi (Ryan & Deci, 2000), bu olguyu açıklamada oldukça önemlidir. Self-determination teorisi, psikoloji alanından gelişmiş olup, motivasyonun dışsal ve içsel nedenlerden kaynaklanabileceğini belirtmektedir. Hem dışsal hem de içsel motivasyonlar bir kişinin zorlama olmaksızın özgürce hareket etme tercihi ile ilgilidir, ancak birincisinin arkasındaki itici güç daha çok dışsal faktörlerden oluşurken (terfi, akran rekabeti), ikincisi daha çok içsel faktörlerden etkilenmektedir (örneğin yazma tutkusu).

Ön Bulgular

Bu çalışmanın ön bulguları, bir araştırmacının yayın yapma isteklerini yönlendiren iki genel motivasyonu tanımlamaktadır: içsel (intrinsic) ve dışsal (dışsal) (bkz. Ryan & Deci, 2000). Yayın yapma içsel motivasyonu, bir sosyal bilimcinin içsel dürtüsünden gelirken, dışsal motivasyon, bölüm gereklilikleri ve akran baskısı gibi faktörlerle ilgilidir. Çalışma, içsel ve dışsal yayın yapma motivasyonlarının kendi içinde de alt kategorilerle farklılaştığını ileri sürmektedir. Devam etmekte olan çalışmamızın erken bulgularına göre sosyal bilimcilerin akademik yayın yapma motivasyonları için yedi alt kategori bulunmaktadır. En içsel motivasyondan en dışsal motivasyona doğru düzenlediğimiz bu spektrumda, yazma tutkusu, alan bilgisine katkı, alanla bağlantıda kalma, kariyerizm, terfi

düzenlemeleri, kurumsal minimum beklentileri yerine getirme ve akran rekabeti faktörleri bulunmaktadır. Ayrıca, çalışmamızda, yayınlar için dışsal motivasyonlarda artışın, avcı dergilerde yayın yapma eğilimlerinin artmasına yol açabileceğini öne sürmekteyiz.

Bu çalışma, araştırmalarını yayımlamalarında sosyal bilimcileri motive eden faktörler ve itici güçlerin anlaşılmasının önemini vurgulamaktadır. Çalışma, akademik yayın dünyasının dinamiklerine dair değerli içgörüler sağlamak ve avcı yayınların neden büyümeye devam ettiğini (bkz. Inouye & Mills, 2021) açıklamak açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Artan dış denetim ve avcı yayınların çoğalmasıyla şekillenen bir akademik ortamda, akademisyenlerin yayın yapma motivasyonları ile yayın mecralarının seçimi arasındaki etkileşimi kavramak, akademik yayın süreçlerindeki erdem ve dürüstlüğü sağlamak açısından önemlidir. Bu eleştirel çalışma, sosyal bilimcilerin yayın kararlarını alırken içinde buldukları süreçlerin altındaki karmaşık motivasyon faktörlerine ışık tutarak bu önemli konuya dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: akademik yayınlar, sosyal bilimler, avcı dergiler, motivasyon, yayınlara da yok ol

Kaynakça

- Blackmore, P., & Kandiko, C. B. (2011). Motivation in academic life: A prestige economy. *Research in Post-Compulsory Education*, 16(4), 399–411. <https://doi.org/10.1080/13596748.2011.626971>
- Fyfe, A., Coate, K., Curry, S., Lawson, S., Moxham, N., & Røstvik, C. M. (2017). Untangling Academic Publishing. <https://eprints.bbk.ac.uk/id/eprint/19148/>
- Mills, D., & Inouye, K. S. (2021). Problematizing ‘predatory publishing’: A systematic review of factors shaping publishing motives, decisions, and experiences. *Learned Publishing*, 34(2), 89–104. <https://doi.org/10.1002/leap.1325>
- Moore, S., Neylon, C., Eve, M. P., O’Donnell, D. P., & Pattinson, D. (2017). “Excellence R Us”: university research and the fetishisation of excellence. *Palgrave Communications*, 3, 16105. doi: <https://doi.org/10.1057/palcomms.2016.105>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54–67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>

YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA: MEVCUT EĞİLİMLER VE GELECEK SENARYOLARI

Mete Sipahioğlu

Problem Tanımı

Günümüzde, küreselleşmenin hızla ilerlediği bir dönemde, yükseköğretim kurumları da bu sürece ayak uydurmak zorundadır. Artan küresel değişimler ve belirsizlikler, uluslararasılaşmayı eğitim kurumları için stratejik bir hedef haline getirmiştir. COVID-19 pandemisi, jeopolitik gerilimler, iklim değişikliği, savaşlar ve diğer küresel sorunlar, uluslararasılaşma süreçlerini derinden etkilemiş ve yeni zorluklar ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda, Giorgio Marinoni ve Siro Bartolome Pina Cardona tarafından hazırlanan International Association of Universities (IAU)'nun 6. Küresel Anket Raporu, yükseköğretimdeki uluslararasılaşmanın mevcut durumunu ve gelecekteki olası senaryolarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. 2024 Haziran'ında yayımlanan bu önemli rapor, Türkiye'deki yükseköğretim paydaşlarına, küresel eğilimleri ve yerel uygulamaların dünya genelindeki konumunu anlamaları açısından değerli veriler sunmaktadır.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, IAU'nun 6. Küresel Anket Raporu'nu temel alarak, yükseköğretimde uluslararasılaşmanın mevcut eğilimlerini ve gelecekteki olası senaryolarını değerlendirmektir. Rapor, özellikle son beş yılda yaşanan büyük değişimlerin etkilerini incelemektedir. Bunlar arasında COVID-19 pandemisi, Ukrayna'nın işgali, Çin ve Küresel Kuzey arasındaki jeopolitik gerilimler, Orta Doğu ve Afrika'daki savaşlar, iklim değişikliği endişeleri ve Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına ulaşma olasılıkları yer almaktadır. Bu raporun Türkiye'deki yükseköğretim paydaşlarıyla paylaşılmasının amacı, uluslararasılaşma süreçlerinde karşılaşılan zorluklar ve fırsatlar hakkında bilgi vererek, kurumların kendi stratejilerini gözden geçirmelerine ve geliştirmelerine yardımcı olmaktır.

Kavramsal/Teorik Çerçeve

Uluslararasılaşma, eğitim kurumlarının sınırlarını aşarak küresel ölçekte etkileşimde bulunmalarını sağlayan bir süreçtir. Bu süreç, öğrenci ve akademisyen değişim programları, uluslararası ortak araştırma projeleri, çift diplomalar ve diğer işbirliği faaliyetleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Uluslararasılaşmanın temel sürücülerinde arasında küreselleşme, ekonomik fırsatlar, kültürler arası etkileşim ve bilgi paylaşımı yer almaktadır. Bununla birlikte, uluslararasılaşmanın faydaları da göz ardı edilmemelidir. Öğrenciler ve akademisyenler için farklı kültürlerle maruz kalma, yeni bakış açıları kazanma, dil becerilerini geliştirme ve iş fırsatlarını artırma gibi avantajlar sunmaktadır. Ancak, uluslararasılaşmanın engelleri ve riskleri de bulunmaktadır. Finansal kısıtlamalar, siyasi istikrarsızlıklar, vize ve göç politikaları gibi faktörler, uluslararasılaşma süreçlerini engelleyebilmektedir. Ayrıca, kültürel farklılıklar ve dil engelleri de uluslararasılaşmada zorluklar yaratabilir. Raporda belirtilen yenilikçi gelişmeler ve Güney-Güney işbirlikleri de teorik çerçevenin bir parçası olarak değerlendirilecektir.

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışma, IAU'nun 6. Küresel Anket Raporu'nun bulgularını nitel bir analizle incelemektedir. Raporda sunulan veriler, küresel ölçekte çeşitli yükseköğretim kurumlarının liderlerinden elde edilmiştir. Anket, uluslararasılaşmanın farklı bölgesel ve kurumsal bağlamlardaki etkilerini anlamak için tasarlanmıştır. Verilerin analizi, tematik kodlama ve içerik analizi gibi nitel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu sayede, uluslararasılaşmanın farklı boyutları ve paydaşların bakış açıları derinlemesine incelenmiştir.

Bulgular/Tartışmalar

- Uluslararasılaşmanın Önemi: Yükseköğretim kurumları, uluslararasılaşmanın eğitim kalitesini artırma, araştırma kapasitelerini geliştirme, öğrencilerin istihdam edilebilirliğini artırma ve küresel bakış açısı kazanma açısından önemli olduğunu belirtmiştir. Uluslararasılaşma, kurumların rekabet gücünü artırmanın yanı sıra, kültürler arası etkileşimi ve işbirliğini güçlendirmektedir.
- Yenilikçi Gelişmeler: Rapor, uluslararasılaşmada yenilikçi uygulamaların önemini vurgulamaktadır. Sanal değişimler, ortak ve çift dereceler, uluslararası araştırma işbirlikleri ve online eğitim programları gibi yenilikçi yaklaşımlar, uluslararasılaşmanın gelecekteki yönelimlerini şekillendirmektedir. Bu uygulamalar, uluslararasılaşmayı daha erişilebilir ve sürdürülebilir hale getirmektedir.
- Engeller ve Zorluklar: Uluslararasılaşma süreçlerinde çeşitli engeller ve zorluklar bulunmaktadır. Finansal kısıtlamalar, bütçe yetersizlikleri ve yüksek maliyetler, uluslararasılaşmayı sınırlayan önemli faktörlerdir. Ayrıca, politik istikrarsızlıklar, savaşlar, iklim değişikliği ve hızla değişen göç politikaları da uluslararasılaşmayı engelleyebilmektedir. Vize süreçlerindeki zorluklar, akademisyen ve öğrenci hareketliliğini kısıtlayabilmektedir. Dil engelleri ve kültürel farklılıklar da uluslararasılaşma süreçlerinde zorluklar yaratabilmektedir.
- Güney-Güney İşbirliği: Rapor, Güney-Güney işbirliğinin önemini vurgulamaktadır. Gelişmekte olan ülkeler arasındaki işbirlikleri, uluslararasılaşmayı daha kapsayıcı ve sosyal olarak sorumlu bir şekilde ilerletmek için fırsatlar sunmaktadır. Bu işbirlikleri, kaynakların paylaşılması, bilgi alışverişi ve ortak araştırma projelerinin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, kültürel ve dilsel bağların güçlendirilmesi de Güney-Güney işbirliğinin önemli faydalarındandır.
- Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Uluslararasılaşmanın, Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına ulaşmada önemli bir rol oynadığı vurgulanmaktadır. Uluslararası işbirlikleri, eğitim erişimini artırmak, yoksulluğu azaltmak, cinsiyet eşitliğini sağlamak ve iklim değişikliğiyle mücadele etmek gibi hedeflere katkıda bulunabilir.

Sonuçlar

Yükseköğretimde uluslararasılaşma, küresel değişimlerin ve belirsizliklerin arttığı bir dönemde, eğitim kurumları için stratejik bir öneme sahiptir. Mevcut eğilimler ve yenilikçi gelişmeler ışığında, uluslararasılaşmanın gelecekte daha kapsayıcı, erişilebilir ve sosyal olarak sorumlu bir şekilde ilerlemesi beklenmektedir. Ancak, bu süreçte karşılaşılan engellerin aşılması için kurumlar arası işbirliği, yenilikçi çözümler, finansal destekler ve esnek politikalar gerekmektedir. Uluslararasılaşmanın başarısı, eğitim kalitesinin artırılması, araştırma kapasitelerinin geliştirilmesi, kültürler arası etkileşimin güçlendirilmesi ve sürdürülebilir kalkınma amaçlarına ulaşılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: uluslararasılaşma, yükseköğretim, eğilimler

THE NARRATIVE ACCOUNTS OF EARLY-CAREER ELT ACADEMICS IN TÜRKİYE IN TERMS OF KNOWLEDGE SHARING PRACTICES AND BELIEFS: AN ACTIVITY THEORY PERSPECTIVE

Özkan Kırmızı

Neo-liberal educational policies, the commodification of education, the credentials inflation, ranking systems, or criteria-based promotion policies are putting extra pressure on the shoulders of academics, especially early career researchers. Hence, the primary aim of the present study is to explore the knowledge sharing (KS) practices of early-career ELT researchers (ECRs). Several considerations motivated the present study. First, the systematic review conducted by Fan and Beh (2024) underlined the role of expected organizational rewards, expected reciprocity, knowledge self-efficacy, enjoyment in helping others, or organizational climate/culture, among others. In particular, Fan and Beh's study (2024) underlined that knowledge sharing (KS) studies are mostly conducted in Asian countries. Another significant outcome of Fan and Beh's study was the predominance of quantitative designs in exploring KS behavior among scholars, with almost 90% employing quantitative methods. Part of the motivation for the present study comes from these critical outcomes. Next, the present study is also motivated by the increasing number of ECRs in the Turkish context, some of whom completed their postgraduate education abroad. Third, the newly emerging ELT community and ECRs in the Turkish context consist of academics who are relatively better immersed in contemporary research design and who managed to publish in internationally acclaimed journals. Data was collected through semi-structured interviews that triggered the participants' narratives regarding their KS practices. Purposeful sampling was employed in selecting the participants. One participant was supposed to have completed her/his postgraduate education abroad. Another criterion was that the place where academics work; in a central university or in a peripheral one. The reason why the study employs qualitative methods is to mine out more in-depth data as possible. Another reason that induces the deployment of qualitative means is the suggestion foregrounded by Fan and Beh's study (2024), who stated that most KS studies have been conducted quantitatively. Last but not least, the Turkish culture is a collectivist culture, which, I believe, could have an impact on how ECRs shape their KS practices. Theoretically speaking, the present study rests on two fundamental theoretical backgrounds: (1) Social capital theory (SCT), and (2) the Activity Theory (AT). SCT is concerned with the role of social structures and relations including relations, norms, networks, and structures that work together for social, economic, and psychological benefits in social behavior (Gannon & Roberts, 2020; Woolcock, 1998). To be more particular, SCT organizational networks play a significant role in managing relations, participating in mutual activities, or enhancing collective capital (Birasnav et al., 2019). It is believed that these elements play a critical role in how researchers shape their KS practices. AT presupposes that the expected outcomes and how these expectations determine the activity of individuals. Therefore, it is believed that spotlighting KS practices and beliefs of ECRs through SCT and AT will shed significant light on academic knowledge development. The tentative findings of the study imply that ECRs are hesitant to share their ideas for academic output or are mostly selective with whom to share their ideas. In addition, honesty, academic integrity, or academic trust appear critical considerations in terms of whether or not or to what extent ECRs share their academic ideas.

Keywords: knowledge sharing, activity theory, early-career researchers

References

- Birasnav, M., Chaudhary, R., & Scillitoe, J. (2019). Integration of social capital and organizational learning theories to improve operational performance. *Global Journal of Flexible Systems Management*, 20, 141–155. <https://doi.org/10.1007/s40171-019-00206-9>.
- Fan, Z., Beh, L.S. (2024). Knowledge sharing among academics in higher education: A systematic literature review and future agenda, *Educational Research Review* 42, 100573.
- Gannon, B., & Roberts, J. (2020). Social capital: Exploring the theory and empirical divide. *Empirical Economics*, 58, 899–919.
- Woolcock, M. (1998). Social capital and economic development: Toward a theoretical synthesis and policy framework. *Theory and Society*, 27, 151–208.

ADULT PORTRAITS OF DOCTORAL STUDENTS AS A FOUNDATION FOR RETENTION

Emine Karaduman, Gülistan Gürsel-Bilgin and Fatma Nevra Seggie

Distinctive characteristics of doctoral students significantly influence their decisions to persist or withdraw from their programs. The Theory of Adult Learning, originally developed by Malcolm Knowles in 1984, provides a comprehensive framework of insights in this context. Knowles introduced the concept of andragogy to enhance the teaching and learning experiences of adult learners, including doctoral students (St. Clair & Kapplinger, 2021; Loeng, 2018; Henschke, 2015). His theory (1984, p.12) is based on five foundational assumptions: the importance of 'experience', the development of 'self-concept', the precondition of 'readiness to learn', the emphasis on 'orientation to learning' and the critical role of 'motivation'. These assumptions are deeply embedded in the dynamics of adult learners and their learning processes, demonstrating significant relevance to the nuanced attributes and behaviors (Knowles, 1984) observed among doctoral students who can be categorized into three groups by their age intervals: younger adults from 18 to 24, working-age adults from 25 to 64, and older adults from 65 and above (Wlodkowski, 2008).

According to Knowles' Theory of Adult Learning (1984), adult learners, including doctoral students, have the opportunity to integrate their life experiences into their academic studies as a meaningful form of learning (Merriam, 2017). By incorporating these experiences and sharing them with others, they can find motivation to persist in their studies (Galbraith & Fouch, 2007). For many students, these experiences can hold greater meaning than formal courses or projects (Perkins & Mael, 2022). Doctoral students, in particular, have more experience compared to younger learners to enhance their learning processes. Furthermore, doctoral students are viewed as mature and independent individuals capable of making autonomous decisions, particularly in selecting educational paths that align with their learning needs (Wattakiecharoen & Nilsook, 2013). Having such a self-concept is essential for individuals, particularly in situations such as pursuing a doctorate, where they are required to be independent researchers. These individuals also demonstrate high readiness to learn new knowledge with a proactive orientation towards acquiring skills relevant to contemporary challenges, such as problem-solving abilities (İnce & Korkusuz, 2006). The motivation of these students, whether internal or external, can vary across different stages of their education due to existing challenges (Wiegerová, 2016).

Despite the theoretical underpinnings of Knowles' assumptions, these principles are often not explicitly integrated into higher education practices for doctoral students. Indeed, doctoral education must be considered one of the most ideal levels to support and improve adult portraits of individuals. This study, adapted from a doctoral dissertation, aims to hear the voices of doctoral students to underline the importance of adult portraits of them to enhance retention rates. Interpretative Phenomenological Analysis (IPA) has been used to see how doctoral students who continue their education reflect on their journeys (Smith et al., 2021). Qualitative data from 24 doctoral students across various public universities suggests that the aforementioned assumptions for adult learners including 'experience', 'self-concept', 'readiness to learn', 'orientation to learning', and 'motivation' are not adequately addressed in the design and delivery of doctoral education in Türkiye. This results in lower retention and graduation rates among doctoral students.

Keywords: doctoral education, doctoral students, adult learners, adult portraits, retention

References

- Galbraith, D. D., & Fouch, S. E. (2007). Principles of adult learning application to safety training. *Professional Safety*, 52, 35-40.
- Henschke, J. A. (2015). Focusing on the six major themes in the global perspective of andragogy: A June2015 update. In *International adult and continuing education hall of fame repository*. Knoxville, TN: University of Tennessee.
- İnce, M. L., & Korkusuz, F. (2006). Lisansüstü eğitim hedeflerini geliştirmede öğrenci öğretim üyesi etkileşimi: Bir disiplinin farklı üniversitelerde ve farklı disiplinlerin bir üniversitedeki durumu (Project No: 104K093). TÜBİTAK: Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Grubu.
- Knowles, M. S. (1984). *Andragogy in Action: Applying Modern Principles of Adult Learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Loeng, S. (2018). Various ways of understanding the concept of andragogy. *Cogent Education*, 5(1), 1-15.
- Merriam, S. B. (2017). Adult learning theory: Evolution and future directions. *AACE Journal of Lifelong Learning*, 26, 21-37.
- Perkins, A., & Mael, D. (2022). The Disadvantages Facing Low Income College Students, 1-9.
- St. Clair, R., & Kapplinger, B. (2021). Alley or autobahn? Assessing 50 years of the andragogical project. *Adult Education Quarterly*, 71(3), 272-289.
- Smith J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2021). *Interpretative Phenomenological Analysis: Theory, Method And Research (Second Ed.)*. London: Sage.
- Wattakiecharoen, J., & Nilsook, P. (2013, August). e-Learning Readiness of PhD. Students. In *International conference on excellent innovation for educational research and IT learning in the 21st century*.
- Wlodkowski, R. J. (2008). *Enhancing adult motivation to learn: A comprehensive guide for teaching all adults*, 3rd ed. San Francisco: Jossey-Bass.

YÜKSEKÖĞRETİMDE HÂLÂ EN ÖNEMLİ İHTİYAÇ: MESLEKİ DANIŞMANLIK!

Hayal Köksal

Çağdaş eğitim anlayışı; araştıran, sorgulayan ve sorunlara bilimsel yöntemlerle çözüm üreterek verimi arttıran insan gücü yetiştirerek o ülkenin kalkınmasını sağlar. Bu bağlamda bireyin kendini, gereksinimlerini ve hedeflerini tanıyarak potansiyelini optimal düzeyde ortaya koyabileceği en uygun meslekî seçimleri yapmasına ve kariyer gelişimini sürdürmesine önem verilmesi şarttır. Bireye bu alanda yapılan hizmetler “meslekî rehberlik ve kariyer danışmanlığı” kapsamında yer almaktadır. Ülkemizde 1950’li yıllarda başlayan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin ana hedefi öğrencilerin gelecek ihtiyaçlarını keşfetmelerine, potansiyellerini değerlendirmelerine, yaşam amaçlarını geliştirmelerine, iş ve yaşam eylem planlarını oluşturmalarına ve tüm bunları hayata geçirmelerine yardımcı olmaktır. Bireyin, mesleki yönelişleri, tercihleri, seçimleri ve kariyer gelişimi sürecinde yer alan bazı mesleki gelişim görevleri, genel olarak eğitim süreci içinde gerçekleşir. Yükseköğretim kurumlarında okuyacağı alanı saptamak kadar mesleğe geçişte de, icra edeceği işi bulamayıp farklı bir alan kaymada da hatta günümüz ekonomik koşulları ve uzayan ömür kriteri düşünüldüğünde emekli olduktan sonra başka alana yönelmede de bu rehberlik süreci gerekli hale gelmektedir.

Bu sunuda üzerinde durulacak dönem “yükseköğretimden mezun olma öncesindeki meslekî danışmanlık” ile ilgili olmaktadır. Fakültelerde görev yapan danışman ve öğretim elemanlarının görevi; alanlarındaki bilgiyi aktarmak kadar öğrenciyi alanlarıyla ilgili alternatifler yani diğer çalışma alanları konusunda da bilgilendirmek ve akılcı kararlar verme konusunda yeterli kazanımları için çaba göstermektir. Mezuniyet aşamasına gelip de sonrasında ne yapacağını bilemeyen o kadar çok genç var ki ülkemizde!

İşte yıllardır sürmekte olan en önemli öğrenci gereksinimlerinden biri budur: “Üniversitelerimizde bu bilgilendirme ve yönlendirme süreci gereğince yapılmakta mıdır?” Örneğin staj dönemini yaşayan ve gittikleri staj okullarında öğretmen, öğrenci, idareci ve fiziksel kapasite gibi sorunları yakından izleyen mezuniyet öncesi öğretmen adayları atanıp atanamayacaklarını, eğer atanırlarsa; nerede, hangi koşullarda ve hangi özlük haklara sahip olarak istihdam edileceklerini biliyorlar mı? Yurt içi ve yurt dışındaki yüksek lisans ve doktora çalışmalarının koşullarının farkındalar mı ve bu konuda planlar yapıyorlar mı? Mezun oldukları zaman nerede çalışırlarsa, ne kadar maaş alacaklarını, ihtisaslaşma durumunda bu meblağın ne olacağını biliyorlar mı? Yoksa fakülteye girişlerin bir zorlu yarış sonrası gerçekleşmesi gibi, mezuniyet sonrası da bilinmezliklerle dolu bir arena mı?

Bu sunumda bir devlet üniversitesinin, Eğitim fakültesi, İngilizce Öğretmenliği bölümünde okuyan ve “Sınıf Yönetimi” dersini alan bir grup öğretmen adayının son sınıfın son günlerinde, hala kafalarındaki bir dolu belirsizlikten yola çıkarak gerçekleştirdikleri bir final projesi, mezuniyet öncesi meslekî danışmanlığın eksik yapılması durumunda olabileceklerini gösteriyor. “Yabancı Dil Eğitimi (ELT) konusunda çalışacak olan öğretmen adaylarının mesleki rehberliğe gereksinimleri var mıdır? Bu rehberlik nasıl ve ne zaman yapılmalıdır?” sorularıyla başlayan çalışma, staj okullarındaki öğretmenlerle yapılan röportajlar ve alınan yanıtlara dayalı olarak hazırlanan anketlerle sürdü. Anket sonunda sorunun ana ve kök nedenlerini Ishikawa diyagramıyla bulan ekip, gözlem ve birikimleri doğrultusunda çözüm önerilerini sıraladı.

Sonuçta ortaya çıkan; üniversite düzeyindeki “rehberlik ve mesleki danışmanlık” programlarının hem bireye hem de topluma katkı sağladığıdır. Yeni mezunların hangi alandan olurlarsa olsunlar hayatlarının işine doğru yönelmelerinde çok sayıda etkili faktör vardı ama meslekler hakkındaki derin bilgi ve rehberlik eksikliği onlara gerçekten çok zarar vermekteydi. Fakülte yöneticilerince hazırlanan bir

programla geleceğin meslek sahiplerine yani profesyonel bireylere alanları, hakları ve karşılaştıkları olası koşullarla ilgili bilgi vermek ve alanın duayenlerini fakülteye davet edip merak edilen soruları sormalarını sağlamak çok gerekli ve önemlidir. Bazı sorunlar mezuniyet öncesinde özellikle fakülte yönetimi ve öğretim üyelerince çözümlenmeli. Meslekî danışmanlık da bunlardan biri. Yoksa o değerli mezunlar bir anda çaresiz kalır ve kendilerine hiç de uygun olmayan işlere kayabilirler. Oysa özellikle öğretmen yetiştiren fakülteler en değerli kariyer kaynaklarından biri olup; hem hedefe odaklı müfredatı ve hem de verdiği pedagojik formasyon ile mesleğe hazırlayıcıdır. Bu donanımdaki kişileri kaybetmek demek, eğitime darbe vurmaktır.

Anahtar Kelimeler: üniversitelerde yönlendirme, mesleki danışmanlık, yönetimin görevi, çağdaş eğitim, kaliteli kuşaklar

Kaynakça

- Crow, L. D. & Crow, A. (1960). An introduction to guidance. Second Edition. American Book Company, New York.
- Borow, H. (1973). Career guidance for a new age. Houghton Mifflin Company, Boston.
- Gysbers, N. C. (1973). Career guidance. Charles A. Jones Publishing Co., Ohio.
- Köksal, H. (2009). YÖP Eğitim Programı, Kariyer Portfolyosu Projesi. Microsoft Yenilikçi Öğretmenlik Programı Kılavuz Kitapçığı, İstanbul.
- Yeşilyaprak, B. (2019). Türkiye’de Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Hizmetleri: Güncel Durum ve Öngörüler. Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi, 2 (2), 73-102.

ÜNİVERSİTELERDE ÖZERKLİK VE AKADEMİK ÖZGÜRLÜK: YÖNETİM TÜRÜNE GÖRE ÜLKE ÖRNEKLERİ

Yusuf Gürcan Ültanır

Problem Tanımı

Özerklik ve akademik özgürlükler tartışılırken, Immanuel Kant'ın "Fakülteler Tartışması" adlı eserinde bağımsızlıkla ilgili anekdotu; Fransız bakan, tüccarlardan ticarete nasıl yardım edilebileceği konusunda öneriler ister. Önce sesiz duran yaşlı bir tüccar, yolların iyileştirilmesi, hızlı değişim hakkı verilmesi gibi önerilerde bulunur ve sonunda "gerisini bize bırakın" der. Bu, bağımsızlığının önmesmesidir. Kant'ın 18. yüzyılda üniversitelerde bir vizyon olarak sunduğu özerklik, 19. yüzyılda sivil haklar hareketiyle modern anayasal devletin bir parçası haline geldi (Bkz.Schiedermair 2007). Özerklik-özgürlük'te desentralizasyon önemli yer tutar. Ülkelerin yönetim biçimlerine olan anayasal yapılarıdır; federatif, merkeziyetçilik (negatif nasionalizm'e açıktır), desentralizasyon. Lazzari'nin "Basel Üniversitesi" çalışmasında (2018) özerklik -özgürlük farklı bağlamlarda kullanıldığı ve anlamları tartışılır. Üniversitelerde karar alma yetkilerinin fakültelerden üniversite yönetimine kaydırılması merkezileşme olarak tanımlanabilir, bunun tersi ise desentralizasyondur. Demirovic (2013) , "Demokraside Yükseköğretim Özerkliği" başlıklı çalışmasının "Özerklik ve Demokratik Devlet", toplum ihtiyaçları ve bilimsel fizikalizmi üç stunda tanımlamıştır(Bkz. S.18): Demokratik devlet bağlamında, özerkliği koruması, bakması ve ona özel bir biçim vermesi yer almalıdır: Özerkliği kısıtlayacaksa aynı zamanda onu güvence altına alır ve teşvik eder. Bu, bilimsel tartışma sürecine müdahale yoluyla değil, bilimsel alanın epistemik koşullarının toplumsal üretimi ve şekillendirilmesi yoluyla gerçekleşir. Otokratik- milliyetçiğin öne çıktığı cumhuriyetlerde veya monarşilerde özerkliği savunan akademisyen en hafif yaklaşımla diskrimine edilir.

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı, Karşılaştırmalı Bilim kuramlarının bakışı açısından bazı ülkelere göre yükseköğretim kurumlarının özerkliği ve akademik yaşamda özgürlüğünün tartışılması ve ülkelerinin tarihsel sosyal yapısının - kültürlerinin Eğitim Antropolojisine göre yorumlanmasıdır. Karşılaştırmaya dayanan ülkeler; federatif olup liberal-demokratik düşünceye sahip (A.B.D), federatif ve sosyal demokrat (Federal Almanya), silahlanma ve savaş çağrılarıyla işgaller yapan (Rusya), siyasi-üniversitel yapıyla merkeziyetçi ve otokratik ülke (Türkiye). Çalışmanın yöntemi makale ve kitap taramasıdır.

Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde, farklı ülkelerin üniversitelerinin özerklik ve akademik özgürlük anlayışı karşılaştırma için kuramsal açıdan yapılmıştır: Bernasconi (2021) çalışmasında, Latin Amerika ve ABD'de üniversite özerkliği ve akademik özgürlüğü karşılaştırmıştır. ABD'de özerklik, kurumun ve akademisyenlerin desentralizasyonu yönündedir. Latin Amerika'da ise, merkeziyetçi yapıdadır.

Tarihsel Perspektif

Zhang (2010), Ortaçağ'da şehir özerklikleri ile üniversitelerin özerkleşme tarihini anlatır: Lucca, 1369'da Pisa'nın egemenliğinden kurtularak şehir özerkliğine ve üniversiteye sahip olmuştu; Lérida, II. Jakob tarafından verilen "Magna Charta" ile Bologna Üniversitesi ayrıcalıklarına sahip olmuştur. Wilhelm von Humboldt, Berlin'deki üniversite kuruluşun gerçekleştirilmesiyle görevlendirildi; Berlin üniversitesi modelinin başlangıçta İskandinavya ve Almanca konuşulan ülkelerde gelişiminin temelini oluşturdu. - Bu model, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ABD üniversitelerinin oluşturduğu örnek sayesinde tüm dünyaya yayılmıştır. Gao Xujun (2011), Çin'de üniversitelerin özyönetimini tartışır. Üniversitelerin özyönetim ilkeleri hukukun üstünlüğü, bilim özgürlüğü ve öğrencilerin merkezi konumu

olarak belirlenmiştir. Ültanır (2000), XV. yüzyılda Osmanlı eğitim kurumlarını mektep ve medreseler olarak belirtir. XVIII. yüzyılın ikinci yarısında mühendislik ve askeri yüksekokullar kurulur, darülfünun 1933'de İstanbul Üniversitesi'ne dönüşür. Başbuğ (2020) 12 Mart Cunta hareketine giden süreçte 6.01.1969'da ABD Büyükelçisi Robert Komer'in ODTÜ ziyaretinde arabasının öğrenciler tarafından yakılmasıyla sosyal çatışmalar kanlı olarak büyümüştü. 12 Eylül Cuntası da üniversite öğrencilerini ve yükseköğretim yapısını suçlu kabul ederek bazı değişiklikler yaptı YÖK'ü kurdu. Üniversiteler YÖK bünyesine bağlandı. Bu merkeziyetçi yapıda Türkiye'de 129 devlet ve 70 vakıf üniversitesi sayısına ulaşılmıştır. Berkeley (2023) Eric'te taranan "Rus Üniversiteleri'nin Silahlandırılması" başlıklı makalesinde otokratik, anti demokratik ve savaştan yükseköğretimin trajedisini anlatmaktadır: 2023'den itibaren on binlerce Rus birinci sınıf öğrencisi kendilerini yeni bir zorunlu derse "Rus Devletinin Temelleri" yönlendirildi. Rus üniversitelerinin artan silahlanma eğilimi tarihsel köklüdür. Tam ölçekli işgalin başlamasından kısa bir süre sonra Rus üniversitelerinin 300'den fazla rektörü tarafından imzalanan savaşı destekleyen ortak bildiri, Batı'dan kopuş için önemli bir katalizör oldu.

Tartışma

Üniversite özerkliğinin anlamını ve kapsamını belirlemek, aynı zamanda üniversitelerin amacını ve dolayısıyla akademik özgürlük ve üniversite özerkliğinin amacını net bir şekilde anlamayı gerektirir (Karran, 2007; Thorens, 1998). Üniversitelerin amacı nedir: (i) Olgulara dayanarak bilişsel bilgiyi genişletme, (ii) Demokratik toplulukları yeniden canlandırma ve eleştirel düşünce eğitimi, (iii) Toplumsal sorunların çözümünde itici güç olma, (iv) Ulusal ekonomide human capital yaratma ve kültürel kapitali modernleştirme (Bkz. Lyer, K.R., Saliba, I., ve Spannagel, J. (2023).

Sonuç

Devlet, merkeziyetçi yapıda ders içeriği üzerinde güçlü denetim sağlar: ayrıntılı finansman, personeli atama ve yükseltme ilkeleri ona aittir (Bkz. Dobbins, Knill ve Vogtle'a 2011). Devlet modelleri, üniversitenin hangi toplumsal veya siyasi hedeflere hizmet ettiği vizyonla uyumludur. Dobbins, Knill ve Vogtle'a göre, bu devlet merkezli modeli takip eden ülkeler arasında Fransa, Türkiye, post-komünist Romanya ve Rusya bulunmaktadır (Lyer, K.R., Saliba, I., ve Spannagel, J. (2023). Bu model, Almanya, Avusturya ve komünizm öncesi ve sonrası Kuzey Avrupa'nın büyük bir kısmında liberalizm, yaşam bulur. Türkiye modelinde üniversiteler YÖK yasası kapsamındadır ve Cumhurbaşkanlığı tarafından Rektör ataması yapılır.

Anahtar Kelimeler: üniversite özerkliği, akademik özgürlük, merkeziyetçi yapı, federal yapı, aşağıdan yukarı yukardan aşağı yönetim

Kaynakça

- Başbuğ, İ. (2020). Türkiye Cumhuriyetinde 1961-1980 Güç Odaklarının Mücadeleleri. Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Bernasconi, A. (2021). University Autonomy and Academic Freedom: Contrasting Latin American and US Perspectives School of Education, Pontifical Catholic University of Chile, Santiago, Chile <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1786735> (15.02.2024)
- Demirovic, A. (2013). Autonomie der Hochschulen in der Demokratie. In A.Keller, D. Pöschl, & A. Schütz (Hg). Baustelle Hochschule: Attraktive Karrierewege und Beschäftigungsbedingungen gestalten Hochschule pedocs 120. www.pedocs.de
- Dobbins, M., Knill, C. & Vogtle, E. M. (2011). An Analytical Framework for the Cross-Country Comparison of Higher Education Governance. Higher Education, 62, , pp. 665–83.

- Xujun, G.(2011). Die Autonomie der Universitäten Ihre Aufgaben und Rahmenbedingungen.
<https://www.researchgate.net/publication/300478404>
- Karran,T. “Academic Freedom in Europe: A Preliminary Comparative Analysis”,Higher Education Policy, 203, no. 3, 2007, pp. 289–313.
- Lazzari, R. (2018) 20 Jahre Autonomie: die Universität Basel im Spannungsfeld von Zentralität und Dezentralität und Projektarbeit ohne Intervention, eingereicht an der Universität Bern im Rahmen des Executive Master of Public Administration (MPA).
https://www.kpm.unibe.ch/unibe/portal/center_generell/a_title_strat_forschung/k_kpm/content/e69705/e232334/e234053/e926319/e926329/PoI_Lazzari_ger.pdf (28.05.2024)
- Lyer, K.R., Saliba, I., ve Spannagel,J. (2023) University Autonomy and Freedom Econstor ZBW
<https://hdl.handle.net/10419/266358>; www.econstor.eu
- Mintzberg, H. (1980). Structure in 5’S. A Synthesis of the research on organization design. Management Science, 26. <https://pubsonline.informs.org/doi/abs/10.1287/mnsc.26.3.322>
- Schiedermaier, H. (2007). Autonomie im Dienst der Wissenschaft VSH Bülletin Autonomie im Dienst der Wissenschaft (avril 2007) VSH-Bulletin Nr. 1, April 2007 APU-Bulletin no 1. <https://vsh-aeu.ch/download/207/Autonomie.pdf> (20.05.2022)
- Thorens, J. (1998) Academic Freedom and University Autonomy, Prospects 28, no. 3,
- Ültanır, G. (2000) Karşılaştırmalı Eğitim Bilimi Kuram ve Teknikler Eylül Yayınevi
- Zhang T. (张 骏) (2010) Fehlgründungen Von Universitäten Im Spätmittelalter Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Philosophischen Fakultät der Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg

21. YÜZYILDA YÜKSEKÖĞRETİMDE KALİTE GÜVENCESİ: YENİ NESİL ÜNİVERSİTELER İÇİN STRATEJİLER VE UYGULAMALAR

Hafize Nurgül Durmuş Şenyapar ve Ramazan Bayındır

Problem Tanımı

21. yüzyılın dinamik ve hızla değişen dünyasında, yükseköğretim kurumları küresel ekonomik ve siyasi krizler, teknolojinin hızlı gelişimi, iklim değişiklikleri, doğal afetler ve pandemi gibi birçok faktörle karşı karşıya kalmaktadır. Bu değişimler, üniversitelerin işleyişini ve sürdürülebilirliğini sağlama gereksinimini artırmaktadır. Özellikle yeni nesil üniversiteler için kalite güvencesi sistemleri, bu değişimlere uyum sağlamak ve rekabet avantajı elde etmek adına kritik bir rol oynamaktadır. Yeni nesil üniversiteler, yenilikçi eğitim yöntemleri, güçlü sanayi iş birlikleri ve toplumsal katkıları ile öne çıkarken, bu hedeflere ulaşmak için kalite güvencesi sistemlerine olan ihtiyaçları büyüktür.

Çalışmanın Amacı veya Araştırma Soruları

Bu çalışmanın amacı, yükseköğretimde kalite güvencesi sistemlerinin temel bileşenlerini, uygulama süreçlerini ve bu sistemlerin yeni nesil üniversitelerin genel performansına olan etkilerini incelemektir. Araştırma, şu sorulara yanıt aramaktadır:

1. Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemlerinin temel bileşenleri nelerdir?
2. Kalite güvencesi sistemleri yeni nesil üniversitelerin performansını nasıl etkiler?
3. Türkiye ve dünyadaki başarılı uygulamalar nelerdir ve bu uygulamalardan ne gibi dersler çıkarılabilir?
4. Yeni nesil üniversiteler için stratejik kalite güvencesi uygulamaları nelerdir?

Kavramsal/Teorik Çerçeve

Çalışma, kalite güvencesi kavramının yükseköğretimde nasıl tanımlandığı ve uygulandığı üzerine kuramsal bir çerçeve sunmaktadır. Kalite güvencesi, stratejik planlama, akreditasyon süreçleri, iç ve dış değerlendirme mekanizmaları, öğrenci memnuniyeti ölçümleri ve sürekli iyileştirme süreçleri gibi çeşitli unsurları içermektedir. Bu unsurların yeni nesil üniversitelerin sürdürülebilirliği ve rekabet gücü üzerindeki etkileri teorik olarak incelenmiştir. Yeni nesil üniversitelerin, yenilikçi yapılarıyla bu süreçlerde nasıl avantaj sağlayabileceği de tartışılmaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışma, literatür taraması ve karşılaştırmalı analiz yöntemlerini kullanarak kalite güvencesi sistemlerinin yeni nesil üniversiteler üzerindeki etkilerini incelemektedir. Türkiye ve dünyada uygulanan kalite güvencesi sistemleri ve çağın üniversitelerini dönüştürmedeki etkileri analiz edilmiştir.

Bulgular/Tartışmalar

Bulgular, kalite güvencesi sistemlerinin yeni nesil üniversitelerin genel performansını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Kalite güvencesi uygulamaları, stratejik planlama ve sürekli iyileştirme süreçleri sayesinde yeni nesil üniversitelerin eğitim ve araştırma kalitesini artırmakta, öğrenci memnuniyetini yükseltmekte ve kurumsal sürdürülebilirliği sağlamaktadır. Özellikle akreditasyon süreçlerinin, bu üniversitelerin uluslararası alanda tanınırlığını ve rekabet gücünü artırdığı belirlenmiştir. Yeni nesil üniversitelerin sanayi ve toplum ile olan iş birlikleri, kalite güvencesi süreçlerinde ilave avantaj sağlamaktadır.

Sonuçlar

Yeni nesil üniversitelerde kalite güvencesi sistemlerinin etkin bir şekilde uygulanması, bu kurumların eğitim, araştırma ve topluma hizmet işlevlerini geliştirmede kritik bir rol oynamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılı vesilesiyle, ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarının kalite güvencesi alanında kat ettiği mesafeler ve bu alanda geleceğe yönelik atılması gereken adımlar vurgulanmıştır. Yeni nesil üniversitelerin, yenilikçi yaklaşımlarıyla kalite güvencesi süreçlerini nasıl daha ileriye taşıyabileceği de değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın bulguları, yeni nesil üniversitelerin kalite güvencesi süreçlerinde izlemeleri gereken yol haritasının belirlenmesine katkı sağlayacak ve kalite güvencesi sistemlerinin geliştirilmesi ve uygulanması konularında somut öneriler sunulacaktır.

Öneriler

Stratejik Planlama: Yeni nesil üniversiteler, uzun vadeli hedefler belirlemeli ve bu hedeflere ulaşmak için kapsamlı stratejik planlar oluşturmalıdır. Stratejik planlama, üniversitelerin değişen koşullara hızla uyum sağlamasını destekler.

Akreditasyon Süreçleri: Üniversiteler, ulusal ve uluslararası akreditasyon kuruluşlarının kriterlerine uygun olarak kendilerini düzenli olarak değerlendirmelidir. Program akreditasyonu ve kurumsal akreditasyon, üniversitelerin eğitim kalitesini ve tanınırlığını artırır.

İç ve Dış Değerlendirme: Üniversiteler, iç değerlendirme mekanizmaları kurarak kendi performanslarını sürekli olarak izlemeli ve dış değerlendirme ile objektif geri bildirim almalıdır. Bu, kaliteyi sürekli olarak iyileştirmeye yardımcı olur.

Öğrenci Memnuniyeti: Öğrenci geri bildirimlerini dikkate almak ve öğrenci memnuniyetini artırmak için politikalar geliştirilmelidir. Öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap veren üniversiteler, daha yüksek başarı ve memnuniyet seviyelerine ulaşır.

Sürekli İyileştirme: Üniversiteler, mevcut süreçlerini sürekli olarak gözden geçirerek iyileştirme fırsatlarını belirlemelidir. Sürekli iyileştirme, üniversitelerin rekabet avantajını korumasına yardımcı olur. Bu amaçla yükseköğretim kurumlarının örnek uygulamaları benimsenebilir.

Bu öneriler, yeni nesil üniversitelerin kalite güvencesi süreçlerinde başarılı olmalarını ve küresel yükseköğretim arenasında rekabet edebilmelerini sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: kalite güvencesi, akreditasyon, sürdürülebilirlik, yeni nesil üniversiteler, stratejik planlama

Kaynakça

- Andreani, M., Russo, D., Salini, S., & Turri, M. (2020). Shadows over accreditation in higher education: Some quantitative evidence. *Higher Education*, 79, 691-709.
- Arana, M. V., Villar, P. S., Huallpa, R. H., & Ganoza, E. A. R. (2024). Higher education quality assurance polices: A systematic review 2019-2023. *COMUNI@ CCIÓN: Revista de Investigación en Comunicación y Desarrollo*, 15(1), 4.
- Aziz, A. (2020). Türkiye'de yükseköğretimde kalite güvencesi ve iletişim eğitimi Akreditasyonu. *Yeni Yüzyıl'da İletişim Çalışmaları*, 1(1), 12-29.
- Beerkens, M. (2020). Evidence-based policy and higher education quality assurance: progress, pitfalls and promise. In *Impact Evaluation of Quality Management in Higher Education* (pp. 38-53). Routledge.
- Blackmur, D. (2004). Issues in higher education quality assurance. *Australian Journal of Public Administration*, 63(2), 105-116.

- Calma, A., & Dickson-Deane, C. (2020). The student as customer and quality in higher education. *International Journal of Educational Management*, 34(8), 1221-1235.
- Coates, H. (2005). The value of student engagement for higher education quality assurance. *Quality in higher education*, 11(1), 25-36.
- Damme, D. V. (2001). Quality issues in the internationalisation of higher education. *Higher education*, 41, 415-441.
- Erkasap, A., & Seçmenöğlü, N. S. (2023). Yükseköğretimde Kalite Güvence Sisteminin Risk Yapılandırılması: Bir Vakıf Üniversitesi Örneği. *International Journal of Sustainability*, 1(1), 28-47.
- Frazer, M. (2003). Quality assurance in higher education. *Quality assurance in higher education*, 17-34.
- Güler, M., & Soyer, B. (2021). Yükseköğretimde Yeniden Yapılanma: Türk Yükseköğretiminde Kalite Güvencesi Sisteminin Gelişimi. *Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 1(1), 45-89.
- Hafeez, M., Naureen, S., & Sultan, S. (2022). Quality indicators and models for online learning quality assurance in higher education. *Electronic Journal of e-Learning*, 20(4), 374-385.
- Harvey, L., & Stensaker, B. (2008). Quality culture: Understandings, boundaries and linkages. *European journal of education*, 43(4), 427-442.
- Hauptman Komotar, M. (2020). Discourses on quality and quality assurance in higher education from the perspective of global university rankings. *Quality Assurance in Education*, 28(1), 78-88.
- Huisman, J., & Currie, J. (2004). Accountability in higher education: Bridge over troubled water?. *Higher Education*, 48, 529-551.
- Jamoliddinovich, U. B. (2022). Fundamentals of education quality in higher education. *International Journal of Social Science & Interdisciplinary Research* ISSN: 2277-3630 Impact Factor: 7.429, 11(01), 149-151.
- Khuram, S., Rehman, C. A., Nasir, N., & Elahi, N. S. (2023). A bibliometric analysis of quality assurance in higher education institutions: Implications for assessing university's societal impact. *Evaluation and Program Planning*, 99, 102319.
- Olszen*, M., & Peters, M. A. (2005). Neoliberalism, higher education and the knowledge economy: From the free market to knowledge capitalism. *Journal of education policy*, 20(3), 313-345.
- Özen, E. (2022). Yükseköğretimde kalite güvencesi ve akreditasyon: Açık ve uzaktan eğitim. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 87-93.
- Pelin, M., Sert, H., & Yurumez, Y. (2022). Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK): Değerlendirme süreçleri ve deneyim paylaşımı. *Online Turkish Journal of Health Sciences*, 7(3), 506-510.
- Stukalo, N., & Lytvyn, M. (2021). Towards sustainable development through higher education quality assurance. *Education Sciences*, 11(11), 664.
- Taşcı, D., & Lapçın, H. T. (2023). Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemi: kurumsal akreditasyon Raporları üzerinden bir değerlendirme. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 1-16.
- Uludağ, G., Bora, M., & Çatal, S. (2021). Türk Yükseköğretiminde Kalite Güvencesi Sistemi Ve Öğrenci Katılımının Önemi. *Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 1(1), 91-111.
- Yöntem, E., & Mazman, İ. (2023). Uluslararası Bakış İle Yükseköğretimde Kalite Güvencesinin Gelişimi. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 9(1), 37-49.

Zhuravel, Y., Popadynets, N., Irtysheva, I., Stetsiv, I., Stetsiv, I., Hryhoruk, I., ... & Trushlyakova, A. (2021). Management aspects in the higher education quality assurance system. In Human Interaction, Emerging Technologies and Future Applications IV: Proceedings of the 4th International Conference on Human Interaction and Emerging Technologies: Future Applications (IHET–AI 2021), April 28-30, 2021, Strasbourg, France 4 (pp. 635-642). Springer International Publishing.

UNVEILING CRITICAL INTERNATIONALIZATION: PERSPECTIVES ON INTERNATIONAL STUDENTS IN CANADA

Ezgi Ozyonum and Tanja Tajmel

Description of the Problem

This study delves into the dynamic landscape of international student presence in Canada, examining the multifaceted factors that influence their motivations, academic and social experiences as they study abroad. It explores the transition from contemplating studying abroad to the process of 'becoming' an international student in Canada. With the increasing numbers and roles of international students in their host country, understanding their experiences becomes critical for fostering an environment that supports their agency (Brin, 2012).

Aim of the Study

This study seeks to shed light on various facets of their higher education experience abroad, encompassing their motivations, experiences, challenges, and subsequent resilience. Moreover, the study emphasizes the multidimensional nature of international students' experiences, transcending the mere transition phase, and delving into the profounder aspects of their perspectives of internationalization of higher education.

Theoretical Framework

This study adopts a decolonial approach (Quijano, 2007; Grosfoguel, 2013), recognizing that examining educational experiences through the lens of power and identity unveils a deeper understanding of the student experience, going beyond the deficit approach that often focuses on assimilation gaps, and instead, considering broader socio-cultural factors including colonial legacies in education. The decolonial approach is crucial because it acknowledges and dissects the power dynamics and colonial patterns influencing international students' learning experiences in Canadian universities. By scrutinizing their experiences through this decolonial perspective, the study identifies and addresses issues relating to power imbalances, cultural disparities, epistemic ignorance, and unequal access to resources that may exist within their learning experiences. This insight contributes to a comprehensive understanding of their needs, and informs future research, and program development.

Research Method

This study investigates the perspectives of international graduate students studying engineering master's programs in Canada. Using qualitative research methods, the study includes 12 semi-structured interviews with these students. Employing critical discourse analysis (Parker, 1992), the research aims to uncover their perspectives on internationalization at their chosen university abroad and shed light on overlooked aspects of their experiences.

Findings

Initial findings indicate that the viewpoints of international students regarding their experiences are influenced by both their nationality and gender. Employing an intersectional analysis approach (Collins et al., 2021), this research engaged with students hailing from India, Nepal, Brazil, Colombia, Mauritius, and Iran, all pursuing studies at Canadian universities. While the majority express contentment with their educational pursuits in Canada, many highlight how their prior academic backgrounds in their home countries have equipped them for their graduate programs here. Some argue that international rankings fail to accurately assess the quality of education in their home countries. The current structure

of international education perpetuates colonial legacies; consequently, the study advocates for incorporating student perspectives to cultivate a more just and sustainable educational landscape.

Conclusion

This study sheds light on the diverse body of international students, urging the importance of conceptualizing and developing comprehensive studies about international students, moving beyond dominant ideologies and marginalizing practices. It also aims to counter the prevalent framing of international students as objects rather than subjects of internationalization, acknowledging their vital role in international mobility. The implication of this study is that only by gaining precise insights into these aspects can we effectively cultivate an environment conducive to equitable and inclusive.

Keywords: internationalization of higher education, international student experience, decolonial theory, critical discourse analysis, Canadian higher education

References

- Brin, E. J. (2012). *Becoming and being: international graduate student experience and identity formation in the context of multiculturalism and internationalization* (Doctoral dissertation, University of British Columbia).
- Collins, P. H., da Silva, E. C. G., Ergun, E., Furseth, I., Bond, K. D., & Martínez-Palacios, J. (2021). *Intersectionality as Critical Social Theory: Intersectionality as Critical Social Theory*, Patricia Hill Collins, Duke University Press, 2019. *Contemporary Political Theory*, 20(3), 690–725. <https://doi.org/10.1057/s41296-021-00490-0>
- Grosfoguel, R. (2013). The structure of knowledge in westernized universities: Epistemic racism/sexism and the four genocides/epistemicide of the long 16th century. *Human Architecture: Journal of the Sociology of Self-Knowledge*, 11(1), 73–90.
- Parker, I. (1992). *Discourse Dynamics Critical Analysis for Social and Individual Psychology*. Routledge.
- Quijano, A. (2007). Coloniality and modernity/rationality. *Cultural Studies*, 21(2–3), 168–178. <https://doi.org/10.1080/09502380601164353>

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION IN TURKEY: POLICIES AND PRACTICES OF THE TOP AND BOTTOM 10 UNIVERSITIES IN THE URAP 2024 RANKING

Onur Akgün, İrem Yetik and Mustafa Anıl Verdiler

This study focuses on the adoption and implementation of artificial intelligence (AI) technologies by higher education institutions in Turkey. It examines the AI policies and practices of the top and bottom 10 universities in the URAP 2024 ranking. The findings are compared with the global trends and results presented in Crompton and Burke's "Artificial Intelligence in Higher Education: The State of the Field" article. This comparative analysis helps to highlight the similarities and differences in AI adoption between Turkish universities and their global counterparts.

The key concepts identified in Crompton and Burke's article, such as Assessment/Evaluation, Predicting, AI Assistant, Intelligent Tutoring System, and Managing Student Learning, were analyzed to determine their prevalence and implementation in Turkish universities. These concepts represent the main areas where AI can significantly impact higher education by enhancing teaching, learning, and administrative processes. Data were collected through document analysis of universities' websites and publicly available documents, providing a comprehensive overview of the current state of AI in Turkish higher education.

The findings reveal how Turkish universities integrate AI technologies, highlighting the challenges and opportunities encountered in the process. For instance, while some universities have begun to implement AI-based assessment tools to streamline grading and provide personalized feedback, others are still in the early stages of exploring AI's potential. Predictive analytics, another key area, is being used to identify at-risk students and improve retention rates, yet its adoption varies widely among institutions.

AI assistants and intelligent tutoring systems are also gaining traction, offering students tailored learning experiences and support outside the traditional classroom setting. However, the extent of their use and the sophistication of these systems differ significantly across universities. Managing student learning through AI involves using data analytics to enhance educational outcomes and administrative efficiency. This aspect of AI application is still developing in Turkey, with many institutions recognizing its potential but facing barriers such as limited resources and expertise.

The results indicate that while Turkish universities are developing policies related to AI, they are not yet sufficient in fully implementing these key concepts. There is a need for further efforts and advancements in the effective use and integration of AI. The study provides recommendations for Turkish higher education institutions to enhance their use of AI technologies and aims to address the gaps in this field. By adopting a more strategic approach to AI, Turkish universities can better prepare for the future of education and improve their competitiveness on a global scale.

Keywords: artificial intelligence, higher education, Turkey, URAP ranking

References

Crompton, H., & Burke, D. (2023). Artificial Intelligence in Higher Education: The State of the Field. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 20(22). <https://doi.org/10.1186/s41239-023-00392-8>

ÜNİVERSİTELERİN EĞİTİM ÖĞRETİM HİZMETLERİNİN KALİTESİNİ ETKİLEYEN ÖĞRENME VE ÖĞRETME MERKEZLERİ: İNGİLTERE ÖRNEĞİ

Fahriye Hayırsever, Nurdan Kalaycı ve Nur Gel

Küresel çapta yaşanan bilimsel, toplumsal, kültürel ve ekonomik değişimler, üniversitelerin eğitim öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarındaki çalışmalarını etkilemektedir. Bu çalışmaların gerçekleştirilmesine yönelik üniversitelerde çeşitli akademik birimler bulunmaktadır. Bu birimlerden biri yükseköğretim kurumlarında öğrenme ve öğretme sürecinin nitelikli olarak yürütülmesi amacıyla kurulan öğrenme öğretme merkezleridir. Bu merkezlerde, öğretim elemanlarına yönelik mesleki ve profesyonel gelişim fırsatları sunma, öğrencilere yönelik akademik ve kişisel gelişime katkıda bulunma, yükseköğretimin diğer paydaşlarına yönelik eğitimde iyi uygulamaları yaygınlaştırma amaçlarıyla gibi birçok faaliyet yürütülmektedir.

Öğrenme ve öğretme merkezleri 20. yüzyılın ortalarında, Kuzey Amerika’da üniversitelerde geniş çapta öğretim elemanı desteği sağlamak amacıyla ortaya çıkmaya başlamıştır. Dünya çapında ilk öğrenme ve öğretme merkezi, 1962 yılında Amerika Birleşik Devletleri Michigan Üniversitesi Ann Arbor’da kurulan Öğretme ve Öğrenme Araştırmaları Merkezidir (Cook & Kaplan, 2011). 2000’li yıllara gelindiğinde, özellikle İngiltere’de 2003’te yükseköğretim kurumlarında mükemmeliyet merkezlerinin kurulması teklifinin açıklanmasından sonra 2004’te başlatılan iki aşamalı ulusal bir program kapsamında 2005’te 74 öğrenme ve öğretme merkezinin kurulması tamamlanmıştır (Forgie, Yonge, & Lth, 2018). POD Network’un 2019 verilerine göre Birleşik Krallık’ta öğrenme öğretme merkezlerinin sayısı toplam 94’e yükselmiştir (Wright, 2019).

Türkiye’de üniversiteler bünyesinde kurulan öğrenme öğretme merkezleri incelendiğinde, ilk merkez, 2006’da bir devlet üniversitesi olan Akdeniz Üniversitesi’nde “Öğrenme ve Öğretmeyi Geliştirme Birimi”dir. Türkiye’de bir vakıf üniversitesinde kurulan ilk öğrenme ve öğretme merkezi, 2009’da Koç Üniversitesi Öğrenme ve Öğretme Ofisi’dir (KOLT) (YÖK, 2022). 2018-2019 Yükseköğretim İstatistikleri verilerine göre 19 üniversitede (8 devlet, 11 vakıf) öğrenme ve öğretme merkezi kurulmuştur (YÖK, 2018). 2022 Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi verilerine göre bu oranın 30 üniversitede (13 devlet, 17 vakıf) kurulan öğrenme ve öğretme merkezi ile iki yıl içinde yaklaşık iki kat arttığı görülmüştür. Ancak ulusal alanyazında merkezlerle ilgili araştırmalar henüz sınırlı sayıdadır (İşeri, 2019; Sancı, 2021).

Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) ve British Council arasında 20 Ekim 2021’de yapılan stratejik ortaklıkta, yükseköğretime yönelik dünyadaki hızlı değişimin eğitim alanında çok etkili olduğu vurgulanmış “Üniversitelerdeki öğrenme ve öğretme mükemmeliyet merkezlerinin sayısının artırılması” için binden fazla akademisyene özellikle eğitim ve öğretimde değişim konularında eğitimler verilmesi hedeflenmiştir (YÖK, 2022).

Bu çalışmada İngiltere’de üniversitelerde kurulan öğrenme ve öğretme merkezlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu inceleme şu alt amaçlar doğrultusunda yapılmıştır: “Merkezlerin kuruluşu”, “vizyon, misyon ve genel amaçları”, “faaliyet alanları”, “öğretim elemanları ve öğrencilere yönelik akademik, sosyal ve kültürel faaliyetleri”, “araştırma faaliyetleri”, “merkezlerin üniversitelerin kalite güvence politika ve stratejilerini geliştirmedeki rolü”.

Bu çalışmanın modeli betimseldir. Araştırmada, İngiltere üniversitelerindeki öğrenme öğretme merkezlerinin incelenmesi ve karşılaştırılması amaçlandığı için yatay yaklaşımı temel alan karşılaştırmalı bir eğitim araştırmasıdır (Bray, Adamson & Mason, 2014). Araştırma nitel bir araştırma özelliği taşımaktadır. Doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

Bu araştırmada İngiltere’den 5 üniversite seçilerek bu üniversitelerin öğrenme ve öğretme merkezleri incelenmiştir. İngiltere’deki merkezlerinin seçilme nedeni, İngiltere’nin dünyada başarısı kabul edilmiş eğitim sistemine sahip ülkelerden biri olmasıdır. 442.000’den fazla uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapan dünyanın önde gelen 2. eğitim ülkesidir. Dünya Üniversite Sıralamalarından, Quacquarelli Symonds [QS] (2024) incelendiğinde, İngiltere, 90 üniversitesi ile listenin ön sıralarında yer almaktadır (QS, 2024).

Araştırmanın veri kaynağı olan dokümanlar, öğrenme ve öğretme merkezlerinin resmi internet sayfaları, bilimsel araştırmalar ve yayınlar (merkez bünyesinde ve alan yazında yapılanlar), kılavuzlar, yıllık raporlar, stratejik planlar, kuruluş belgeleri, kalite değerlendirme ölçütleri ve yönetmeliklerdir.

Araştırmada elde edilen veriler, doküman analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İncelenen dokümanlara göre merkezlere ait boyutlar araştırmacılar tarafından belirlenmiş ve bu boyutlar temel alınarak temalar oluşturulmuştur. Tüm temaların yer aldığı “Öğrenme Öğretme Merkezleri Analiz Tablosu” oluşturularak her bir merkez bünyesinde elde edilen veriler analiz tablosuna işlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre incelenen üniversitelerdeki öğrenme ve öğretme merkezlerinin vizyon ve misyonlarında 21. yy becerileri, sürdürülebilir kalkınma, rol model ve lider olma, mükemmelliği sağlama, yüksek standardı koruma gibi amaçlara vurgu yapıldığı görülmüştür. Tüm merkezlerin en önemli ortak özelliği, öğretim elemanlarına yönelik mesleki gelişim ve danışmanlık, öğretim becerilerini geliştirme amaçlı yüzyüze ve online faaliyetlerin gerçekleştirilmesidir. Bu faaliyetlere yönelik üniversitelere özgü bazı programlar şunlardır: “Yüksek Öğretimde Öğretmenlik Lisansüstü Sertifikası”, “Sürekli Mesleki Gelişim Programı (CPD)”, “Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirmede Derby Mükemmelliği (DELTA)”, “DELTA Partner”, “DELTA Akran”, “Mesleki Gelişim Oturumları”, “e-Öğretim Konferansı”, “Yıllık Üniversite Öğrenme ve Öğretme Günü”, “Yüksek Öğretimde Öğretmenlik Lisansüstü Sertifikası”. Üniversitelerin strateji ve politikalarının yanı sıra merkezlerin kendilerine ait strateji ve politikaları olduğu belirlenmiştir. Bunlar: “Erişim ve Katılım Planı”, “Akademik Referanslama Politikasının Değerlendirilmesi”, “Kalite Yönetimi El Kitabı- Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirmenin Kalite Güvencesi”dir.. Ayrıca merkezlerde öğrencilere yönelik akademik, sosyal ve kültürel faaliyetlerin gerçekleştirildiği de sonuçlar arasında yer almaktadır. Bu faaliyetlerde yenilikçi öğretim, gelişmiş teknoloji destekli öğrenme ve dikkatle tasarlanmış öğrenme ortamları, öğrenmede fırsat eşitliği ve öğrenciye geri bildirim sağlama amaçlanmaktadır.

Bu sonuçlara dayalı olarak, Türkiye’de kurulan ve kurulması planlanan öğrenme öğretme merkezlerinin çalışmalarının ve faaliyetlerinin geliştirilmesine ve kalite iyileştirme sürecine yönelik İngiltere’deki öğrenme öğretme merkezleri ile işbirliği içinde çalışmalar yürütülmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: öğrenme ve öğretme merkezleri, yükseköğretimde kalite, yükseköğretimde eğitim öğretim

Kaynakça

- Bray, M., Adamson, B., & Mason, M. (Eds.). (2014). Comparative education research: Approaches and methods.19. Springer.
- Cook, C. E., & Kaplan, M. (Ed.). (2011). Advancing the culture of teaching on campus: How a teaching center can make a difference. USA: Stylus.
- Forgie, S. E, Yonge, O., & Lth, R. (2018). Centres for teaching and learning across Canada: What’s going on? The Canadian Journal for the Scholarship of Teaching and Learning, 9(1).

- İşeri, E. (2019). Yükseköğretim kurumlarında öğrenme ve öğretme merkezleri: Yönetim yapısı, örgüt yapısı ve kullanılan teknolojiler. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir
- QS. (2024). Top universities in the UK. <https://www.topuniversities.com/university-rankings-articles/world-university-rankings/top-universities-uk>
- Sancı, Ç.E. (2021). Amerika, Avrupa, Asya- Pasifik ve Türk Üniversitelerinde bulunan öğrenme öğretme merkezlerinin incelenmesi, değerlendirilmesi ve karşılaştırılması (Yüksek lisans tezi), <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Wright, M. (2019). How Many Centers for Teaching and Learning Are There?, POD Network News, 1-2.
- Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. (2018). Yükseköğretim istatistikleri. <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. (2022). Yükseköğretim istatistikleri. <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- Yüksek Öğretim Kalite Kurulu (YÖKAK)- 2021 Yükseköğretim Değerlendirme ve Kalite Güvencesi Durum Raporu, https://yokak.gov.tr/Common/Docs/Site_Activity_Reports/DurumRaporu2021.pdf (Aralık, 2022).

TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİMİNDE EĞİTİM PROGRAMI GELİŞTİRME VE UYGULAMA SÜREÇLERİNİN ULUSLARARASILAŞMA VE KAPSAYICILIK PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Esin Aksay Aksezer

Türkiye’de yükseköğretimin uluslararasılaşması özellikle Erasmus programının yaygın şekilde uygulanması ve Bologna Süreci ile daha kapsayıcı bir hal almış ve artan sayıda çalışmanın konusu olmuştur. Bununla birlikte dünya gündeminde artarak yer bulan kalite-akreditasyon, tam zamanlı öğrenci temini gibi süreçler de sistemin çehresini değiştirmek konusunda etkisini göstermeye başlamış ve bu konularda da çalışmalar gözlemlenmek mümkündür. Genelde, uluslararası eğitim kapsamında, kurumlarda yapılan çalışmaların haritasını çıkartan, deneyimleri öğrencilerin gözünden ve kazanımları açılarından anlatan veya yükseköğretim sisteminin uluslararasılaşmasına daha geniş perspektiften bakan çalışmalara rastlamak mümkündür. Ancak konunun müfredat ve ilgili boyutlarını derinlemesine ele alan çalışmalar bulunmamaktadır. Farklı sosyal ve ekonomik nedenlerle yurtdışı eğitim imkanlarından yararlanamayan ve yurtdışından çeşitli nedenlerle ülkemizde öğrenime devam etmek üzere gelmiş olan öğrenciler için önemli olan “kampüste uluslararasılaşma” sürecinin en önemli ayağı kuşkusuz müfredatı içine alan çalışmalardır. Bu nedenle projede hedeflenen, müfredat uluslararasılaşmasının Türkiye’de farklı kurumlarda nasıl yer bulduğunun analiz edilmesi ve kurumların farklı paydaşlarının neler deneyimlediğinin anlaşılmasıdır. Ancak böyle bir analiz sonucunda öneriler yapılması mümkün olacaktır. Bu çalışmada, müfredatın, uluslararası literatüre paralel şekilde, hem akademik program oluşturulma aşamasında yaşanan süreç ve ortaya çıkan ürün hem de belli bir akademik program içerisindeki derslerin içerikleri ve kullanılan yöntemler olarak düşünülmesi yarar sağlayacaktır. Bununla beraber, ders dışı faaliyetler/ programlarla sağlanan destek ve öğrenme ortamlarını da yeri geldiğinde müfredatın parçası olarak ele almak yarar sağlayacaktır. Bir diğer önemli husus ise uluslararasılaşma ve kapsayıcılığın yakından ilişkili boyutları olduğudur.

Yükseköğretimde müfredatın uluslararasılaşma boyutuna odaklanan bu çalışma nitel bir çalışma deseni olarak planlanmıştır. Bu kapsamda örnek olay araştırması benimsenmiştir ve temel olarak nitel veri toplanması hedeflenmektedir. Örnek olay incelemesinin amacı belli bir durumu derinlemesine araştırmak, aydınlatmak ve ilgili etkenleri bütüncül bir yaklaşımla ortaya koymaktır. Bu çalışmada her kurum bir örnek olay olarak ele alınacaktır. Nitel veri, farklı disiplinlerden gelen öğretim üyeleri ile birebir derinlemesine görüşmeler ve farklı öğrenci temsilcileriyle görüşmeler aracılığı ile toplanmaktadır. Farklı fakülte, program ve öğrencilerden görüş alınmaya çalışılmıştır. NAFSA: Association of International Educators ve EQUIS gibi uluslararası kurum ve akreditasyon süreçlerinin önerileri de çok taraflı ve boyutlu kurumsal değerlendirmeler yapılmıştır. Bu süreç, aynı konunun farklı paydaşları nasıl etkilediğini anlamak ve veri çeşitlenmesi açısından önemli olacaktır.

Uluslararası ve kapsayıcı müfredat dediğimizde, alan yazınında belirtildiği üzere, program ve dersleri etkileyen makro süreçler (Bologna Süreci, kalite güvencesi vb.), program ve dersler için kurum içi müfredat hazırlama süreçleri, öğrencilere sunulan içeriklerin odağı ve niteliği (karşılaştırmalı yaklaşımlar, disiplinler arası çalışmalar, farklı coğrafyalardan kaynaklar vb.), öğrencilerin farklı yetkinliklerini geliştirmeye yönelik öğrenme fırsatları/deneyimleri, derslerde kullanılan yöntemler, derslerin/programların dilleri ve aktivite odaklı (sanal hareketlilik, ortak uluslararası programlar vb.) yaklaşım ve konular öne çıkabilmektedir. Müfredatın uluslararasılaşması, “kampüste uluslararasılaşmayı” sağlamak ve bu kapsamda daha çok öğrencinin uluslararası vizyondan faydalanmasını sağlamak açısından önemli bir konu olarak görülmektedir. OECD’nin konuyla ilgili tanımı şöyledir: “İçerik ve biçim olarak uluslararası oryantasyonu olan müfredat, öğrencileri profesyonel ve sosyal olarak uluslararası ve çok kültürlü ortamlara hazırlar ve hem yerel hem

uluslararası öğrenciler içindir.” (Leask, 2020). Yılmaz (2017), çalışmasında kampüste uluslararasılaşma terimini kullanmakta ve “öğrencilerin yurtdışına çıkmadan üniversite eğitimleri boyunca kültürlerarası ve uluslararası yetkinlikleri kazanabilmeleri hedefleyen bir uluslararasılaşma anlayışıdır.” açıklamasını yapmaktadır. Leask, Beelen ve Kaunda (2013) bu kapsamda ele alınan çalışma ve pratiklerin ülkeler, disiplinler ve kurumlar arasında farklılık gösterebildiğini ancak öne çıkan konuların mezunların küresel dünyaya hazır olması, kültürlerarası yetkinliklerin geliştirilmesi ve evde uluslararasılaşma konusunda ilgili paydaşları mobilize etmek olduğunu anlatmaktadır.

İlgili konuların farklı nitelikte kurumlarda nasıl algılandığını ve ele alındığını ortaya çıkartmayı ve değerlendirmeyi hedefleyen araştırmanın sorularını şöyle özetleyebiliriz:

- 1- Müfredat uluslararasılaşması ve kapsayıcılığı farklı tipte ve deneyimde kurumlarda nasıl anlaşılıyor?
- 2- Kurumsal ve fakülte seviyesinde müfredat çalışmaları düşünüldüğünde ortaya çıkan en temel sorular: Müfredat çalışmaları nasıl yürütülüyor? Kimler süreçte aktif rol alıyor? Hangi ulusal-uluslararası kriterler ve kaynaklar dikkate alınıyor?
- 3- Bireysel derslerin hedefleri, içerikler, dil, kullanılan yöntemler düşünüldüğünde öğretim üyeleri nasıl bir süreç deneyimliyor; kendini nasıl hazırlıyor, uygulamada neleri tercih ediyor, kurumda hangi birimlerle yakın çalışıyor?

Anahtar Kelimeler: uluslararasılaşma, müfredat, kapsayıcılık, yükseköğretim, Türkiye

Kaynakça

- Aba, D. 2013. “Internationalization of Higher Education and Student Mobility in Europe and the Case of Turkey”, Çukurova University Faculty of Education Journal, 42 (2), 99-110.
- Aksay-Aksezer, E. 2019. Turkish Outbound Exchange Students’ Intercultural Competencies at Different Stages of the International Sojourn. PhD thesis, Tilburg University, the Netherlands.
- Altbach, P. G. ve Knight, J. 2007. “The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities”, Journal of Studies in International Education, 11(3-4), 290-305.
- Ardakani, F.B., Yarmohammadian, M., Abari, A.A.F. ve Fathi, K. 2011. “Internationalization of higher education systems”, Procedia - Social and Behavioral Sciences 15:1690-1695.
- Avrupa Komisyonu. (2020). 2020’de Avrupa Yükseköğretim Alanı: Bologna Süreci Uygulanması Raporu.
- Aytaçlı, M. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 3 (1), 1-9 <http://dergi.adu.edu.tr/egitimbilimleri/>
- Ayvazoğlu, A. & Künüroğlu, F. 2021. Acculturation experiences and psychological well-being of Syrian refugees attending universities in Turkey: A qualitative study. Journal of Diversity in Higher Education, 14(1), 96-109.
- Bourne, D. 2011. “From Internationalization to Global Perspectives”, Higher Education Research & Development, 30 (5), 559-571.
- Bozoğlu, O., Armağan, S. ve Güven, E. 2016. “What Motivates Turkish Undergraduate Students to Attend International Student Mobility Programs and Study Abroad: Insights from a University”, International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (IJSBAR), 30(2), 86-94.
- British Council ve Ipsos Public Affairs. 2013. Culture at Work: The Value of Intercultural Skills at the Workplace. <https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/culture-at-work-report-v2.pdf>

- Brown, L. ve Aktaş, G. 2011. "Fear of the Unknown: a Pre-departure Qualitative Study of Turkish International Students", *British Journal of Guidance & Counselling*, 39 (4), 339-355.
- Cihan, M.A. (2021). Experiences of Turkish University Students with Visual Impairments. *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 22 (1), 556-577.
- Creswell, J. W. 2012. *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Çetinsaya, G. 2014. "Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi için Bir Yol Haritası". YÖK Yayını 2014/2. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/buyume-kalite-uluslararasilasma-turkiye-yuksekogretim-icin-bir-yol-haritasi.pdf>. Son erişim tarihi: 30 Mart 2021.
- Çobanoğlu, F. 2018. Gender Equality in Turkish Higher Education. *International Journal of Higher Education*, 7(5):97.
- Ergin, H. & de Wit, H. (2020). Integration Policy for Syrian Refugees' Access to Turkish Higher Education: Inclusive Enough? In book: *European Higher Education Area: Challenges for a New Decade*.
- Çınkır, Ş. ve Yıldız, S. 2018. Bir Bologna değerlendirme çalışması: Eğitim yönetimi lisansüstü program yeterliliklerine ilişkin kazanımların incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 8(1), 55-67. doi:10.2399/yod.18.004
- de Wit, H. 2020. "Internationalization of Higher Education: The Need for a More Ethical and Qualitative Approach", *Journal of International Students*, 10 (1), i-iv.
- Demir, A. ve Demir, S. 2009. "The Assessment of Erasmus Program in terms of Intercultural Dialogue and Interaction (A Qualitative Study with Candidate Teachers)", *The Journal of International Social Research*, 2 (9), 95-105.
- Dimitrov, N. H. 2016. Intercultural teaching competence: a multi-disciplinary model for instructor reflection. *Intercultural Education*, 27(5), 437-456.
- Emil, S. & Aytaş, H. (2020). The Lived Experiences of Faculty Members with Disabilities in Turkish Universities: Implications for Higher Education Leadership and Management. *Research in Educational Administration & Leadership*, 5 (4).
- Erdoğan, A. 2015. Current and Future Prospects for the Bologna Process in the Turkish Higher Education System. In: Curaj, A., Matei, L., Pricopie, R., Salmi, J., Scott, P. (eds) *The European Higher Education Area*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-20877-0_46
- Erdoğan, A. ve Erdoğan, M.M. 2018. Access, Qualifications and Social Dimension of Syrian Refugee Students in Turkish Higher Education. A. Curaj et al. (eds.), *European Higher Education Area: The Impact of Past and Future Policies*.
- Eriş, E. ve Ağan, M. 2020. Türkiye'deki İç Mimarlık Eğitim Programlarının Karşılaştırılmalı Analizi: Mesleki Kimlik Karmaşasının İncelenmesi. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi Journal of Architecture and Life* 5(2), 423-439.
- Ergin, H. 2016. "Turkish University Students' Perceptions towards Their Syrian Classmates", *Education and Science*, Vol 41, No 184, 399-415.

- Ergin, H. ve de Wit, H. 2020. Integration Policy for Syrian Refugees' Access to Turkish Higher Education: Inclusive Enough? In book: European Higher Education Area: Challenges for a New Decade.
- Ergin, H. ve Seggie, F. N. 2018. Yükseköğretimin Uluslararasılaşmasına Güncel Bir Bakış Türkiye'de Uluslararası Akademisyenler. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları (Seta) Vakfı Report. Retrieved from: https://setav.org/assets/uploads/2018/09/R120_Yu%CC%88kseko%CC%88g%CC%86retim-tamrapor.pdf
- EQUIS. Assessment Criteria. https://efmdglobal.org/wp-content/uploads/EFMD_Global-EQUIS_Standards_and_Criteria.pdf . Son erişim tarihi: 30 Mart 2021.
- Gay , G. 2002. Preparing for Culturally Responsive Teaching. Journal of Teacher Education, 53 (2), 106-116.
- Gök, E. ve Gümüş, S. 2015. Akademik Bir Alan Olarak Yükseköğretim Yönetimi. Türkiye'deYükseköğretim:Alanı, Kapsamı ve Politikası, Ahmet Aypay, Editör, PegemA Yayıncılık, Ankara, ss.3-25
- Gökçe, A.T. (2013) University students' perception of discrimination on campus in Turkey. Journal of Higher Education Policy and Management, 35:1, 72-84, DOI: 10.1080/1360080X.2013.748478
- Gürses HN, Alemdaroğlu İ, Tanrıverdi M. 2014. Türkiye'de fizyoterapi ve rehabilitasyon fakülte bölümü/yüksekokullarının incelenmesi ve müfredat analizi, Turk J Physiother Rehabil, 25(1): 16-27.
- Hohberger, W. 2018. Opportunities in Higher Education for Syrians in Turkey. <https://ipc.sabanciuniv.edu/Content/Images/Document/opportunities-in-higher-education-for-syrians-in-turkey-127679/opportunities-in-higher-education-for-syrians-in-turkey-127679.pdf>. Son erişim tarihi: 30 Mart 2021.
- Huang, F. 2006. "Internationalization of Curricula in Higher Education Institutions in Comparative Perspectives: Case Studies of China, Japan and the Netherlands", Higher Education. 51. 521-539.
- Hutchison, L., ve McAlister-Shields, L. 2020. Culturally Responsive Teaching: Its Application in Higher Education Environments. Educ. Sci. 10(5), 124.
- IDP Education Australia. 1995. OECD/CERI Study: Curriculum Development for Internationalization, Australian Case Studies. <https://www.voced.edu.au/content/ngv%3A3708>. Son erişim tarihi: 06 Ağustos 2021
- İbrahimoğlu Ö., Mersin S., ve Saray Kılıç H. 2019. Hemşirelik eğitim müfredatı ve öğrenme çıktıları. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science, 9(1), 12-16.
- Kadir Has (KHAS) University Gender and Women's Studies Research Center. (2019). The State of Gender (In)Equality in Academia in Turkey. Retrieved from: <https://www.khas.edu.tr/en/haberler/gender-inequality-academia-turkey-69-full-professors-are-men-while-31-are-women-0>
- Kaya, A. 2015. "Critical Voices against the Bologna Process in Turkey: Neo-liberal Governance in Higher Education", New Perspectives on Turkey, 50, 105–133.
- Kasapoğlu Önder, R. ve Balcı, A. 2010. "Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının 2007 Yılında Programdan Yararlanan Türk Öğrenciler Üzerindeki Etkileri", Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 9(2), 93-116.

- Kireççi, M.A., Bacanlı, H., Erişen, Y., Karadağ, E., Çeliköz, N., Dombaycı, M.A., Toprak, M., Şahin, M. (2016). The Internationalization of Higher Education in Turkey: Creating an Index. *Education and Science*, 41 (187), 1-28.
- Kondakçı, Y., Çalışkan, Ö., Şahin, B.B., Yılık, M.A., Demir, C.E. 2016. "Regional Internationalization in Higher Education between Turkey and The Balkans". <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/807193>. Son erişim tarihi: 30 Mart 2021
- K. 2004. *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage
- B. 2008. *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. Bağlam Yayıncılık: İstanbul.
- Larke, P. 2013. *Culturally Responsive Teaching in Higher Education: What Professors Need to Know*. Counterpoints, Vol. 391, *Integrating Multiculturalism into the Curriculum: FROM THE LIBERAL ARTS TO THE SCIENCES*, 38-50.
- Leask B. 2020. *Internationalization of the Curriculum, Teaching and Learning*. In: Teixeira P.N., Shin J.C. (eds) *The International Encyclopedia of Higher Education Systems and Institutions*. Springer, Dordrecht.
- Leask, B. 2013. "Internationalization of the Curriculum and the Disciplines: Current Perspectives and Directions for the Future", *Journal of Studies in International Education*, 17(2), 99–102.
- Leask, B., Beelen, J., ve Kaunda, L. 2013. *Internationalisation of the curriculum: international approaches and perspectives*. In H. de Wit, F. Hunter, L. Johnson ve H.G. van Liempd (Eds.). *Possible futures; The next 25 years of the internationalisation of higher education*.
- Levent, F., Öksüz Gül, F. & Aydemir, T. (2021). *The University Experiences of Syrian Students in Turkey*. *Milli Eğitim*, 50, 807-835.
- Manuel, T.A., Shoostari, N.H., Fleming, M.J. ve Wallwork, S.S. 2001. "Internationalization of the Business Curriculum at U.S. Colleges and Universities", *Journal of Teaching in International Business*, 12(3):43-70
- Meriç, İ., Emhan, A. & Çocuk, S. 2021. *Students' Perceptions of Diversity in Higher Education: A Case from Turkey*, *Journal of Social Research and Behavioral Sciences Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 7 (13).
- Mesleki Yeterlilik Kurumu. (2015). *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi*. Son erişim: 5 Nisan 2022
- Mine Isiksal, M., Koc, Y., Bulut, S. ve Atay-Turhan, T. 2007. *An Analysis of the New Elementary Mathematics Teacher Education Curriculum in Turkey*. *The Mathematics Educator*, 17 (2), 41–51.
- NAFSA: Association of International Educators. https://www.nafsa.org/Professional_Resources/Browse_by_Interest/Internationalizing_Higher_Education/Internationalizing_the_Curriculum/. Son erişim tarihi: 30 Mart 2021
- OECD. 2018. *Preparing Our Youth for an Inclusive and Sustainable World..* <https://www.oecd.org/education/Global-competency-for-an-inclusive-world.pdf>. Son erişim tarihi: 30 Mart 2021
- OECD. 2012. *Assessment of Higher Education Learning Outcomes*. <http://www.oecd.org/education/imhe/theassessmentofhighereducationlearningoutcomes.htm>. Son erişim tarihi: 30 Mart 2021

- Okumus, F. ve Yagci, O. 2005. Tourism Higher Education in Turkey, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 5:1-2, 89-116.
- Önen, S. 2017. “An Investigation into the Experiences of Erasmus Students”, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14-1 (27), 339-367.
- Özkan, A. (2015). Bologna Süreci Kapsamında Yükseköğretimde Akademik Program Etkinliğinin Ölçülmesi: Türkiye Üniversitelerinde Bir Uygulama. Yükseköğretim Tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- Özoğlu, M., Gür, B.S. ve Coşkun, İ. 2015. “Factors influencing international students’ choice to study in Turkey and challenges they experience in Turkey”, *Research in Comparative & International Education*, 10(2), 223–237.
- Pirgaru, V. ve Turcan, R.V. 2017. Motivations of Students to Study Abroad: A Case Study of Moldova. Paper presented at European International Business Academy Conference, Milano, Italy.
- Rumbley, L. 2020. Intelligent Internationalization: The Shape of things to Come. In *Intelligent Internationalization*, Kara A. Godwin and Hans de Wit (eds). Brill | Sense.
- Sanger, C. 2020. Inclusive Pedagogy and Universal Design Approaches for Diverse Learning Environments. In G. N. Sanger C., *Diversity and Inclusion in Global Higher Education*. Singapore: Palgrave Macmillan.
- Selvitopu, A., ve Aydın, A. 2018. Türk yükseköğretiminde uluslararasılaşma stratejileri: Süreç yaklaşımı çerçevesinde nitel bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(4), 803-823.
- Shahjahan, R.A., Estera, A.L., Surla, K.L, and Edwards, K.T. 2021. “Decolonizing” Curriculum and Pedagogy: A Comparative Review Across Disciplines and Global Higher Education Contexts. *Review of Educational Research*, Vol. XX, No. X, pp. 1–41.
- Sporn B. 2003. Management in Higher Education: Current Trends and Future Perspectives in European Colleges and Universities. In: Begg R. (eds) *The Dialogue between Higher Education Research and Practice*. Springer, Dordrecht.
- Şahin, A.C. 2017. “Turkish Erasmus Students’ Level of Cross-Cultural Adaptation”, *Researcher: Social Science Studies*, 5 (8), 38-48.
- Şahin, B. B. 2017. Internationalization in Turkish universities; Contributions, conflicts, and sources of conflicts: A multiple case study. Doctoral dissertation, Middle East Technical University.
- Şen, Z., Uludağ, G., Kavak, Y. & Seferoğlu, S. S. (2016). Bologna Süreciyle İlgili Bir İnceleme: Öğrenci Başarısını Değerlendirme Yöntemleri ile Öğrenci İş Yükünün Karşılaştırılması. *Yükseköğretim Dergisi*, 6 (2), 84-94. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/yuksekogretim/issue/41144/497394>
- Şenay, H. H., Şengül, M. ve Seggie, F.N. 2020. Türkiye’de Yükseköğretim Çalışmaları: Eğilimler ve Öneriler. *Journal of University Research*, April 2020, Volume 3, Issue 1, Page: 1-13. Retrieved from: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1051854>
- Teichler, U. 2017. “Internationalisation Trends in Higher Education and the Changing Role of International Student Mobility”, *Journal of international Mobility*, 1 (5), 177-216.
- Teichler U. 2010. “Diversity in Higher Education. *International Encyclopedia of Education*” (eds P. Petersen, E. Baker, B. McGaw), Oxford: Elsevier, vol. 4, pp. 347–353. Diversity and

- Diversification of Higher Education: Trends, Challenges and Policies. https://www.researchgate.net/publication/279279014_Diversity_and_Diversification_of_Higher_Education_Trends_Challenges_and_Policies [Son erişim Mart 24 2021].
- Teichler, U. 2009. "Internationalization of Higher Education: European Experiences", Asia Pacific Educ. Rev, 10, 93–106.
- Teichler, U. 2002. "Diversification of higher education and the profile of the individual institution", Institutional Management in Higher Education.. https://www.oecd-ilibrary.org/education/diversification-of-higher-education-and-the-profile-of-the-individual-institution_hemp-v14-art24-en?
- TÜBA Açık Ders. İçerik Analizi. <https://acikders.tuba.gov.tr/course/view.php?id=80>. Son erişim tarihi: 30 Mart 2021
- Türkiye Ulusal Ajansı. 2009. Hayatboyu Öğrenme Programı Türkiye Etki Araştırması Raporu.
- Twombly, S.B., Salisbury, M.H., Tumanut, S.D. ve Klute, P. 2012. Study Abroad in a New Global Century: Renewing the Promise, Refining the Purpose, ASHE Higher Education Report. 38 (4), 1-152.2020. Data for SDG 4 on Education.. <http://uis.unesco.org/en/news/uis-releases-more-timely-country-level-data-sdg-4-education>. Son erişim tarihi: 30 Mart 2021
- URAP Türkiye Sıralaması..
<https://newtr.urapcenter.org/cdn/storage/PDFs/8b50JkKg6TRe5zGqq/original/8b50JkKg6TRe5zGqq.pdf>. Son erişim tarihi: 30 Mart 2021
- Ünlü, İ. 2015. Teacher Candidates' Opinions on Erasmus Student Exchange Program. Educational Sciences: Theory and Practice, 15(1), 223-237.
- Üsdiken, B., Topaler, B. & Koçak, Ö. 2013. Law, Market and Organizational Diversity: Turkish Universities in the Post-1981 Framework. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 68 (3), 191-227.
- Üstün, S. & Gümüseli, A.İ. 2017. Many Lives of Women Rectors at Turkish Universities. Journal of Education and Training Studies, 5 (8).
- Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı (ÜAK). 2016. Türkiye'de Yükseköğretim ve Uluslararasılaşma. http://cdn.hitit.edu.tr/hitit/files/23530_1610041532492.pdf. Son erişim tarihi: 30 Mart 2021
- Ven der Wende, M. 1997. Internationalizing the Curriculum in Dutch Higher Education: An International Comparative Perspective. Journal of Studies in International Education, 53-72.
- Vertovec, S. 2019. "Talking around super-diversity", Ethnic and Racial Studies, 42 (1), 125-139.
- Vertovec, S. 2007. "Super-Diversity and its Implications", Ethnic and Racial Studies, 30(6), 1024-1054.
- Vural Yılmaz, D. 2016. Internationalization of Turkish State Universities: An Evaluation Over Strategic Plans. Suleyman Demirel University The Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences, 21 (4), 1191-1212
- Welikala, T. 2011. Teaching and Learning Position Paper. Nottingham University, UK.. <https://www.ucd.ie/t4cms/Rethinking%20International%20Higher%20Education%20Curriculum.pdf>. Son erişim: 06 Ağustos 2021
- Willig, C. 2008. Introducing Qualitative Research in Psychology. New York: Open University Press.
- Yaman, İ. 2018. 2006 ve 2018 İngilizce Öğretmenliği Lisans Programları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. EKEV AKADEMİ DERGİSİ, 22 (76).

- Yıldırım, R. ve İlin, G. 2017. “Some Reflections on Cultural Adaptation of Turkish Erasmus Students of ELT Department”, Çukurova University Faculty of Education Journal, 42 (2), 111-121.
- Yılmaz Fındık, L. 2016. “Is Higher Education Internationalizing in Turkey?”, European Scientific Journal, 12 (13), 295-305.
- Yılmaz Fındık, L. 2016. Gender Disparity in Turkish Higher Education. Universal Journal of Educational Research, 4(10): 2499-2504.
- YÖK. 2021. Yükseköğretimde Hedef Odaklı Uluslararasılaşma. Retrieved from: <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2021/yuksekogretimde-hedef-odakli-uluslararasilasma-raporu-yayimlandi.aspx>
- YÖK. 2020. Yeni YÖK’ün Hayata Geçirdiği Yeni Projeler ve Düzenlemeler. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/yeni-yok-2020-yili-proje-ve-duzenlemeleri.aspx>
- YÖK. 2017. Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi 2018-22. [https://www.yok.gov.tr/Documents/AnaSayfa/Yuksekogretimde Uluslararasilasma Strateji Belgesi 2018 2022.pdf](https://www.yok.gov.tr/Documents/AnaSayfa/Yuksekogretimde-Uluslararasilasma-Strateji-Belgesi-2018-2022.pdf). Son erişim tarihi: 30 Mart 2021
- Portalı. 2019. Uluslararasılaşma Politikası. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/kurumun-uluslararasilasma-politikasi/>. Son erişim tarihi: 1 Eylül 2021
- YÖK Websitesi. 2021. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2021/39-universitedeki-129-lisans-programina-tyc-ve-ayc-logolu-diploma-hakki-verildi.aspx> Son erişim: 5 Nisan 2022
- Zou, T.X.P., Chu, B.C.B., Law, L.Y.N., Lin, V., Ko, T., Yu, M. and Mok, P.Y.C. (2020). University teachers’ conceptions of internationalisation of the curriculum: a phenomenographic study. Higher Education, 80:1–20.

ÖĞRETİM ELEMANI YETİŞTİRİLMESİNDE BİR İNOVASYON PROGRAMI ÖNERİSİ

Hayal Köksal

Teknoloji, öğrencinin öğrenme yöntemini olduğu kadar öğretim elemanının da sınıf içi öğretme ve kendini geliştirme gücüne sahiptir. Amfilerin duvarlarını aşarak gezegenin sınırları dışına taşmanıza ve tüm evrene ulaşmanıza yardımcı olur. Vizyonu genişletir, uygulama örneklerini sanal hale getirerek ve hatta günümüzde yapay zekayı uygulamanın tam merkezine oturarak bilginin içselleştirilmesine ve yaratıcılığın kısıtlanmasına destek verir. İnovatif yöntemlerin yani diğer bir deyişle yenilikçi yaklaşımların üniversitelerde ders veren kadroların sınıf içi ders verme yöntemleri içine yerleşmesi gerekliliği ve de inovasyondan önce inovatif bilinçte olabilmenin önemi acaba ne kadar bilinmekte ve önemsenmektedir?

Geleceğin insan kaynağını ve meslek erbabını yetiştirme, kurumdaki gelişime ve yeniliklere öncülük etme ve toplumu aydınlatma gibi önemli görevleri olan yükseköğretim kurumlarında görev yapacak ve yapmakta olan öğretim kadrolarını yetiştirirken geleneksel yaklaşımlar yerine “inovatif düşünme sistemi”ni öğretmek çok daha yararlı olacak ve üstelik öğrencilere arşivden faydalanma imkanı sağlayacaktır. Teknolojiyi ve inovatif yaklaşımı her alan için kolay kullanılabilir hale getirmek; bireyin daha kolay öğrenmesini sağlayarak yaşamını zaman kısıtından kurtararak gelişmesini sağlamanın yanında iyi planlanmış bir ders/program öğretim elemanına şu konularda destek verecektir: Dersi etkin işleme, veriyi görselleştirip sunarak öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirme, aynı ilgi ve bölüm alanlarına sahip öğretim elemanlarının yalnızca ülkenin değil tüm dünya üniversitelerindeki meslektaşlarına erişme, iletişim kurma ve ortak çalışmalar yapma olanağı yaratma. Böyle bir programın öncelikli olarak araştırma görevlilerinden başlayarak hayata geçirilmesi; öğrenme etkinliklerinin içine öğrencilerin en çok ilgisini çekebilecek güncel ve çarpıcı konuları, el altında bulunması gereken örnekleri, etik anlayışı geliştiren, sorun çözme sistematiğini, işbirlikçi ama öğrencileri zorlayıp düşündüren projeleri ve eleştirel düşünme yöntemini yerleştirmiş olsa yıldan yıla kan kaybetmekte olan üniversitelerimizdeki eğitimin kalitesi de olumlu bir şekilde etkilenecektir.

İnovatif öğretme ve öğrenmenin amacını, hedeflerini, uygulama ve hatta daha çok geliştirme ve de öğrenciyi daha objektif değerlendirmeyi de mümkün kılacak böyle bir programın her üniversitede hayata sokulduğunu düşünmek bile her akademisyeni heyecanlandıracaktır. Böylesi bir programın amacı; uygulanması planlanan fakültenin özelliklerine, ulusal amaç ve kültürüne dayanarak ve de o yükseköğretim kurumunun eğitim politikalarını temel alarak programın uyarlanması ve başlatılmasını sağlamak, öğrenme kalitesini artırarak bireyin tüm potansiyelini ortaya çıkarmasına destek vermek, “Sürekli öğrenen birey” anlayışını tüm üniversite paydaşlarına kazandırmak, teknolojinin insanı esir alan değil de eğitimciye en büyük destek ve yardımcı araç olduğu’ doğrusunu her fırsatta ve her ortamda vurgulamak ve de yükseköğretime öğretim elemanı hazırlayan öğrenme merkezlerine katkı vermek olacaktır.

Bu hedefler doğrultusunda beliren programın vizyonu ise; öğrenmeye ve gelişmeye istekli ve gönüllü öğretim elemanlarından başlamak üzere paylaşımı ve iletişimi arttırmak, iletişim grupları kurmak, işbirlikçi bir yaklaşımla, kolay erişilebilir üniversite bilgi havuzları oluşturmak ve öğretim elemanlarının bu havuza katkı sağlaması için yüreklendirmek, buluş yapımına katkı sağlamak, öğrenme-öğretme süreci esnasında elektronik kaynaklar yoluyla sadece öğrenciye değil öğretim elemanına da sürekli eğitim ve gelişim olanağı yaratmaktır.

Bu amaca yakın bir program, dünyaca tanınmış bir bilgisayar firması ve Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Teknolojileri Daire başkanlığı işbirliğinde yazarın yerelleştirici ve eğitici olarak yer aldığı bir programla 2005-2009 yılları arasında K-12 öğretmenlerine uygulanmış, 200 yenilikçi öğretmen ve 40 koç ve de 40 yenilikçi müdür yetiştirilmiştir. Yazar benzer içeriği 2005-2015? yılları arasında da bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi, seçmeli ders çalışmaları içinde öğretmen adayları için uygulamış, çok verimli sonuçlar almıştır. Bu inovasyon programının K-12 öğretmenlerine ve eğitim fakültesi lisans öğrencilerine getirdiği değişikliği özetlersek; Öğretmen ve öğretmen adayları “öğrenici” grupları olarak bir araya gelip paylaşımında bulunmuşlar, en iyi uygulama örnekleri, gerçekleştirilen yeni yöntem ve materyalleri paylaşmak üzere bireyler arası iletişim artmış, yüksek kalitede eğitim ve öğretim materyallerini ücretsiz olarak yurdun her köşesindeki okullara dağıtılmış, meslekî gelişim fırsatı ve teknolojik kaynaklara serbestçe girme olanağı yaratılmış, öğrenme sürecinde teknolojiyi etkin olarak kullanma anlayışı ve kolaylığı başlatılarak öğretmen ve öğrencilerde özgüvenin artmasına katkı sağlanmıştır. Lisans öğrencilerinin yansımaları ve gerçekleştirdikleri sanal sınıf turları, proje örnekleri dersteki heyecanlarının yanı sıra kazanılan diğer değerler olmuştur.

İşte böylesi bir programın üniversitelerde yenide yayılmaya başlayan öğretim elemanı yetiştirme merkezlerine büyük katkı sağlayacağı kesindir. 2002 yılında yurt dışında başlatılan, 2005 yılından itibaren de ülkemizde hayata geçirilip ancak karar vericilerinin ve sürekli değişen programların sonucunda atıl duruma düşen bu inovasyon programının güncellenerek her üniversitenin kendi koşul ve hedeflerine uygun olarak hayata geçirilmesi eğitim kalitesi için lüzumlu görünmektedir. Bu sunuda programın üniversiteye uyarlanmış modeli amaç, içerik, yöntem, örnek çalışmalar, değerlendirme ve dönüt basamaklarıyla paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: üniversitelerde inovasyon uygulamaları, öğretim üyelerinin eğitim gereksinimi, inovatif düşünme ve inovasyon farkı

Kaynakça

- Köksal, H. (2021). Combining Leadership Skills with Innovativeness at Universities. 5. International Higher Education Studies Conference, Oct.14-16 2021, s.158-161. (<http://yocad.org.tr/konferanslar/5-uluslararasi-yuksekogretim-calismalari-konferansi-ihcc-2021/>)
- Köksal, H. (2020). An Innovative Course Design for the ‘New Normal’ Teacher Education. Virtual 2nd International Conference on the Future Education (IConFed), Malaysia, 17-18 November 2020.
- Köksal, H. (2017). İmece Circles: An Innovative Model for Professional and Social Development. 20. International Convention on Students’ Quality Control Circles (ICSQCC), Colombo, Sri Lanka, 13-19 Nisan.
- Köksal, H., Karaduman, E. (2015). Innovative Collaboration of FLED Students to Rise and Shine Together. The 17th International İNGED ELT Conference: Rise & Shine, Çankaya University, Ankara, 23-25 Ekim.
- Köksal, H. (2014). Including Teacher Trainees into the Innovative Research through Projects. 2. International Congress on Research Education, ULEAD 2014 Congress, Innovative Research in Education: Implications for Future, Dokuz Eylül University, İzmir, 25-27 Eylül.
- Köksal, H. (2013). Training Innovative Teachers Through Collaborative Circles. The 16th International İNGED ELT Conference: By Word of Mouth, Embracing Inspiring Practices, DESEM Dokuz Eylül University, İzmir, 4-6 Ekim.

- Köksal, H. (2013). Reducing Teacher Resistance to Change and Innovation. The 6th International Conference of Learning International Networks Consortium (LINC), The Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Massachusetts, USA, 16-19 Haziran.
- Köksal, H. (2007). Yenilikçi Öğrenenlerle Yenilikçi Öğrenciler Yetiştirme Sanatı, Ms ve MEB-Eğitek YÖP Kaynak Kitabı, İstanbul.
- Köksal, H. (2005). Training Innovative & Creative Teachers in the Era of Technology through İmece Circles. KSEE 2005, Hıfzı Doğan (Ed.), Girne American University, Girne, North Cyprus, 24-26 Mart.
- Köksal, H. (2005). Yenilikçi öğretmenlerle çağdaş bir sınıf yönetimi modeli. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 28-30 Eylül.
- Köksal, H. (2004). Yenilikçi öğretmen nitelikleri ve örnek bir çözümleme. MEB, TTK, Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu, Halil Aşıcı, Dr. dem Orakçı, Necmettin Ertürk ve Orhan Telatar (Ed.), Ankara, 20-22 Aralık.
- Köksal, H. (2004). Teknoloji desteğiyle sorun çözebilen yeni kuşaklar için çağdaş bir öğrenme modeli: İmece halkaları. MEB, TTK, Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu, Halil Aşıcı, Dr. dem Orakçı, Necmettin Ertürk ve Orhan Telatar (Ed.), Ankara, 20-22 Aralık.
- Li, R. (2018). College English Teaching Innovation and Challenge in MOOC Environment. 2018 International Conference on Sports, Arts, Education and Management Engineering (SAEME 2018). Advances in Social Science, Education and Humanities Research (ASSEHR), volume 199. Atlantis Press.
- Sofoklis, S., Riviou, K., Cherouvis, S., Chelioti, E., & Bogner, F.X. (2016). Introducing Large-Scale Innovation in Schools. Journal of Science and Educational Technology, Springer Science+Business Media New York. DOI 10.1007/s10956-016-9611-y.

THE COMMON ISSUES ASSOCIATED WITH FACULTY MEMBERS' ATTITUDES AND BEHAVIORS TOWARDS NON-CIS-GENDER COLLEGE STUDENTS

Eylül Gizir and Sıdıka Gizir

A profound generational shift has been witnessed in how gender is lived and viewed in the last decade. It has been observed that the number of young people identify themselves as trans and nonbinary has been rising since 2000s (Beemy, 2024). Correlatively, non-cis-gender college students have been more visible on college campuses and research on these students' experiences has grown significantly. The higher education literature review revealed that much of current research focuses on campus resources, pedagogical approach, lack of representation; discrimination, social stigma, stereotyping, bias; psychological, social, physical and cyber bullying, sexual assault, exclusion from their peers (UNIKUR, 2022; Pryor, 2015; Vitikainen, 2023). However, there is little research on the relationship between faculty members and non-cis-gender college students in and out class, although faculty - student relations is one of the most important relationships for college students to foster (Astin, 1993). Given this gap in research, this study sought to investigate the common issues and factors associated with faculty members' attitudes, behaviors and discourse towards non-cis-gender college students in and out class interactions. The study group consists of 25 non-cis-gender college students from various public and private universities in Turkey.

In this study, semi-structured interview method, also called the interview guide approach, was used for collecting data. This method was selected for learning about things that cannot be observed directly by other means, understanding respondents' perspective, inferring the communicative properties and processes of interpersonal relationships, and achieving efficiency in collecting data. A semi-structured interview template with open-ended questions was developed by taking into account the information needed most to answer the research questions. Through this process, firstly a number of open-ended questions were prepared by the researchers regarding the relevant literature. After revising considering the expert opinions, these questions were pilot tested with 3 students from different universities for testing their sequence, content, wording, and also approximate length of the interview time. At the end of each interview, interviewee's ideas were asked about the questions and interview process. At the end of the pilot study, it was found that some words were not understood exactly, and some questions needed probing questions for getting detailed information. Also, each pilot interview took nearly 75 minutes. The questions did not need a further sequential arrangement.

Before making appointments with the interviewees, the researchers, all the interviewees were informed about the purpose of the interview, who would use the interview data, confidentiality, and approximate time needed to conduct the interview. The data gathered through interviews was content analyzed. The results were discussed considering related literature.

Keywords: LGBTQ+, non-cis gender, university students, faculty member

References

- Astin, A.W. (1993). What matters in college: Four critical years revisited. San Francisco: JosseyBass.
- Beemy, G. /2024). How trans and nonbinary students are changing the nature of gender in the 21st century. <https://www.igi-global.com/chapter/how-trans-and-nonbinary-students-are-changing-the-nature-of-gender-in-the-21st-century/337121?camid=4v1> doi: 10.4018/979-8-3693-2853-8.ch003

- UNIKUR. (2022). The report on discrimination and rights violations against LGBTI+ people in universities. <https://www.unikuir.org/haberler/universitelerde-lgbti-lara-yonelik-ayrimcilik-ve-hak-ihlalleri-2022-raporu-yayinda-13-07-2023>
- Pryer, J. T. (2015). Out in the classroom: Transgender student experiences at a large public university. *Journal of College Student Development*, 56(5), 440-455. Doi: <https://doi.org/10.1353/csd.2015.0044>
- Vitikainen, A. (2023). LGBTQ+. In *gender diversity, equity, and inclusion in academia* (Edts. Duarte, M., Losleben, K, & Fjqrtoft, K.), pp. 10-30. London: Roudlodge. <http://dx.doi.org/10.4324/9781003363590-3>

TÜRKİYE'DE UZAKTAN EĞİTİM MERKEZLERİNİN (UZEM) DİJİTAL İÇERİK VE HİZMET SUNUMU: ÜNİVERSİTELER ARASI FARKLILIKLAR VE EŞİTSİZLİKLER

Selfiye Özkan

Bu çalışma, COVID-19 pandemisi sürecinde Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitim merkezleri (UZEM) aracılığıyla sundukları dijital içerik ve hizmetleri kapsamlı bir şekilde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Pandemi, yükseköğretim kurumlarının dijital dönüşüm sürecini hızlandırmış ve üniversitelerin uzaktan eğitim konusunda köklü değişiklikler yapmasına neden olmuştur. Türkiye'deki 7.5 milyon öğrenci, UZEM aracılığıyla eğitimlerine devam etmek zorunda kalmıştır. Araştırma, Türkiye'deki 129 devlet ve 76 vakıf üniversitesinin UZEM web sayfalarını inceleyerek, bu sayfalar üzerinden sunulan hizmetlerin kapsamını ve çeşitliliğini üniversite türü, kuruluş yılları ve bölgesel farklılıklar açısından değerlendirmiştir. Çalışmada, dijital eşitsizlikler ve bu eşitsizliklerin giderilmesine yönelik öneriler de ele alınmıştır.

Bu araştırma, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitim merkezlerinin (UZEM) sundukları dijital içerik ve hizmetlerin kapsamını ve çeşitliliğini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Türkiye'deki 129 devlet ve 76 vakıf üniversitesinin UZEM web sayfaları oluştururken, örneklem bu üniversitelerin web sayfalarından elde edilen verilerle sınırlıdır. Veriler, üniversitelerin UZEM web sayfaları üzerinden toplanmış ve bu sayfalarda sunulan eğitim, destek, kullanılan uygulamalar, çevrimiçi destek, iletişim bilgileri, problem çözüm amaçlı eğitsel videolar ve sosyal medya bağlantıları gibi faktörler incelenmiştir. Toplanan veriler, sayısal kodlara dönüştürülerek analiz edilmiştir. Kodlama sonucunda elde edilen veriler, faktör analizi ve güvenilirlik analizi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Veri setinin uygunluğunu belirlemek amacıyla Örneklem Yeterliği Testi (KMO) ve Bartless Küresellik Testi uygulanmıştır. KMO değeri 0,841 olarak bulunmuş ve bu değer, veri setinin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermiştir. Bartless Küresellik Testi sonuçları ise p (sig) = 0,000 < 0,05 olup, veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamında dört ana faktör belirlenmiştir: Eğitsel Kaynak ve Destek Boyutu, İletişim Boyutu, Eğitim Olanakları Boyutu ve Öğretim Yönetim Sistemi Sahipliği Boyutu. Bu faktörler arasındaki değişkenler, yüksek derecede korelasyon göstermiş ve toplam varyansın %55,58'ini açıklamıştır. Güvenirlik analizleri sonucunda, tüm faktörlerin Cronbach's Alpha değerleri 0,70'in üzerinde bulunmuş ve bu da veri setinin iç tutarlılık ve yapı geçerliliği koşullarını sağladığını göstermiştir.

Verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığını belirlemek için basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş ve bu değerlerin -1,5 ile +1,5 arasında olması, verilerin normal dağılım gösterdiğini ve parametrik testlerin kullanılmasının uygun olduğunu göstermiştir (Tabachnick & Fidell, 2013). Verilerin analiz edilmesinde ve gruplar arası farklılıkların test edilmesinde parametrik testlerden Bağımsız Örneklem T-Testi ve Bağımsız Örneklem Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bu yöntemler ve analizler, üniversitelerin dijital içerik hizmet düzeylerinin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesini sağlamış ve elde edilen bulgular, dijital içerik ve hizmetlerin dağılımı ve çeşitliliği hakkında önemli bilgiler sunmuştur.

Yükseköğretim kurumlarının UZEM web sayfaları, teknik destek, eğitsel kaynak paylaşımı, çeşitli eğitim materyalleri sunumu, iletişim ve öğretim yönetim sistemleri (ÖYS) gibi farklı hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetler, öğrencilerin eğitim süreçlerine aktif katılımını sağlamak ve dijital öğrenme deneyimini zenginleştirmek amacıyla çeşitlendirilmiştir. Marmara, İç Anadolu, Ege ve Akdeniz bölgelerindeki üniversitelerin, dijital içerik sunumu, teknik destek ve eğitsel kaynak paylaşımı konularında daha ileri düzeyde hizmetler sunduğu tespit edilmiştir. Doğu Anadolu ve Güneydoğu

Anadolu bölgelerindeki üniversitelerin ise bu alanlarda daha düşük seviyelerde hizmet sunduğu belirlenmiştir. Devlet üniversitelerinin, vakıf üniversitelerine kıyasla iletişim boyutunda daha etkin olduğu ve UZEM web sayfaları üzerinden daha fazla bilgi paylaştığı görülmüştür. Vakıf üniversitelerinin, dijital içerik sunumu ve teknik destek hizmetlerinde devlet üniversitelerine göre daha düşük düzeyde olduğu gözlemlenmiştir. 1930-1950 ve 1951-1970 yılları arasında kurulan üniversitelerin dijital içerik sunumunda daha başarılı olduğu belirlenmiştir. 1981-2000 ve 2001-2022 yılları arasında kurulan üniversitelerin ise dijital içerik sunumu konusunda daha düşük seviyelerde olduğu görülmüştür. Bu durum, eski üniversitelerin dijital dönüşüm sürecine adaptasyonlarının daha hızlı ve etkili olduğunu göstermektedir.

Bu çalışma, yükseköğretim kurumlarının dijital içerik sunumları ve uzaktan eğitim hizmetlerinde bölgesel, kuruluş yılları ve üniversite türleri açısından eşitsizlikler olduğunu ortaya koymuştur. Bu eşitsizliklerin giderilmesi için çeşitli öneriler sunulmuştur: Üniversitelere teknik destek ve eğitsel kaynak sağlayan bölgesel destek programları oluşturulmalı, uzaktan eğitim çeşitliliğini artırmak amacıyla uzaktan eğitim altyapıları güçlendirilmeli ve çeşitli programlara teşvik sağlanmalıdır. Dijital içerik paylaşımı yüksek üniversitelerle diğer üniversiteler arasında işbirliği ve paylaşım ağları oluşturulmalı, yükseköğretim kurumlarının öğretim yönetim sistemlerine erişimlerini kolaylaştırmak için maliyetleri azaltma veya alternatif çözümler sunma noktasında politikalar geliştirilmelidir. Devlet ve vakıf üniversiteleri arasında işbirliği ve ortak yatırımlar teşvik edilmeli, kamu-özel sektör işbirlikleri ile dijital eğitim altyapıları geliştirilmeli ve yükseköğretim kurumları arasında dijital kaynak paylaşımı desteklenmelidir. Sonuç olarak, bilgi iletişim teknolojilerinin hızlı gelişimi eğitim sistemlerini ve eğitim kurumlarını büyük ölçüde etkilemiştir. Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının dijital eğitim platformları üzerinden sundukları hizmetlerin kapsamlı bir analizi, eğitimde dijital eşitlik unsuruna katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu kapsamda, dijital içerik sunumlarının geliştirilmesi ve yükseköğretim kurumları arasında denge sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: dijitalleşme, uzaktan eğitim, yükseköğretimde uzaktan eğitim, eğitimde dijitalleşme

Kaynakça

- Haleem, A., Javaid, M., Qadri, M. A. & Suman, R. (2022). Understanding the Role of Digital Technologies in Education: A Review. *Sustainable Operations and Computers*, 3, 275-285.
- Jensen, J. (2019). A Systematic Literature Review of the Use of Semantic Web Technologies in Formal Education. *British Journal of Educational Technology*, 50(2), 505-517.
- Kaçan, A., & Gelen, İ. (2020). Türkiye'deki Uzaktan Eğitim Programlarına Bir Bakış. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(1), 1-21.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (35. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Krishnamurthy, S. (2020). The Future of Business Education: A Commentary in the Shadow of the Covid-19 Pandemic. *Journal of Business Research*, 117, 1-5.
- Leech, N. L., Barrett, K. C. ve George, A. M. (2005). *SPSS for Intermediate Statistics: Use and Interpretation*. Lawrence Erlbaum Psychological Bulletin, 70, 160-63.
- Marinoni, G., Van't Land, H. ve Jensen, T. (2020). The Impact of Covid-19 on Higher Education around the World. *IAU Global Survey Report*, 23, 1-17.
- Mishra, L., Gupta, T., & Shree, A. (2020). Online Teaching-learning in Higher Education During Lockdown Period of COVID-19 Pandemic. *International Journal of Educational Research Open*, 1, 100012.

- Selwyn, N. (2004). Reconsidering Political and Popular Understandings of the Digital Divide. *New Media & Society*, 6(3), 341-362.
- Sendurur, E., & Sendurur, P. (2012). Öğretmen İnançları ve Teknoloji Entegrasyon Uygulamaları: Kritik Bir İlişki. *Bilgisayarlar ve Eğitim*, 59 (2), 423-435.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. ve Ullman, J. B. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston, MA: Pearson.
- YÖK. (2020). Erişim Tarihi: 12.04.2022 <https://covid19.yok.gov.tr/Sayfalar/HaberDuyuru/pandemi-gunlerinde-turk-yuksekogretimi.aspx> adresinden 12.04.2022 tarihinde erişildi.

DWINDLING STATE FUNDING AND FINANCIAL SUSTAINABILITY OF UNIVERSITIES IN PAKISTAN: CHALLENGES AND SOLUTION

Hazir Ullah

Pakistan has more than 250 universities/degrees awarding institutions, including 160 public sector universities / degree awarding institutions. The public sector universities/degree awarding institutions have always made headlines of newspapers and media discussions. Dozens of rooted research-intensive public-sector universities across the country face a serious financial stress and warnings of going bankrupt (Ali, 2019; Yousafzai, 2021; Rehman 2023). Many of the oldest and leading universities are unable to pay salaries, pension to their pensioners and other necessary payments as and when due. These institutions are not only clueless but also lack means to pay back the loans taken from different quarters. There is hardly any coordinated effort to address this problem and to devise a sustainable and long-term solution. This study, thus, examines the dwindling public funding for higher education and the financial sustainability of universities in Pakistan. The main aim of the study is to unpack the existing financial challenges and offer possible solutions for sustainable universities and higher education in Pakistan. A narrative literature review methodology was utilized, involving literature search and screening, data extraction, and analysis to provide insights to the existing deplorable status of higher education in Pakistan and suggest sustainable universities model in Pakistan. The data for the study come from 23 in-depth qualitative interviews with experienced educationists (Vice Chancellors, Deans, Directors, Registrars and Senior Leadership of Higher Education Commission). I employed purposive and convenient sampling technique for the selection of the study respondents. In-depth interviews with 23 respondents were carried out from April to June 2024. I ended the data collection at the point of saturation in responses and moved to analysis. The collected data were analyzed in-line with qualitative data analysis technique. Six steps (Transcription & familiarization with field data, generating initial code, refining themes, define and name themes and write up) of thematic analysis were followed. The study engages academic capitalism (Hopkins, 1997) and sustainable university transition model (Bui, et. al, 2023) as theoretical and conceptual frameworks for informed analysis of the issue in hand. Preliminary findings from the analysis suggest that the higher education financial crisis has been caused by a complex set of factors (diminishing public funding, an old policy framework and archaic governance structures, traditional account and audit procedure and governance, overemployment of the non-academic staff, in-efficient facilities, over dependence on tuition fee and state funding, the law of more students and programmes, programmes misalignments with the market demand;) are some of noted factors. It is suggested that the crisis needs concerted and coordinated efforts by state and universities, limiting the unbridled academic capitalism model and stressing the universities to abandon the traditional model of finance and planning. By doing so, this will help higher education to devise their own sustainable model of financial governance and planning. The expert suggested concerted and coordinated efforts with a stress that universities should become self-sufficient and generate the financial resources they need rather than relying on government funding. However, existing governance structures do not adequately equip the top administration of universities to realise this goal.

Keywords: higher educations, academic capitalism, sustainable universities, bankrupt, finance and planning

References

Ali, Y. (2019, August). Three leading KP universities facing severe financial crisis. The News.

Bui, Q. H., Trinh, T. A., Le Thi, H. A., Phan, N. Q., & Nguyen Dinh, H. U. (2023). Towards a sustainable university transition model for emerging markets. *Cogent Business & Management*, 10(3). <https://doi.org/10.1080/23311975.2023.2272372>.

Hopkins, J (1997). *Academic Capitalism: Politics, Policies and the Entrepreneurial University*. Retrived <https://w.astro.berkeley.edu/~kalas/documents/ethics/Academic%20Capitalism.pdf>

Khattak, S. (2019, August 30) *Financial Crunch: KP's Leading Universities Struggling to Survive*. Friday Time

Rehman, A (2023, January 22) *Financial crisis in public sector universities*. The News

DYNAMICS WITH HIGHER EDUCATION IN TURKEY THROUGH THE EXPERIENCES OF INTERNATIONAL ACADEMICS

Maissam Nimer, Mete Kurtoğlu, Ahmet Ekren and Eylül Semiz

Summary: This panel proposal, part of the TUBITAK 3501 project titled "Reaching the Global Stage from the Semi-periphery: Recruitment and Retention of International Faculty Members in Turkish Universities," presents preliminary findings on international academics in Turkey. The study examines these academics as highly skilled migrants, focusing on their employment processes, experiences, marital/family relationships, and interactions with students. The panel addresses global trends, national and institutional policies, and individual experiences.

Purpose: This panel aims to explore the relationships between global trends, forms of capital, gender and migration, and student-academic interaction by examining international academic recruitment and experiences in Turkey.

Methodology: The project involves semi-structured interviews with: Authorized institutions (n=15) to understand national policies for international academic employment. Middle and senior managers (n=24) in 6 universities (public and foundation) in Ankara, Istanbul, and Karabük at the institutional level. International academics (n=60), Turkish academics (n=24), and students (n=24) from the same universities. Fieldwork is ongoing, with preliminary findings from completed interviews shared in this panel. Diversity in gender, faculty, marital status, length of stay in Turkey, and seniority level was considered in selecting international academics for interviews.

Conceptual Theoretical Framework: The study applies Wallerstein's world system theory, which explains how global capitalism creates development in some regions and underdevelopment in others, to higher education. International faculty recruitment in peripheral universities poses challenges due to limited resources, often leading to brain drain from the South to the North. Turkey, as a semi-periphery country, attracts international faculty from both the center and periphery despite limited resources. This study examines the interplay between different types of migration, shedding light on north-south dynamics within the world system theory.

The first presentation discusses how international academics in Turkey view the Turkish higher education system along the north-south and east-west axes. The second presentation analyzes the experiences of academics through the relationality of different forms of capital. The third presentation explores gender roles, marriage, and family dynamics among international academics. The fourth presentation examines student-international academic interactions based on interviews with students.

Abstracts included in the panel proposal:

Geopolitics of higher education: This presentation discusses Turkey's international academic attraction and employment policies, geographical distribution of international academics, and Turkey's position in the world of science. It highlights increasing numbers of academics from the Middle East, Central Asia, and North Africa, and the inequalities faced by international academics in terms of salary and precariatization compared to Turkish academics.

Academic mobility and capital: This study examines international academics' struggles and transformations of capital in Turkish universities. It explores how academic, knowledge, identity, and cultural capital are intertwined and how transnational mobility leads to new forms of cultural capital production. The study also addresses the challenges of linguistic capital in a globalized university setting.

Gender and mobility: This presentation focuses on the gendered restructuring of international mobility careers of academics in Turkey. It identifies three profiles of academic couples and examines how intersectional aspects of identity (gender, nationality, career stage) influence their experiences. The study highlights the impact of institutional structures and policies on gender roles and life satisfaction of international academic couples.

Student-international academic interaction: This presentation explores interactions between students and international faculty from a relational sociological perspective. It examines how institutional practices and cultural norms shape professor-student relationships. The study reveals that institutional pressures and cultural embodiments of the 'teacher' phenomenon significantly influence academic-student dynamics.

By examining the multifaceted effects of both institutional practices and cultural norms, this study aims to provide a comprehensive understanding of the complex fabric that shapes relationships between academics and students in higher education.

Keywords: world systems analysis, highly qualified migrants, academic capital, academic mobility, cultural capital, social capital, linguistic capital, academic space, migration and gender, student-academic interaction.

References

- Abrar-ul-Hassan, S. (2021). Linguistic capital in the university and the hegemony of English: Medieval origins and future directions. *SAGE Open*, 11(2). <https://doi.org/10.1177/21582440211021842>
- Bourdieu, P. (1983). The forms of capital. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (pp. 241-258). New York: Greenwood Press.
- Bourdieu, P. (1985). The social space and the genesis of groups. *Theory and Society*, 14(6), 723–744. <http://www.jstor.org/stable/657373>
- Bourdieu, P. (1989). Social space and symbolic power. *Sociological Theory*, 7(1), 14–25. <https://doi.org/10.2307/202060>
- Erel, U. (2010). Migrating cultural capital: Bourdieu in migration studies. *Sociology*, 44(4), 642-660.
- Kim, T. (2009). Transnational academic mobility, internationalization and interculturality in higher education. *Intercultural Education*, 20(5), 395-405. <https://doi.org/10.1080/14675980903371241>
- Ukpokolo, C. (2010). Academic freedom and dual career academic couples: The complexities of being a woman academic in the university space. *Journal of Higher Education in Africa / Revue de l'enseignement Supérieur en Afrique*, 8(1), 49–71. <http://www.jstor.org/stable/jhigheducafri.8.1.49>
- Vohlídalová, M. (2017). Academic couples, parenthood and women's research careers. *European Educational Research Journal*, 16(2-3), 166-182.
- Wallerstein, I. (2000). Globalization or the age of transition? A long-term view of the trajectory of the world system. *International Sociology*, 15(2), 251-267.

Geopolitics of Higher Education: Changing Internationalization Dynamics and Precariatization on East-West and North-South Axes

Internationalization has emerged as a pivotal component of major global trends such as the transition to a knowledge economy, massification, and marketization, all of which have significantly influenced higher education policies worldwide over the last 30 years. Key developments include the global race to attract international students, which has turned into a lucrative industry for center countries, the widespread adoption of the American research university model driven by international rankings, the competitive effort to attract highly qualified researchers as 'human capital,' and the simultaneous precariatization of academics. Additionally, new collaborations between semi-periphery and periphery countries in higher education highlight shifting dynamics within the global academic landscape.

In this presentation, we will explore Turkey's international academic attraction and employment policies as a semi-periphery country. We will analyze the geographical distribution of international academics in Turkey, observe the changes in recent years, and discuss Turkey's positioning within the global scientific community. Furthermore, the presentation will address the experiences of precariatization from the perspective of international academics in Turkey.

Our findings indicate a significant increase in the number of academics coming to Turkey from regions such as the Middle East, Central Asia, and North Africa. This trend aligns with Turkey's strategic discourse of 'becoming a regional power,' suggesting a deliberate effort to establish itself as a hub in higher education. Conversely, there has been a noticeable decline in the presence of academics from central countries within Turkey's academic landscape. Several interviewees supported the view that 'Turkey can be a regional hub in higher education,' reinforcing the strategic intent behind these shifts.

However, this presentation will also delve into the inequalities faced by international academics in Turkey, particularly concerning salary and additional income disparities compared to their Turkish counterparts. This aspect of precariatization reflects broader global trends where international faculty often encounter economic instability and professional insecurity. These disparities are indicative of a larger structural issue within the academic profession, where internationalization does not necessarily equate to equal opportunities and benefits for all academics.

By examining Turkey's role and strategies within the global higher education system, this presentation aims to provide a comprehensive understanding of the changing dynamics and the complexities involved in international academic mobility. We will highlight how Turkey's policies and practices influence its attractiveness as a destination for international academics and the implications of these trends for the broader academic community. The discussion will also consider the potential long-term impacts on Turkey's scientific output and reputation, as well as the personal and professional experiences of international academics navigating these evolving landscapes.

In summary, this presentation will shed light on the multifaceted aspects of internationalization in higher education, with a particular focus on Turkey's evolving role and the challenges faced by international academics within this context. By addressing both the strategic benefits and the inherent inequalities, we aim to contribute to a more nuanced understanding of global academic mobility and its implications for higher education systems worldwide.

References

Abrar-ul-Hassan, S. (2021). Linguistic capital in the university and the hegemony of English: Medieval origins and future directions. *SAGE Open*, 11(2). <https://doi.org/10.1177/21582440211021842>

- Bourdieu, P. (1983). The forms of capital. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (pp. 241-258). New York: Greenwood Press.
- Bourdieu, P. (1985). The social space and the genesis of groups. *Theory and Society*, 14(6), 723–744. <http://www.jstor.org/stable/657373>
- Bourdieu, P. (1989). Social space and symbolic power. *Sociological Theory*, 7(1), 14–25. <https://doi.org/10.2307/202060>
- Erel, U. (2010). Migrating cultural capital: Bourdieu in migration studies. *Sociology*, 44(4), 642-660.
- Kim, T. (2009). Transnational academic mobility, internationalization and interculturality in higher education. *Intercultural Education*, 20(5), 395-405. <https://doi.org/10.1080/14675980903371241>
- Ukpokolo, C. (2010). Academic freedom and dual career academic couples: The complexities of being a woman academic in the university space. *Journal of Higher Education in Africa / Revue de l'enseignement Supérieur en Afrique*, 8(1), 49–71. <http://www.jstor.org/stable/jhigheducafri.8.1.49>
- Vohlřídlová, M. (2017). Academic couples, parenthood and women's research careers. *European Educational Research Journal*, 16(2-3), 166-182.
- Wallerstein, I. (2000). Globalization or the age of transition? A long-term view of the trajectory of the world system. *International Sociology*, 15(2), 251-267.

Looking at Academic Mobility through the Relationality of Forms of Capital: The Experience of International Academics as Transnational Actors in Turkish Higher Education Institutions

This paper will examine the struggles and transformations of international academics' forms of capital in the social sphere of academia in the context of transnational academic mobility in Turkey. In this respect, the study will include three main debates and their interrelations. First, with the international mobility of foreign academics working in Turkish universities, academic mobility, knowledge capital, identity capital and how they are intertwined with each other will be examined. Second, it will be argued that transnational academic mobility leads to new ways of producing and reproducing cultural capital (mobilizing, revitalizing, affirming), and will be illustrated with a number of examples. Academics with 'foreign' status who come and settle in Turkey with different stories and experiences create mechanisms for the affirmation of their cultural capital, negotiating power relations with both the ethnic majority and informal and formal migrant institutions and networks. In this respect, the study will seek to understand the cultural capital specific to this mobility, how gender, ethnicity and class differences are (re)produced among academic migrants, and what alternative forms of validation are created against national capital in this process. Third, the study will examine the problem of linguistic capital in the globalized university through the eyes of 'foreign' academics, taking Turkish higher education as an example through international academics. This study is based on a case study of transnational actor academics in five Turkish universities with the highest number of 'foreign' academics. According to the research findings, international academics develop career capital in Turkish universities, which includes their motivation to migrate and seek employment, their ability to utilize their accumulated human capital in teaching and research activities, and strengthening their social capital to have a positive impact on their teaching and research work. Consequently, this study uses career capital theory to critically evaluate the new world of academic mobility and cultural interactions and the "new foreigners" in universities through a specific case study.

Gender Dynamics within Mobility Careers of International Academics in Turkey

This presentation explores the gendered restructuring of international mobility careers of international academics in Turkey, examining how these dynamics unfold within host countries. Traditionally, literature on academic mobility has focused on dyadic academic couples as citizens of their home countries (Vohlřdalová, 2017; Ukpokolo, 2010). This study shifts the focus to explore these dynamics in the context of migration and resettlement in Turkey.

Our initial fieldwork findings identified three distinct profiles of academic couples:

1. Foreigners married to foreign wives: These couples often face challenges related to dual adaptation processes, where both partners navigate the cultural and professional landscapes of Turkey.
2. Foreigners married to Turkish citizens: These relationships experience unique cultural integration dynamics, with the local partner aiding in navigating Turkish societal norms and bureaucratic processes.
3. Foreigners who arrived separately from their spouses or who separated and eventually married Turkish women: Predominantly older men in this category face different challenges related to late-life transitions and integrating into new family structures.

These profiles reveal the balancing acts between different intersectional aspects of identity, including gender, nationality, and career stage. Our research indicates a more balanced gender experience than traditionally expected. Both male and female spouses encounter significant adaptation struggles, and power dynamics are not systematically skewed in favor of men, especially among younger couples. This observation suggests evolving gender roles and expectations within the academic community.

Adopting an intersectional perspective, this study underscores how sexual identity intersects with social categories, academic status, and title to shape the experiences of academic couples. Intersectionality provides a framework for understanding the complexities of these interactions, highlighting that experiences are not monolithic but influenced by a confluence of factors.

Furthermore, institutional structures and policies significantly influence gender roles and the overall experiences of academic couples. Key factors include: Campus location: The isolation or centrality of the campus can impact the social integration and support networks available to spouses; Social atmosphere: can have an impact on adaptation process for international academics and their families, Support for family paperwork: bureaucratic processes for residency and work permits are crucial in transition experiences, and availability of study or work opportunities for partners for spouses.

These institutional elements collectively affect the life satisfaction of international academics as couples, influencing their decisions about whether to remain in Turkey long-term. By examining these multifaceted aspects, this presentation aims to provide a comprehensive understanding of how gender, institutional policies, and intersectional identities shape the careers and personal lives of international academics in Turkey.

Looking at Student-International Academic Interaction through the Lens of Relational Sociology

The main focus of this presentation is to explore the interactions between undergraduate and graduate students and international faculty from a relational sociological perspective, aligning with François

Dépelteau's emphasis on a holistic understanding of social phenomena. Rather than isolating individuals or groups, relational sociology guides us to explore the complex dynamics that shape professor-student relationships in higher education institutions. This perspective highlights the nuanced interplay between micro-level interactions and macro-level influences.

Our research reveals that the nature of these relationships is significantly shaped by broader institutions, particularly the institutional framework within which these relationships emerge. In this framework, I argue that institutional practices in our fieldwork universities play an important role in shaping the academic-student dynamic. For instance, at University A, increasing performance expectations put additional pressure on academics, thereby affecting their interactions with students. This paper examines how institutional pressures affect the academic-student relationship, revealing potential differences between academic settings.

It is also argued that these relationships extend beyond institutional boundaries and their contours reach into the realm of social norms. An interesting example of this is the cultural embodiment of the 'teacher' phenomenon. This cultural aspect acts as a broader social influence and contributes significantly to the formation of norms and expectations in the academic-student relationship. For example, in some cultures, teachers are traditionally seen as authoritative figures, which can influence the nature of interactions between students and international faculty.

By examining the multifaceted effects of both institutional practices and cultural norms, this study aims to provide a comprehensive understanding of the complex fabric that shapes the relationships between academics and students in higher education. This includes how institutional expectations, such as performance metrics and publication pressures, impact the time and quality of interactions faculty can have with their students. Additionally, the cultural expectations of both students and faculty members play a crucial role. For instance, in cultures where there is a high level of respect for teachers, students may be less likely to challenge their professors, leading to a more one-sided relationship.

Furthermore, the study examines the intersection of these institutional and cultural factors. For example, at universities where there is strong institutional support for faculty development and student engagement, the professor-student relationship tends to be more collaborative and supportive. Conversely, in institutions with less support and higher pressures, these relationships can become strained and transactional.

In summary, this presentation delves into how broader institutional frameworks and cultural norms collectively influence the nature of professor-student relationships in higher education. By understanding these dynamics, we can better appreciate the complexities involved and work towards fostering more supportive and effective academic environments. This comprehensive approach not only sheds light on current interactions but also suggests pathways for improving these crucial educational relationships in diverse settings.

YÜKSEKÖĞRETİM VE MESLEKİ EĞİTİM BAĞLAMINDA İŞGÜCÜ PİYASASININ TALEP ETTİĞİ DİJİTAL BECERİLER: MESLEKİ ALANLARIN YÖNELİMİ ARAŞTIRMASI (MAYA)

Ahmet Kurnaz ve İdil Ayberk

Küresel iş açığı 473 milyon kişi olarak tahmin edilse de 268 milyon kişi işe ihtiyacı olduğu halde gerekli kriterleri sağlamadığı için işgücünün dışında kalmaktadır (World Employment and Social Outlook, 2023, ss. 12-13). Bununla birlikte, yetenek açığı son 17 yılın zirvesindedir ve firmaların %77'si istedikleri nitelikte çalışanları bulamadıklarını ifade etmektedirler (ManpowerGroup, 2023). Nitelik uyumsuzluğu, makro seviyede ülke ekonomileri için ve mikro seviyede şirketler ve çalışanlar için olumsuz etkiler üretir. Beşeri sermayenin iyi yönetilememesi yapısal işsizliğe yol açarak ekonomik çıktılarının azalmasına ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden uzaklaşılmasına sebep olabilir (Fabo & Kureková, 2022; Goulart vd., 2022; OECD, 2022, s. 3).

ILO küresel işgücü açığının kapanmasının önündeki en büyük engellerden bir tanesinin nitelik uyumsuzluğu olduğu ifade etmektedir (World Employment and Social Outlook, 2023, s. 12). Dikey nitelik uyumsuzluğu kişinin eğitim veya beceri seviyesinin yaptığı iş için fazla ya da düşük olmasını ifade ederken yatay nitelik uyumsuzluğu beceri ve eğitim seviyesi uygun olmasına rağmen yapılan iş ile uyumlu olmadığını ifade eder.

Gelişmiş ekonomilerde hükümetler özellikle ikiz dönüşüm kapsamında işgücü piyasasına emek arzı ve piyasanın beceri talebini anlamak ve buna uygun politikaları üretmek için araçlar geliştirmektedir. Son dönemde bu çabalar özellikle üretken yapay zekanın işgücüne etkisinin ne olabileceğinin anlaşılmasına yoğunlaşmıştır. Politikaların temel hedefi işgücüne gerekli becerilerin kazandırılarak istihdam kayıplarının engellenmesi ve adil geçişin sağlanabilmesidir. Bu bağlamda, nitelik uyumsuzluğunun azaltılması için eğitim kurumları ile istihdam piyasasının talepleri arasındaki ilişkinin kurulması büyük önem taşımaktadır (European Centre for the Development of Vocational Training. vd., 2021, s. 8).

Bu amaçla yapılan projeler arasında Avrupa Birliği (AB), Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve OECD merkezli çalışmalar öne çıkmaktadır. Avrupa Komisyonu'nun Skills-OVATE projesi, çevrimiçi iş ilanlarını analiz ederek görev-beceri sözlüğü ve hiyerarşik görev taksonomisi oluşturmuştur. Bu proje, 28 AB üyesi ülkedeki 32 milyon iş ilanını incelemiştir. ABD Çalışma Bakanlığı'nın O*NET projesi, 923 standardize meslek için beceriler sunmakta ve anketlerle işgücü verilerini toplamaktadır. OECD Beceri Veritabanı Projesi ise 43 ülke için meslek-beceri envanterini sunmakta, beceri arz-talep dengesizliğini ölçmekte ve ilanlardan 17000 beceri çıkararak 14 temel beceri kümesine sınıflandırmaktadır. Bu veritabanlarının yanında literatürde de hesaplamalı sosyal bilimler yaklaşımıyla çevrimiçi iş ilanlarından becerilerin çıkarıldığı çalışmalar yer almaktadır. (Green & Lamby, 2023; Lassébie vd., 2021; Modestino vd., 2023; Sostero & Tolan, 2022)

Ülkemizde de 12. Kalkınma Planı yükseköğretim ve mesleki eğitimin, işgücü piyasasının beceri talepleri doğrultusunda dönüşümüyle birlikte istihdama katılımı güçlü bir şekilde vurgulamaktadır. Bu doğrultuda Mesleki Alanların Yönelimi Araştırması (MAYA) ile işverenlerin çalışanlarda görmek istedikleri beceri ve yetkinlikleri uluslararası standartlarla uyumlu bir şekilde ortaya çıkararak yükseköğretim ve mesleki eğitim politikalarını desteklemesi hedeflenmektedir. Böylece mezunların dikey ve yatay nitelik uyumsuzluğunun azaltılarak eğitime yapılan yatırımlar daha verimli hale getirilebilecektir. Ek olarak, işgücü talebinin sektörel ve coğrafi olarak haritalandırılması sonucunda üniversitelerin ve meslek liselerinin bölgelerindeki talebe cevap verecek adımları atmaları mümkün olacaktır.

MAYA projesi, hesaplamalı sosyal bilimler metodolojisine dayanmaktadır (Lazer & Radford, 2017; Margetts, 2017). Proje kapsamında, TÜİK tarafından toplanan çevrimiçi iş ilanları, Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırması (International Standard Classification of Occupations - ISCO-08), R ve Python büyük veri kütüphaneleri, Doğal Dil İşleme (DDİ) yaklaşımları ve Geniş Dil Modelleri (GDM - large language models) kullanılarak işlenecek ve Avrupa Beceriler, Yetkinlikler, Nitelikler ve Meslekler Standardı (Europe Skills, Competencies, Qualifications and Occupations - ESCO) ile uyumlu meslek ve iş veren tarafından aranan yetkinliklerin belirlenmesi hedeflenmektedir. Ayrıca, metin madenciliği teknikleri ile iş ilanları üzerinden mesleklerin ve beceri talebinin zaman içindeki dönüşümünün analiz edilmesi planlanmaktadır. Çalışma kapsamında, dijital ve yeşil becerilerin yanı sıra, iş veren tarafından aranan teknik ve teknik olmayan (soft skill) becerilerin de belirlenerek, iş gücü piyasasında hangi becerilerin öne çıktığının ve hangi becerilere yönelik talebin arttığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Dijital, yeşil, teknik ve teknik olmayan becerilerin belirlenmesi, oluşturulan kapsamlı sözlükler aracılığıyla yapılmaktadır.

Dijital becerileri belirlemek için oluşturulan sözlük kapsamında 3579 anahtar kelime belirlenmiştir. Bu anahtar kelimeler doğal dil işleme teknikleri, büyük dil modelleri ve Python kullanılarak iş ilan metinleri ile eşleştirilmiştir. Dijital beceriler yazılım geliştirme, yazılım kullanma, kodlama, yapay zeka, ve elektronik beceriler kategorilerinden oluşmaktadır. İlgili başlıklar için oluşturulan sözlükler “veri analizi”, “e-ticaret”, MS Office, C++, Java gibi anahtar kelimelerden oluşmaktadır. Çalışmanın ön bulgularına göre, en az bir dijital beceri aranan ilan oranı %53’tür. Bu oran mesleki ve teknik eğitim mezunlarında %58’e, üniversite mezunu olanlarda da %65’e yükselmektedir. Çalışmada dijital beceriler yükseköğretim ve mesleki eğitim bağlamında ISCO-08 major grup kodları, NACE sektör kodları ve İBBS Düzey-1 kırılımlarında analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: dijital beceriler, yapay zeka becerileri, işgücü piyasası, yükseköğretim, iş ilanları

Kaynakça

- European Centre for the Development of Vocational Training., European Commission., European Training Foundation., International Labour Organization (ILO)., Organisation for Economic Co operation and Development., & UNESCO. (2021). Perspectives on policy and practice: Tapping into the potential of big data for skills policy. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2801/25160>
- Fabo, B., & Kureková, L. M. (2022). Methodological issues related to the use of online labour market data (Working Paper 68). Geneva: International Labour Organization (ILO). <https://doi.org/10.54394/ZZBC8484>
- Goulart, K. S., Rodríguez-Menés, J., & Armayones, J. M. C. (2022). Job Descriptions, from Conception to Recruitment A Qualitative Review of Hiring Processes (JRC Technical Report JRC131040; JRC Working Papers Series on Labour, Education and Technology). The European Commission Joint Research Centre.
- Green, A., & Lamby, L. (2023). The Supply, Demand and Characteristics of the AI Workforce Across OECD Countries (287; OECD Social, Employment and Migration Working Papers, C. 287). OECD. <https://doi.org/10.1787/bb17314a-en>
- Lassébie, J., Marcolin, L., Vandeweyer, M., & Vignal, B. (2021). Speaking the same language: A machine learning approach to classify skills in Burning Glass Technologies data (OECD Social,

Employment and Migration Working Papers 263; OECD Social, Employment and Migration Working Papers, C. 263). <https://doi.org/10.1787/adb03746-en>

- Lazer, D., & Radford, J. (2017). Data ex Machina: Introduction to Big Data. *Annual Review of Sociology*, 43(1), 19-39. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-060116-053457>
- ManpowerGroup. (2023). ManpowerGroup Employment Outlook Survey. ManpowerGroup. <https://go.manpowergroup.com/meos>
- Margetts, H. (2017). The Data Science of Politics. *Political Studies Review*, 15(2), 201-209. <https://doi.org/10.1177/1478929917693643>
- Modestino, A., Burke, M. A., Sadighi, S., Sederberg, R., Stern, T., & Taska, B. (2023). No Longer Qualified? Changes in the Supply and Demand for Skills within Occupations(SSRN Scholarly Paper 4612228). <https://doi.org/10.2139/ssrn.4612228>
- OECD. (2022). Skills for Jobs 2022 Key Insights. OECD.
- Sostero, M., & Tolan, S. (2022). Digital Skills for All? From Computer Literacy to AI Dskills in Online Job Advertisements (JRC Technical Report JRC130291; JRC Working Papers Series on Labour, Education and Technology). The European Commission Joint Research Centre.
- World Employment and Social Outlook: Trends 2023. (2023). [Report]. International Labour Organization. [http://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/WCMS_865332/lang--en/index.htm](http://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/WCMS_865332/lang-en/index.htm)

YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA BAĞLAMINDA YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERE YÖNELİK YABANCI DÜŞMANLIĞININ İNCELENMESİ: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ

Aleyna Demir

Günümüzde küreselleşme, eğitim sistemlerinde önemli değişimlere yol açmakta ve ülkeler arası öğrenci hareketliliğini artırmaktadır. Türkiye'nin de bu sürece uyum sağlamasıyla birlikte yükseköğretimde uluslararasılaşma stratejileri önem kazanmıştır. Bu stratejilerin etkisiyle Türkiye, uluslararası öğrenci sayısını artırmakta ve ülkeye katkı sağlamalarını teşvik etmektedir. 2020-2021 yılları arasında Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer tarafından yapılan açıklamaya göre, Türkiye'de bulunan uluslararası öğrenci sayısı 224 bin 48 olarak verilmiştir (Bakan Özer üniversitelerdeki yabancı öğrenci sayısını açıkladı, 2022). Karabük Üniversitesi'nde ise 2021 yılında yapılan açıklamaya göre 11 bin 463 uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapmaktadır. (T.C. Karabük Üniversitesi 2021 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2022). Bu doğrultuda Türkiye'deki en fazla uluslararası öğrenci alımı Karabük Üniversitesi tarafından yapılmıştır.

Bu çalışmada demografik ve sosyoekonomik bağlamda yabancı öğrencilere karşı Karabük yerel halkının yabancı düşmanlığı (zenofobi) tutumuna etkileri incelenmiştir. Uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları eşitsizlikleri anlamak ve yabancı düşmanlığına neden olan eğilimleri tespit etmek bu araştırmanın temel amacı olmuştur. Karabük'te uluslararası öğrenci bulunması, yerel halkın bu öğrencilere karşı tutumlarının tespit edilmesi ve olası bir yabancı düşmanlığının önüne geçilmesi açısından araştırma önemli görülmektedir.

Araştırma uluslararası öğrencilere karşı yerel halkın tutumlarını incelemek amacıyla nitel araştırma deseni ile yürütülmüştür. Araştırma güncel bir konunun incelenmesi üzerine durum çalışması yaklaşımı olarak tasarlanmıştır. Araştırma Karabük ilinde yürütülmüştür. Veri toplama aracı derinlemesine görüşmedir. Veriler toplanarak deşifre edilmiş ve sonrasında MAXQDA programına yüklenerek analiz edilmiştir. 2023 yılında gerçekleşmiş ve güncel bir konu olan Karabük ilinde vefat etmiş Dina adlı Afrika uyruklu öğrenci, vefat etmeden önce Karabük ili halkının Dina'ya renginden ve ırkından dolayı dışladıklarını ve nefret söylemlerinde bulduklarını belirtmiştir. Ve ayrıca diğer bir güncel konu olan yerli halk ve öğrenciler, Karabük Üniversitesine gelmiş uluslararası öğrencilerden hastalık bulaştığını belirtmiş ve uluslararası hiçbir öğrenciyi istemediklerine dair konuşmalar yapmışlardır. Bu araştırma bu bağlamca ülke gündemini de meşgul eden meseleleri ele almaktadır.

Karabük yerli halkının uluslararası öğrenciler ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşleri bulunmaktadır. Yerli halkın görüşlerine göre Karabük şehrini tercih etme nedenleri arasında ekonomik avantajlar, arkadaş ortamı ve üniversite anlaşmaları yer almaktadır. Yerli halkın, uluslararası öğrenciler ile ortak yaşamda hem olumlu hem de olumsuz deneyimleri bulunmaktadır. Uluslararası öğrenciler genel anlamda olumlu değerlendiriliyor ancak bazı uyumsuzlukların yaşandığı görülmektedir. Yabancı düşmanlığı ise belirli önyargılar ve güvensizlikler etrafında oluşmaktadır. Bu durum, uluslararası öğrencilerin uyum aşamasında karşılaştıkları zorlukları ve yerli halkın algısının iyileştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Yapılan araştırma, Karabük yerli halkının uluslararası öğrencilere karşı davranış ve algıları ile ilgili geniş bir bakış açısı sunmaktadır. Şehirdeki sosyal canlılığın daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda, uluslararasılaşma sürecinin başarılı bir şekilde yönetilmesi ve Karabük şehrindeki sosyal uyumun güçlendirilmesi, uluslararası öğrencilerin ve yerli halkın karşılıklı faydalarını artırabilir ve yabancı düşmanlığının azaltılmasına katkıda bulunabilir. Bu araştırma TÜBİTAK 2209-A projesi kapsamında yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: zenofobi, uluslararası öğrenci, yabancı düşmanlığı, Karabük

SUBMITTING AI-GENERATED HOMEWORK AT UNIVERSITY: SMARTNESS OR SHAMELESSNESS?

Hakan Ergin, Ayşe Yakın, Habibe Aslan and Şahin Bilir

The rise of Artificial Intelligence (AI) applications has undoubtedly raised ethical tension between educators and learners (Kamalov et al., 2023). On the one hand, learners attempt to take advantage of AI when doing homework, arguing that it helps them generate ideas. On the other hand, educators are increasingly concerned that AI is replacing the required human effort. This has inevitably required educational institutions to create institutional policies to ensure learners' responsible use of AI applications (UNESCO, 2023). With this in mind, The Writing and Academic Support Center at Boğaziçi University has released a policy statement encouraging students to uphold moral values when employing AI for academic writing and research. The policy statement underlines that the students need to “maintain the ownership of their work” by seeing it “as a tool to improve their learning and skills” rather than “a replacement for critical thinking, analysis and creativity” (Boğaziçi University, 2024). The policy statement is intended to enhance students' awareness of ethical AI usage. However, the instructors of the university continue to report instances of students submitting AI-generated assignments. To investigate this, a phenomenological study was conducted to understand why students submit such assignments, how they feel afterward, and whether they intend to do so in future assignments. Data were collected through semi-structured interviews with sixteen undergraduate students from various departments who had previously submitted at least two AI-generated assignments to their instructors. The preliminary findings suggest that some participants express regret for submitting assignments generated by AI, citing ethical concerns. However, it was also discovered that some participants rationalized it by explaining that the tasks were too difficult to complete independently or that they were working under tight deadlines. It was also observed that while some participants perceived AI as a time-saver, others regarded it as disadvantageous, admitting that it diminishes their creativity and, as a result, self-confidence. The study revealed a significant finding that some participants intend to submit AI-generated assignments despite being aware of the negative outcomes. This highlights the need for the university's stakeholders to carefully reflect on the institutional AI policy to promote responsible use of AI by students. Thus, the study concludes with several recommendations for improving the university's institutional AI policy.

Keywords: AI, ethics, student responsibilities, assessment, digitalization

References

- Boğaziçi University (2024). AI policy. <https://buowl.bogazici.edu.tr/academic-integrity-ai-policy>
- Kamalov, F.; Santandreu Calonge, D.; Gurrub, I. (2023). New era of artificial intelligence in education: Towards a sustainable multifaceted revolution. *Sustainability*, 15, 12451
- UNESCO (2023). UNESCO calls for regulations on AI use in schools. <https://news.un.org/en/story/2023/09/1140477>

REDEFINING UNIVERSITY STUDENT EXPERIENCES: A CASE STUDY ON STUDENT ENGAGEMENT

Şahabettin Akşab and Serap Emil

Introduction

Typical student experience is evolving in the ever-changing world of higher education due to current developments. These developments force us to reconsider how students might customize their university paths to fit their unique goals or build a more fulfilling and customized higher education experience as higher education continues to change (Altbach et al., 2009). It is necessary to examine what students in the universities have experienced and what they actually expect from their own universities. In this study, it was aimed to reveal the academic, psychological and social experiences of higher education students during their university life in the scope of student engagement.

Theoretical Framework

Student engagement in university refers to the extent of students' active participation and emotional investment in their academic and extracurricular activities. The construct of student engagement was explained by Kuh's (2009) framework, which identifies important components of engagement such as institutional procedures, student actions, and environmental variables that all work together to improve learning outcomes, retention, and general student satisfaction. In this study, Tinto's (1993) Theory of Student Departure model was utilized. This longitudinal framework offers a comprehensive understanding of why students leave universities. It highlights the crucial role of academic and social integration in students' adaptation to university life. The model analyzes student departure through pre-entry attributes, goals and commitments, institutional characteristics, and integration processes, suggesting that failure in academic or social integration may lead to student departure, thus guiding universities in developing effective retention strategies.

Method

The study was intended to present one of the multiple case studies conducted in the PhD thesis. This study focused on universities under the motto "one university in each city" as part of the massification movements in higher education of Türkiye since 2006. Recep Tayyip Erdoğan University was determined as a case with the criterion sampling method which is one of the purposeful sampling methods. There were 38 participants in the study. In the scope of maximum variation sampling technique, the different faculties and departments in the selected case were included in this study. When looked at data collection instruments, the data was gathered in various ways which were semi-structured interviews developed by the researchers, written documents and photos on the student related pages of university official websites and accounts and field notes. The thematic analysis method was applied to the data.

Findings

This study identified the academic, psychological and social experiences of higher education students during their university life in the scope of student engagement. The findings of the case of Recep Tayyip Erdoğan University were placed under five categories, namely (i) environment of university, (ii) academic engagement, (iii) psychological engagement, (iv) social engagement, and (v) financial challenges, accommodation and nutrition. Firstly, the participants reported that, in terms of environment of university, the lack of sufficient social opportunities due to the city's geographical features, the impact of the local people's conservative outlook on their lives, and the association of certain ideological approaches with the university's identity were significant issues. Secondly, research findings revealed

significant challenges in academic engagement across various dimensions. These included the loss of talented academics and mismatches between academic expertise and course offerings, exacerbated by heavy course loads and the disparity between theoretical and practical course focuses. Additionally, the impact of certain political ideologies and the effectiveness of online teaching further complicated academic engagement. Addressing these issues required enhancing communication skills, offering alternative elective courses, diversifying assessment methods, and improving infrastructure and resources, such as adequate materials and technological support. Thirdly, from a psychological engagement perspective, research findings highlighted various factors. These included differences in personal autonomy and responsibilities, the diverse impacts of family dynamics, coping with exam stress, managing emotional distress, and navigating interpersonal conflicts. Fourthly, except for satisfaction with campus security, research findings highlighted challenges in social engagement on campuses, including inadequate physical infrastructure, segregated layouts, limited social opportunities, organized events only on certain themes, transportation difficulties, inactive student clubs, and communication challenges in student relationships. Lastly, the participants experienced financial challenges, including budget management issues, along with facing challenging accommodation conditions and disparities in nutrition opportunities between dormitories and university cafeteria.

Conclusion

To sum up, to ensure students achieve the desired university experience in terms of student engagement, it is essential to embrace diverse approaches and prioritize listening to their voices. This proactive engagement not only enhances student satisfaction but also fosters a supportive environment where their academic and personal development can flourish. By actively incorporating student feedback into institutional practices and policies, universities can effectively tailor their offerings to meet the evolving expectations and aspirations of their student body, thereby promoting a more inclusive and fulfilling educational experience.

Keywords: student engagement, student experience, case study, higher education

References

- Altbach, P. G., Reisberg, L., & Rumbley, L. E. (2009) Trends in global higher education: Tracking an academic revolution. UNESCO: Paris, France.
- Kuh, G. D. (2009). What student affairs professionals need to know about student engagement. *Journal of College Student Development*, 50(6), 683–706.
- Tinto, V. (1993). *Leaving College: Rethinking the causes and cures of student attrition*, 2nd ed., University of Chicago Press, Chicago, IL.

ARAŞTIRMA ÜNİVERSİTELERİ NASIL BİR TOPLUMSAL ETKİ HEDEFLİYOR? STRATEJİK PLANLARDA "SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK" VE "TOPLUMA HİZMET VE SOSYAL SORUMLULUK"

Feride Öksüz Gül ve Halime Yıldırım Hoş

Üniversitelerden, akademik mükemmeliyetin ötesinde toplumla ilişkilerini geliştirmesi ve toplumsal bir etki oluşturması beklenmektedir. Bu beklenti, geleceğin üniversitelerinin tanımlayıcı özellikleri arasında yer almaktadır. Bu sebeple üniversiteler, toplumsal rollerini yeniden düşünmeli ve toplumsal değişimleri nasıl destekleyebileceklerini değerlendirmelidir. Bu da yalnızca araştırma bulgularını topluma iletmenin ötesine geçmekte ve paydaşlarla birlikte bilgi yaratmak anlamına gelmektedir (Bogner, Wittmayer & Beekman, 2023).

Toplumsal etkinin ölçülmesi, yayınlar ve atıflar gibi geleneksel ölçütlerin ötesine geçtiği için zor olsa bu etkiyi ölçmede eğilimin, araştırma ve toplumsal değişimler arasında doğrudan nedensel bağlantılar kurmaya çalışmaktan, araştırmacıların toplumsal sorunlarla ilgilenme çabalarını kabul etmeye doğru kaydığı görülmektedir (Dotti & Walczyk, 2022). Ülkemizde üniversitelerin toplumsal etkisinin değerlendirilmesi konusunda Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından oluşturulan üniversiteleri izleme ve değerlendirme kriterleri ön plana çıkmaktadır. YÖK'ün üniversiteleri izleme ve değerlendirme kriterleri incelendiğinde, toplumsal etki boyutunun sürdürülebilirlik ve topluma hizmet ile sosyal sorumluluk başlıkları altında ele alındığı görülmektedir. Sürdürülebilirlik, üniversitelerin çevresel etkilerini azaltmaya yönelik hedefleri ve uygulamaları kapsar. Bu başlık altında, üniversitelerin enerji verimliliği yatırımları, karbon ayak izini azaltma çabaları, yeşil kampüs projeleri ve atık yönetimi gibi konulara odaklanmaları beklenmektedir. Topluma hizmet ve sosyal sorumluluk ise, üniversitelerin toplumsal kalkınmaya ve sosyal adalete katkıda bulunma çabalarını içerir. Bu kriterler, üniversitelerin sosyal sorumluluk projeleri, dezavantajlı gruplara yönelik programlar, toplumsal cinsiyet eşitliği girişimleri ve genel olarak toplumun refahını artırmaya yönelik faaliyetlerini kapsar. YÖK, bu alanlarda da belirli ölçütler kullanarak üniversitelerin performansını değerlendirmektedir (YÖK, 2023).

Bu çalışmada, Türkiye'deki araştırma üniversitelerinin stratejik planlarında YÖK'ün belirlediği sürdürülebilirlik ile topluma hizmet ve sosyal sorumluluk boyutlarına ilişkin neler hedeflendiğini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Stratejik planların analizi, bu üniversitelerin yakın gelecekte toplumsal etki yaratma hedeflerini ve bu konuda nasıl bir yol haritası çizdiklerini belirlemek için yapılmaktadır. Bu amaca ulaşmak için, YÖK'ün Araştırma Üniversiteleri Destek Programı çerçevesinde belirlediği 23 araştırma üniversitesinin stratejik planı içerik analizi ile incelenmektedir. Bu bağlamda, üniversitelerin sürdürülebilirlik ve topluma hizmet alanlarında ifade ettikleri hedeflerin içeriğini ve bu hedeflerin eğilimini tespit etmek analizin odak noktasında yer almaktadır. Ayrıca, bu hedeflerin hangi noktalarda ortaklaştığını ve hangi noktalarda üniversitelerin kendilerine has alanlar oluşturduğunu tespit etmek hedeflenmektedir.

Veri toplama sürecinde, her üniversitenin stratejik planına web sitelerinden ulaşılmıştır. Bu planlarda "sürdürülebilirlik" ve "toplumsal hizmet" ve "sosyal sorumluluk" kavramlarına ilişkin her bir ifade Microsoft Excel programı üzerinde her bir üniversite için ayrılan alanlara aktarılmıştır. Her üniversitenin hedefleri ayrı ayrı kodlanmakta ve bu kodlardan temalar oluşturulmaktadır. Analiz edilen veriler üniversitelerin sürdürülebilirlik ve topluma hizmet konularında belirledikleri hedeflerin genellikle yüzeysel ve genel ifadelerle sınırlı olduğu, somut ve ölçülebilir hedeflerin ise daha az yer aldığı tespit edilmiştir. Üniversitelerin toplumsal etki yaratma hedefleri, genellikle sürdürülebilir kampüs uygulamaları, enerji verimliliği yatırımları, sosyal sorumluluk projeleri ve toplumun dezavantajlı kesimlerine yönelik hizmetler gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır.

Araştırma tamamlandığında, Türkiye'deki araştırma üniversitelerinin toplumsal etkiye ilişkin tasavvur ettikleri hedeflerinin tartışılması sağlanacaktır. Uluslararası arenada üniversitelerin toplumsal sorumluluklarını yerine getirmede nasıl etkili stratejiler geliştirdiklerini ve topluma olan katkılarını nasıl arttırdıklarını inceleyerek, ulusal bağlamın tartışılması hedeflenmektedir. Bulguların, üniversitelerin toplumsal etki yaratmada daha etkili ve bilinçli adımlar atmalarına katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca, bu çalışmanın sonuçları, YÖK'ün değerlendirme kriterlerinin etkinliğini ve üniversitelerin bu kriterlere nasıl uyum sağladığını ortaya koyarak, gelecekte toplumsal etki alanında daha somut ve etkili stratejiler geliştirilmesi konusunda öneriler sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: stratejik plan, sosyal sorumluluk, sürdürülebilirlik, araştırma üniversitesi, topluma hizmet

Kaynakça

- Bogner, K., Wittmayer, J. and Beekman, M. (2023) How universities are organising themselves to create societal impact. <https://www.eur.nl/en/news/how-universities-are-organising-themselves-create-societal-impact> (Erişim Tarihi: 25 Haziran 2024).
- Dotti, N. F., & Walczyk, J. (2022). What is the societal impact of university research? A policy-oriented review to map approaches, identify monitoring methods and success factors. *Evaluation and Program Planning*, 95, 102157. <https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2022.102157>
- YÖK (2023). Üniversite izleme ve değerlendirme göstergeleri ve açıklamaları. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Universiteler/izleme-ve-degerlendirme-kriteri/2023/yedek/universite-izleme-ve-degerlendirme-gostergeleri-ve-aciklamalari-2022.pdf> (Erişim tarihi: 25 Mayıs 2024)

YÜKSEKÖĞRETİMDE AFET SONRASI PSİKOSOSYAL DESTEK İÇİN YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR: İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ'NDEN DERSLER

Taşkın Yıldırım, Yüksel Çırak, Şerife Kalkan-Dişbudak, Sonay Caner-Yıldırım ve Sebahaddin Aslan

Problem Tanımı: Depremler gibi doğal afetler, bireyler ve toplumlar üzerinde derin ve kalıcı psikolojik etkiler bırakabilir. Toplumun önemli kurumları olarak üniversiteler, bu tür olayların ardından personellerine ve ailelerine kapsamlı psikososyal destek sağlama konusunda kendine özgü zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu sempozyum, 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'de meydana gelen yıkıcı depremler sonrasında İnönü Üniversitesi'nde geliştirilen ve uygulanan yenilikçi bir afet sonrası psikososyal destek eylem planını incelemektedir. Depremin ardından ortaya çıkan psikolojik, sosyal ve biyolojik sorunlar, üniversite personeli ve ailelerinin yaşamlarını olumsuz etkilemiş, bu nedenle kapsamlı bir destek sisteminin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Amaç: Bu sempozyumun temel amacı, İnönü Üniversitesi'nde uygulanan çok yönlü afet sonrası psikososyal destek yaklaşımını sunmak ve tartışmaktır. Destek sisteminin çeşitli bileşenlerini inceleyerek, üniversitelerin kriz durumlarında toplumlarının ruh sağlığı ihtiyaçlarını karşılamak için etkili stratejiler geliştirmelerine yönelik içgörüler sağlamayı hedefliyoruz. Bu bağlamda, sempozyum katılımcıları, üniversite personelinin ve ailelerinin afet sonrası iyilik hallerini artırmak amacıyla geliştirilen stratejilerin uygulanabilirliğini ve etkinliğini değerlendirebileceklerdir.

Kavramsal/Teorik Çerçeve: Bu sempozyum, kriz müdahalesi, travma odaklı bakım ve örgütsel psikoloji teorilerine dayanmaktadır. Yükseköğretim bağlamında bireysel, ailesel ve kurumsal refahın birbiriyle bağlantılı doğasını kabul eden bütüncül bir ruh sağlığı destek yaklaşımı benimsemektedir. Psikososyal destek, bireylerin biyopsikososyal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tasarlanmış ve üniversite topluluğunun her bir üyesinin iyilik halini artırmayı hedefleyen çeşitli müdahaleleri içermektedir. Bu teorik çerçeve, psikolojik dayanıklılığı artırmak, toplumsal uyumu güçlendirmek ve bireylerin afet sonrası toparlanma süreçlerini desteklemek amacıyla kullanılmaktadır.

Sempozyum Bildirilerinin Katkısı: Bu sempozyumdaki her bildiri, afet sonrası psikososyal destek eylem planının kritik bir yönüne odaklanmaktadır:

Değerlendirme ve Sevk Etme Alt Birimi: Ekip sorumlusu, ilk görüşmeleri yönetir ve talepte bulunanların hangi birimlere yönlendirileceği konusunda ekip ile birlikte karar alır. Ekip üyeleri, psikolojik destek hizmeti talep eden bireylerle ilk görüşmeleri yapmak, formülasyon formlarını hazırlamak ve hangi destek hizmetini alacaklarına karar vermekle yükümlüdür.

Bireysel Psikolojik Danışma Alt Birimi: Değerlendirme ekibinin yönlendirdiği yetişkin danışanları uygun uzmana yönlendirir, bireysel psikolojik danışma uygulamaları yürütür ve sürecin başında ve sonunda danışanların gelişimlerini ölçme araçları kullanarak analiz eder.

Grupla Psikolojik Danışma Alt Birimi: Grup seansları için danışan yönlendirir, grupla psikolojik danışma uygulamaları yürütür ve sürecin başında ve sonunda danışanların gelişimlerini ölçme araçları kullanarak analiz eder.

Rehberlik Hizmetleri Alt Birimi: Üst birimlerle koordinasyonu sağlar, grup rehberlik etkinliklerini düzenler, etkinliklerin verimliliğini değerlendirir ve taleplere göre yeni etkinlikler planlar. Web seminerleri (webinarlar) düzenleyerek, üniversite personeli ve ailelerine yönelik bilgilendirici ve destekleyici etkinlikler sunar.

Teknoloji ve AR-GE Alt Birimi: Dijital araçların verimli bir şekilde kullanılması, teknoloji mentorluğu yapar ve hizmetlerin bilimsel değerlendirmesi, geliştirilmesi ve yayınlanmasını yönetir. Bu birim, hizmet sunumunu ve erişilebilirliği artırmak için dijital araçların yenilikçi kullanımını sağlar.

Bu bildiriler bir arada, üniversite temelli bir psikososyal destek sisteminin kapsamlı bir genel bakışını sunarak, benzer zorluklarla karşılaşan diğer kurumlar için değerli içgörüler sağlamaktadır. Her bildiri, sempozyumun genel amacı doğrultusunda, psikososyal destek hizmetlerinin farklı yönlerini ele almakta ve bu hizmetlerin üniversite topluluğunun iyilik haline katkılarını değerlendirmektedir.

Tartışmalar ve Sonuçlar: Bu sempozyum, yükseköğretim ortamlarında entegre psikososyal destek sistemlerinin etkililiği, üniversitelerin afet müdahalesinde karşılaştığı benzersiz zorluklar ve teknolojinin ruh sağlığı hizmetlerini geliştirme potansiyeli üzerine tartışmaları kolaylaştıracaktır. İnönü Üniversitesi'nin afet sonrası psikososyal destek eylem planının deneyimlerini ve sonuçlarını paylaşarak, yükseköğretimde ruh sağlığı desteği üzerine daha geniş bir tartışmaya katkıda bulunmayı ve kriz müdahale kapasitelerini geliştirmek isteyen kurumlar için pratik stratejiler sunmayı amaçlıyoruz.

Bu modelin yükseköğretim kurumlarında gelecekteki afet hazırlığı için etkilerini araştırarak ve bu tür yaklaşımların farklı kültürel ve kurumsal bağlamlara nasıl uyarlanabileceğini değerlendireceğiz. Sempozyum, katılımcılara kriz yönetimi ve psikososyal destek alanında yeni perspektifler kazandırarak, üniversitelerin ve diğer yükseköğretim kurumlarının afet sonrası iyileşme süreçlerinde daha etkili stratejiler geliştirmelerine yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: psikososyal destek, deprem sonrası iyilik hali, üniversite personeli, biyopsikososyal yaklaşım, afet sonrası psikososyal destek

Bilgi Yayma ve Kaynak Sağlamada Rehberlik Birimi'nin Rolü: İnönü Üniversitesi Örneği

Problem Tanımı: Depremler gibi doğal afetler, bireyler ve topluluklar üzerinde derin ve kalıcı psikolojik etkiler bırakabilir. Üniversiteler, bu tür olayların ardından personellerine ve ailelerine kapsamlı psikososyal destek sağlama konusunda kendine özgü zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu bildiri, 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'de meydana gelen yıkıcı depremler sonrasında İnönü Üniversitesi Rehberlik Birimi'nin geliştirdiği ve uyguladığı psikososyal destek faaliyetlerini incelemektedir.

Çalışmanın Amacı: Rehberlik Birimi'nin düzenlediği webinarlar ve diğer bilgilendirici etkinlikler aracılığıyla üniversite personeli ve ailelerinin psikolojik dayanıklılığını artırmayı ve bu süreçte karşılaşılan psikososyal sorunları ele almayı hedeflemektedir. Bu çalışmanın amacı, afet sonrası psikososyal destek eylem planı kapsamında gerçekleştirilen rehberlik hizmetlerinin etkinliğini değerlendirmektir.

Kavramsal/Teorik Çerçeve: Bu bildiri, kriz müdahalesi ve örgütsel psikoloji teorilerine dayanmaktadır. Bütüncül bir yaklaşımla, bireylerin biyopsikososyal ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan rehberlik hizmetleri, afet sonrası iyilik halini artırmayı hedeflemektedir. Webinarlar, çeşitli psikososyal konularda uzman bilgisi sunarak, katılımcıların bilgi ve farkındalık düzeylerini artırmayı amaçlamaktadır.

Çalışmanın Yöntemi: Çalışma, üniversite personeli ve ailelerine yönelik olarak düzenlenen çeşitli webinar etkinliklerini kapsamaktadır. Bu etkinlikler, uzman konuşmacılar tarafından sunulan bilgilendirici sunumlar ve katılımcıların sorularının yanıtlanmasını içermektedir. Webinar konuları arasında uyku bozuklukları, sağlıklı beslenme, depremin sosyolojik ve psikolojik etkileri, fiziksel aktivitenin önemi, doğal afetler ve aile ilişkileri, deprem sonrası ruhsal sorunlar, bina güvenliği ve zemin etüdü bulunmaktadır.

Bulgular/Tartışmalar: Rehberlik Birimi tarafından düzenlenen webinar etkinlikleri, katılımcıların deprem sonrası süreçte karşılaştıkları çeşitli psikososyal sorunlara yönelik farkındalıklarını artırmıştır. Örneğin, 16.08.2023 tarihli "Uyku Bozuklukları" webinarında, Prof. Dr. Şükrü Kartalci, deprem sonrası uyku sorunlarına dair değerli bilgiler sunmuştur. 08.08.2023 tarihli "Sağlıklı Beslenme" webinarında ise Dr. Öğr. Üyesi Hakan Toğuç, sağlıklı beslenme stratejileri hakkında bilgi paylaşmıştır. Bu etkinliklerin tamamı, katılımcıların farklı alanlarda bilgi sahibi olmalarını sağlamakta ve psikososyal dayanıklılıklarını artırmaktadır.

Sonuçlar: Rehberlik Birimi'nin düzenlediği webinarlar, deprem sonrası süreçte üniversite personeli ve ailelerine yönelik önemli psikososyal destek sağlamıştır. Bu etkinlikler, katılımcıların psikolojik dayanıklılığını artırmış ve onları daha bilinçli ve hazırlıklı hale getirmiştir. Webinarlar, bilgi paylaşımı ve farkındalık artırma açısından etkili bir araç olarak değerlendirilmiştir. Bu bulgular, benzer afet durumlarında diğer üniversiteler ve kurumlar için değerli içgörüler sunmaktadır. Rehberlik hizmetlerinin, kriz durumlarında proaktif adımlar atılarak daha etkin hale getirilebileceği ve toplumun genel iyilik haline katkıda bulunabileceği sonucuna varılmıştır.

Kolektif Dayanıklılığı Teşvik Etmek: İnönü Üniversitesi'nin Afet Sonrası Destek Programında Grup Danışmanlığı Stratejiler

Problem Tanımı: Doğal afetler, üniversitelerde yer alan toplulukların hem psikolojik hem de sosyal uyumunu bozabilir. Bireylerin ve toplulukların sosyal destek ağlarının ve kolektif başa çıkma mekanizmalarının yeniden devreye sokulması ve ayrıca birlikte ayağa kalkma gücünün yaşanması grup temelli müdahaleleri gerektirir.

Amaç: Afet sonrası bir üniversite ortamında çalışan personel ve birinci derece yakınlarına yönelik uygulanan grupla psikolojik danışma müdahalelerinin ve bireylerin kendileriyle benzer durumları yaşamış, benzer duygulara sahip kişilerle bir arada yardım almanın psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisini değerlendirmek amaçlanmaktadır.

Kavramsal/Teorik Çerçeve: Grupla psikolojik danışma, kişilerarası ilişkilerin geliştirilmesini hedefleyen, üyelerin duygu, değer ve tutumlarının üzerinde durulduğu, ayrıca her bir üyenin davranışsal amacının gerçekleştirilmeye çalışıldığı, bu alanda yetişmiş bir psikolojik danışman tarafından yürütülen, profesyonel, terapötik yardım etme sürecidir (Voltan-Acar, 2010). Corey ve Corey (2006) grupların değişmek için yardım arayan insanlara sunulan ikinci sınıf bir hizmet olmadığını, insanlara yalnız olmadıklarını gösterdiği ve farklı bir yaşam yaratmak için umut sağladığı için doğal bir laboratuvar işlevi gördüğünü belirtmektedir.

Grupla psikolojik danışmanın afetler gibi aynı anda birden fazla bireye psikolojik destek hizmetinin ulaşmasının zorunlu olduğu durumlarda oldukça ekonomik olduğu söylenebilir. Dahası grupla psikolojik danışma; afetlerin ardından bireylerde sıklıkla ortaya çıkan yalnızlık ve çökkünlük gibi duyguların etkileşimli/yaşantısal bir grup ve bir ruh sağlığı uzmanı eşliğinde ele alınmasına olanak tanır. Bu yönüyle grupla psikolojik danışma afetlerin ardından bireylere sosyal destek işlevini de yerine getirmektedir.

Yöntem: Grup uyumu ve bireysel iyi oluşun nicel ölçümlerini grup katılımcılarından alınan nitel geri bildirimlerle birleştiren karma bir yöntem yaklaşımı uygulanmıştır. İnönü Üniversitesi psikososyal destek hizmetleri kapsamında Maraş merkezli 6 Şubat depremlerinin ardından, İnönü üniversitesi personeli ve yakınlarına yönelik ihtiyaçlar doğrultusunda farklı zamanlarda iki farklı psikolojik danışma grubu ile toplam 10 danışana psikolojik destek sağlanmıştır. Değerlendirme ekibi tarafından grupla psikolojik danışma birimine yönlendirilen bireylerle yapılan ön görüşmelerde grup sürecinin toplumsal

travmalardaki işlevi ve genel işleyiş hakkında bilgi verilmiştir. Online grup çalışmalarına katılabilmek imkanı olan ve gönüllü kişiler ile grup süreci her bir grup ile 8 haftalık sürelerde tamamlanmıştır. Grupla psikolojik danışma hizmeti Psikodrama temel aşama eğitimlerini tamamlamış iki psikolojik danışman ve co-psikodramatist tarafından sağlanmıştır.

Değerlendirme ekibi tarafından yönlendirilen ancak grup hizmetlerinden faydalanamayan bireylerin büyük bir kısmını deprem sonrası barınma ve yerleşme konusunda problem yaşayan, online bir çalışmaya katılma konusunda teknolojik araçlara ulaşmakta güçlük yaşayan bireylerden oluşmaktadır. Grupla psikolojik danışma sürecinde grup içinde kohezyon sağlandıktan sonra psikodrama yaklaşımının temel ve yan teknikleri kullanılmıştır.

Bulgular: İlk veriler, grupla psikolojik danışma oturumlarının birbiriyle benzer yaşantı ve duygu durumların sahip katılımcılar arasında paylaşılan deneyim ve karşılıklı destek duygusunu teşvik ettiğini ve genel iyi oluşun iyileşmesine katkıda bulunduğunu göstermektedir. Bireylerin grup içerisinde duygularının anlaşılması ve paylaşılması ile birlikte gruptan yardım alırken aynı şekilde gruba da destek olmanın kendileri üzerindeki pozitif etkileri olduğu görülmektedir. Grup üyelerinin devamsızlık yapmaması ve grup sürecini başından sonuna kadar takip etmeleri de en önemli göstergeler arasındadır.

Sonuçlar: Grup danışmanlığı müdahaleleri, afetlerden etkilenen üniversite topluluklarında kolektif dayanıklılığı ve psikolojik iyileşmeyi teşvik etmede etkilidir.

Kaynakça

Corey, G., & Corey, M. S. (2006). Groups: Process and practice (7th ed.). Thomson Brooks/Cole.

Voltan-Acar, N. (2010). Grupla psikolojik danışma: İlke ve teknikleri. Nobel Yayın.

Gelişmiş Psikososyal Destek için Teknolojiden Yararlanma: İnönü Üniversitesi'nin Afet Sonrası Müdahalesinden Yenilikler

Problem Tanımı: Doğal afetler, üniversitelerde yer alan toplulukların hem psikolojik hem de sosyal uyumunu bozabilir. Bu bağlamda, İnönü Üniversitesi'nde, 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler sonrasında başlatılan Afet Sonrası Psikososyal Destek Müdahale Eylem Planı (ASOPMEP), personel ve ailelerine yönelik çeşitli destek hizmetlerini içermektedir. Teknoloji birimi, bu hizmetlerin sunumunda dijital araçların etkili kullanımı ve dijital yeterliliklerin artırılması için kritik bir rol oynamaktadır.

Amaç: Bu bildirinin amacı, ASOPMEP kapsamında teknoloji birimi tarafından sağlanan dijital araçlar ve platformların, afet sonrası psikososyal destek hizmetlerinin etkinliğini nasıl artırdığını ve bu süreçte mental sağlık profesyonellerinin dijital yeterliliklerini nasıl geliştirdiğini değerlendirmektir. Ayrıca, gönüllü katılımın ve içsel motivasyonun dijital becerilerin gelişimine olan katkısını incelemeyi amaçlamaktadır.

Kavramsal/Teorik Çerçeve: Dijital yeterlilik, bilgi ve iletişim teknolojilerini (ICT) güvenli, eleştirel ve yaratıcı bir şekilde kullanma yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Artacho et al., 2020; López-Meneses et al., 2020). Bu yeterlilik, özellikle kriz müdahalesi ve travma odaklı bakım bağlamında önem kazanmaktadır. Dijital sağlık müdahaleleri, coğrafi ve lojistik engelleri aşarak, afet sonrası psikososyal destek hizmetlerinin etkili bir şekilde sunulmasını sağlar (Augusterfer et al., 2018; Plasse, 2021).

Çalışmanın Yöntemi: Bu çalışma, ASOPMEP kapsamında teknoloji birimi tarafından kullanılan dijital araçların ve platformların etkilerini değerlendirmek için yarı yapılandırılmış mülakatlar ve içerik analizi yöntemlerini kullanmaktadır. Gönüllü katılımcıların dijital becerilerini ve teknolojiye yönelik tutumlarını incelemek amacıyla veri toplama sürecinde profesyonellerle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır.

Dijital Platformlar ve Kullanım Amaçları:

Google Forms ve Google Drive:

Amaç: Veri toplama ve yönetimi süreçlerini kolaylaştırmak.

Faydaları: Bu platformlar, bilgi toplama ve saklama süreçlerini dijitalleştirerek, hızlı ve organize veri akışını sağlamıştır. Katılımcılar, formları çevrimiçi olarak doldurarak, ihtiyaç duyulan bilgilere anında erişim sağlamışlardır. Google Drive, paylaşılan dosyaların güvenli bir şekilde depolanmasını ve erişilebilirliğini artırmıştır.

Online Toplantı Araçları (Zoom, Microsoft Teams):

Amaç: Uzaktan erişim sağlamak ve psikososyal destek hizmetlerini geniş bir kitleye ulaştırmak.

Faydaları: Bu araçlar, yüz yüze görüşmelerin mümkün olmadığı durumlarda, destek hizmetlerinin devamlılığını sağlamıştır. Uzaktan toplantılar, destek hizmetlerinin erişimini genişleterek, afet bölgelerindeki bireylere hızlı ve etkili bir şekilde ulaşmayı mümkün kılmıştır.

WhatsApp Grupları:

Amaç: Anlık iletişim ve koordinasyonu sağlamak

Faydaları: WhatsApp grupları, ekip üyeleri arasında hızlı iletişim kurulmasını sağlamış, bilgi paylaşımını hızlandırmıştır. Bu gruplar, acil durumlarda hızlı müdahale ve koordinasyonun sağlanmasında önemli bir rol oynamıştır.

Bulgular/Tartışmalar: ASOPMEP projesine gönüllü olarak katılan mental sağlık profesyonelleri, dijital teknolojilere yönelik becerilerinde ve tutumlarında belirgin bir dönüşüm yaşamışlardır. Gönüllü katılım ve içsel motivasyonun, dijital yeterliliklerin geliştirilmesinde önemli bir rol oynadığı gözlemlenmiştir. Katılımcılar, proje süresince dijital araçları kullanma sıklıklarının ve çeşitliliğinin arttığını, bu araçların psikososyal destek hizmetlerinin etkinliğini ve ulaşılabilirliğini artırdığını belirtmişlerdir. Teknoloji birimi tarafından sağlanan dijital araçlar, veri toplama ve yönetimi süreçlerini kolaylaştırmış, uzaktan erişim imkanları sunarak hizmetlerin geniş kitlelere ulaştırılmasını sağlamıştır.

Sonuçlar: ASOPMEP projesinde teknoloji birimi tarafından sağlanan dijital araçların ve platformların, afet sonrası psikososyal destek hizmetlerinin etkinliğini ve verimliliğini artırmada önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Gönüllü katılımın ve içsel motivasyonun, dijital becerilerin geliştirilmesinde kritik bir etken olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, benzer kriz durumlarında dijital teknolojilerin etkin kullanımına yönelik stratejilerin geliştirilmesi için değerli içgörüler sunmaktadır. Dijital araçların entegrasyonu, psikososyal destek hizmetlerinin daha koordineli ve tutarlı bir şekilde sunulmasını sağlamış ve hizmet alan bireylerin memnuniyetini artırmıştır.

Kaynakça

Artacho, E., Martínez, T., Martín, J., Marín-Marín, J., & García, G. (2020). Teacher training in lifelong learning—the importance of digital competence in the encouragement of teaching innovation. *Sustainability*, 12(7), 2852. <https://doi.org/10.3390/su12072852>

Augusterfer, E. F., Mollica, R. F., & Lavelle, J. (2018). Leveraging technology in post-disaster settings: The role of digital health/telemental health. *Current Psychiatry Reports*, 20, 1-8. <https://doi.org/10.1007/s11920-018-0953-4>

López-Meneses, E., Sirignano, F., Vázquez-Cano, E., & Ramírez-Hurtado, J. (2020). University students' digital competence in three areas of the digcom 2.1 model: a comparative study at three European universities. *Australasian Journal of Educational Technology*, 69-88. <https://doi.org/10.14742/ajet.5583>

Plasse, M. J. (2021). Psychosocial support for providers working high-risk exposure settings during a pandemic: A critical discussion. *Nursing Inquiry*, 28(4), e12399. <https://doi.org/10.1111/nin.12399>

İnönü Üniversitesi'nde Afet Sonrası Psikososyal Destekte Değerlendirme Birimi'nin Rolü

Problem Tanımı: Doğal afetler, üniversitelerdeki toplulukların hem psikolojik hem de sosyal uyumunu bozabilir. Bu bağlamda, İnönü Üniversitesi'nde, 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler sonrasında başlatılan Afet Sonrası Psikososyal Destek Müdahale Eylem Planı (ASOPMEP), personel ve ailelerine yönelik çeşitli destek hizmetlerini içermektedir. Değerlendirme Birimi, bu hizmetlerin etkin ve verimli bir şekilde sunulmasında kritik bir rol oynamaktadır.

Amaç: Bu bildirin amacı, ASOPMEP kapsamında Değerlendirme Birimi'nin işleyişini ve diğer birimlerle olan bağlantısını değerlendirmektir. Değerlendirme Birimi, bireylerin ihtiyaçlarını belirleyerek uygun destek hizmetlerine yönlendirilmesinde anahtar bir rol oynamaktadır. Ayrıca, diğer birimlerin (Teknoloji Birimi, Bireyle Danışma, Grupla Danışma, Rehberlik Hizmetleri) bu süreçte nasıl entegre çalıştığını ve birlikte nasıl etkili bir destek sistemi oluşturduklarını incelemeyi amaçlamaktadır.

Kavramsal/Teorik Çerçeve: Değerlendirme Birimi, bireylerin biyo-psiko-sosyal ihtiyaçlarını belirlemeyi amaçlayan bütüncül bir yaklaşıma dayanır. Psikososyal destek hizmetleri, bireyin yaşadığı travmatik olayların geçmiş-şimdi-gelecek perspektifinde değerlendirilmesi ile planlanır. Bu süreç, bireylerin travmatik deneyimlerini, günlük yaşam işlevlerini, güç kaynaklarını ve başa çıkma stratejilerini içeren çeşitli kriterlere göre değerlendirilir (Voltan-Acar, 2010; Corey & Corey, 2006).

Çalışmanın Yöntemi: Değerlendirme süreci, bireylerin afetle ilgili yaşadıkları travmatik öykülerin ve mevcut durumlarının derinlemesine incelenmesini içerir. Bireylerle yapılan ilk görüşmelerde, travmatik deneyimlerin etkileri ve ihtiyaç duyulan hizmetler belirlenir. Bu süreçte, çeşitli ölçekler ve anketler kullanılarak veri toplanır ve analiz edilir. Değerlendirme ekibi, elde edilen verileri analiz ederek bireyleri uygun hizmet birimlerine yönlendirir.

Birimler Arası Bağlantılar:

Değerlendirme Birimi ve Bireyle Danışma:

Bağlantı: Değerlendirme Birimi, bireylerin psikolojik durumlarını belirleyerek bireyle danışma hizmetine yönlendirir.

İşleyiş: İlk görüşmelerde, bireylerin yaşadıkları travmalar ve ihtiyaçları değerlendirilir. Bu değerlendirmeler sonucunda, bireyler kişiselleştirilmiş psikolojik danışma hizmetleri alır.

Değerlendirme Birimi ve Grupla Danışma:

Bağlantı: Grup danışma hizmetlerine yönlendirme, değerlendirme birimi tarafından yapılır.

İşleyiş: Grup seansları için uygun görülen bireyler, grup danışma hizmetine yönlendirilir. Bu hizmet, topluluk içinde destek ve dayanışmayı artırmayı hedefler.

Değerlendirme Birimi ve Rehberlik Hizmetleri:

Bağlantı: Rehberlik hizmetlerine yönlendirme, değerlendirme birimi tarafından yapılır.

İşleyiş: Bilgilendirici ve destekleyici etkinlikler düzenlenir. Bu etkinlikler, bireylerin bilgi ve farkındalık düzeylerini artırmayı amaçlar.

Değerlendirme Birimi ve Teknoloji Birimi:

Bağlantı: Teknoloji birimi, değerlendirme süreçlerinin dijital araçlar kullanılarak etkin bir şekilde yürütülmesini sağlar.

İşleyiş: Veri toplama ve yönetimi, online randevu sistemleri ve uzaktan erişim imkanları teknoloji birimi tarafından desteklenir.

Bulgular/Tartışmalar: Değerlendirme Birimi, bireylerin ihtiyaçlarını belirleyerek onları uygun destek birimlerine yönlendirmede kritik bir rol oynamıştır. Değerlendirme süreçlerinde kullanılan dijital araçlar, veri toplama ve yönetimini kolaylaştırmış, süreçlerin daha hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamıştır. Bireylerle yapılan görüşmeler ve değerlendirmeler sonucunda, bireylerin ihtiyaç duydukları hizmetlere erişim sağlanmış ve bu hizmetlerin etkinliği artırılmıştır.

Sonuçlar: Değerlendirme Birimi, ASOPMEP kapsamında psikososyal destek hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulmasında anahtar bir rol oynamıştır. Diğer birimlerle olan bağlantılar, bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesini sağlamış ve bireylerin ihtiyaç duydukları hizmetlere hızlı ve etkili bir şekilde erişmelerini mümkün kılmıştır. Dijital araçların entegrasyonu, değerlendirme ve yönlendirme süreçlerinin etkinliğini artırmıştır. Bu bulgular, benzer afet durumlarında değerlendirme süreçlerinin ve birimler arası işbirliğinin önemini vurgulamaktadır.

Kaynakça

Corey, G., & Corey, M. S. (2006). Groups: Process and practice (7th ed.). Thomson Brooks/Cole.

Volta-Acar, N. (2010). Grupla psikolojik danışma: İlke ve teknikleri. Nobel Yayın.

TÜRKİYE'DE ARAŞTIRMACI RUH SAĞLIĞI VE İYİ OLUŞ: BİR POLİTİKA ÖZETİ

Gökçe Gökalp, Sonay Caner-Yıldırım, Dilara Özel ve Esra Doğru-Hüzmeli

Farklı meslek grupları karşılaştırıldığında akademisyenlerin en çok ruh sağlığı problemleri yaşayan meslek gruplarından biri olarak değerlendirildiği görülmektedir. Bunun bir göstergesi olarak Levecque vd. (2017) akademisyenler ve doktora sonrası araştırmacılarda psikolojik bozukluk oranlarının %32 ile %47 arasında olduğunu vurgulamışlardır. Buna ek olarak yakın zamanda dünya çapında yaşanan Covid-19 pandemisinin de araştırmacılar ve akademisyenlerin ruh sağlığını artıran iş kaybı korkusu, araştırmacının sekteye uğraması, geleceğe dair endişelerin artmasıyla olumsuz yönde etkilediği (Woolston, 2020a) ve pandeminin oluşturduğu koşullarla birlikte akademiden ayrılma eğilimlerini artırdığı da belirlenmiştir (Woolston, 2020b). OECD 2021 yılında yayımladığı araştırmacıların yaşadığı iş güvencesizliği raporunda bilimin kalitesini artırmak ve en yetenekli araştırmacıları kaybetmemek için geliştirilen politikaları ve uygulamaları inceleyerek doktora sonrası araştırmacıların çalışma koşullarının her geçen gün daha kötüye gittiğini ve bunun araştırmacıların iyi oluşu üzerinde ciddi olumsuz etkiler yarattığını vurgulamıştır. Aynı zamanda ilgili tüm paydaşları yetenekli araştırmacıları kaybetmemek için gerekli önlemleri almaları konusunda teşvik ederek, araştırmacıların iyi oluşunu güçlendirmenin önemini vurgulamışlardır. Benzer şekilde, özellikle son on yılda Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2013), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO, 2017), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD, 2021) ve Avrupa Komisyonu hükümetleri ve organizasyonları ruh sağlığını en öncelikli konulara dahil etmeleri konusunda teşvik etmektedir. Birçok Avrupa ülkesi ve bu ülkelerdeki yüksek öğretim ve araştırma kurumları bu çağrılarını dikkate alarak hem gerekli politikaları geliştirip hayata geçirmektedir, hem de iyi oluşu sağlamak için gerekli destek mekanizmalarını geliştirmektedir. Bazı ülkeler bu süreçte yavaş yavaş politikalar geliştirmeye başlarken ve gerekli destek alt yapısını hazırlarken, bazı ülkelerde araştırmacı ruh sağlığı ile ilgili politikalar ve etkin destek girişimleri/uygulamaları hayata geçirilmiş durumdadır.

Türkiye özelindeki çalışmalar ve raporlar incelendiğinde ise genel anlamda ruh sağlığı ile ilgili ilk politika dokümanı 2006 yılında oluşturulmuş olup, son 15 yılda bu doğrultuda iki ulusal ruh sağlığı eylem planı ve iki Sağlık Bakanlığı Stratejik Planı yayınlanmıştır (Gokalp, vd., 2024). Ancak bu dokümanlarda çalışan ruh sağlığına sınırlı yer ayrılmıştır, araştırmacı ruh sağlığına ise değinilmemiştir (Gokalp vd., 2024). Dahil olduğumuz Araştırmacı Ruh Sağlığı Cost Aksiyonu (COST REMO) kapsamında bir gözlem evi kurulmuş ve aksiyona dahil olan 41 Avrupa ülkesi ve birkaç Avrupa dışı ülkedeki araştırmacı ruh sağlığı ile ilgili araştırmalar, politikalar ve kurumsal ve bireysel düzeydeki mekanizmalar ve uygulamalar derlenmeye ve izlenmeye başlanmıştır.

Aksiyonun çalışmaları kapsamında ulusal politika özeti hazırlama çalışmaları koordine edilerek, farklı ülkelerde araştırmacıların ruh sağlığı ve kariyerleri ile ilgili her ülkenin araştırma ortamı özelinde güncel durumu betimleyerek tüm Avrupa ülkelerinde araştırmacı ruh sağlığı ve iyi oluşu politikaları ile ilgili diyalogu ve farkındalığı ulusal, kurumsal ve bireysel düzeyde iletirmek hedeflenmiştir. Araştırmacı Ruhsağlığı Cost Aksiyonu Türkiye ekibi de bu çalışmalara dahil olarak Türkiye özelinde araştırmacı ruh sağlığı konusunun önemini vurgulamak ve Türkiye’de yükseköğretimde konuyla ilgili güncel durumu betimlemek amacıyla Araştırmacı Ruh Sağlığı Türkiye politika özeti farklı kurumlardan, ve alanlardan akademisyenlerin katkılarıyla hazırlamıştır. Bu sempozyum Türkiye’de araştırmacı ruh sağlığı ve iyi oluşu ile ilgili güncel durumu politika düzeyinde tartışarak, konuyla ilişkili politikaların, eksikliklerin, ihtiyaçların belirlenmesine ve etkin politikaların ve uygulamaların geliştirilmesine katkı sunmayı hedeflemektedir.

Sempozyumda ülke özelinde araştırmacı iyi oluşu ve ruh sağlığı ile ilgili politikalar üç başlık altında tartışılacak olup, ilk panelist yükseköğretimde araştırmacı ruh sağlığı ve iyi oluşuyla ilgili güncel haberleri, gelişmeleri ve verileri paylaşarak halihazırda bu konunun yükseköğretim gündemindeki yerini irdeleyecektir. İkinci panelistimiz ise Türkiye üniversitelerinde sağlanan psikolojik destek hizmetlerinin araştırmacı ruh sağlığındaki rolünü ve bu yapıların mevcut durumunu paylaşarak ihtiyaç duyulan destek mekanizmalarının nasıl şekillenmesi gerektiğini tartışmaya açacaktır. Son olarak, üçüncü panelistimiz ülkemizdeki ruh sağlığı politikalarını inceleyerek ruh sağlığı politikalarının 2006'dan bu yana dönüşümünü, ruh sağlığı politikaları ile ilgili güncel gelişmeleri inceleyerek, araştırmacı ruh sağlığı ve iyi oluş ile ilgili ihtiyaçlar konusundaki boşluğu vurgulayacaktır.

Anahtar Kelimeler: yükseköğretim politikaları, ruh sağlığı, iyi oluş, psikolojik destek hizmetleri

Kaynakça

- Gökalp, G., et al. (2024). Researcher Mental Health Overview in Turkey. Zenodo. Available at: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10779535>
- ILO. (2017). Mental Health in the workplace.
- Levecque, K., et.al. (2017). Work organization and mental health problems in PhD students. Research Policy,46(4), 868-879. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2017.02.008>
- OECD. (2021). Reducing the precarity of academic research careers. <https://doi.org/10.1787/0f8bd468-en>
- WHO. (2013). "Investing in mental health: evidence for action". <https://apps.who.int/iris/handle/10665/87232>
- Woolston, C. (2020a). Pandemic darkens postdoc's work and career hopes. Nature, 585, 309–312. <https://www.nature.com/articles/d41586-020-02548-2>
- Woolston, C. (2020b). Seeking an'exit plan'for leaving academia amid coronavirus worries. Nature, 583(7817), 645-647. <https://www.nature.com/articles/d41586-020-02029-6>

Yükseköğretimde Araştırmacı Ruh Sağlığını Etkileyebilecek Gelişmeler

Problem Tanımı

2002 ve 2024 yılları arasında ülkemizdeki üniversite sayıları neredeyse üç kat artarak 209'a ulaşmıştır. Ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarında 6,950,142 kayıtlı öğrenci bulunmaktadır diğer taraftan öğretim elemanı sayısı 185,175 ile sınırlıdır ve bu sayının yaklaşık %25'i araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır (YÖK, 2024). Bu veriler son yıllarda hem öğrenci sayısındaki hem de üniversite sayısındaki hızlı artışı vurgulamaktadır. Türkiye Bilim Akademisi tarafından hazırlanan 2020 Türkiye Bilim Raporu da üniversitelere kayıt olan öğrenci sayısındaki artışla akademisyen sayısındaki artış arasında ciddi bir dengesizlik olduğunu belirtmektedir. Bu dengesizlik beraberinde akademisyenlere artan iş yükü ve azalan üretkenlik olarak yansımaktadır ve bu koşulların ruh sağlığı anlamında olumsuz etkiler yaratabileceğide vurgulanmaktadır (Akçığit & Özcan-Top, 2020).

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de yükseköğretimde gerçekleşen değişikliklerle ilgili yeni gelişmeleri ve güncel haberleri inceleyerek bu değişikliklerin araştırmacı ruh sağlığı ve iyi oluşuna etkilerini ve akademiye ruh sağlığı ve iyi oluşla ilgili konulara ne kadar yer ve önem verildiğini ortaya koymaktır. Bu kapsamda, hem sosyal medya paylaşımları hem de haber kaynakları incelenerek akademik toplulukta en çok gündeme gelen özellikle araştırmacılarla ilgili konuların belirlenmesi hedeflenmektedir. Bu incelemeler araştırmacıların sorunlarını ortaya koymak ve bu sorunları çözecek politikaların geliştirilmesi ve hali hazırdaki politikaların değerlendirilmesi açısından da önem arz etmektedir.

Kavramsal/Teorik Çerçeve

Ülkemizde son yıllarda yaşanan ekonomik krizin yakından etkilediği bir alanda yükseköğretim olmuştur. Yukarıda bahsedilen dengesiz öğrenci ve akademisyen sayıları, artan iş yükleri, akademik özgürlüklerin ciddi anlamda kısıtlanması ve akademiye işgüvencesizliği sorunuyla ve yetersiz araştırma fonları ve akademisyen maaşlarıyla (Euronews, 2020) birlikte son yıllarda 12000 akademisyenin ülkeyi terk ettiği saptanmıştır. Gidenlerin Türkiyede kalan akademisyenlere nazaran üretkenliğinin %28 daha fazla olduğu bulunmuştur. Bu durum Türk akademisinde bir paradox'a da yol açmaktadır şöyle ki yurtdışındaki verimi artıkça bu akademisyenlerin ülkeye dönüş ihtimali de azalmaktadır. Bu da Türkiyedeki akademik ortamın sürdürülebilirliği ve canlılığı konusunda kaygı vermektedir. (Akçığıt & Özcan-Top, 2020; Dünya Gazetesi, 2023)

Tartışmalar

Türkiye'de araştırmacı ruh sağlığı ve iyi oluşu konusunda kısıtlı araştırma yapılmaktadır. Ruh sağlığıyla ilgili kısıtlı politikalarda araştırmacı ruh sağlığına iyi oluşuna yer verilmediği görülmektedir. Yükseköğretimdeki güncel haberler ve gelişmeler incelendiğinde ise tartışmaların ve belirtilen ihtiyaçların çoğunlukla temel ihtiyaçlara odaklandığı dikkat çekmektedir.

Sonuçlar

Türkiye de araştırmacılarla ilgili gündemdeki haberlerin daha çok finansal ve yapısal sorunlara odaklandığı, ruh sağlığıyla ilgili özellikle araştırmacı ruh sağlığıyla ilgili yeterli bilginin verinin olmadığı ya da paylaşılmadığı görülmektedir. Diğer taraftan araştırmacı ruh sağlığını gözeterek etkin politikaların geliştirilebilmesi için sağlıklı verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda konuyla ilgili güncel tartışmaları belirlemek politika yapımcılar için önemi bir kaynak olabilir.

Kaynakça

- Akçığıt, U., & Özcan-Tok, E. (2020). Türkiye bilim raporu. TÜBA Raporları, 43(21.10), 2022.
- Dünya Gazetesi (12/04/2023). 12 Bin Akademisyen Türkiye'yi terk etti. Özlem Ermiş Beyhan. <https://www.dunya.com/ekonomi/12-bin-akademisyen-turkiyeyi-terk-etti-haberi-691182>
- Euronews (06/07/20). Akademisyen maaşları açlık sınırı ve asgari ücrete göre nasıl değişti? <https://tr.euronews.com/2023/07/06/akademisyen-maaslari-aclik-siniri-ve-asgari-ucrete-gore-nasil-degisti>
- YÖK (CoHE) (2024). Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sistemi [Higher education information management system. <https://istatistik.yok.gov.tr/>

Akademi ve Ruh Sağlığı: Türkiye Üniversitelerindeki Psikolojik Destek Hizmetlerinin Rolü ve Mevcut Durumu

Problem Tanımı

Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler ve çalışan akademik personel, akademik yaşamın getirdiği yoğun baskılar nedeniyle çeşitli ruh sağlığı sorunları yaşama riski altındadır. Ancak, mevcut ruh sağlığı destek mekanizmalarının bu ihtiyaçları karşılamada yetersiz kaldığı birçok çalışma ile ortaya konulmuştur (Doğan, 2018). Ruh sağlığı hizmetlerinin yaygınlığı ve erişilebilirliği konusundaki eksiklikler, üniversite topluluğunun genel iyi olma halini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu çerçevede, Türkiye'deki üniversitelerde ruh sağlığı destek hizmetlerinin kapsamının genişletilmesi, hizmetlerin erişilebilirliğinin artırılması gerekmektedir. Aynı zamanda, üniversite yönetimlerinin ruh sağlığı konusundaki farkındalıklarını artırarak, proaktif bir yaklaşım benimsemeleri önemlidir. Bu adımlar, üniversite topluluğunun genel iyi olma halini iyileştirerek, sağlıklı ve üretken bir akademik ortam oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki üniversitelerde mevcut ruh sağlığı destek mekanizmalarını incelemek ve bu hizmetlerin etkinliğini değerlendirerek eksiklikleri ve geliştirilmesi gereken alanları belirlemektir. Bu kapsamda, öğrenciler ve akademik personel için sunulan hizmetlerin yeterliliği ve erişilebilirliği üzerine odaklanılacaktır.

Kavramsal/Teorik Çerçeve

Dünya genelinde farklı ülkelerde yapılan araştırmalar, üniversite öğrencilerinin ciddi ruh sağlığı sorunları yaşadığını ve bu sorunların akademik başarıyı olumsuz etkilediğini göstermiştir (Ames ve ark., 2018; Hunt ve Eisenberg, 2010). Bu çalışmalar üniversitelerde sunulan ruh sağlığı hizmetlerinin yetersiz olduğunu ve bu hizmetlerin artırılması gerektiğini vurgulamıştır.

Türkiye'deki üniversitelerde ruh sağlığı destek hizmetlerinin durumu üzerine yapılan çalışmalar, bu hizmetlerin genellikle öğrenci odaklı olduğunu göstermektedir (Büyükarıkan ve Büyükarıkan, 2015; Çimen ve ark., 2022; Özel ve ark., 2021). Örneğin, Arslan ve ark. (2009) ve Kılıç ve Karahan (2023) tarafından yapılan bir çalışma, üniversite öğrencilerinin ruh sağlığı hizmetlerine erişimde ciddi zorluklar yaşadığını ve bu hizmetlerin yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, akademik personelin ruh sağlığı hizmetlerinden yeterince yararlanmadığı ve bu durumun iş verimliliğini olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Doğan, 2018; Özel ve ark., 2023).

Dünya genelindeki bazı üniversiteler, ruh sağlığı hizmetlerini geliştirmek için farklı stratejiler uygulamaktadır. Örneğin, öğrencilerin ve akademisyenlerin ruh sağlığı hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak için online danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır (Halat ve ark., 2023). Ayrıca, akademik personelin ruh sağlığını desteklemek için özel programlar ve atölyeler düzenlenmektedir (Andrews ve Wilding, 2004). Bu tür uygulamalar, hem öğrencilere hem de akademik personele yönelik daha kapsamlı ve erişilebilir ruh sağlığı hizmetleri sunmayı hedeflemelidir. Çalışma, üniversitelerdeki ruh sağlığı destek mekanizmalarını topluluk temelli ruh sağlığı hizmet modelleri çerçevesinde ele almaktadır. Ayrıca, ruh sağlığı hizmetlerinin erişilebilirliğini engelleyen faktörler, etiketleme ve finansal kısıtlamalar gibi unsurlar üzerinde durulacaktır.

Tartışmalar

Türkiye'deki üniversitelerde ruh sağlığı hizmetleri genellikle öğrenci odaklı olup, akademik personelin ihtiyaçlarına yeterince cevap verememektedir. 23 araştırma üniversitesinin tamamında psikolojik danışma merkezleri bulunmasına rağmen, yalnızca 14 üniversite akademik personele de hizmet sunmaktadır. Bu durum, akademik personelin ruh sağlığı ihtiyaçlarının göz ardı edildiğini göstermektedir.

Ruh sağlığı hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulabilmesi için finansman ve kaynakların artırılması gerekmektedir. Ayrıca, ruh sağlığı hizmetlerine erişimi engelleyen faktörler ile mücadele edilmesi gerekmektedir. Türkiye'deki üniversitelerde yaşanan kriz durumlarında, özellikle 2023 Şubat depremi sonrasında bazı üniversitelerin hızlı ve etkili psikososyal destek sağladığı gözlemlenmiştir.

Sonuçlar

Türkiye'deki üniversitelerde ruh sağlığı destek hizmetlerinin kapsamının genişletilmesi ve hem öğrencilere hem de akademik personele yönelik hizmetlerin artırılması gerekmektedir. Ruh sağlığı hizmetlerinin yaygınlaştırılması, etiketleme ile mücadele edilmesi ve ulusal ruh sağlığı politikalarına akademik topluluğun ihtiyaçlarının entegrasyonunun sağlanması, sağlıklı ve üretken bir akademik ortamın oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Andrews, B., & Wilding, J. M. (2004). The relation of depression and anxiety to life-stress and achievement in students. *British Journal of Psychology*, 95(4), 509-521.
- Ames, C., Berman, R. & Casteel, A. (2018). A preliminary examination of doctoral student retention factors in private online workspaces. *International Journal of Doctoral Studies*, 13, 79-107.
- Arslan, G., Ayrancı, U., Unsal, A., & Arslantas, D. (2009) Prevalence of depression, its correlates among students, and its effect on health-related quality of life in a Turkish university. *Upsala Journal of Medical Sciences*, 114(3), 170-177. <https://doi.org/10.1080/03009730903174339>
- Büyükarıkan, B., & Büyükarıkan, U. (2015). Fen bilimleri enstitülerinde lisansüstü eğitim alan öğrencilerin tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 459-478.
- Çimen, İ. D., Alvur, T. M., Coşkun, B., Öztaş Şükür, N. E. (2022). Mental health of Turkish medical students during the COVID-19 pandemic. *International Journal of Social Psychiatry*, 68(6), 1253- 1262. <https://doi.org/10.1177/00207640211066734>.
- Doğan, T. (2018). Problem areas of students at a university psychological counselling centre: A 16-year analysis. *British Journal of Guidance & Counselling*, 46(4), 429–440. <https://doi.org/10.1080/03069885.2018.1437255>
- Halat, H., Soltani, D., Dalli, A., Alsarraj, R., & Malki, A. (2023). Understanding and Fostering Mental Health and Well-Being among University Faculty: A Narrative Review. *Journal of clinical medicine*, 12(13), 4425. <https://doi.org/10.3390/jcm12134425>
- Kılıç, C., & Karahan, F. K. (2023). Mental health problems among graduate students in Turkey: A cross-sectional study. *International Journal for the Advancement of Counseling*, 45, 634-650. <https://doi.org/10.1007/s10447-023-09514-3>
- Hunt, J., ve Eisenberg, D. (2010). Mental health problems and help-seeking behavior among college students. *Journal of Adolescent Health*, 46(1), 3-10.

Özel, D., Aydogdu, B. N., ve Yanıkoğlu, S. (2023). Being an academic during Covid-19: Perceptions and realities. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 13(2), 753-773. <https://doi.org/10.23863/kalem.2023.274>

Türkiye'de Yükseköğretimde Ruh Sağlığı Politikaları

Problem Tanımı

Türkiye'deki ruh sağlığı hizmetleri, son yıllarda önemli gelişmeler kaydetmiş olmasına rağmen, toplumun çeşitli kesimlerinin ruh sağlığı ihtiyaçlarını karşılamakta hala yetersiz kalmaktadır. Özellikle üniversite öğrencileri ve akademik personel, akademik yaşamın getirdiği yoğun baskılar nedeniyle ruh sağlığı sorunları yaşama riski altındadır. Ruh sağlığı hizmetlerinin yaygınlığı ve erişilebilirliği konusundaki eksiklikler, üniversite topluluğunun genel iyilik halini olumsuz yönde etkilemektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki ruh sağlığı politikalarını ve bu politikaların akademik topluluk üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu kapsamda, mevcut politikaların etkinliğini değerlendirerek eksiklikleri ve geliştirilmesi gereken alanları belirlemeyi hedeflemektedir. Ayrıca, ulusal ruh sağlığı politikalarının geliştirilmesi ve bu politikaların üniversitelerde nasıl uygulanabileceği üzerine önerilerde bulunulacaktır. Bu şekilde, hem öğrencilerin hem de akademik personelin ruh sağlığı ihtiyaçlarına yönelik daha kapsamlı ve erişilebilir hizmetlerin sağlanması hedeflenmektedir.

Kavramsal/Teorik Çerçeve

Amerika Birleşik Devletleri'nde Hunt ve Eisenberg (2010) tarafından yapılan bir araştırma, üniversite öğrencilerinin yaklaşık %30'unun ciddi ruh sağlığı sorunları yaşadığını ve bu sorunların akademik başarıyı olumsuz etkilediğini göstermiştir. İngiltere'de Royal College of Psychiatrists (2011) tarafından yayınlanan bir rapor ise, üniversitelerde sunulan ruh sağlığı hizmetlerinin yetersiz olduğunu ve bu hizmetlerin artırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Türkiye Bilimler Akademisi'nin 2020 Türkiye Bilim Raporu, öğrenci kayıtlarındaki artış oranının akademik personel sayısındaki artışla orantılı olmadığını ve bu dengesizliğin genç akademisyenler üzerinde aşırı iş yükü ve düşük verimlilik gibi ruh sağlığına olumsuz etkileri olduğunu belirtmektedir (Türkiye Bilimler Akademisi, 2020). Ayrıca, Yükseköğretim Kurulu'nun 2022 yılında gerçekleştirdiği Doktora Eğitimini İyileştirme Çalıştayı, doktora öğrencilerinin desteklenmesine odaklanmış ancak ruh sağlığı sorunlarına yeterince değinmemiştir (YÖK, 2022).

Bu çalışma, Türkiye'deki ruh sağlığı politikalarını ve hizmetlerini topluluk temelli ruh sağlığı hizmet modelleri çerçevesinde ele almaktadır. Ayrıca, ruh sağlığı hizmetlerinin erişilebilirliğini engelleyen faktörler ve finansal kısıtlamalar gibi unsurlar da incelenecektir.

Tartışmalar

Türkiye'de ruh sağlığı hizmetleri, genellikle genel nüfusa yönelik olarak yapılandırılmış olup, akademik topluluğun özel ihtiyaçlarına yeterince cevap vermemektedir. Ulusal Ruh Sağlığı Eylem Planı (2020-2023), topluluk temelli bir ruh sağlığı hizmet modeli uygulamayı amaçlamakla birlikte, akademik topluluğun ruh sağlığı ihtiyaçlarına özel bir vurgu yapmamaktadır. Türkiye'de ruh sağlığı hizmetlerinin mevcut durumu ve bu hizmetlerin yaygınlığı, çeşitli çalışmalar ve raporlarla desteklenmektedir (WHO, 2020; Sağlık Bakanlığı, 2023).

Sonuçlar

Türkiye'deki üniversitelerde ruh sağlığı destek hizmetlerinin genişletilmesi ve bu hizmetlerin bir üniversite politikası haline getirilerek yaygınlaştırılması gerekmektedir. Ruh sağlığı hizmetlerinin yaygınlaştırılması, bu konuda ulusal politikaların oluşturulması, sağlıklı ve üretken bir akademik ortamın oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Yükseköğretim Kurulu. (2022). Doktora Öğretiminin İyileştirilmesi Çalıştay Raporu. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2022/doktora-ogretiminin-iyilestirilmesi-calistayi-raporu.aspx>
- Hunt, J., & Eisenberg, D. (2010). Mental health problems and help-seeking behavior among college students. *Journal of Adolescent Health*, 46(1), 3-10.
- Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı. (2023). Ulusal ruh sağlığı eylem planı. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/Yayinlarimiz/Eylem_Planlari/Ulusal_Ruh_Sagligi_Eylem_Plani_2021-2023.pdf
- Royal College of Psychiatrists. (2011). The mental health of students in higher education. College Report CR166.
- WHO. (2020). Mental Health Atlas 2020: Turkey Country Profile. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240014084>

3. NESİL ÜNİVERSİTE MODELİNE TÜRK ÜNİVERSİTELERİNİN YAKLAŞIMLARI

Serdar Çelik, Hakan Eren ve Mustafa Polat

Bu çalışmada Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının literatürde tanımlanan 3. nesil üniversite özelliklerini ne ölçüde benimsediği incelenmektedir. Öncelikle literatürde 3. nesil üniversiteyi tanımlayan kavramlar incelenmiş ve bu kavramlar altında toplam 21 kelime belirlenmiştir: Yenilikçi, Girişimci/Girişimcilik, Bilgi Üretimi, Disiplinlerarası Yaklaşım, İş Birliği, Uluslararası/Uluslararasılaşma. Bu kelimelerin 196 üniversitenin vizyon ifadelerinde hangi sıklıkla kullanıldığı analiz edilmiş ve üniversiteler 3. nesil üniversite kavramına ne kadar yakın oldukları açısından değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda Türkiye'deki üniversitelerin 3. nesil üniversite kavramlarına en sık yer verdiği görülmüştür. Bu çalışmanın sonuçlarının üniversitelerin vizyon oluşturma çabalarına ve üniversitelerin değerlendirilmesinde kullanılan kriterlerin belirlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yükseköğretim ekosisteminde 3. nesil ve girişimci üniversiteler, girişimciliğin merkezde olduğu, yaratıcılık, tasarım ve inovasyon becerilerinin kazandırılmaya çalışıldığı, uluslararasılaşma yoluyla dünya standartlarında eğitimin sağlandığı, teorik bilginin deneyim yoluyla öğrenmeye dayalı olduğu bir üniversite modelidir. Çalışmada 3. nesil üniversitelere geçişin tamamlanmadığı ancak bu yönde bir eğilim olduğu belirtilmektedir. 3. nesil üniversiteler, üniversite buluşlarına dayalı yeni girişimler ve işler yaratmayı ve üniversitelerden işletmelere bilgi aktarmayı hedefleyen teknoloji ve rekabet odaklı bir yaklaşım benimsemektedir. Bu üniversiteler uluslararası rekabetçi bir pazarda faaliyet göstermekte, birçok ortakla iş birliği yapmakta ve disiplinler arası araştırmaya önem vermektedir. Ayrıca kitlesel ve benzersiz eğitim ile çok kültürlü bir örgütsel yaklaşıma sahiptirler ve uluslararası rekabetin ve bilgi üretiminin merkezinde yer almaktadırlar. Türkiye'deki üniversitelerin vizyon ifadeleri analiz edilerek, bu ifadelerde 3. nesil üniversitelerle ilgili kavramların dağılımı ve bu kavramların türlerine göre nasıl kullanıldığı incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak 196 üniversitenin vizyon ifadeleri incelenmiş ve veriler MAXQDA 2020 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler kodlama ve analiz sürecindeki kavramlarla eşleştirilerek alt kodlar eklenmiştir. Üniversitelerin vizyon ifadeleri analiz edilerek en sık kullanılan 50 kelime belirlenmiş ve bu kelimeler bir kelime bulutu olarak görselleştirilmiştir. Ayrıca 3. nesil üniversite kavramları için bir kod bulutu oluşturulmuş ve bu kavramların vizyon ifadelerindeki sıklığı gösterilmiştir. Sonuçlar, 3. nesil üniversite kavramları arasında en sık kullanılan kelimenin "Uluslararası" kelimesi olduğunu ortaya koymaktadır. Üniversitelerin vizyon ifadelerinde akademik, kültürel, ekonomik, iletişim ve rekabet gibi birçok boyutla ilişkili olarak uluslararası olmayı vurgulamaları önemli ve anlamlıdır. İkinci olarak, üniversiteler vizyon ifadelerinde "Yenilikçi" kelimesine yer vermişlerdir. İnovasyon, araştırma, kariyer, akademik ve sosyal alanları önceliklendiren üniversiteler bu bağlamda değerlendirilebilir. Bu çalışma, Türk üniversitelerinin 3. nesil üniversite kavramlarına ne kadar yakın olduklarını ortaya koyarak gelecekteki stratejik planlarını şekillendirmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. 3. nesil üniversitelerin sadece bilgi üretmeleri değil, aynı zamanda bu bilgiyi etkili bir şekilde kullanarak değer yaratmaları ve ekonomik ve toplumsal kalkınmaya katkıda bulunmaları beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: 3. nesil üniversite, vizyon, girişimci, yenilikçi, bilgi kullanımı.

SOCIAL IMPACT OF MASS HIGHER EDUCATION: LISTEN TO THE ACADEMICS

Ahmet Yirmibes, Nihan Demirkasimoglu and Gokhan Savas

Higher education provides numerous benefits to society from diverse perspectives. It can generate information through research, advance technology, provide a trained workforce for society, and raise awareness and support for universal ideals like freedom, democracy, and equity (Chankseliani & McCowen, 2021). Higher education has played an important role in society throughout history, teaching knowledge and advancing scientific and developmental processes. While it has traditionally served the elite, new improvements have made it more visible and accessible to a wider audience (Chankseliani, 2022; Scott, 2021). Higher education is in greater demand today than ever before. Between 1972 and 1992, the global Gross Tertiary Enrollment Ratio (GTER) grew modestly, rising from 9.1% to 14.0%. Global GTER rose by more than 100% during the next 20 years, culminating at 32.0% in 2012 (Marginson, 2016). In 2023, it peaked at 41.84% (Worldbank, 2024). The growth in the GTER demonstrates the global massification of higher education.

Mass higher education has aided social inclusion by providing more opportunities for applicants. In contrast, this expansion resulted in inequality due to family cultural knowledge and privileges, exclusive policies of prestigious institutions, and societal hierarchies (Marginson, 2023). Higher education has undeniably impacted society, contributing significantly to civilization's advancement. Higher education, subject to specific criteria, can assist significant upward social mobility, allowing people from low-income families to move into the middle or upper classes (Marginson, 2018). According to a thorough evaluation, higher education benefits graduates in terms of nutrition, political participation, well-being, and gender equality, as well as overall economic development and workers' ability to adapt to technological advances (Oketch et al., 2014). As a result, higher education has a tremendous impact on society.

Turkiye's higher education system is expanding in line with global trends. In 2023, Turkey has a total of 208 universities, as reported by the Yükseköğretim Kurulu- Council of Turkish Higher Education-CoHE (YÖK), with an enrollment of 6.9 million students. Since the establishment of the modern republic in 1933, a total of 77 universities have been opened in Turkey till 2006 (Tekeli, 2010). In 1980, Turkey had only nineteen universities, which were significantly exclusive and selective (Gür et al., 2015). With the global expansion and the founding of YOK (CoHE) in 1981, higher education became widely adopted. YÖK (2023) states that among the 208 institutes of higher learning, 131 have been built in the last two decades. Expanding university enrollment to meet public demand may have partially addressed the problem of limited access. However, the current focus is on enhancing the quality of these institutions (Gür et al., 2015). Pursuing quality through a global implication has opened a new debate though.

In this study, we will seek answers to the following questions: How does the massification of higher education affect society? Does mass higher education contribute to solving social problems or creating new challenges? How does mass higher education function at national and international levels?

To answer the research questions, we will follow qualitative methods to get in-depth data. Due to their expertise, we will purposefully include 12 academic staff from different universities. The criteria of sampling for the participants will be the year of establishment of their institutions in three categories: the ones founded before 1980, the ones founded between 1980-2006, and the ones after 2006. We presume that involving academics working at different higher education institutions having different backgrounds in terms of being outcomes of massification will provide enriched and diverse content. We expect that the academics in relatively old universities (before 1980 and 1980-2006) will criticize

massification and defend elite higher education. On the other hand, the ones from institutions founded after 2006 will advocate the advantages of universities in small cities such as equal access to education, social mobility, and international contributions to the cities.

Keywords: higher education, massification, mass higher education, social impact, academics

References

- Chankseliani, M., & McCowen, T. (2021). Higher education and the Sustainable Development Goals. *Higher Education*, 81(1), 1-8.
- Chankseliani, M. (2022). International development higher education: Looking from the past, looking to the future. *Oxford Review of Education*, 48(4), 457-473.
- Gür, B. S., Özoğlu, M., & Bakış, T. (2015). Türkiye’de yükseköğretim politikaları: Erişim, kalite ve yönetim. *Türkiye’de eğitim politikaları*, 299, 321.
- Magalhães, A., Veiga, A., & Videira, P. (2017). Hard and soft managerialism in Portuguese higher education governance. *The university as a critical institution?*, 39-53.
- Marginson, S. (2016). High participation systems of higher education. *The Journal of Higher Education*, 87(2), 243-271.
- Marginson, S. (2018). Higher education, economic inequality and social mobility: Implications for emerging East Asia. *International Journal of Educational Development*, 63, 4-11.
- Marginson, S. (2023). *Mass higher education and the slow road to freedom: Peter Scott, Retreat or Resolution? Tackling the Crisis of Mass Higher Education*, Policy Press, 2021.
- Morley, L. (2003). *Quality and power in higher education*. McGraw-Hill Education (UK).
- Newton, J. (2002). Views from below: academics coping with quality. *Quality in Higher Education*, 8(1), 39-61.
- Oketch, M., McCowan, T., & Schendel, R. (2014). *The impact of tertiary education on development. Systematic Literature Review for DFID*, Institute of Education, London.
- Scott, P. (2021). *Retreat or resolution?: Tackling the crisis of mass higher education*. Policy Press.
- Tekeli, İ. (2010). *Tarihsel bağlamı içinde Türkiye’de yükseköğretim ve YÖK’ün tarihi*. Ankara: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Worldbank (2024) <https://databank.worldbank.org/metadataglossary/world-development-indicators/series/SE.TER.ENRR>
- YÖK (2023) <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2023/yuksekogretimde-yeni-istatistikler.aspx>

TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİMİN EKONOMİK GETİRİLERİ: ARAŞTIRMA VE BULGULAR

Büşra Ağan ve Murat Yülek

Bu çalışma, Türkiye'deki yükseköğretim sisteminin ekonomik katkısını incelemektedir. Türkiye, son yıllarda yükseköğretim alanında önemli ilerlemeler kaydetmiş ve üniversitelerin sayısı ile kapasitesinde ciddi artışlar yaşamıştır. Bu artışların ülke ekonomisine olan etkilerini analiz etmek amacıyla, yükseköğretim kurumlarının doğrudan ve dolaylı ekonomik katkıları ele alınmıştır. Öncelikle, üniversitelerin yerel ve ulusal ekonomiye sağladığı doğrudan katkılar incelenmiştir. Bu katkılar arasında, üniversitelerin istihdam yaratarak iş gücü piyasasına etkisi, öğrenci harcamalarının ekonomik hareketliliği artırması ve üniversite harcamalarının yerel ekonomiye olan katkıları yer almaktadır. Ayrıca, üniversitelerin bilgi ve teknoloji transferi yoluyla sanayi ve hizmet sektörlerine yaptığı katkılar değerlendirilmiştir. İkinci olarak, yükseköğretimin dolaylı ekonomik etkileri üzerinde durulmuştur. Eğitimli iş gücünün verimliliği artırarak ekonomik büyümeye katkısı, inovasyon ve girişimcilik faaliyetlerinin desteklenmesi ile uzun vadede ekonomik kalkınmayı hızlandırıcı etkileri incelenmiştir. Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının araştırma-geliştirme faaliyetleri ve bu faaliyetlerin ekonomik çıktıları da değerlendirilmiştir.

Yükseköğretim sistemi nitelikli işgücü sağlamak, yenilikçiliği desteklemek ve toplumsal refahı artırmak açısından kalkınmanın anahtarıdır. Türkiye'nin kalkınma planları raporlarında sosyal ve iktisadi hedeflerinde toplumun ihtiyaçları tespit edilmiş; işgücünü değerlendirme, üretim tekniklerini geliştirme, eğitim, hastalıklarla savaş ve kooperatifçilik gibi konular üzerinde durulmuştur. Cumhuriyet dönemi ile başlayan bu süreçte eğitime ve mesleki eğitim merkezlerinin geliştirilmesine gelişmesine önem verilmiştir. Türkiye'de kalkınma planları tarihsel süreç içerisinde endüstriyel dönüşüm sağlanması, halkın bilgi ve deneyiminin artırılması, üretim tekniklerinin düzenlenmesi, toplulukların ortaklaşa çalışmalarının sağlanması, tüm mevcut kaynakları etkin kullanması ve teknolojik ilerleme üzerine tüm kazanımlar günümüze kadar taşınmıştır.

Eğitim hem toplumsal hem de bireysel gelişmeye katkı sağlayan temel bir unsurdur. 1950'li yıllardan sonra eğitim ve ekonomi ilişkisi üzerine yapılan araştırmalarda, eğitimin birey ve toplum için ekonomik kazanç sağladığı, toplumda verimliliği artırdığı, ülkenin ekonomik refah düzeyine katkıda bulunduğu, yani ekonomik bir değerinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Beşerî sermaye teorisine göre eğitim, bunu üstlenen bireylerin piyasa becerilerini ve üretkenliğini artıran bir yatırımdır (Becker, 1993). Ekonomik büyüme ile beşerî sermayenin doğrudan ilişkili olduğunu kabul eden içsel büyüme teorisyenleri, beşerî sermaye birikiminin göstergesi olarak eğitim düzeyini kullanmışlardır. Becker (1993), bireylerin beşerî sermayesi sayılacak, iş tecrübesi, üretkenlik ve öğrenilen ya da bireysel yetenekler gibi birçok faktör bulunduğunu savunmaktadır. Fakat beşerî sermayenin bir unsuru olarak eğitimin, aynı zamanda bir yatırım malı olarak tanımlanabilmesi ve yatırım artışına bağlı olarak, mikro açıdan bireylerde gelir artışı ve makro açıdan ise büyüme ve kalkınmaya katkı sağlaması, eğitimin önemli bir beşerî faktör olduğunun göstergesidir. Eğitimin büyüme, birey ve toplum ile olan ilişkisini teorik ve ampirik olarak detaylandıran ilk çalışmalar Mincer ve Becker tarafından ortaya konmuştur.

Literatürde eğitim ve ekonomik getiri arasındaki ilişkiyi inceleyen ve önemli katkılar sağlayan iktisatçılar Gary S. Becker (1993) ve Jakob Mincer (1970) olmuştur. Eğitim ve ekonomik getiri ilişkisini fonksiyonel olarak ilk ortaya koyan Becker (1993) eğitimde geçirilen sürenin sonraki dönemde bireylerin elde edeceği ücret geliri üzerindeki etkisini hesaplanabilir denklem haline getirmiş ve bu alanda yapılan çalışmalara öncülük etmiştir. Eğitimin topluma olan faydalarının hesaplanmasını ele alan çalışmalarda eğitimin, dışsallıklarının bulunduğu saptanmış, bazı çalışmalarda (Acemoğlu ve Angrist, 2000) bu dışsallıkların neredeyse sıfır olduğu bulgusuna rastlanırken, bazı çalışmalarda bu dışsallıkların

oldukça yüksek hesaplandığı (Moretti, 2003), bazı çalışmalarda ise sosyal faydanın (getirinin) ölçülmesine bağlı olarak anlamsız sonuçlar elde edildiği görülmüştür.

Bu çalışma, Türkiye'nin yükseköğretim sisteminin ekonomik kalkınmadaki rolünü daha iyi anlamak ve politika yapıcılar için öneriler sunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yükseköğretim kurumlarının stratejik planlamalarının ve devlet politikalarının ekonomik katkıyı maksimize edecek şekilde düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Yükseköğretim kurumlarının ekonomik kalkınmaya olan katkısının artırılması için yapılacak reformlar ve yatırımlar, Türkiye'nin uzun vadeli ekonomik hedeflerine ulaşmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: ekonomik getiri, yükseköğretim, ekonomik kalkınma, istihdam, araştırma-geliştirme

Kaynakça

- Acemoğlu, D. ve Angrist, J. (2000). How large are human-capital externalities? Evidence from compulsory schooling laws. *NBER Macroeconomics Annual*, 15, 9-59.
- Becker, G. S. (1993). *Human capital a theoretical and empirical analysis with special reference to education*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Mincer, J., (1970). The distribution of labor incomes: A survey with special reference to the human capital. *Journal of Economic Literature*, 8(1), 1-26.
- Moretti, E. (2004). Estimating the social return to higher education: Evidence from longitudinal and repeated cross-sectional data. *Journal of Econometrics*, 121, 175 – 212.

ÜNİVERSİTE PERFORMANSINI DEĞERLENDİRMEDE KARAR DESTEK SİSTEMLERİNİN ÜNİVERSİTE İZLEME VE DEĞERLENDİRME GÖSTERGELERİ KAPSAMINDA KULLANILMASI

Ferhat Ünal ve Aslıhan Tüfekci

Üniversitelerin tarihsel süreç içerisinde gelişimi incelendiğinde; birinci nesil üniversiteler Ortaçağ'da kurulmaya başlamış, ilk üniversite 1158'de Bologna'da, 1200'de Paris'te kurulmuştur. İkinci nesil üniversiteler (Humbolt tipi) 1800'lü yıllarda kurulmaya başlamış, elit yaklaşımları ve araştırma öncelikleriyle ön plana çıkmıştır. Bu üniversitelerde araştırma tek disiplinli olarak ele alınmıştır. Üçüncü nesil üniversiteler Hollanda Delft University of Technology'de Yenilikçilik ve Girişimcilik alanında Profesör J.G. Wissema tarafından "eğitim, araştırma ve inovasyon kesişiminde toplumun ihtiyaçlarına disiplinler üstü bir yaklaşımla bilimsel ve teknik çözümler sunan çok ortaklı bir bilgi ağı" olarak açıklanmakta ve endüstriye gömülü üniversite perspektifi ağırlık kazanmaktadır. Üniversite; bilimsel bilginin o gün dünyada bilinen biçimiyle toplu olarak bulunduğu, bilginin o gün bulunduğu düzeyden ileriye götürüleceği, yeni bilgiyi üreteceklerin bir araya geldiği, üretilen yeni bilimsel bilginin yayılacağı, erişkin oluşumunun son şeklinin verildiği, meslek öğreniminin yapıldığı, teknoloji üretimine yön veren, üniversite düşüncesinin, kurumsallaşma ve kadrolaşmasının yeniden üretildiği yer olarak tanımlanır [1,2]. Üniversitenin görevleri; eğitim öğretim, bilimsel araştırma faaliyetlerinin yürütülmesi ve sosyo-ekonomik çevreyle işbirliği yapması olarak belirtilmekte [3], oluşturucu, yenilikçi nitelikteki veya belirli bir bölge ya da ülke için değil bütün dünya için bilginin gelişimini sağlayan en önemli kurum olarak sorumluluklar yüklemektedir [4]. Üniversiteler bu sorumluluklarını yerine getirmek amacıyla birçok faaliyet gerçekleştirmektedir. Üniversitelerin gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlere örnek olarak eğitim-öğretim faaliyetleri kapsamında öğrencilerini mezun olduklarında iş dünyasına hazırlamaları, kamu ve özel sektörde başarılı olmalarını sağlamaları, mezun olduktan sonra onlarla işbirliği ve iletişimi sağlayacak mekanizmaları sağlamaları beklenmektedir. Ar-Ge kapsamında kaliteli yayın üretmeleri ve dolayısıyla atıf sayısını yükseltmeleri, prestijli ödüller almaları, yapılan faaliyetlerin fikri mülkiyetlerine yönelik girişimleri, uluslararası bilimsel etkinlikler düzenlemeleri, projeler üretmeleri, sıralama sistemlerinde başarı göstermeleri, Ar-Ge'ye yatırım yapmaları beklenmektedir. Uluslararasılaşma kapsamında; paydaşlarının değişim programlarına katılım sağlamasının teşvik edilmesi, yabancı uyruklu öğrenci ve öğretim elemanlarını çekebilmesi, uluslararası işbirliğiyle yayın ve proje üretmesi beklenmektedir. Sürdürülebilirlik kapsamında; Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen 17 Sürdürülebilir Kalkınma amaçları kapsamında gerçekleştirdiği faaliyetleri (yenilenebilir enerji kullanımı, atıklar, karbon ayak izi, yeşil alanlar, bu kapsamda değerlendirilen Greenmetric gibi sıralama sonuçları) ele alınmaktadır. Topluma hizmet ve sosyal sorumluluk kapsamında; yaşam boyu eğitim faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler, dezavantajlı gruplara yönelik gerçekleştirilen faaliyetler ve alınan ödüller, öğrencilere yönelik sağlanan burs faaliyetleri ele alınabilir. Bu faaliyetlerini gerçekleştirirken belirli bir planlama yapmak, karşılaşılabilecekleri sorunları önceden görebilmek hayati önem taşımakta olup [5] başta stratejik planlama ve kalite çalışmaları olmak üzere birçok veri ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla paylaşılmakta ve değerlendirmeler yapılmaktadır. Öte yandan, YÖK tarafından çeşitli kurum ve kuruluşlardan toplanan verilere yönelik olarak genel değerlendirme yapılmakta ve üniversitelere ait ham veriler internet sitesinden kamuoyuyla paylaşılmakta, karar vericilere yol göstermesi üniversitelerin kendi değerlendirmelerine bırakılmaktadır. Bir ülkenin en önemli sermayesi olan beşeri sermayesinin yetişmesini sağlayarak ülkede yenilik, verimlilik, Ar-Ge çalışmalarını yapan ve ülkenin her türlü sorunlarına çözümler getiren kurumlar olarak tanımlanan üniversitelerin gerçekleştirmekte olduğu faaliyetlerin etkinliğini değerlendirmek için gelişmiş izleme ve değerlendirme sisteminin kurulması önem arz etmektedir [6]. Bu çalışmada kamuoyuyla 2019 yılından itibaren YÖK tarafından paylaşılmaya başlanan Üniversite İzleme ve Değerlendirme Ölçütleri'ne ilişkin

verilerin üniversiteler bakımından değerlendirilmesi yapılacak, ilk olarak 1972 yılında gündeme getirilmiş olan karar verme durumundaki yöneticilere; model, bilgi, yazılım, hesaplama ve analiz desteği gibi destekleri sağlamak amacıyla geliştirilen bir yönetim bilgi sistemi türü olan karar destek sisteminin [7] önemi üzerinde durulacaktır. İlgili göstergelerde; eğitim-öğretim (10-18 madde), Ar-Ge, Proje ve Yayın (30-31 madde), uluslararasılaşma (9 madde), topluma hizmet ve sosyal sorumluluk (8-11 madde), sürdürülebilirlik (16 madde) kategorileri bakımından değerlendirme yapılmaktadır [8].

Anahtar Kelimeler: performans, üniversite, değerlendirme, karar verme

Kaynakça

- [1] A. Menteş, Yeniversite: Bilim Kurumlaşmasında Günümüz için Bir Perspektif, Metis Yayıncılık, 2000.
- [2] R. Demir, Üniversitenin Bugünü ve Yarını: Sorunlar, Sorumlular, Çözüm Önerileri, Palme Yayıncılık, 1996.
- [3] P. Bozkurt, Üniversitelerin Stratejik Yönetiminde Misyon Farklılaşması ve ÜNİ-DOKAP Üyesi Üniversiteler Örneği, Gazi Kitabevi, 2023.
- [4] E. Bogacz-Wojtanowska, P. Jedynak, S. Wrona, A. Pluszynska, Universities, Stakeholders and Social Mission, Building Cooperation, Through Action Research, Routledge 2023.
- [5] M.A.Taş, H.Çiçek, S.Yastıoğlu, “Misyon, Vizyon ve Amaçlar Bağlamında Geleceğe Bakış: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Stratejik Plan Çalışmaları Örneği”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(2), 2019.
- [6] İnternet: Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) (2020), Üniversite İzleme ve Değerlendirme Genel Raporu 2019, <https://www.yok.gov.tr/yayinlar/yayinlarimiz>.
- [7] Demirel, Ömür (2018); Karar Destek Sistemleri, Hitit Üniversitesi Ders Notları
- [8] İnternet: Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) (2022), Üniversite İzleme ve Değerlendirme Genel Raporu 2023, <https://www.yok.gov.tr/yayinlar/yayinlarimiz>.

ÜNİVERSİTE SANAYİ İŞ BİRLİĞİ ÇERÇEVESİNDE GELİŞEN GİRİŞİMCİ KİMLİĞİ: ODTÜ TEKNOKENT ÖRNEĞİ

Tuna Uzunyol

Devam etmekte olan doktora tez çalışmamda girişimcilik politikaları ve girişimci kimliğinin inşa süreçlerinin araştırılması amaçlanmıştır. Üniversite ve sanayi iş birliği içerisinde, devlet politikaları ile desteklen ODTÜ Teknokent ekosisteminde yer alan bilgi toplumunun yeni aktörleri, bu çalışmanın analiz birimlerini oluşturmaktadır. ODTÜ kampüs habitusunda faaliyet gösteren girişimciler ve üniversitenin insan sermayesinden yararlanma pratikleri çalışmanın odağında bulunmaktadır. 11. Kalkınma Planı (2019) ve Üniversite Sanayi İşbirliğini Geliştirilmesi Eylem Planı (2021) dahilinde, akademik girişimciliğin desteklenmesi ile güçlenen yeni bir meslek insanı olarak akademik girişimcinin tanımı bu noktada önemli rol oynamaktadır (Nalbantoğlu,2009). Bu girişimcilerin kullandıkları kampüs habitusu ve biriktirdikleri sermaye çeşitleri ile üniversite ve sanayi iş birliği içerisindeki güncel kimlikleri, Teknokent'in kurucu jenerasyonu ile günümüz girişimci şirketleri arasında kıyaslanarak göstermiş oldukları değişim tartışılacaktır.

Lisans, patent, uluslararası projeler ve kampüs habitusunda biriktirilen diğer kültürel sermaye çeşitlerinden yararlanarak kaynak yaratmayı amaçlayan girişimci üniversite, aynı zamanda makro-ekonomik düzeyde bölgesel sosyo-ekonomik gelişmeye de katkı sağlamayı amaçlamaktadır (Etzkowitz, 2003). Bourdieu'nün (1986) sermaye çeşitleri ve eylem kuramı bu noktada çalışmanın teorik çerçevesini oluşturmak adına büyük önem taşımaktadır. Ana unsurlarından birin ağ oluşturmak olarak tanımlandığı bilgi toplumu, mühendislik bilimleri, araştırma merkezleri ve savunma sanayi gibi önceliklendirilmiş fonlar ile mikro ve makro düzeyde ağ ilişkilerini oluşturmaktadır (Castells, 2005). Bu toplumun hammaddesi bilgi iken esneklik dahilinde yeni teknolojileri üretmesi en temel özelliklerindedir. Bu noktada, yüksek eğitim sosyolojisi çerçevesinde akademik girişimcilerin ODTÜ Teknokent ekosistemi içerisinde teknoloji üretme, ihracat yapma, proje hazırlama ve yürütme gibi pratikleri ve bu pratiklerde kampüs habitusunu ve üniversitenin insan sermayesini hangi şekilde kullandıklarının incelenmesi önem arz etmektedir. Bilgi toplumunun ve yüksek eğitim politikalarının yıllar içinde süregelen değişimin bir yansıması olarak Teknokent ekosistemi ve bu ekosistem içerisindeki akademik girişimci tez çalışmasının ana odağındadır.

Konferansın bu yılki temalarında biri olarak belirtilen, yeni nesil üniversiteler başlığı altında devam eden doktora tez çalışmam dolayısıyla, girişimcilik kimliği ve Teknokent ekosisteminin habitusu dahilinde akademik girişimci pratiklerini incelemeyi amaçlamaktayım. Bu noktada bir parçası olmaktan onur duyacağım konferansta, ODTÜ Teknokent ve girişimci üniversite ekosistemi içerisinde üniversitenin insan sermayesinden faydalanan girişimci kimliği anket ve yarı yapılandırılmış mülakat teknikleri ile yüksek öğretim sosyolojisi kuramları çerçevesinde değerlendirilecektir. Araştırma birimi olarak girişimci şirketler ve çalışanlar OECD EUROSTAT İşletme Demografi İstatistikleri Kılavuzu (2007) tarafından tanımlanmış üçer yıllık dönemde hızlı büyüme göstermiş şirketleri belirlemek amacıyla kullanılan kriterler dahilinde belirlenecektir.

Anahtar Kelimeler: üniversite sanayi iş birliği, girişimcilik, akademik girişimci, teknokent

Kaynakça

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital Handbook of theory and research for the sociology of education (pp. 241–258). R. (1974). The Power Broker: Robert Moses and the Fall of New York.

Castells, M. (2005). Enformasyon çağı, ekonomi, toplum ve kültür, ağ toplumunun yükselişi. (Çev: Ebru Kılıç). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Etzkowitz, H. (2003). The European entrepreneurial university: an alternative to the US model. *Industry and higher Education*, 17(5), 325-335.

Nalbantoğlu, H. Ü. (2009). Arayışlar: Bilim, kültür, üniversite. İletişim Yayınları.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2007). Eurostat-OECD manual on business demography statistics. Paris, France: Author.

T.C. Cumhurbaşkanlığı 11. Kalkınma Planı.

Yüksek Öğretim Kurulu, (2021) Üniversite Sanayi İşbirliğini Geliştirilmesi Eylem Planı.

YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER -FIRSATLAR VE RİSKLER- KARABÜK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Zeynep Kurnaz

Yükseköğretimde uluslararası öğrenci hareketliliği, günümüz dünyasında politik, ekonomik, kültürel ve akademik boyutları ile önemli bir faaliyet alanı olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, Karabük Üniversitesi'nin uluslararası öğrenci politikası ve bu öğrencilerin üniversiteye ve Türkiye'ye katkıları incelenmiştir.

Uluslararası Öğrencilerin Türkiye'ye Ekonomik Katkıları

Uluslararası öğrenciler, öğrenim gördükleri ülkelere önemli ekonomik katkılar sağlamaktadır. Türkiye'de 2023 yılı itibarıyla 300.000'den fazla uluslararası öğrenci bulunmaktadır ve bu öğrenciler eğitim harcamaları, barınma, beslenme ve diğer ihtiyaçları üzerinden ülke ekonomisine doğrudan ve dolaylı katkılar sağlamaktadır. Bu katkılar, ülkenin ekonomik büyümesi ve uluslararası rekabet gücünün artmasında önemli rol oynamaktadır.

Karabük Üniversitesi'nin Uluslararası Öğrenci Politikası

Karabük Üniversitesi, uluslararasılaşma stratejileri doğrultusunda çeşitli politikalar geliştirmiştir. Üniversite, uluslararası öğrenci sayısını artırmak için çeşitli burs programları ve akademik işbirlikleri gerçekleştirmektedir. Bu politikalar, Karabük Üniversitesi'nin uluslararası alanda tanınmasını ve tercih edilmesini sağlamaktadır.

Üniversite, özellikle Orta Doğu, Afrika ve Asya ülkelerinden gelen öğrenciler için cazip bir eğitim merkezi haline gelmektedir. Bu durum hem üniversitenin akademik zenginliğini artırmakta hem de kültürel çeşitliliği sağlamaktadır. Uluslararası öğrenciler, farklı kültürel bakış açıları ve akademik deneyimleri ile üniversitenin eğitim kalitesine ve araştırma faaliyetlerine önemli katkılarda bulunmaktadır.

Yükseköğretimde Uluslararasılaşmanın Getirdiği Fırsatlar:

Ekonomik Katkılar: Uluslararası öğrenciler, barınma, beslenme, ulaşım ve diğer günlük harcamalarıyla yerel ekonomiye büyük katkıda bulunmaktadır. Her öğrenci yılda ortalama 7.000 dolar harcama yapmaktadır, bu da Karabük gibi şehirler için önemli bir ekonomik hareketlilik yaratmaktadır.

Akademik Zenginlik ve Kültürel Çeşitlilik: Uluslararası öğrenciler, farklı bakış açıları ve kültürel deneyimleri ile akademik ortama zenginlik katmakta ve kültürel çeşitliliği artırmaktadır. Bu durum, yerel öğrencilerin ve akademisyenlerin küresel perspektif kazanmalarına yardımcı olmaktadır.

Uluslararasılaşma ve Tanınma: Uluslararası öğrenci hareketliliği, Karabük Üniversitesi'nin uluslararası alanda tanınmasını sağlamaktadır. Bu da üniversitenin prestijini artırmakta ve daha fazla uluslararası öğrenciyi çekme potansiyelini yükseltmektedir.

Yükseköğretimde Uluslararasılaşmanın Olası Riskleri:

Dil ve Kültürel Uyum Sorunları: Uluslararası öğrenciler, dil bariyerleri ve kültürel uyum sorunları ile karşılaşmaktadır. Bu sorunlar, öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz etkileyebilmekte ve sosyal izolasyona yol açabilmektedir.

Ekonomik ve Sosyal Problemler: Öğrencilerin karşılaştığı ekonomik sorunlar, barınma ve geçim sıkıntıları gibi problemler, onların eğitim süreçlerini zorlaştırmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin maruz kaldığı ırkçılık ve ayrımcılık gibi sosyal sorunlar da önemli riskler arasındadır.

Güvenlik ve Suç Olayları: Karabük'te Afrikalı öğrencilerin karıştığı iddia edilen fuhuş ve seks skandalları, güvenlik sorunlarını gündeme getirmiştir. Bu tür olaylar, üniversitenin ve şehrin itibarını zedeleyebilmektedir.

Örnek Olaylar ve Basında Yer Alan Haberler

Son dönemde Karabük'teki Afrikalı öğrencilerle ilgili çıkan haberler, üniversitenin karşılaştığı zorlukları ve riskleri gözler önüne sermektedir. Gazete haberlerinde, Karabük'te 5.000 Afrikalı öğrencinin bulunduğu ve bazı öğrencilerin fuhuş çetesi kurdukları iddia edilmektedir. Yine bir diğer haberde ise, Afrikalı öğrenciler arasında suç oranlarının arttığı belirtilmiştir. Bu tür olaylar, uluslararası öğrencilerin uyum süreçlerinde yaşadıkları zorlukları ve karşılaştıkları riskleri ortaya koymaktadır.

Karabük Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Koordinatörlüğü Faaliyetleri

Karabük Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Koordinatörlüğü, uluslararası öğrencilerin kayıt işlemlerinden kampüse uyum süreçlerine kadar geniş bir yelpazede destek sağlamaktadır. Üniversite, öğrencilere barınma, sağlık hizmetleri, akademik danışmanlık ve sosyal etkinlikler gibi birçok konuda yardımcı olmaktadır. Ayrıca, Türkçe dil kursları ve kültürel uyum programları ile öğrencilerin eğitim hayatlarına adapte olmaları desteklenmektedir. Koordinatörlük, öğrencilerin akademik başarılarını artırmak ve sosyal uyumlarını sağlamak için çeşitli programlar düzenlemektedir.

Sonuç

Karabük Üniversitesi, uluslararası öğrenci politikaları ve uygulamaları ile Türkiye'nin uluslararasılaşma hedeflerine önemli katkılar sağlamaktadır. Ancak, uluslararası öğrencilerin karşılaştığı dil, kültürel uyum, ekonomik ve sosyal sorunlar ile güvenlik risklerinin aşılması için daha fazla destek ve uyum programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Karabük Üniversitesi'nin bu alandaki başarılı uygulamaları, diğer üniversiteler için de örnek teşkil edebilir.

Bu özet, Karabük Üniversitesi'nin uluslararası öğrenci politikaları ve bu öğrencilerin Türkiye'ye olan katkılarını geniş bir perspektiften ele almaktadır. Uluslararası öğrencilerin eğitim aldığı ülkelerin ekonomik, sosyal ve kültürel yapısına olan olumlu etkileri, bu tür çalışmaların ve politikaların önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Ancak, karşılaşılan risklerin ve sorunların çözümü için kapsamlı ve sürdürülebilir stratejiler geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: uluslararası öğrenciler, Karabük Üniversitesi, fırsatlar ve riskler

Kaynakça

- BaydemiR, M. (2020). Türkiye'nin 'Afrika Açılımı': Yükseköğretimde Sahraaltı Afrikalı Öğrenci Hareketliliği (2013-2018). *Pesa International Journal of Social Studies*, 6(1), 56-68.
- Bazarbayeva, L. (t.y.). Türkiye'nin Uluslararası Öğrenci Politikası.
- Birgün. (2023). Irkçılık, taciz ve sınırlar: Dina neden öldü?. Retrieved from <https://www.birgun.net/makale/irkcilik-taciz-ve-sirlar-dina-neden-oldu-427800>
- Bolat, M. A. (2017). Türkiye'nin Uluslararası Öğrenci Politikası: Durum Tespiti ve Öneriler. *Uluslararası Öğrencilik Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Perspektifler*.
- Büyükyılmaz, O., Yildiran, C., & Özkan, D. (2022). Uluslararası Lisans Öğrencilerinin Durum Analizi Karşılaştırması. *Journal of Economy Business and Management*, 6(1), 72-99. <https://doi.org/10.7596/jebm.30062022.004>
- Dziwornu, M. G., Yakar, M., & Temurçin, K. (t.y.). Türkiye'deki Uluslararası Öğrencilerin Göç Eğilimleri: Süleyman Demirel Üniversitesi'ndeki Afrikalı Öğrenciler Üzerine Vaka Çalışması.

- Hıra, İ. H., & Karaca, K. (2021). Sivil Toplum Kuruluşları İçin Bir Rehber: Türkiye’de Uluslararası Öğrenciler. Türkiye Gençlik STK’ları Platformu.
- Kabirova, A., Arpachiev, A., & Narlı, S. (2023). Uluslararası Öğrencilerin Türkiye’ye Ekonomik Katkısı. UDEF - Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu.
- Karabük Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Koordinatörlüğü. (n.d.). Karabük Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Koordinatörlüğü. Retrieved from <https://iso.karabuk.edu.tr/index.aspx>
- Karadağ, E., & Yücel, C. (2018). Yabancı uyruklu öğrenci memnuniyet araştırması. Üniversite Araştırmaları Laboratuvarı Yayınları.
- Karymbaeva, Z. (t.y.). Akademik Başarısızlığı Etkileyen Faktörler: Orta Asya Cumhuriyetlerden Gelen Öğrencilerin Örneğinde.
- Kılınç, A. C., Arslan, K., & Polat, M. (2020). Yurtdışında Eğitim: Yurtdışında Eğitim Görenlerin Yaşadıkları Deneyimlere İlişkin Fenomenolojik Bir Çalışma Türkiye’deki Uluslararası Öğrenciler. Uluslararası Öğrenciler Dergisi, 10(4), 853-871. <https://doi.org/10.32674/jis.v10i4.1190>
- Levent, F., & Karaevli, Ö. (2013). Uluslararası öğrencilerin eğitime yönelik politikalar ve Türkiye için öneriler. Eğitim Bilimleri Dergisi, 38, 97-117.
- Mahamat, H. F. (2022). Fransa ve Türkiye’deki Çadlı Öğrencilerin Uyum Süreçlerinin Karşılaştırması. Toplumsal Değişim, 4.
- Medyarota. (2023). İşte Karabük gerçekleri: Afrikalı öğrencilerden fuhuş çetesi kurdular. Retrieved from <https://www.medyarota.com/haber/19703189/iste-karabuk-gercekleri-afrikali-ogrencilerden-fuhus-cetesi-kurdular>
- Mrekajova, E. (2017). Friendship Networks of International Students Attending Long-Term Programs in Turkey: Implications and a Need for Intervention. International Journal of Contemporary Educational Research, 4(2), 26-38.
- NTV. (2023). Dina'nın iddianamesi kabul edildi. Retrieved from <https://www.ntv.com.tr/turkiye/dinanin-iddianamesi-kabul-edildi,3Pbc8vki-UmbG5Zb1tuyoA>
- Samadlı, M. (2022). Türkiye’deki Uluslararası Öğrencilerin Durumu. CenRaPS Journal of Social Sciences, 4(1), 159-168. <https://doi.org/10.46291/cenraps.v4i1.73>
- Yeniçağ Gazetesi. (2023). Karabük'te 5 bin Afrikalı öğrenci var, seks skandalı dışında ne bekliyordunuz?. Retrieved from <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/karabukte-5-bin-afrikali-ogrenci-var-seks-skandalı-disında-ne-bekliyordunuz-yerli-778543h.htm>

İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULLARI: SORUNLAR VE ÖNERİLER

Mete Kurtoğlu, Ş. Halil Turan ve Aysel Kösegil

Bilimsel araştırma, tez ve projeler için etik kurul izni bir gerekliliktir. Halihazırda 209 üniversitemizde farklı alanlarda (klinik araştırmalar, insan araştırmaları, tıp vd.) 200'den fazla etik kurul bulunmaktadır. YÖK'ün 2012'de yayımladığı "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" bu sayının artmasında etkili olmuştur. Etik kurul işleyişleri başvuru yapan araştırmacılar ve etik kurul üyeleri tarafından çeşitli şekillerde eleştirilmektedir. Bu kurulların kurumsallaşması, standart uygulamalar geliştirmesi, hakem niteliğini artırması, şeffaf süreçler uygulaması yönünde yöntem ve nitelik açılarından geliştirilmesi gereken birçok husus bulunmaktadır. Yükseköğretim etiği, bilimsel araştırma ve yayın etiğinin ötesinde bir temel ilke ve değer olarak üniversitelerin eğitim, araştırma ve idari faaliyetlerinin tümünde etik bilinçle hareket etmesini ve bileşenlerinin etik bilincini geliştirecek eğitim faaliyetlerinde bulunmasını ifade etmektedir. Bu çerçevede YÖK 2014 yılında bir "Yükseköğretim Kurumları Etik Davranış İlkeleri" metni yayımlamıştır. Bu gelişmeye paralel olarak çeşitli üniversiteler web sayfalarında kurumlarının etik ilke ve değerlerini ilan etmiş ya da bir yönetmelikle resmi olarak tanımlamıştır. Bu yönetmeliklerin kurumun işleyişinde uygulamaya ne derece geçirildiği, tanımlanan etik ilke ve değerler ile etik kurullar arasındaki ilişki ayrı bir inceleme konusudur. Bu çerçevede Türkiye'de yükseköğretim alanında söylemsel düzeyde etik farkındalığın arttığını, AB ve TÜBİTAK araştırma projelerinin de etkisi ile bilimsel araştırma ve yayın etiğine yönelik etik kurulların yaygınlaştığını söyleyebiliriz.

Bu yuvarlak masa önerisinde, bir iyi uygulama örneği olarak, ODTÜ İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Başkanı ve koordinatörünün katılımı ile;

İnsan araştırmalarında etik kurul işleyişi, hakemlik süreçleri, gelen başvurularda sıklıkla görülen eksiklikler ve ret nedenleri, etik kurul yönetmeliklerinde ve işleyişinde yapılabilecek iyileştirmeler ele alınacaktır.

ODTÜ İnsan Araştırmaları Etik Kurulu, ODTÜ Uygulamalı Etik Araştırmaları Merkezi (UEAM) bünyesinde faaliyet gösteriyor olması açısından Türkiye'deki tek örnektir. UEAM 2000 yılından itibaren "etik bilincini ve etik karar verebilme yeteneğini üniversitede ve toplumda oluşturmak" amacıyla faaliyetler yürütmektedir. Bu anlamda araştırma ve yayın etiği bilincinin ötesinde bir "yükseköğretim etiği" anlayışına sahiptir. UEAM ile etik kurul ilişkisini bu çerçevede düşünmek özgün bir değer taşımaktadır. Bu model diğer üniversiteler için farklı açılardan örnek oluşturabilecektir.

Bu etkinlik etik kurul başvurularında bulunan araştırmacılar ile etik kurul üyelerinin süreçleri birlikte değerlendirdiği bir çalışma olarak alana önemli olduğunu düşündüğümüz katkılar sağlayabilecektir. Yuvarlak masada katılımcıların etik kurul başvuru deneyimleri, yaşadıkları sorunlar ve önerileri derlenecek ve bu veriler etik kurul süreçlerinin iyileştirilmesi için kullanılacaktır.

EUROSTUDENT VERİLERİNDE TÜRKİYE’DE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ OLMAK (2008-2021): KİMLER ERİŞEBİLİYOR, NELER DENEYİMLİYOR?

Aylin Çakıroğlu Çevik ve Mete Kurtoğlu

Avrupa Yükseköğretim Alanı’nı (AYA) inşa eden Bologna sürecinde sosyal boyuta ilişkin politikalar uzun süre kalite güvencesi, yeterlilikler çerçevesi, karşılaştırılabilir derece sistemleri gibi yapısal reform alanlarının gölgesinde kalmıştır. Sosyal boyut ilk kez, 2009 Leuven Bakanlar Bildirgesinde “Yükseköğretime erişen, yükseköğretime katılan ve yükseköğretimi tamamlayan öğrenci gruplarının toplumların çeşitliliğini yansıtması için gerekli politikaların üye ülke hükümetlerince geliştirilmesi” olarak tanımlanmıştır. Ancak Avrupa genelinde bu alandaki politikaları şekillendirecek veri eksikliği nedeniyle öğrencilerin sosyo ekonomik geçmişi ve öğrenci deneyimlerini (öğrenme, barınma, yaşam masrafı vb.) ülke temelli ve Avrupa düzeyinde karşılaştırılabilir olarak tespit etmek üzere EUROSTUDENT (<https://www.eurostudent.eu/>) araştırma projesinin düzenli olarak uygulanması hedeflenmiştir. EUROSTUDENT çalışmalarında kullanılan ana göstergeler şunlardır: öğrencilerin demografik özellikleri; yükseköğretime erişimi; çalışma performansı; öğrencilerin sosyal ve kültürel yaşamı, konaklama, finansman ve devlet desteği; yaşam giderleri/harcamaları; öğrenci istihdamı ve zaman kullanımı ve uluslararası hareketlilik.

2000 yılında ilki uygulanan EUROSTUDENT, 3 yıllık periyodlarla 7 seri/dalga olarak uygulanmıştır. Türkiye ilk defa EUROSTUDENT III (2005-2008) aşamasında projeye dâhil olmuştur. YÖK koordinasyonluğunda, ODTÜ’den oluşturulan ulusal araştırma ekibi EUROSTUDENT IV (2008-2011) projesini de yürütmüştür. EUROSTUDENT V’te (2012-2015) yer almayan Türkiye, EUROSTUDENT VI (2016-2018) ve EUROSTUDENT VII (2018-2021) araştırma projesi döngüsüne, yine YÖK koordinasyonluğunda, Anadolu Üniversitesi’nden bir ekiple tekrar katılmıştır.

20’den fazla ülkeden düzenli ve karşılaştırılabilir veri toplamak çeşitli metodolojik zorluklar içerse de bu projenin sunduğu veriler yükseköğretim araştırmacıları ve politika yapıcılar için değerli bir kaynaktır. Bir ülkede öğrenci profilinin demografik olarak yıllar içerisinde nasıl dönüştüğünü, farklı ülkelerin yükseköğretim politikalarının ne tür öğrenci profilleri ve deneyimleri yarattığını izlemek için önemli bir kaynaktır. Bu çalışmada EUROSTUDENT verilerine dayanarak 2008-2021 döneminde Türkiye’de üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik profillerinin, öğrencilerin üniversitelerdeki yaşam deneyimlerinin nasıl değiştiği ele alınmaktadır. Verilerin olanak tanıdığı ölçüde Avrupa geneli ve farklı ülkelerle karşılaştırmalar sunulacaktır. Belirtilen dönem aynı zamanda Türkiye’de yükseköğretimin hızla kitleselleştiği bir döneme işaret ettiği için çalışmanın arka planında yükseköğretim araştırmaları literatüründe yer alan “kitleselleşme demokratikleşme getirir mi?” (Marginson, 2016) tartışması yer almaktadır. Yükseköğretime erişimin artması dezavantajlı grupların yükseköğretim erişimini ne ölçüde sağlamıştır, toplumsal cinsiyet eşitliğine katkısı ne olmuştur, öğrencilerin üniversite deneyimlerinin kalitesini nasıl etkilemiştir?

Çalışma için veri analizleri devam etmektedir. Örnek olarak son raporda (EUROSTUDENT VII) öne çıkan bulgulardan bazıları şunlardır:

Yaş: Ortalama olarak öğrencilerin %64’ü, 25 yaşın altındadır. Türkiye’de ise, çoğunluk 25 yaş altındadır. Bu durum hem liseden sonra doğrudan üniversiteye geçiş ile ilgilidir, hem de üniversitenin “yaşam boyu öğrenme” felsefesinden ziyade meslek kazandırma işlevinin kabul edilmesine bağlıdır.

Ailenin yükseköğrenim geçmişi: Aileleri daha düşük eğitim seviyesindeki öğrenciler neredeyse tüm ülkelerde yeterince temsil edilmemektedir. Türkiye’de (Malta, Hırvatistan, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Lüksemburg, İtalya, Portekiz ve Romanya gibi) ebeveynleri yükseköğretime katılmamış öğrenciler çoğunluğu (%73) oluşturmaktadır. İlk kuşak (first generation students) öğrenciler oldukları için,

üniversite katkısının en çok olması gereken öğrenciler bu gruptadır. Dolayısıyla, üniversiteler sadece bilgi ve diploma verme işlevinden ziyade, bu öğrenciler için müfredat içi ve müfredat dışı etkinliklerle farklı bir kültürlenme, entegrasyon, dil ve sermaye ortamı olma özelliğiyle önem kazanmaktadır.

Ortalama olarak, kadın öğrenciler yükseköğrenim geçmişi olmayan öğrencilerin daha büyük bir yüzdesini oluşturma eğilimindedir. Türkiye (Çek Cumhuriyeti, Hırvatistan, İzlanda, Litvanya, Malta, Polonya gibi) bu gruptaki payları en az yüzde beş puan daha yüksektir. Dolayısıyla kadın öğrenciler için bu durum yukarı sosyal hareketlilik ve üniversiteye erişmek katma değer açısından erkeklerden daha fazla olacaktır.

Toplumsal cinsiyet: Ortalama olarak, yükseköğretimde kız öğrenci oranı erkeklerden fazla. Türkiye’de kısmen eşit. Türkiye’de (Avusturya, Gürcistan, Hırvatistan, İrlanda, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, Portekiz, Romanya gibi) daha yüksek oranda kız öğrenci, okuldan ayrıldıktan sonra doğrudan yükseköğretime başlıyor. Bunun tersine, İsviçre, Estonya, İsveç ve İtalya’da gecikmiş geçiş öğrencileri arasında kadınların yüzdesi daha yüksektir.

Çalışma durumu: Çoğu ülkede çalışan öğrencilerin oranı giderek artıyor. Genel olarak çalışma nedenleri ise şu şekilde sıralanabilir: yaşam masraflarını karşılamak (%68), normalde satın alamayacakları şeyleri karşılamak (%65), işgücü piyasasında deneyim kazanmak (%57), ücretli işleri olmadan eğitim almaya güçlerinin yetmemesi (%50) ve başkalarına destek olmak (%22). Finlandiya (%27), İsveç (%30) ve Türkiye’de (%47) sadece akademik dönem dışında çalışmak yaygındır. Türkiye’de yaygın neden ise, işgücü piyasasında deneyim kazanmak (%41). Türkiye’de (Finlandiya, Polonya, Macaristan, Litvanya, Hırvatistan, Gürcistan, Portekiz ve Romanya gibi) nispeten az sayıda öğrenci çalışıyor ancak maaşları aylık gelirlerinin önemli bir bölümünü oluşturuyor.

Anahtar Kelimeler: Eurostudent, demografi, fırsat eşitliği, üniversite yaşamı, öğrenci deneyimleri

Kaynakça

- Çakıroğlu Çevik, A. (2023) “Görünmeyen Çoğunluk “Birinci Nesil Üniversite Öğrencileri”nin COVID-19 Salgın Deneyimleri” (COVID-19 Pandemic Experiences Of the Invisible Majority “First-Generation University Students”). *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 26 (1): 61-81. DOI: 10.18490/sosars.1290153
- Çakıroğlu Çevik, A., & Gündüz Hoşgör, A. (2020). Women in Higher Education in Turkey: What Has Changed in 100 Years?. *Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi*(1), 45-55.
- Gündüz Hoşgör, A. & Çakıroğlu Çevik, A. (2022). Sosyal Boyut Öğrenci katılımı: Eurostudent Türkiye Verilerinden Dönemler ve Diğer Ülkelerle Karşılaştırmalı Bir Analiz. 20. Yılında Bologna Süreci, Avrupa Yükseköğretim Alanı ve Türkiye. Armağan Erdoğan & Mete Kurtoğlu & Mehmet Durman (Ed.) Beykoz Üniversitesi Yayınları, pp.143-158.
- Marginson, S. (2016). The worldwide trend to high participation higher education: Dynamics of social stratification in inclusive systems. *Higher Education*, 72(4), 413-434. <https://doi:10.1007/s10734-016-0016-x>

ÖĞRETMEN ADAYLARININ “ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN” METAFORİK ALGILARI

Elif Erberk

Eğitim sisteminin temel öğelerinden biri öğretmenlerdir. Öğretimsel faaliyetlerle yakından ilgili olan ve bu mesleği kısa süre içinde gerçekleştirecek öğretmen adaylarının meslek ile ilgili düşüncelerini ortaya koymak önemlidir (Beijaard, Verloop, & Vermunt, 2000; Koç, 2014). Çünkü mesleğe yönelik algılar bireylerin meslek hakkındaki duygu ve düşüncelerini şekillendireceği için (Camadan & Duysak, 2010) olumlu tutma sahip bireylerin mesleğe karşı daha ilgili olacakları, mesleğin gerektirdiği niteliklere sahip olmak için daha çok çaba harcayacaklarını düşünülmektedir (Hargreaves et al., 2007; Skilbeck & Connell, 2004; Tok, 2012). Metaforlar bireylerin doğrudan ifade etmekte zorlandıkları duygularını dolaylı olarak ifade etmelerine yardımcı olmaktadır (Shinebourne & Smith, 2010). Milli Eğitim Akademisi kapsamında bu yıl hazırlıkları yapılması planlanan ve en kısa sürede hayata geçirilmesi planlanan uygulama ile ilk defa ataması yapılacak öğretmenlere bir yıl sürecek olan bir eğitim verilmesi planlanmaktadır. Konuya ilişkin öğretmen adaylarının alınan kararlar ile ilgili düşünceleri önemli görülmektedir. Bu bağlamda, çalışmada öğretmen adaylarının getirilen yeni düzenlemeler çerçevesinde öğretmenlik mesleğine ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin algıları neden bu çerçevede şekillenmiştir?

Öğretmenlik mesleğine ilişkin algılar taşıdıkları anlam bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine dair algılarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırmalar, insanlara ilişkin olgu ve olayların kendi bağlamı içerisinde daha derinden anlaşılmasına olanak sunmaktadır (Bogdan & Biklen, 2007). Araştırmanın çalışma grubunu Eğitim fakültesine devam eden farklı bölümlerdeki öğretmen adayları oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde ölçüt örneklem (Patton, 2014) kullanılmış, ölçüt olarak 3. ve 4. sınıf öğretmen adayları belirlenmiştir. 3.ve 4.sınıf öğretmen adaylarının mesleğe atanma ve bu süreci değerlendirme kapsamında sürece daha yakın olmaları ve karar ile daha iyi değerlendirme yapabilecek olmaları bu ölçütün belirlenmesinde etkili olmuştur. Öğretmen adaylarına bir form dağıtılmış ve öğretmenlik mesleğine getirilen yeni düzenleme sonrasında mesleğe dair algıları ile ilgili metaforlar üretmeleri istenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının çoğunun alınan karara ilişkin olumsuz duygular taşıdığı ve olumsuz bir psikoloji ile süreci takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla bu olumsuz düşünceler çerçevesinde pek çok öğretmen adayı olumsuz metaforlar üretmiştir. Hatta öğretmen adayları mesleği bırakma kararı üzerine yoğunlaştıklarını belirtmiş, gelecek kaygısı taşımayacakları, psikolojik olarak daha iyi hissedecekleri farklı bir bölüm okumaya yönelik planlamalar yaptıklarını ifade etmiştir. Az sayıda öğretmen adayı ise -özellikle 3.sınıftaki öğretmen adayları- sürecin değiştirilebileceğini düşünerek olumlu metaforlar üretmiştir. Burada belirtilen olumlu metaforlar da kanunlar ve düzenlemelerin sürekli değişime uğraması nedeniyle üretilmiştir. Aslında öğretmen adayları olumlu görülen metaforlar aracılığıyla zihinlerindeki belirsizliği ve sisteme olan güvensizliği dile getirmiştir. Çalışmanın sonuçları, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine dair algılarının çoğunlukla olumsuz olduğunu göstermektedir. Pek çok öğretmen adayı tarafından üretilen metaforlar, sürecin belirsiz olduğunu ve öğretmen adaylarının Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından alınan kararlara güvenmediğini göstermektedir. Alınan kararların sürekli değişmesi, sistemde gerçekleştirilen

değişimlerin uzun süreli olmaması ve iyi bir planlama sürecinden geçirilerek yapılmaması, sonuçlarının değerlendirilmeden uygulamaya koyulması bu güvensizliği arttıran uygulamalar olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca bu çalışmada ulaşılan sonuçlara göre, öğretmen adaylarının bu zorlu ve bilinmez sürece girerek mücadele etmek yerine şimdiye kadar aldıkları eğitimi yok sayma pahasına kendileri için yeni bir yön belirleme eğiliminde oldukları da söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: öğretmenlik mesleği, öğretmenlik mesleğine getirilen düzenlemeler, öğretmen adayları, öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluş halleri

Kaynakça

- Beijaard, D., Verloop, N., & Vermunt, J. D. (2000). Teachers' perceptions of professional identity: An exploratory study from a personal knowledge perspective. *Teaching and teacher education*, 16(7), 749-764.
- Bogdan, R. & Biklen, S.K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. (5th ed.). Pearson Publication.
- Camadan, F., & Duysak, A. (2010). Farklı programlardaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması: Rize üniversitesi örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 30-42.
- Hargreaves, L., Cunningham, M., Hansen, A., McIntyre, D., Oliver, C., & Pell, T. (2007). *The status of teachers and the teaching profession in England: Views from inside and outside the profession. Final Report of the Teacher Status Project*. The Chancellor, Masters and Scholars of the University of Cambridge.
- Koç, E. (2014). The metaphorical perceptions of classroom teacher candidates regarding teacher and teaching profession concepts. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 51-72.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage Publications.
- Shinebourne, P. & Smith, J. A. (2010). The communicative power of metaphors: An analysis and interpretation of metaphors in accounts of the experience of addiction. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 83, 59-73.
- Skilbeck, M., & Connell, H. (2004). *Teachers for the Future: The Changing Nature of Society and Related Issues for the Teaching Workforce*. Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs (NJ1).
- Tok, T. N. (2012). Teacher candidates' attitudes towards the teaching profession in Turkey. *Alberta Journal of Educational Research*, 58(3), 381-403.

ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM FAKÜLTESİNDE ALDIKLARI EĞİTİME VE İSTİHDAM EDİLEBİLİRLİK ALGILARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Cahide Kibaroğlu ve Serkan Koşar

Dijital dönüşüm insan gücünün niteliklerinin değişmesine ve onların yetiştirilmesinde görev üstlenen yükseköğretimin rolünün yeniden düşünülmesine yol açmıştır. Alan yazında dijital dönüşümün yeni bir işgücü beceri gereksinimini ortaya çıkardığından söz edilmektedir (CEDEFOP, 2017; T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2018; İŞKUR, 2019). Yapılan çalışmalar istihdam edilebilirlik becerilerinin neler olduğu, yükseköğretimin bunları kazandırmadaki rolü, genç istihdamı üzerine yoğunlaşmaktadır (Guggenberger vd., 2011; Murdoch & Paul, 2007; Teichler, 2007). Yine yükseköğretim ve istihdam edilebilirlik, eğitim, kariyer ve istihdam ilişkisi (Donald vd., 2017; Kurt & Fidan, 2021; Koç vd., 2019) başlıklarında çalışmalar da bulunmaktadır. Alanyazında yükseköğretim programlarının nitelikli bireyler yetiştirecek yönde yenilenmesine ihtiyaç olduğundan bahsedilmektedir (Sarıkaya, 2011; Knight ve York, 2003; Vanhercke vd., 2015). Bazı araştırmalar eğitim, insan sermayesi ve istihdam edilebilirlik becerileri, kazanç ve kariyer arasında doğrudan bir ilişki olduğunu göstermektedir (Baruch, Bell ve Gray, 2005; Donald, Baruch ve Ashleigh, 2017; Fidan ve Koç, 2019; Koç vd., 2019; Useem ve Karabel, 1986). Ayrıca, bazı çalışmalarda eğitim istihdam ilişkisinin zayıf olduğu (Çelik, 2018; Kurnaz, 2007) öğrencilerin eğitimleri süresince staj ve uygulamalı eğitim yoluyla iş tecrübesi edinebilmelerine yönelik eğitim verilmesi (Holmes, 2001; Knight ve York, 2003; Tran, 2015), özellikle ders dışı etkinliklere katılım yoluyla sürdürülebilir istihdamın artırılmasının önemi vurgulanmaktadır (Donald, Ashleigh ve Baruch, 2018).

Öğretmen yetiştirme ve istihdamına ilişkin alanyazında eğitim-istihdam politikalarında tutarsızlık olduğu, piyasa ihtiyaçlarının, arz-talep dengesinin göz ardı edildiği, eğitim niteliğinde düşüş yaşandığı, öğrenci seçimi ve istihdamda etkili bir seçme yönteminin kullanılmadığı, atanamayan öğretmenler sorununun yaşandığı, mesleki saygınlıkta düşüş gibi eleştirilere rastlanmaktadır (Atav & Sönmez, 2013; Dünya Bankası, 2011; Eğitim Reformu Girişimi, 2015; Hacettepe Üniversitesi, 2017; Kılıçkaya & Kjarka, 2013; Kurt & Fidan, 2021; Korkmaz & Ünsal, 2016; MEB, 2014, 2017; TCCB, 2019; TEDMEM, 2018; OECD, 2019; Özer & Alkan, 2017).

Araştırmanın amacı, Eğitim/Eğitim Bilimleri Fakültesi mezunu öğretmenlerin aldıkları eğitimin iş yaşamında ihtiyaç duydukları yetkinlikleri ne kadar kazandırdığı, bunların istihdam edilebilirliklerine etkisi ve iş yaşamına bu yetkinlikleri ne kadar aktarabildiklerini ortaya koymaktır. Bu amaçla, insan sermayesi kuramının beş alt boyutu olan öğretimsel, sosyal, kültürel, psikolojik ve piyasa değeri sermayesi boyutlarından hareketle yetkinlikler ve istihdam edilebilirlik becerileri ele alınmıştır. Ayrıca Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerinin mesleki bilgi, mesleki beceri ile tutum ve değerler alt başlıklarından da yararlanılmıştır.

Bu çalışmanın temel dayanaklarından olan İnsan Sermayesi Kuramı 1950'li yıllarda ortaya çıkan bireyin eğitim yoluyla edindiği yetkinliklerin üretimde verimliliği artıracağı tezine dayanmaktadır (Shultz, 1968). Ayrıca örgün eğitim, meslek kursları, sağlık harcamaları vb. seminerler de bu başlık altındadır (Becker, 1993). Useem ve Karabel (1986) üniversite eğitiminin mezunlarına sosyal, kültürel ve öğretimsel sermaye kazandırdığını söylerken; Baruch, Bell ve Gray (2005) bu üç boyuta psikolojik (içsel) ve piyasa değeri sermayesini katmıştır. İnsani sermaye becerileri takım çalışması, sözel iletişim, problem çözme, zaman yönetimi, okuma, sayısal beceriler ve bilgi teknolojisi kullanımı; bilgiyi işteki görevlere uygulama, yenilikçilik ve yaratıcılık, zamana karşı çalışma, sosyo-iletişimsel beceriler ve değerlerdir (Donald, 2017; Teichler, 2007). Dünya Ekonomik Forumu'nun raporunda geleceğin becerileri eleştirel düşünme ve analiz etme, problem çözme ve aktif öğrenme, dirençlilik, stres toleransı ve esneklik olarak sıralanmaktadır (World Economic Forum, 2020).

Araştırmamızda nitel araştırma yöntemi fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu Ankara ilindeki dört üniversitenin (Ankara, Gazi, Hacettepe ve Orta Doğu Teknik Üniversiteleri) Eğitim/Eğitim Bilimleri Fakültelerinin Sınıf, İlköğretim Matematik, Türkçe, Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği programlarından mezun; Yozgat ilindeki resmi ilköğretim okullarında çalışan, 5-15 yıl kıdemli 25 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmaya katılmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve yazıya dökülmüştür. Gizlilik ilkesi doğrultusunda veriler korunmuş ve katılımcılar “K” kodu verilerek numaralandırılmıştır. Verilerden hareketle araştırma soruları temelinde temalar ve alt kategoriler belirlenmiştir. Verilerin analizinde yönlendirilmiş içerik analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin alan ve alan öğretimi bilgisinde kendilerini teorik olarak yetkin gördükleri ancak uygulamaya aktarımda yetersiz kaldığı; eğitimlerinin teorik olduğu, kuram ve uygulama dengesinin olmadığı, ders ve okul uygulamalarının yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçları destekler çalışmalar vardır (Aslan, 2018; Çelik vd., 2019; Murdoch & Paul, 2007; Kellerman, 2007; Kıvıncı & Nurmi, 2007; OECD, 2019; Şahin, 2021). Araştırmada öğretmenlerin kültürel, psikolojik ve sosyal sermaye gelişiminde uygulamanın, kampüs yaşamının ve büyük şehirde okumanın olumlu katkı verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında bulguyu destekler çalışmalar mevcuttur (Avcı, 2015; Bucak, 2019; Etiz, 2019; Saygın, 2016; Uzunyol, 2019). Yetkinliklerin mesleğe aktarımında, tecrübeyle beraber becerilerini artırdıkları; istihdama ilişkin en önemli sorunun mezun fazlası olduğu ve mesleki statüde değer kaybı yaşandığı ulaşılan diğer sonuçlardır. Bu sonuçları destekleyen çalışmalar alanyazında bulunmaktadır (Adem, 2008; Eğitim Reformu Girişimi, 2015; Çelik vd., 2019; Kılıçkaya & Krajka, 2013; Özoğlu, 2011; Soydan, 2015; Şahin, 2021).

Anahtar Kelimeler: eğitim, öğretmen eğitimi, insan sermayesi, istihdam edilebilirlik

Kaynakça

- Adem, M. (2008). Eğitim planlaması. Ankara: Ekinoks.
- Aslan, M. (2018). Hizmet öncesinde öğretmenlik uygulamalarını geliştirme ve değerlendirme. M. Ergün, B. Oral, T. Yazar (Ed.), Öğretmen yetiştirme sismemimiz (dün, bugün, yarın) içinde (s.537-560). Ankara: Pegem.
- Atav, E., & Sönmez, S. (2013). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavı (KPSS)'na ilişkin görüşleri [Özel Sayı]. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1, 1-13. tarihinde <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/275-published.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Avcı, Y. E. (2015). Öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinin incelenmesi. Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Baruch, Y., Bell, M. P. & Gray, D. (2005). Generalist and specialist graduate business degrees: Tangible and intangible value. Journal of Vocational Behavior, 67(1), 51- 68.
- Bucak, A. (2019). Öğretmenlerin kültürel sermaye ve yetkinlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Becker, G. S. (1993). Human capital: A theoretical and empirical analysis with special reference to education,(3. Basım), Chicago: University of Chicago.

- CEDEFOP. (2017). People, machines, robots and skills. european centre for development of vocational training. https://www.cedefop.europa.eu/files/9121_en.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Çelîk, Ö., Yorulmaz, A., & Çokçalışkan, H., (2019). Öğretmen genel yeterlikleri açısından sınıf öğretmenleri ve öğretmen adaylarının kendilerini değerlendirmeleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 203-215.
- Donald, W. (2017). The good organization and sustainable careers: Validation of a conceptual model of graduate employability. *European Group for Organizational Studies*, (60), 10-16.
- Donald, W. E., Ashleigh, M. J. & Baruch, Y. (2018). Students perceptions of education and employability:Facilitating career transition from higher education into the labor market. *Career Development International*, DOI: 10.1108/CDI-09-2017-0171
- Dünya Bankası (2011). Türkiye’de temel eğitimde kalite ve eşitliğin geliştirilmesi: Zorluklar ve seçenekler. 2 Ekim 2019 tarihinde <http://siteresources.worldbank.org/TURKEYINTURKISHEXTN/Resources/455687-1326904565778/EducationQualityReport2011-tr.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Eğitim Reformu Girişimi. (2015). Eğitim izleme raporu 2014-2015. 3 Ekim 2020 tarihinde http://www.egitimreformugirisimi.org/sites/www.egitimreformugirisimi.org/files/news/EIR2014-15_02.12.15.WEB_0pdf sayfasından erişilmiştir.
- Etiz, S. S. (2019). Öğretmenlerin kültürel sermaye yeterlilikleri ile sosyal sorumluluk temelli liderlik becerilerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Fidan, T. & Koç, M. H. (2019). Human capital formation function of higher education: A scale development study. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 5(2), 146-162.
- Guggenberger, H., Keplinger, M. & Unger, M. (2011). Moving to the Bologna structure: facing challenges in the Austrian higher education system. In Schomburg, H. & Teichler, U. (Ed.) *Employability and mobility of bachelor graduates in europe. Key results of the bologna process* (pp. 43-69). Netherlands: Sense.
- Hacettepe Üniversitesi (2017). Türkiye’de öğretmen eğitimi ve istihdamı: mevcut durum ve öneriler raporu. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Holmes, L. (2001). Reconsidering graduate employability: the ‘graduate identity’ approach. *Quality in Higher Education*, 7(2), 111-119.
- Kellermann, P. (2007). Acquired competences and job requirements. Ulrich Teichler (Ed.), *Higher Education Dynamics 17, Careers of university graduates views and experiences in comparative perspectives içinde* (s.115-130). Germany: Springer.
- Knight, P., & Yorke, M. (2003). Employability and good learning in higher education. *Teaching in Higher Education*, 8(1), 3-16.
- Kılıçkaya, F. & Krajka, J. (2013). A review of language teacher selection examination and recruitment in Turkey and Poland, *International Journal of Research Studies in Language Learning*, 2(5), 93-104.
- İŞKUR. (2019). İşgücü Piyasası Araştırması Türkiye Raporu. <https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/raporlar> sayfasından erişilmiştir.

- Kivinen, O. & Nurmi, J. (2007). Job requirements and competences: do qualifications matter?. In Teichler, U.(Ed.), Higher Education Dynamics 17, Careers of university graduates views and experiences in comparative perspectives (pp. 131- 142). Germany: Springer.
- Koç, H., Fidan, T. & Kurt, T. (2019). İnsan sermayesi ve istihdam edilebilirlik ilişkisi: Bir özel meslek yüksek okulu örneği. 4. Uluslararası Yükseköğretim Çalışmaları Konferansı'da sunulmuş bildiri. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Korkmaz, F. & Ünsal, S. (2016). Bloom'un yenilenmiş taksonomisine göre bir sınav analizi. Turkish Journal of Education, 5(3), 170-183.
- Kurt, T. & Fidan, T. (2021). Kariyer oluşumunda üniversite: Beklentiler ve gerçekler. Yükseköğretim Dergisi, 11(2), 421-437.
- MEB (2014). On dokuzuncu milli eğitim şurası kararları (02-06 Aralık 2014). https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/10095332_19_sura.pdf sayfasından erişilmiştir.
- MEB (2017). Öğretmen strateji belgesi 2017-2023. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/09140719_Strateji_Belgesi_Re_smi_Gazete_sonrasY_ilan.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Murdoch, J. and Paul, J.J. (2007). Links between knowledge and work and appropriate employment. In Teichler, U. (Ed.), Higher Education Dynamics 17, Careers of 287 university graduates views and experiences in comparative perspectives (pp. 143- 158). Germany: Springer
- OECD, (2019). Teachers and school leaders as lifelong learners. <https://www.oecdilibary.org/sites/1d0bc92a-en/index.html?itemId=/content/publication/1d0bc92aen> sayfasından erişilmiştir.
- Özer, B. & Alkan, S. (2017). AB ve Türkiye öğretmen yetiştirme programlarının karşılaştırılması ve Türkiye için bir model önerisi. Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi, 1(1), 62-95.
- Özoğlu, M. (2011). Türkiye'nin öğretmen "yetiştirme" politikası. Orçhan, M. (Ed.), 21. Yüzyılda Türkiye'nin Eğitim ve Bilim Politika Sempozyumu içinde (s. 143-156) Ankara: Eğitimciler Birliği Sendikası, www.academia.edu sitesinden alınmıştır.
- Sarıkaya, Y. (2011). Paydaşların istihdam edilebilirlik faktörlerine ilişkin algılarının incelenmesi: Nevşehir'de bir meslek yüksekokulu örneği. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Saygın, M. (2016). Kültürel sermaye, beşeri sermaye ve sosyal sermayenin girişimci kişilik özelliklerine etkisi: İçanadolu bölgesi genç girişimciler kurulu örneği. Doktora Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Soydan, T. (2015). Osmanlı son döneminden günümüze Türkiye'de öğretmen istihdamı ve sorunlarına bakış. Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No:24
- Schultz, T.W. (1968). Education and economic growth: Return to education. In Readings in the economics of education (pp. 277-292). Paris: UNESCO.
- Şahin, Ç. (2021). Hizmet öncesi öğretmen eğitiminin mezun istihdam edilebilirlik göstergeleri ve yeterlikler açısından değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2018). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), İşgücü Piyasası Ve Genç İstihdamı Özel İhtisas Komisyonu Raporu. https://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2020/04/IsgucuPiyasasi_ve_GencIstihdamiOzellhtisasKomisyonuRaporu.pdf Onbirinci Kalkınma Planı, sayfasından erişilmiştir.
- TCCB (2019). Onbirinci kalkınma planı. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. <http://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- TEDMEM. (2018). 2018 Eğitim Değerlendirme Raporu. <https://tedmem.org/download/2018-egitim-degerlendirmeraporu?wpdmdl=2933&refresh=5e93135e47a0d1586697054>. sayfasından erişilmiştir.
- Teichler, U. (2007). Graduate employment and work: various issues in a comparative perspective. In Teichler, U. (Ed.), Higher Education Dynamics 17, Careers of university graduates views and experiences in comparative perspectives (pp. 1-14). Germany: Springer.
- Tran, T. T. (2015). Is graduate employability the whole of higher education issue?. Journal of Education and Work, 28, 207-227.
- Useem, M. & Karabel, J. (1986). Pathways to top corporate management. American Sociological Review, 51(2), 184-200.
- Uzunyol, T. (2019). Kampüs hayatı ve öğrencilerin algısı ilişkisi: kampüs içi pratiklerin öğrencilerin kültürel sermayesine etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Vanhercke, D., Kirves, K., De Cuyper, N., Verbruggen, M., Forrier, A. and De Witte, H. (2015). Perceived employability and psychological functioning framed by gain and loss cycles. Career Development International, 20(2), 179-198.
- World Economic Forum. (2020). The Future of Jobs Report. <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020> sayfasından erişilmiştir.

YÜKSEKÖĞRETİMDEKİ YÖNETİCİLERİN DİJİTAL FARKINDALIK, DİJİTAL OKURYAZARLIK VE YAPAY ZEKÂ ETİĞİ EĞİLİMLERİ

Pınar Ayyıldız

Problem Tanımı

Dijital dönüşüm, eğitim sektöründe önemli değişikliklere yol açmış ve yükseköğretim yöneticilerinin dijital farkındalık, dijital okuryazarlık ve yapay zekâ etiği konularında bilgi ve becerilerini geliştirmelerini zorunlu kılmıştır. Ancak, bu yöneticilerin dijital becerilere ve etik anlayışlarına ilişkin mevcut durumu ve bu konulara yönelik eğilimleri hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Yükseköğretimdeki yöneticilerin dijital farkındalık seviyeleri, dijital okuryazarlık becerileri ve yapay zekâ etiği konusundaki tutumları, kurumlarının dijital dönüşüm süreçlerini etkileyebilir ve bu nedenle bu konuların araştırılması gerekmektedir (Smith, 2020).

Çalışmanın Amacı ve Araştırma Soruları

Bu çalışmanın temel amacı, yükseköğretimdeki yöneticilerin dijital farkındalık, dijital okuryazarlık ve yapay zekâ etiği konusundaki eğilimlerini incelemektir. Araştırma şu sorulara yanıt aramaktadır:

Yükseköğretimdeki yöneticilerin dijital farkındalık düzeyleri nedir?

Bu yöneticilerin dijital okuryazarlık becerileri hangi seviyededir?

Yöneticilerin yapay zekâ etiği konusundaki bilgi ve tutumları nasıldır?

Bu faktörler arasında herhangi bir ilişki var mıdır?

Kavramsal/Teorik Çerçeve

Çalışma, dijital okuryazarlık teorisi ve etik teorileri üzerine inşa edilmiştir. Dijital okuryazarlık, bireylerin dijital araçları ve kaynakları etkin bir şekilde kullanabilme yeteneği olarak tanımlanır (Ng, 2012). Yapay zekâ etiği ise, yapay zekâ sistemlerinin tasarımı ve uygulanmasında etik ilkelerin nasıl dikkate alınması gerektiğini ele alır (Bostrom & Yudkowsky, 2014). Bu çalışma, dijital okuryazarlık ve yapay zekâ etiği arasında bir köprü kurarak, yöneticilerin dijital becerilerini ve etik anlayışlarını analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışma, nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntem araştırması olarak tasarlanmıştır. Araştırma verileri, Türkiye'deki çeşitli üniversitelerde görev yapan 50 yükseköğretim yöneticisinden anket ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Anketler, dijital farkındalık, dijital okuryazarlık ve yapay zekâ etiği konularında yöneticilerin bilgi düzeylerini ve tutumlarını ölçmeye yönelik sorular içermektedir. Görüşmeler ise, anket sonuçlarının daha derinlemesine incelenmesini sağlamak amacıyla yapılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır (Creswell, 2014).

Bulgular

Araştırma bulguları, yükseköğretim yöneticilerinin dijital farkındalık düzeylerinin genel olarak yüksek olduğunu ancak dijital okuryazarlık becerilerinin çeşitli alanlarda farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Özellikle bilgi güvenliği ve veri analizi konularında yetersizlikler tespit edilmiştir. Yapay zekâ etiği konusundaki bilgilerinin ise sınırlı olduğu, bu konuda daha fazla eğitim ve farkındalık çalışmalarına ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Anket sonuçları, dijital farkındalık ve dijital

okuryazarlık düzeyleri ile yapay zeka etiği anlayışı arasında pozitif bir korelasyon olduğunu göstermektedir.

Tartışmalar ve Sonuçlar

Bulgular, yükseköğretim yöneticilerinin dijital farkındalık düzeylerinin genel olarak yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, yöneticilerin dijital dönüşüm süreçlerinde aktif rol alabilecek potansiyele sahip olduklarını göstermektedir. Ancak, dijital okuryazarlık becerilerinin yeterli seviyede olmaması, bu potansiyelin tam anlamıyla kullanılmasını engelleyebilir. Özellikle bilgi güvenliği ve veri analizi konularında belirlenen yetersizlikler, yükseköğretim kurumlarının dijital dönüşüm stratejilerinde önemli bir zafiyet yaratabilir. Bu bağlamda, yöneticilerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmek amacıyla sürekli eğitim programlarının düzenlenmesi önerilmektedir (Koltay, 2011). Yapay zeka etiği konusundaki bilgilerin sınırlı olması, yapay zeka teknolojilerinin eğitim süreçlerine entegre edilmesinde etik sorunların ortaya çıkma riskini artırabilir. Yapay zeka sistemlerinin eğitimde kullanımının artmasıyla birlikte, bu teknolojilerin etik kullanımı konusunda yöneticilerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu durum, sadece teknolojinin etkin kullanımı için değil, aynı zamanda öğrenci ve çalışan haklarının korunması için de kritik öneme sahiptir. Yöneticilerin yapay zeka etiği konusundaki eğitimlerinin artırılması, bu tür sorunların önlenmesinde önemli bir adım olacaktır (Bostrom & Yudkowsky, 2014).

Çalışmanın sonuçları, dijital farkındalık, dijital okuryazarlık ve yapay zeka etiği arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, dijital okuryazarlık becerilerinin ve yapay zeka etiği bilgilerinin artırılmasının, yöneticilerin genel dijital farkındalık düzeylerini de olumlu yönde etkileyeceğini ortaya koymaktadır. Bu durum, yükseköğretim kurumlarında dijital dönüşüm süreçlerinin daha etkili bir şekilde yönetilmesini sağlayabilir. Yöneticilerin dijital becerilerinin geliştirilmesi, kurumların dijitalleşme süreçlerinde karşılaşılabilecekleri zorlukların üstesinden gelmelerine yardımcı olabilir (Smith, 2020). Özellikle, dijital okuryazarlık eğitimi, yöneticilerin sadece mevcut dijital araçları etkin bir şekilde kullanmalarını değil, aynı zamanda yeni teknolojilere adaptasyon süreçlerini de hızlandırabilir. Bu, kurumların teknolojik yeniliklere daha hızlı ve etkili bir şekilde uyum sağlamalarını sağlayabilir. Aynı şekilde, yapay zeka etiği eğitimleri, yöneticilerin bu teknolojilerin etik sorunlarını anlamalarını ve bu sorunları önceden tespit ederek çözüm üretmelerini sağlayabilir. Bu araştırmanın sonuçları, yükseköğretim kurumlarının dijital dönüşüm stratejilerini ve politikalarını gözden geçirmeleri için önemli ipuçları sunmaktadır. Eğitim teknolojilerinin hızla geliştiği bir dönemde, yöneticilerin bu teknolojilere adaptasyon süreçleri ve etik anlayışları, kurumların başarısı açısından kritik öneme sahiptir. Dolayısıyla, bu konularda sürekli eğitim ve gelişim programlarının oluşturulması, yükseköğretim kurumlarının dijital dönüşüm süreçlerinde karşılaşılabilecekleri zorlukları aşmalarına yardımcı olabilir. Gelecek çalışmalar, bu bulguların genellenebilirliğini artırmak amacıyla farklı bölgelerde ve daha geniş örneklem gruplarında benzer araştırmalar yapabilir. Ayrıca, dijital farkındalık ve yapay zeka etiği eğitimlerinin etkilerini uzun vadede inceleyen çalışmalar, bu eğitim programlarının etkinliğini değerlendirmek açısından önemli olacaktır. Sonuç olarak, bu araştırma, yükseköğretim yöneticilerinin dijital farkındalık, dijital okuryazarlık ve yapay zeka etiği konularındaki eğilimlerinin anlaşılması ve bu konularda geliştirici adımların atılması gerektiğini vurgulamaktadır (Ng, 2012; Creswell, 2014).

Anahtar Kelimeler: yükseköğretim, yöneticiler, dijital farkındalık, dijital okuryazarlık, yapay zekâ etiği

- Bostrom, N., & Yudkowsky, E. (2014). The ethics of artificial intelligence. In F. Allhoff, & P. Lin (Eds.), *Ethics of artificial intelligence* (pp. 33-56). MIT Press.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Koltay, T. (2011). The media and the literacies: Media literacy, information literacy, digital literacy. *Media, Culture & Society*, 33(2), 211-221.
- Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy? *Computers & Education*, 59(3), 1065-1078.
- Smith, A. (2020). Digital transformation in higher education: How universities are adapting to the digital age. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 42(5), 513-532.

YÜKSEKÖĞRETİMDEKİ FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARININ DİJİTALLEŞMESİ VE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARININ YANSIMALARI

Adem Yılmaz

Problem Tanımı

Dijitalleşme ve yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin hızla gelişmesi, eğitim sektöründe önemli dönüşümler yaratmaktadır. Özellikle fen bilgisi öğretmen yetiştirme programları, bu teknolojik yeniliklere adapte olma zorunluluğu ile karşı karşıyadır. Dijital araçlar ve YZ uygulamaları, öğretim süreçlerini daha etkili ve verimli hale getirme potansiyeline sahiptir. Ancak, bu teknolojilerin öğretmen eğitimine entegrasyonu, çeşitli zorluklar ve engellerle doludur. Bu çalışmanın problem tanımı, yükseköğretimdeki fen bilgisi öğretmen yetiştirme programlarının dijitalleşme sürecinde karşılaştığı zorlukları ve YZ uygulamalarının bu süreçteki rolünü araştırmaktır (Mishra ve Koehler, 2006).

Çalışmanın Amacı ve Araştırma Soruları

Bu çalışmanın temel amacı, yükseköğretimdeki fen bilgisi öğretmen yetiştirme programlarının dijitalleşme sürecini ve bu süreçte YZ uygulamalarının etkilerini incelemektir. Araştırma şu sorulara yanıt aramaktadır:

1. Fen bilgisi öğretmen yetiştirme programlarında dijital araçlar ve YZ uygulamaları ne ölçüde kullanılmaktadır?
2. Bu teknolojilerin öğretmen adaylarının eğitimine etkisi nedir?
3. Dijitalleşme ve YZ uygulamalarının entegrasyonunda karşılaşılan zorluklar nelerdir?
4. Fen bilgisi öğretmen adaylarının dijitalleşme ve YZ uygulamalarına yönelik tutumları nasıldır?

Kavramsal/Teorik Çerçeve

Çalışma, Teknolojik Pedagojik İçerik Bilgisi (TPACK) çerçevesi ve YZ eğitimi teorileri üzerine inşa edilmiştir. TPACK, öğretmenlerin teknoloji, pedagojik bilgi ve içerik bilgisi entegrasyonunu vurgulayan bir modeldir (Mishra ve Koehler, 2006). Bu model, öğretmenlerin dijital araçları ve teknolojileri etkili bir şekilde kullanabilmeleri için gerekli olan bilgi ve becerilerin bütüncül bir şekilde ele alınmasını sağlar. YZ eğitimi teorileri ise, yapay zekanın eğitimde nasıl kullanılabileceğine ve bu teknolojilerin eğitim süreçlerini nasıl dönüştürebileceğine odaklanır (Luckin vd., 2016).

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışma, nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntem araştırması olarak tasarlanmıştır. Araştırma verileri, Türkiye'deki çeşitli üniversitelerde fen bilgisi öğretmen adayları ve öğretim üyelerinden anket ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Anketler, dijital araçlar ve YZ uygulamalarının kullanım sıklığını, bu teknolojilere yönelik tutumları ve entegrasyon sürecinde karşılaşılan zorlukları ölçmeye yönelik sorular içermektedir. Görüşmeler ise, anket sonuçlarının daha derinlemesine incelenmesini sağlamak amacıyla yapılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır (Creswell, 2014).

Bulgular

Araştırma bulguları, fen bilgisi öğretmen yetiştirme programlarında dijital araçlar ve YZ uygulamalarının kullanımının henüz istenen seviyede olmadığını göstermektedir. Özellikle, YZ uygulamalarının öğretim süreçlerine entegrasyonunda çeşitli zorluklar yaşandığı belirlenmiştir. Öğretmen adayları ve öğretim üyeleri, dijital araçların ve YZ teknolojilerinin etkili kullanımını

engelleyen faktörler olarak, teknik altyapı eksikliklerini ve yeterli eğitim materyallerinin bulunmamasını vurgulamaktadır (Ertmer ve Ottenbreit-Leftwich, 2010).

Dijitalleşme sürecinin öğretmen adaylarının eğitimine olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin dijital araçları ve YZ uygulamalarını kullanma becerileri arttıkça, fen bilgisi derslerine olan ilgilerinin ve akademik başarılarının da arttığı gözlemlenmiştir. Özellikle, simülasyonlar ve sanal laboratuvar uygulamaları, öğrencilerin fen konularını daha iyi anlamalarını sağlamaktadır (Hwang vd., 2012). Bununla birlikte, öğretmen adaylarının dijitalleşme ve YZ uygulamalarına yönelik tutumları genellikle olumlu olmakla birlikte, bu teknolojilerin eğitim süreçlerine entegrasyonunda belirli kaygıların ve dirençlerin olduğu da ortaya konmuştur. Öğretmen adayları, dijital araçlar ve YZ uygulamalarının öğretim süreçlerine entegrasyonunun karmaşık olduğunu ve bu teknolojilerin etkin kullanımını öğrenmenin zaman aldığını belirtmektedirler (Prestridge, 2012).

Tartışma ve Sonuç

Bulgular, fen bilgisi öğretmen yetiştirme programlarının dijitalleşme sürecinde önemli adımlar atıldığını, ancak bu sürecin başarılı bir şekilde tamamlanabilmesi için daha fazla çaba gerektiğini göstermektedir. Dijital araçlar ve YZ uygulamalarının öğretim süreçlerine entegrasyonu, öğretmen adaylarının öğrenme deneyimlerini zenginleştirebilir ve onların dijital becerilerini geliştirebilir. Ancak, bu teknolojilerin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için teknik altyapının güçlendirilmesi ve öğretmen adaylarına yönelik kapsamlı eğitim programlarının düzenlenmesi gerekmektedir (Ertmer ve Ottenbreit-Leftwich, 2010). Dijitalleşme sürecinde karşılaşılan zorluklar, öğretmen yetiştirme programlarının teknolojik yeniliklere uyum sağlama kapasitesini sınırlayabilir. Bu nedenle, eğitim kurumlarının, dijital araçlar ve YZ uygulamalarının etkili kullanımını teşvik eden politikalar geliştirmesi ve bu politikaların uygulanmasını desteklemesi önemlidir. Ayrıca, öğretim üyelerinin ve öğretmen adaylarının dijital becerilerini sürekli olarak güncellemelerini sağlayacak eğitim fırsatları sunulmalıdır (Hwang vd., 2012). Öğretmen adaylarının dijitalleşme ve YZ uygulamalarına yönelik olumlu tutumları, bu teknolojilerin eğitim süreçlerine entegrasyonunun gelecekte daha başarılı olabileceğini göstermektedir. Ancak, bu teknolojilerin kullanımıyla ilgili kaygıların ve dirençlerin giderilmesi için öğretmen adaylarına yönelik rehberlik ve destek hizmetlerinin artırılması gerekmektedir (Prestridge, 2012).

Sonuç olarak, bu araştırma, fen bilgisi öğretmen yetiştirme programlarının dijitalleşme sürecinde dijital araçlar ve YZ uygulamalarının rolünü ve etkilerini ortaya koymaktadır. Dijitalleşme ve YZ teknolojilerinin eğitim süreçlerine entegrasyonu, öğretmen adaylarının dijital becerilerini geliştirebilir ve onların öğretim süreçlerinde yenilikçi yöntemler kullanmalarını sağlayabilir. Bu nedenle, öğretmen yetiştirme programlarının dijitalleşme sürecinin başarılı olabilmesi için gerekli adımların atılması ve bu süreçte karşılaşılan zorlukların aşılması büyük önem taşımaktadır (Mishra ve Koehler, 2006).

Anahtar Kelimeler: dijitalleşme, yapay zekâ, fen bilgisi öğretmen yetiştirme programı.

Kaynakça

- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Ertmer, P. A., & Ottenbreit-Leftwich, A. T. (2010). Teacher technology change: How knowledge, confidence, beliefs, and culture intersect. *Journal of Research on Technology in Education*, 42(3), 255-284.
- Hwang, G. J., Sung, H. Y., Hung, C. M., & Huang, I. (2012). A learning style perspective to investigate the necessity of developing adaptive learning systems. *Educational Technology & Society*, 15(4), 188-197.

- Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). Intelligence unleashed: An argument for AI in education. Pearson Education.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. Teachers College Record, 108(6), 1017-1054.
- Prestridge, S. (2012). The beliefs behind the teacher that influences their ICT practices. Computers & Education, 58(1), 449-458.

YÜKSEKÖĞRETİMDE MİKRO-YETERLİLİKLERİN GELECEĞİ: YAPAY ZEKA DESTEKLİ YAKLAŞIMLAR

Şeyda Kır

Sürekli gelişen ve yenilenen teknoloji ile eğitimde dijitalleşme hızlı bir ivme kazanmıştır. Bu ivme ile birlikte öğrenme süreçleri ve öğrenen deneyimlerinin yüzü her geçen gün daha renkli bir dönüşüm yaşamaktadır. Özellikle yükseköğretim alanında son yıllarda yaşanan dönüşümler çok hızlı gerçekleşirken yapay zeka (YZ) ve ardından üretken yapay zeka (ÜYZ) gibi teknolojiler yeni bir dönemin başlangıcı olma niteliğinde yenilikler getirmiştir. Bu gelişmelerin ve yeniliklerin özellikle Covid-19 pandemisi sonrasında dijitalleşmenin arttığı dönemde, öğrenme süreçlerine girmesi daha kolay bir şekilde gerçekleşmiştir. Bu dönem içinde kısa sürede yeni beceriler kazanmak, iş dünyasının beklentilerine hızlı yanıtlar vermek ve işe alım süreçlerinin değişmesi, mikro-yeterlilik kavramının öğrenme süreçlerine entegrasyonuna hız kazandırmıştır. Mikro-yeterlilikler; geleneksel eğitim sürecindeki bir lisans derecesi veya diploma programından daha küçük ve kısa olan, beceri veya yetkinlik kazandırmaya odaklı, değerlendirilmiş bir öğrenme sürecinin sonunda kazanılmış bir yeterliliklerdir. Mikro-yeterlilik programları çoğunlukla mesleki gelişime odaklanmış biriktirilebilir ve başka becerilerle birleştirilebilir özellikler taşır. Daha çok dijital öğrenme ortamları aracılığı ile öğrenenlere sunulur ve hem öğrenenlerin hem de iş piyasasının ihtiyaçlarına göre önceliklendirilmiş içeriklere sahiptir. En çok kabul edilmiş olan temel özellikleri ise; doğrulanmış olmaları, tek bir konu veya alana odaklanmış bir içerikte olmaları, birleştirilebilir, esnek ve erişilebilir olmaları, kısa sürede kazanılabilir olmaları ve istiflelenebilir olmaları şeklinde sıralanabilir.

Bu anlayış ile uzun vadede bir derece ile mezun olmak yerine kısa zamanda kazanılan ve biriktirilebilen beceriler ve yetkinlikler ile iş bulmak veya kendini geliştirerek beceri kazanmak öğrenenler için daha tercih edilebilir bir yol olarak görülebilmektedir. YZ'nin mikro-yeterlilik kazanma süreçlerinde nasıl etkili olabileceği, birlikte kullanıldığında veya mikro-yeterlilik uygulamalarında YZ entegrasyonunun nasıl bir potansiyel ortaya çıkardığı güncel konular arasında görülebilir. Özellikle YZ teknolojilerinin veri gizliliği, kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimi oluşturma, standardizasyon, mikro-yeterlilik takibi için blok zincir teknolojisi, uyarlanabilir mikro-yeterlilik programları geliştirme ve YZ temelli değerlendirme ortamları gibi birçok alanda mikro-yeterlilik edinim süreçlerini zenginleştireceği varsayılmaktadır.

Bu araştırmada YZ teknolojilerinin mikro-yeterlilik kazanma süreçlerindeki kullanım potansiyelini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda literatürden araştırmalar incelenerek YZ ve mikro-yeterlilik uygulamalarının mevcut durumuna kapsamlı bir bakış açısı sunmak ve bu konudaki araştırma boşluklarına odaklanarak bu alana önemli öngörüler oluşturmak hedeflenmiştir.

YZ ve mikro-yeterlilik konusunda yapılmış olan literatürdeki güncel araştırmalar incelendiğinde YZ teknolojilerinin mikro-yeterliliklerin uygulanmasında nasıl rol aldığı farklı bakış açılarıyla değerlendirildiği görülmüştür. Özellikle erişilebilirlik ve kapsayıcılık geliştirme noktasında YZ'nin farklı öğrenen grupları için uygun ve tercih edilebilir olacağı önemli araştırma konuları arasında yer almaktadır. Yükseköğretim ve işgücü piyasası arasında bir köprü olacağı düşünülen mikro-yeterliliklerin YZ araçları ile geliştirilmiş öğrenme takibi sistemleri ile yaşam boyu öğrenme deneyimlerinin ve mesleki gelişmelerinin takip edilebilir ve doğrulanabilir süreçleri içermesi tüm kullanıcılar için avantajlar oluşturmaktadır. Bir diğer önemli nokta ise yükseköğretim kurumları sektörün ihtiyaçlarına yönelik alanlarda yaygın olarak mikro-yeterlilik programlarına yönelik girişimlerde bulunurken YZ destekli mikro-yeterlilik içeriklerinin geliştirilmesi de bu alanda öne çıkan konulardan biridir. Öte yandan YZ teknolojilerinin yaygın olarak mikro-yeterlilik programlarının içerisine dahil olması tıpkı eğitim süreçlerinde olduğu gibi bazı tartışmaları da beraberinde

getirmektedir. Bu tartışma konularının başında politika ve düzenleme eksikliğinin bulunması ve etik açıdan veri gizliliği ve güvenliği gibi eksiklerin bulunması yer almaktadır. Bu nedenle, henüz oldukça yeni ve tartışmaların yer aldığı bu konuda daha somut ve derinlemesine yorum yapabilmek için uygulama ve örnek vaka çalışmalarının yapılması ve kariyer gelişimi ve yaşam boyu öğrenme sürecine etkilerinin araştırılabilmesi için de boylamsal çalışmaların yürütülmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: mikro-yeterlilik, yükseköğretim, yapay zeka, mikro-kredilendirme, yaşam boyu öğrenme

YÜKSEKÖĞRETİM ETİĞİ VE YÜKSEKÖĞRETİMDE TEMEL DEĞERLER

Halil Turan, Armağan Erdoğan, Mete Kurtoğlu, Özgür Barış Çolak, Büşra Akkökler Karatekeli,
Gülizar Karahan Balya ve Eren Bekar

Yükseköğretim etiği alanı, i. yükseköğretim kurumları içerisinde eğitim, araştırma ve idari süreçlerin etik ilke ve değerler çerçevesinde yürütülmesini ve ii. Üniversitelerin etik bilincine sahip vatandaşlar yetiştirmesi, topluma karşı sorumluluklarını etik değerlerle yerine getirmesini ifade etmektedir. Önemine rağmen, yükseköğretim araştırmalarında ana çalışma alanlarına baktığımızda uluslararasılaşma, kitleselleşme, uluslararası sıralamalar, kalite güvencesi gibi yoğun çalışılan konular karşısında etik konusu marjinal bir çalışma alanı gibi gözükmektedir. Oysa bilim ve toplum ilişkisinde üniversitelerin topluma rehberlik etmesi beklenen etik tartışma alanları “krizler çağı” olarak anılan günümüzde çeşitlenerek artmaktadır. Yükseköğretim alanındaki yapay zeka, araştırma performansı, kalite güvencesi gibi gelişmeler de kurum içerisindeki etik değer ve ilkelerin güçlendirilmesini ve önceliklendirilmesini gerektirmektedir.

Bu sempozyum önerisinde;

Avrupa Yükseköğretim Alanında temel değerlerin ve etiğin (yeniden) gündeme gelişini,

Üniversitelerin kurumsal etik kodların uluslararası ve ulusal çerçevedeki kapsamını,

Ekoloji, dijitalleşme ve biyomedikal teknolojiler gibi yeni alanların yükseköğretimde etik eğitime getirdiği zorlukları, ve;

Yapay zekanın araştırmada ve eğitimde yarattığı etik sorunları

ele alarak bu kongre vesilesi ile Türkiye’de yükseköğretim etiği alanının gelişimine katkı sağlamak istiyoruz.

Yükseköğretimde temel değerlerin yükseköğretim politikaları gündemine (yeniden) gelişinin önemli bir örneği Avrupa Yükseköğretim Alanı’ndaki güncel gelişmelerdir. 2020 Roma Bildirgesinde kurumsal özerklik, akademik özgürlük ve dürüstlük, öğrenci ve (akademik) personelin yükseköğretim yönetimine katılımı, yükseköğretim için kamusal sorumluluğu ve yükseköğretimin kamusal sorumluluğu AYA temel değerleri olarak tanımlanmıştır. 2024 Tirana Bildirgesinde ise bu altı başlık için detaylı bir çerçeve hazırlanarak Bologna Süreci her üye ülkede bu temel değerlere ilişkin izleme ve değerlendirme yapılması hedeflenmiştir. Sempozyumun ilk sunumunda AYA’daki bu gelişmeler ve belirtilen altı başlıkta Türkiye yükseköğretimindeki güncel durum ele alınacaktır.

İkinci bildiri ise, temel değerler içerisinde yer alan akademik dürüstlük ilkesini, yükseköğretim etiği çerçevesinde genişletilerek üniversitelerin etik ilke ve değerler yönergelerine odaklanmaktadır. Hem AYA çerçevesi, hem IAU ve MCO’nun üniversitelerde etik kodlar için rehberi hem de YÖK’ün 2014 yılında yayımladığı yükseköğretim kurumlarında etik davranış ilkeleri belgesi üniversitelerde bilimsel araştırma ve yayın etiğinin ötesinde bir temel ilke olarak etik davranış ilkelerinin üniversitenin tüm işlevlerine ve işleyişine yaygınlaşmasını öngörmektedir. Bu bildiri Türkiye’de 15 üniversitenin etik ilke ve değerler yönergelerinin doküman analizini ve kurumsal politikalara etkisini ele almaktadır.

Takip eden bildiride, Erasmus+ kapsamında yürütülmekte olan Ethics4Challenges projesi çerçevesinde ekoloji, dijitalleşme ve biyoetik alanındaki güncel gelişmelerin yükseköğretimde etik eğitime getirdiği yeni zorluklar ve farklı üniversitelerden iyi uygulamalar sunulmaktadır. Belirtilen alanlarda ortaya çıkan yeni gelişmeler üniversitelerin başta tıp, mühendislik ve biyoloji olmak üzere birçok alanda etik eğitimini güncellemelerini ve geliştirmelerini gerektirmektedir. Bu projenin amaçlarından biri de bu

alanlardaki akademisyenler ve uygulayıcılarla yapılan görüşmeler sonucunda etik eğitime yönelik güncel kaynaklar oluşturmaktır. Sunumda bu çalışmalardan çıkan ön bulgular sunulacaktır.

Sempozyumun son sunumunda ise akademik hayatımız çok hızlı bir şekilde giren ve etkisini giderek artıracığı gözükten üretken yapay zeka uygulamalarının araştırma ve eğitime etkilerinin etik boyutu tartışılacaktır. Özellikle ChatGBTnin yaygınlaşması sonrasında dünya çapında pek çok kurum ve kuruluşun yükseköğretimde yapay zeka kullanımında şeffaflık, güvenilirlik, hesap verebilirlik, veri güvenliği, veri gizliliği gibi hem etik hem de teknik alanın konusu olan meseleleri ele alan düzenlemeler geliştirmek için çabaladıklarını görmekteyiz. Bilindiği üzere YÖK de 2024 yılında yükseköğretimde yapay zeka kullanımına dair bir rehber yayımladı. Bu bildiriye yapay zeka kullanımına ilişkin ulusal ve uluslararası rehberler akademik dürüstlük kavramı çerçevesinde değerlendirilecek ve yükseköğretim kurumlarına kurumsal düzeyde nasıl yol gösterici olabileceği ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: yükseköğretim etiği, akademik dürüstlük, etik eğitimi, akademik özgürlük, yapay zeka etiği

Kaynakça

- Matei, L., Iwinska, J. (2018). Diverging Paths? Institutional Autonomy and Academic Freedom in the European Higher Education Area. In: Curaj, A., Deca, L., Pricopie, R. (eds) European Higher Education Area: The Impact of Past and Future Policies. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-77407-7_22
- Roma Bildirgesi 2020 <https://ehea.info/page-ministerial-conference-rome-2020>
- Tirana Bildirgesi 2024 EHEA Statement on Fundamental Values <https://ehea.info/Immagini/ANNEX-1-EHEA-STATEMENTS-ON-FUNDAMENTAL-VALUES1.pdf>
- Vienna Declaration (2018) European rectors' conferences make the case for academic freedom and university autonomy. <https://www.hrk.de/press/press-releases/press-release/meldung/vienna-declaration-european-rectors-conferences-make-the-case-for-academic-freedom-and-university/>
- Walter Rüegg (ed.), A History of the University in Europe, volume IV: Universities since 1945, New York: Cambridge University Press, 2011, 635 p., ISBN 9780521361088

Avrupa Yükseköğretim Alanında Temel Değerler ve Türkiye’de Güncel Durum

Bilindiği üzere 1999’da başlatılan Bologna süreci, yeterlilikler çerçevesi, kalite güvencesi, hareketlilik, AKTS gibi birçok başlıkta yapısal reformlar hayata geçirerek 2010 yılından itibaren Avrupa Yükseköğretim Alanı’nı (AYA) ilan ederek çalışmalarını sürdürmektedir. Bologna sürecinin başarılı görüldüğü yapısal reformlara karşın son yıllarda AYA’da Avrupa üniversite geleneğinin temel değerlerinde ciddi bir gerileme yaşandığı eleştirisi gündeme gelmektedir. Örneğin, 2018 yılında 10 ülkenin rektörler konferanslarının yayımladığı Viyana Bildirgesi artan eşitsizlikler, radikalizm, ırkçılık, ve gerçek-ötesilik karşısında üniversitelerin toplumsal rolü, Aydınlanma değerleri, akademik özgürlükler ve kurumsal özerklik vurgusu yapmıştır. Humboldt modeli ile cisimleşen Modern üniversite anlayışı Avrupa üniversite geleneğinin özgün bir karakteridir. Hatta modern üniversite Avrupalı bir kurumdur (Rüegg, 2011). Bu nedenle de akademik özgürlük ve özerklik gibi temel değerler Avrupa yükseköğretiminin geleceğe taşıması gereken öncelikli miraslarından biri olarak değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte Bologna sürecinin yapısal ve teknik reformları başarıya ulaşmış olsalar dahi akademik özgürlük ve temel demokratik değerlerden bir kokuşa da yol açmış olabilirler (Matei ve Iwinska, 2018).

Bu tartışmalar çerçevesinde, 2020 yılında gerçekleşen Roma Bakanlar Konferansının (Bologna Sürecinde her 2-3 yılda bir Bologna ülkelerinin yükseköğretimden sorumlu bakanlarının katılımıyla gerçekleşiyor) sonuç bildirgesinde;

“Kaliteli öğrenme, öğretme ve araştırmanın yanı sıra demokratik toplumlar için de dayanak noktası olan yoğunlaştırılmış siyasi diyalog ve iş birliği yoluyla tüm Avrupa Yükseköğretim Alanı’nda ortak temel değerlerimizi teşvik etme ve koruma taahhüdümüzü bir kez daha teyit ediyoruz. Kurumsal özerkliği, akademik özgürlüğü ve dürüstlüğü, öğrencilerin ve personelin yükseköğretim yönetimine katılımını, yükseköğretim için kamusal sorumluluğu ve yükseköğretimin kamusal sorumluluğunu desteklemeyi taahhüt ediyoruz.”

Denilerek Bologna İzleme Gurubu tarafından bu değerlerin izlenebilmesi için gerekli çerçevenin hazırlanması istenmiştir. Bu çalışmalar sonucunda Tirana 2024 Bakanlar Bildirgesinin ek dosyasında “AYA Temel Değerleri” beyan edilmiştir. Bu değerler; Kurumsal özerkliği, akademik özgürlüğü ve dürüstlüğü, öğrencilerin ve personelin yükseköğretim yönetimine katılımını, yükseköğretim için kamusal sorumluluğu ve yükseköğretimin kamusal sorumluluğunu kapsamaktadır.

Bu çalışmada AYA gündeminde temel değerlerin öncelik kazanma süreci ve Türkiye’de yükseköğretim alanında bu değerlere ilişkin güncel durum ele alınacaktır. Her bir değer için güncel mevzuat ve basında yer alan haberler incelenerek bir değerlendirme raporu hazırlanmaktadır. Bildiride bu raporun ana başlıkları sunulacaktır.

Kaynakça

Matei, L., Iwinska, J. (2018). Diverging Paths? Institutional Autonomy and Academic Freedom in the European Higher Education Area. In: Curaj, A., Deca, L., Pricopie, R. (eds) European Higher Education Area: The Impact of Past and Future Policies. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-77407-7_22

Roma Bildirgesi 2020 <https://ehea.info/page-ministerial-conference-rome-2020>

Tirana Bildirgesi 2024 EHEA Statement on Fundamental Values <https://ehea.info/Immagini/ANNEX-1-EHEA-STATEMENTS-ON-FUNDAMENTAL-VALUES1.pdf>

Vienna Declaration (2018) European rectors' conferences make the case for academic freedom and university autonomy. <https://www.hrk.de/press/press-releases/press-release/meldung/vienna-declaration-european-rectors-conferences-make-the-case-for-academic-freedom-and-university/>

Walter Rüegg (ed.), A History of the University in Europe, volume IV: Universities since 1945, New York: Cambridge University Press, 2011, 635 p., ISBN 9780521361088

Üniversitelerin “Etik İlke ve Değerler” Yönergeleri Üzerine Bir İnceleme

2024 Tirana Bildirgesi’nde yer verilen AYA temel değerlerinden birisi de “akademik doğruluk ve dürüstlüktür” (academic integrity). Bu değer şöyle tanımlanmaktadır:

“Akademik doğruluk ve dürüstlük akademik camianın içselleştirdiği ve yükseköğretimin misyonlarına ilişkin eğitim, öğretim, araştırma, yönetim ve diğer görevlerini etik ve mesleki ilke ve standartlara uygun şekilde sürdürdüğü davranış ve tutumları ifade eder. Akademik doğruluk ve dürüstlüğün korunması ve

sağlanmasına ilişkin hak ve ödevler, bu kavramın ortak bir anlayışını geliştirmek ve onun rehberliğinde davranmakla yükümlü olan, akademik camianın tüm üyelerine aittir.”

Üniversite misyonlarının ve işleyişinin tüm boyutlarını kapsayan bu çerçevede bir yükseköğretim etiği anlayışı üniversitelerin “etik ilke ve değerler” metinlerinde görülmektedir. International Association of Universities (IAU) ve Magna Carta Observatory (MCO)’nun 2012 yılında yayımladıkları “Yükseköğretimde Etik Kodlar için bir Rehber” bu değerlerin daha detaylı tanımlarını sunmaktadır. Türkiye’de ise 2014 yılında Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Üniversitelerarası Kurul ve YÖK tarafından hazırlanan “Yükseköğretim Kurumları Etik Davranış İlkeleri” belgesi kapsamlı bir çerçeveye sunmaktadır. Bu belgenin yayımlanması sonrasında birçok üniversite kurum web sayfalarında kurumsal “etik ilke ve değerler” yönergelerini yayımlamıştır.

Geçen 10 yılda yükseköğretim kurumlarında bu yönergelerin ne kadar yaygınlaştığı, uluslararası belgelerle uyumluluğu ve kurum politikalarına etkisi incelemeye değer bir konudur. Güncel duruma bakıldığında 208 üniversitede 200’den fazla etik kurul varken (klinik araştırma, insan araştırmaları, kozmetik vd. alanlarda) sadece 20 civarı üniversitenin etik ilke ve değerler yönergesi olması Türkiye yükseköğretiminde önceliğin bilimsel araştırma ve yayın etiğinde olduğunu, kapsamlı bir yükseköğretim etiği anlayışını geliştirmekte yetersiz kaldığını göstermektedir. Etik kurul süreçlerinde yaşanan eksiklikler de ayrı bir çalışma konusudur.

Bu çalışmada, 15 üniversitenin etik değerler ve ilkeler yönergesi doküman analizi ile incelenerek; uluslararası çerçevelere göre hangi değerleri kapsadığı/kapsamadığı, bu değerleri uygulama süreçlerinde izleyecek bir birime sahip olup olmadığı (örneğin yönergede ayrımcılıkla mücadele belirtilmişse bunun için bir birim var mı?), YÖKAK için hazırlanan kurum iç değerlendirmelerinde bu yönergenin uygulamalarına yer verip vermediği incelenecektir. Üniversitelerin seçiminde devlet/vakıf üniversitesi ayrımı, kuruluş yılları gibi kriterlere dikkat edilecektir.

Kaynakça

- IAU-MCO. 2012. Guidelines for an Institutional Code of Ethics in Higher Education. https://www.iau-aiu.net/IMG/pdf/ethics_guidelines_finaldef_08.02.13.pdf
- Tirana Bildirgesi. 2024. EHEA Statement on Fundamental Values <https://eha.info/Immagini/ANNEX-1-EHEA-STATEMENTS-ON-FUNDAMENTAL-VALUES1.pdf>
- YÖK. 2014. Yükseköğretim Kurumları Etik Davranış İlkeleri. <https://cdn.istanbul.edu.tr/statics/istanbultip.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2014/11/Y%C3%BCKsek%C3%B6%C4%9Fretim-Kurumlar%C4%B1-Etik-Davran%C4%B1%C5%9F-%C4%B0lkeleri.pdf>

Yükseköğretimde Etik Eğitiminin Karşılaştığı Zorluklar ve İyi Uygulamalar: ‘Ethics4Challenges’ Projesi

Çevresel bozulma, biyomedikal teknolojilerdeki hızlı ilerleme ve dijitalleşmenin yaygınlaşması küresel ölçekte derin bir dönüşüm sürecini başlatmış, sosyoekonomik yapıları ve yaşam biçimlerini kökten etkilemiştir. Bu dönüşüm insanlığın düşünce ve eylem tarzlarında da önemli değişimlere yol açarak, karmaşık ve dinamik bir etkileşim sürecini tetiklemiştir. Bu süreçte teknolojik gelişmelerin etik boyutlarının ele alınması ve bu teknolojileri geliştirecek ya da kullanacak bireylerin etik bilincinin geliştirilmesi, insanlığın geleceğini belirleyecek önemdedir. Etik eğitimi, bu nedenle, hızlı gelişen teknolojinin getirdiği etik sorunları ele almada ve geleceğin bilinçli ve sorumlu bireylerini yetiştirmede

kritik bir rol oynamaktadır. Ancak, özellikle Türkiye’de, yükseköğretim kurumlarında, özellikle mühendislik ve fen fakültelerinde, teknolojik ilerlemenin getirdiği etik sorunların uygun platformlarda tartışılmasını, etik bilincin eleştirel düşünme pratikleri ile aktif bir şekilde eğitim ve öğretim programlarına entegre edilmesi yeterince gerçekleştirilememiştir. Eğitimde kullanılan normatif çerçeveler, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyememekte, böylece ihtiyaca yanıt verememektedirler.

Bu çalışma çerçevesinde Türkiye ve Avrupa ülkelerindeki yükseköğretim kurumlarında, çeşitli disiplinlerde etik eğitimi konusunda uzmanlaşmış akademisyenlerden, derslerinin bir bölümünde meslek alanına (özellikle mühendislik alanlarına) özgü etik konularını ele alan dersler yapmakla birlikte uzman olmayan öğretim üyelerinden ve teknolojik endüstrilerde çalışanlardan temsilcilerin katıldığı odak grup çalışmaları yürütülmüştür. Almanya’da etik eğitimi veren akademisyenlerle yarı yapılandırılmış mülakatlar yapılmıştır. Avrupa genelinde akademi içinde ve dışında anket çalışmaları yürütülmüştür. Bu görüşmeler neticesinde yükseköğretim kurumlarında etik eğitiminde karşılaşılan zorluklar ve bu zorlukları aşmak için kullanılan iyi uygulamalar saptanmış, farklı aktörler tarafından mevcut etik eğitiminin nasıl algılandığı ve yorumlandığı araştırılmıştır. Bildiride bu araştırmanın ön bulguları sunulacaktır.

Özetle çalışmanın sonuçları, yükseköğretim kurumlarının etik eğitimi güçlendirmek için bir dizi adım atması gerektiğini göstermektedir. Etik eğitiminin müfredata entegre edilmesi, dijitalleşen dünyanın getirdiği etik sorunlara odaklanabilecek uzman öğretim elemanlarının yetiştirilmesi, disiplinler arası işbirliğinin teşvik edilmesi, yerel vaka çalışmalarının geliştirilmesi ve öğrenci katılımını artıracak yaratıcı öğretim yöntemlerinin kullanımı, etik eğitiminin etkinliğini artıracaktır. Bu çalışma aynı zamanda, etik eğitiminin sadece akademik bir konu olmaktan ziyade, günümüz dünyasının karşı karşıya olduğu etik sorunlara çözüm bulmakta önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Etik eğitimi öğrencilerin eleştirel düşünme, sorun çözme ve etik karar alma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır.

Kaynakça

Ethics4Challenges – Innovative Ethics Education for Major Technological and Scientific Challenges:
<https://ethics4Challenges.eu>

Yükseköğretim Etiğinde Yeni Bir Zorluk Olarak Yapay Zeka

Yapay Zekanın (AI) yüksek öğretimde kullanımı geleneksel eğitim, öğrenim ve araştırma yaklaşımlarını dönüştürmekte ve aynı zamanda yükseköğretim etiğine ilişkin tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Özellikle üretken yapay zeka sistemlerinin ortaya çıkışı ve hızla milyonlarca kullanıcıya ulaşması, başta intihal olmak üzere, ölçme ve değerlendirmede dürüstlük/doğruluk, veri kaynaklarının güvenilirliği, yanlış bilgilendirme ve manipülasyon olasılıklarına bağlı olarak bilime güvensizlik gibi pek çok kritik konuda endişelerin artmasına sebep oldu. ChatGPT'nin yüksek öğretimdeki rolü ve yarattığı zorluklar üzerine yakın zamanda yazılmış literatürün incelendiği güncel bir çalışma, yaygın olarak ele alınan temaların dört grupta toplandığına işaret etmektedir: akademik dürüstlük, öğrenme ortamı, öğrenci katılımı ve bilimsel araştırma (Bhullar ve diğerleri, 2024). Nitekim, dünya çapında pek çok kurum ve kuruluşun bu temalar etrafında yükseköğretimde yapay zeka kullanımında şeffaflık, güvenilirlik, hesap verebilirlik, veri güvenliği, veri gizliliği gibi hem etik hem de teknik alanın konusu olan meseleleri ele alan düzenlemeler geliştirmek için çabaladıklarını görmekteyiz. Bu sürecin bir parçası olarak üniversiteler de, gerek ulusal veya uluslararası düzenleyici yasal çerçevelerin varlığında gerekse yokluğunda, yapay zeka kullanımına ilişkin tutumlarını ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada öncelikle ulusal/uluslararası herhangi bir düzenlemenin henüz var olmadığı dönemde farklı coğrafyalardan yüksek öğretim kurumlarının üretken yapay zekanın kullanımına ilişkin tepkilerinden örnekler ele alınacaktır. Daha sonra UNESCO (“Guidance for Generative AI in Education and Research,” 2023), Avrupa Komisyonu (“Living Guidelines on the Responsible Use of Generative AI in Research,” 2024) ve Türkiye özelinde de YÖK (“Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber,” 2024) gibi kuruluşların yayınladığı belli başlı ulusal/uluslararası mevzuat ve kılavuzlar incelenerek, kapsadıkları etik değerler, uygulayıcıların bakış açısından olası eksiklikleri ve güçlü yönlerine ilişkin bir değerlendirme sunulacaktır. Bu değerlendirmede ODTÜ’de yükseköğretimde yapay zeka etiği konusunda farklı bölümlerden altı akademisyenle yapılan yarı yapılandırılmış mülakatlar yol gösterici olacaktır. Daha sonra, ulusal/uluslararası mevzuat ve kılavuzların yükseköğretim kurumlarına yapay zeka teknolojileri için kendi kurumsal düzenlemelerini tasarlamada nasıl rehberlik edebileceği tartışılacak ve bunların intihalin ötesine geçen bir akademik dürüstlük kavrayışı geliştirmede ne denli etkili olabilecekleri tartışılacaktır

Kaynakça

Avrupa Komisyonu.2024. Living Guidelines on the Responsible Use of Generative AI in Research

UNESCO.2023. Guidance for Generative AI in Education and Research

YÖK .2024. Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber

ULUSLARARASI SIRALAMALARIN GÖLGESİNDE AKADEMİ: MEDYATİKLEŞME, DENETİM KÜLTÜRÜ VE TOPLUMSAL CİNSİYET ÇALIŞMALARI

Mete Kurtoğlu, Aylin Turgut Ecevit, Güleda Doğan, Ezgi Pehlivanlı ve Hande Eslen-Ziya

Uluslararası sıralamalar yükseköğretim gündemine 2003 yılında girdiğinde ana amacı küreselleşme ile artan uluslararası öğrenci hareketliliği için adaylara ve ailelerine bir tür tercih rehberi desteği sunmak olarak gözükiyordu. Geçen 20 yılda sıralamalara medya ve kamuoyu ilgisi giderek arttı, üniversitelerin kalitelerini ölçtüğü algısı yaygınlaştı, yirmiden fazla sıralama sistemi ortaya çıktı ve üniversitelerin açık ya da örtük bir şekilde kurumsal stratejilerine etki eder hale geldi. Artık üniversitelerin stratejik planlarında ve atama ve yükseltme kriterlerinde de uluslararası sıralamalarda daha yüksek sıralarda yer almak için belirlenen hedef ve kriterleri açıkça görebiliyoruz. Tüm bu gelişmeler, uluslararası sıralamaların metodolojik eksikliklerini ve dezavantajlarını gösteren sayısız akademik çalışmaya rağmen yaşandı (ör. Hazelkorn 2013, Doğan 2017, Brankovic 2022).

Bu sempozyum önerisinde üç farklı noktadan uluslararası sıralamaların yükseköğretim politikalarına etkisini tartışmak istiyoruz:

Uluslararası sıralamalar ve yükseköğretimin medyatikleşmesi

Uluslararası sıralamalar ve denetim kültürü (audit culture)

'İlliberal' yönetim baskısında toplumsal cinsiyet çalışmak

Bir bilim kurumu olarak üniversitelerin toplumla iletişimi açısından medyada görünürlüğünün öncelikle yapılan bilimsel çalışmaların, kültür sanat faaliyetlerinin topluma duyurulması olması beklenebilir. Bu noktada bilimle ilintili konuların, bu konularda uzmanlığı ya da derinlemesine bilgisi olmayan kitlelere duyurulmasını amaçlayan "bilim iletişimi" alanı ayrı bir uzmanlık alanı olarak gelişmektedir. Uluslararası sıralamaların etkisi ile medyada artan 'ilk 500'de ya da ilk 1000'de hangi üniversitelerin olduğu'; 'belirli bir alanda dünyada en iyi 50 üniversite listesi' gibi haberlerin yaygınlığı ise piyasalaşan ve öğrenci çekme ve 'tanınırlık yarışında' olan yükseköğretim kurumlarına ve sistemlerine işaret etmektedir. Sıralama haberlerinin nasıl verildiği de söylemsel olarak kamuoyunun ve karar alıcıların yükseköğretim anlatısını etkilemektedir (Stack 2016). Bu çerçevede sempozyumun ilk bildirisinde son bir yılda Türkiye'de gazetelerde yer alan üniversite haberleri ve üniversite sıralamaları derlenerek üniversitelerin medya görünürlüğünde sıralamaların etkisi ele alınacaktır.

İkinci bildiride ise uluslararası sıralamalar, araştırma performans ölçümleri ve kalite güvence sistemleri ile ortaya çıkan her şeyi ölçme ve sayısallaştırma yaklaşımının nasıl bir denetim kültürüne (audit culture) yol açtığı tartışılacaktır. Denetim kültürünün üniversite sıralamaları üzerindeki başlıca etkilerinden biri, kurumsal önceliklerin ölçülebilir çıktılara kaymasıdır. Sıralamalarda yükselme arzusuyla yönlendirilen üniversiteler, yüksek etkili dergilerde araştırma yayımlamak, büyük araştırma hibeleri almak ve uluslararası görünürlüğü artırmak gibi kolayca ölçülebilen faaliyetleri önceliklendirme eğilimindedir. Bu faaliyetler şüphesiz önemli olsa da, yükseköğretimin diğer önemli yönlerinin ihmal edilmesine yol açmakta ve üniversitenin bir bütün olarak değil, belli bir yönüyle ele alınıp değerlendirilmesine neden olmaktadır. Denetim kültürünün yükseköğretim kurumlarına bir diğer önemli etkisi homojenleşmeye yol açmasıdır. Ayrıca, sıralamalarda iyi performans gösterme baskısı, uzun vadeli sürdürülebilirlik ve etik davranışlar/değerlendirmeler yerine verileri manipüle etmek ve kısa vadeli kazanımları önceliklendirmek gibi stratejik davranışlara neden olmaktadır.

Sempozyumun son bildirisi ise uluslararası sıralamalar, performans baskısı ve siyasal baskıların Türkiye'de toplumsal cinsiyet çalışmaları alanında çalışan akademisyenleri nasıl etkilediğine odaklanmaktadır. Bir araştırma projesi kapsamında bu alanda çalışan 15 akademisyenle yapılan

derinlemesine mülakata dayanan bu çalışma, akademiye prekaryalaşma, zorlu rekabet ve uzun vadeli kariyer belirsizliği koşullarında akademisyenliğin nasıl dönüştüğünü toplumsal cinsiyet alanı özelinde ele alıyor. Akademik yaşamın uluslararası sıralamalar ve araştırma performansı ile rekabet temelli dönüşümünü akademisyenlerin duygusal emekleri ve iyi oluş halleri çerçevesinde tartışmaktadır.

Sempozyumu önerimizdeki bu üç konu ile, uluslararası sıralamaların yükseköğretim politikalarına ve akademik kültüre etkilerini medya görünürlüğü, denetim kültürü ve prekaryalaşan akademisyenlik üzerinden ele alarak sıralamaları metodolojik yetersizliklerinin ötesinde, kapsamlı bir çerçevede tartışmaya açmak istiyoruz.

Anahtar Kelimeler: uluslararası sıralamalar, yükseköğretimin medyatikleşmesi, denetim kültürü, liberal olmayan yönetim, toplumsal cinsiyet çalışmaları

Kaynakça

- Brankovic, J., Hamann, J. & Ringel, L. (2023). The institutionalization of rankings in higher education: continuities, interdependencies, engagement. *High Educ* 86, 719–731 <https://doi.org/10.1007/s10734-023-01018-8>
- Doğan, G. D. (2017). Akademik performans odaklı uluslararası üniversite sıralama sistemlerinin genel sıralamalarına ve ölçütlerine göre değerlendirilmesi. Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara. Yayımlanmamış Doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Hazelkorn, E. (2013) World-Class Universities or World-Class Systems? Rankings and Higher Education Policy Choices. In: *Rankings and Accountability in Higher Education: Uses and Misuses*, UNESCO, Paris, 2-23.
- IREG. (2023). IREG Guidelines for Stakeholders of Academic Rankings. <https://ireg-observatory.org/en/initiatives/>
- Shore, C. (2008). Audit culture and Illiberal governance: Universities and the politics of accountability. *Anthropological Theory*, 8(3), 278-298. <https://doi.org/10.1177/1463499608093815>
- Shore, C. & Wright, S. (2024). *Audit Culture: How Indicators and Rankings are Reshaping the World*. Pluto Press
- Strathern, M. (2000). *Audit Cultures: Anthropological Studies in Accountability, Ethics and the Academy* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203449721>

Uluslararası Sıralamalar ve Yükseköğretimin Medyatikleşmesi

Bir bilim kurumu olarak üniversitelerin toplumla iletişimi açısından medyada görünürlüğünün öncelikle yapılan bilimsel çalışmaların, kültür sanat faaliyetlerinin topluma duyurulması olması beklenebilir. Bu noktada bilimle ilintili konuların, bu konularda uzmanlığı ya da derinlemesine bilgisi olmayan kitlelere duyurulmasını amaçlayan “bilim iletişimi” alanı ayrı bir uzmanlık alanı olarak gelişmektedir. Uluslararası sıralamaların etkisi ile medyada artan ‘ilk 500’de ya da ilk 1000’de hangi üniversitelerin olduğu’, ‘belirli bir alanda dünyada en iyi 50 üniversite listesi’ gibi haberlerin yaygınlığı ise piyasalaşan ve öğrenci çekme ve ‘tanınırlık yarışında’ olan yükseköğretim kurumlarına ve sistemlerine işaret etmektedir. Sıralama haberlerinin nasıl verildiği de söylemsel olarak kamuoyunun ve karar alıcıların yükseköğretim anlatısını etkilemektedir (Stack 2016). Üniversitelerin kendi bilimsel faaliyetlerini topluma aktarmakta yetersiz kaldığı noktada, çoğunlukla sıralamalarla gündeme gelmek üniversitelere dair toplumsal algıyı da şekillendirmekte, ‘başarılı’ ve ‘iyi’ üniversite tanımını etkilemektedir. Bu

noktada bilim iletişimi alanının halkla ilişkiler anlayışı ile uluslararası sıralamaların yol açtığı ‘tanıtım ve pazarlama’ odaklı halkla ilişkiler stratejileri yükseköğretim kurumları için çatışmalı karar alanları haline gelmiştir. Bu çatışma üniversitelerin halkla ilişkiler ve bilim iletişimi faaliyetlerini yakından etkilemektedir.

Bu çerçevede bu çalışmada son bir yılda Türkiye’de gazetelerde yer alan üniversite haberleri ve üniversite sıralamaları derlenerek üniversitelerin medya görünürlüğünde sıralamaların etkisi ele alınacaktır. Bir medya ajansının veritabanı kullanılarak “üniversite” ve “sıralamalar” terimleri ile elde edilen arama sonuçları kodlanarak ulusal gazetelerde üniversitelerin ne tür konularda hangi sıklıkta haber olduğu ve bunların ne kadarının uluslararası sıralamaları içerdiği tespit edilecektir. Örneğin yüzde kaç bilimsel araştırmaya ilişkin haberleri, yüzde kaç uluslararası sıralamaları içermektedir? Hangi üniversiteler hangi haber türleri ile daha fazla haberde yer almıştır? vb. Son yıllarda yerel gazetelerin şehirlerindeki üniversitelerin uluslararası sıralamalardaki yerlerine dair haber sayılarında ciddi bir artış görülmekle birlikte, bu çalışma ulusal gazetelerle sınırlı tutulmuştur. Son bir yıl içerisinde bu çerçevede 10.000’den fazla haber bulunduğu için kongrede çalışmanın ilk bulgularının sunulması hedeflenmektedir. Çalışmanın ikinci aşamasında bu haberlerin söylem analizi yapılması ve Türkiye’de yükseköğretim algısına etkilerinin tartışılması hedeflenmektedir. Bildiride bu tür haberlerden çeşitli örnekler paylaşılacaktır.

Kaynakça

- Barats, C. Dissemination of international rankings: characteristics of the media coverage of the Shanghai Ranking in the French press. *Palgrave Commun* 6, 77 (2020). <https://doi.org/10.1057/s41599-020-0440-5>
- Dixon, Ruth, Christiane Arndt, Manuel Mullers, et al. 2013. “A Lever for Improvement or a Magnet for Blame? Press and Political Responses to International Educational Rankings in Four EU Countries.” *Public Administration* 91(2): 484–505.
- Stack, Michelle. (2021). *Global University Rankings and the Politics of Knowledge*. University of Toronto Press.
- Stack, Michelle. (2016). *Global University Rankings and the Mediatization of Higher Education*. Palgrave Macmillian

Uluslararası Sıralamalar ve Denetim Kültürü (Audit Culture)

Yükseköğretimde denetim kültürü (audit culture), üniversitelerin etkinliğini değerlendirmek ve üniversiteleri birbirleriyle karşılaştırmak için kullanılan ölçütler, ölçevler ve performans göstergelerinin ortaya çıkması ve giderek çoğalmasıyla kendini göstermiştir. Bu denetim kültürünün ortaya çıkışında üniversitelerin kurumsal davranış ve önceliklerini şekillendirir hale gelmiş üniversite sıralamalarının etkisi oldukça büyüktür. Bu bildiri ile denetim kültürünün üniversite sıralamalarına yansımaları, üniversitelerin işleyişi ve misyonlarını algılama biçimlerinde yarattığı değişimler incelenmektedir.

Denetim kültürünün üniversite sıralamaları üzerindeki başlıca etkilerinden biri, kurumsal önceliklerin ölçülebilir çıktılara kaymasıdır. Sıralamalarda yükselme arzusuyla yönlendirilen üniversiteler, yüksek etkili dergilerde araştırma yayımlamak, büyük araştırma hibeleri almak ve uluslararası görünürlüğü artırmak gibi kolayca ölçülebilen faaliyetleri önceliklendirme eğilimindedir. Bu faaliyetler şüphesiz önemli olsa da, araştırma performans ölçülerine yapılan vurgu, öğretim kalitesi, topluluk katılımı, topluma hizmet ve öğrencilerin bütünsel gelişimi gibi yükseköğretimin diğer önemli yönlerinin ihmal edilmesine yol açmakta ve üniversitenin bir bütün olarak değil, belli bir yönüyle ele alınıp değerlendirilmesine neden olmaktadır.

Denetim kültürünün yükseköğretim kurumlarına bir diğer önemli etkisi homojenleşmeye yol açmasıdır. Sıralamalardaki konumunu iyileşme çabası içinde olan üniversiteler, benzer stratejiler benimsemekte ve bu amaçla benzer konulara/unsurlara odaklanmaktadır. Bu da kurumsal profillerde bir yakınsamaya yol açmakta, yeniliği teşvik etmek ve çok çeşitli toplumsal ihtiyaçları karşılamak için gerekli olan üniversitelerin çeşitliliğini ve özgünlüğünü zayıflatmaktadır. Ayrıca, sıralamalarda iyi performans gösterme baskısı, uzun vadeli sürdürülebilirlik ve etik davranışlar/değerlendirmeler yerine verileri manipüle etmek ve kısa vadeli kazanımları önceliklendirmek gibi stratejik davranışlara neden olmaktadır.

Denetim kültürünün etkisiyle gitgide popülerliği artan ve üniversiteler için bir araç olmaktan ziyade hedef haline gelen üniversite sıralamaları geçerlilik ve güvenilirlik açısından da oldukça sorunludur. Belli bir dayanağı olmayan ölçütlere ve bu ölçütlere atanan ağırlıklara göre oluşturulan sıralamalar, önyargıları ve çarpıtmaları beraberinde getirmekte, üniversitelerin gerçek kalitesini ve etkisini çoğunlukla yanlış yansıtmaktadır. Öte yandan, sıralamalara odaklanmak, daha iyi kaynaklara sahip ve daha köklü ve büyük üniversitelerin ölçülen boyutlarda daha iyi performans göstermesine neden olmakta, adil olmayan rekabetçi bir ortam yaratmaktadır.

Sonuç olarak, denetim kültürü üniversite sıralamalarını önemli ölçüde şekillendirmekte, kurumsal davranış ve öncelikleri etkilemektedir. Sıralamalar birer araç olarak kullanılabilir ve iyileştirmeleri teşvik edebilir ancak mevcut durumdaki kullanımları ve yükseköğretim sektöründeki egemenlikleri, etkilerinin eleştirel bir şekilde incelenmesini gerektirmektedir. Üniversiteler ve sıralamaların tüm diğer paydaşları, ölçülebilirlik, karşılaştırılabilirlik ve sıralamalarda daha yüksek konum arayışının yükseköğretimin çeşitli ve çok yönlü doğasını zayıflatmadığından emin olmalıdır.

Kaynakça

- Brankovic, J. (2022). Why Rankings Appear Natural (But Aren't). *Business & Society*, 61(4), 801-806. <https://doi.org/10.1177/00076503211015638>
- Brankovic, J., Hamann, J. & Ringel, L. (2023). The institutionalization of rankings in higher education: continuities, interdependencies, engagement. *High Educ* 86, 719–731 <https://doi.org/10.1007/s10734-023-01018-8>
- Doğan, G. D. (2017). Akademik performans odaklı uluslararası üniversite sıralama sistemlerinin genel sıralamalarına ve ölçütlerine göre değerlendirilmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara. Yayınlanmamış Doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Hazelkorn, E. (2013) World-Class Universities or World-Class Systems? Rankings and Higher Education Policy Choices. In: *Rankings and Accountability in Higher Education: Uses and Misuses*, UNESCO, Paris, 2-23.
- IREG. (2023). IREG Guidelines for Stakeholders of Academic Rankings. <https://ireg-observatory.org/en/initiatives/>
- Shore, C. (2008). Audit culture and Illiberal governance: Universities and the politics of accountability. *Anthropological Theory*, 8(3), 278-298. <https://doi.org/10.1177/1463499608093815>
- Shore, C. & Wright, S. (2024). *Audit Culture: How Indicators and Rankings are Reshaping the World*. Pluto Press
- Strathern, M. (2000). *Audit Cultures: Anthropological Studies in Accountability, Ethics and the Academy* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203449721>

İlliberal' Yönetim Baskısında Toplumsal Cinsiyet Çalışmak

Bu çalışmada uluslararası sıralamalar, performans baskısı ve siyasal baskıların Türkiye’de toplumsal cinsiyet çalışmaları alanında çalışan akademisyenleri nasıl etkilediğine odaklanmaktadır. Bir araştırma projesi kapsamında bu alanda çalışan 15 akademisyenle yapılan derinlemesine mülakata dayanan bu çalışma, akademiye prekaryalaşma, vahşi rekabet ve uzun vadeli kariyer belirsizliği koşullarında akademisyenliğin nasıl dönüştüğünü toplumsal cinsiyet alanı özelinde ele almaktadır. Bu karmaşık ortam, bilimsel bilginin üretimini engellemekte ve akademisyenlerin çalışmalarına tam olarak katılma ve duygusal olarak yatırım yapma becerilerini engellemektedir.

Mills'in döneminden bu yana, özellikle entelektüel zanaatkarlık olarak görülen akademik çalışmalar konusunda çok şey değişti. Toplumsal cinsiyet karşıtı seferberlik ve toplumsal cinsiyete yönelik saldırılar nedeniyle sosyal bilimcilerin ve özellikle toplumsal cinsiyet çalışmaları alanında çalışanların sayısının artması nedeniyle üniversitenin mevcut durumunun önümüzdeki yıllar için pek sürdürülebilir olmadığını (Connel, 2019: 70) ileri sürüyoruz. Akademisyenler istikrarsız koşullarla, zorlu rekabetle, stres altında ve uzun vadeli kariyer belirsizlikleriyle karşı karşıya. Üniversitenin bu sürdürülemez durumunun (Pehlivanli ve Eslen-Ziya, 2023) belirli bir yönetim biçimiyle yakından ilişkili olduğunu görüyoruz; daha önce var olan sosyal yapılardan faydalanmak için araçları pragmatik bir şekilde kullanırken, söz konusu yapıların sürdürülebilirliği için bir yol haritası sunmamak.

Son yıllarda siyaset bilimciler ve analistler dünya çapında, yalnızca seçim zaferini hedefleyen değil aynı zamanda açıkça başarılı bir yönetim için yeni yollara öncülük eden belirli bir başarılı yönetim biçimini yeniden değerlendirmek zorunda kaldılar. Bu yaklaşım, aileyi ana akımlaştırma, toplumsal cinsiyet eşitliği savunucularına saldırmak için 'cinsiyet ideolojisini' hedefli bir araç olarak kullanma (Grzebalska, 2015) ve bunu yaparken örneğin Avrupa'daki mülteci krizinden yararlanma (Krzyżanowski, 2018) gibi muhafazakar anlatılardan yararlanmaktadır. Siyaset bilimciler bu yönetim modelini “demokratik otoriterlik” (Bracanti, 2014) veya “liberal olmayan devlet” (Petö, 2016) olarak adlandırarak anlamaya ve açıklamaya çalışmışlardır.

Bu “liberal olmayan” yönetim biçimi akademik sistemi, ve de toplumsal cinsiyet çalışmaları gibi eleştirel bilgi üretmeyi temel alan disiplinleri etkiliyor. Bu alanda çalışan akademisyenler, ulusal ve ulusötesi politikaların yüksek öğrenim üzerindeki olumsuz etkilerini nasıl yönetebiliyor? Mevcut akademik ortamda, özellikle Toplumsal Cinsiyet Çalışmalarıyla ilgili olarak hayatta kalma stratejilerini nasıl biçimlendiriyorlar ve geleceklerini nasıl görüyorlar? Çalışma, Türk akademisindeki bireysel baskıların yanı sıra hükümet, kurumsal ve toplumsal engellerden kaynaklanan yapısal baskıların altını çizmektedir. Bu karmaşık alanda yol alırken, üniversite sisteminin sürdürülebilirliği sorgulamakta ve mevcut uygulamaların yeniden değerlendirilmesine yönelik acil ihtiyacı vurgulamaktadır.

Kaynakça

- Bracanti, D. (2014). Democratic authoritarianism: Origins and effects. *Annual Review of Political Science*, 17, 313-326.
- Birler, Ö. (2012). Neoliberalization and foundation universities in Turkey. In *Neoliberal transformation of education in Turkey: political and ideological analysis of educational reforms in the age of the AKP* (pp. 139-150). New York: Palgrave Macmillan US.
- Connell, R. (2019). *The good university: What universities actually do and why it's time for radical change*. Bloomsbury Publishing.: 70

- Doğan, S., & Selenica, E. (2022). Authoritarianism and academic freedom in neoliberal Turkey. *Globalisation, Societies and Education*, 20(2), 163-177.
- Eslen-Ziya, H., & Pehlivanli, E. (2022). The search for alternative knowledge in the post-truth era: Anti-vaccine mobilization during the COVID-19 pandemic in Turkey. *Cogent Social Sciences*, 8(1), 2130213.
- Grzebalska, W. (2022). Gender Politics of " Illiberal Pragmatics" in the Polish Defense Sector. *Politics and Governance*, 10(4), 61-71.
- Krzyżanowski, M. (2018). Social media in/and the politics of the European Union: Politico-organizational communication, institutional cultures and self-inflicted elitism. *Journal of Language and Politics*, 17(2), 281-304.
- Mills, C. W. (1959). The promise of sociology. *Seeing ourselves*, 1-5.:197
- Pehlivanli, E., & Eslen-Ziya, H. (2023). Conceptualizing academic sustainability. *Feminist Media Studies*, 1-5.
- Petö, A. (2020). Academic freedom and gender studies: An alliance forged in fire. *Gender and Sexuality Journal*.

QUESTIONS AND CONCERNS OF PROSPECTIVE STUDENTS DURING UNIVERSITY SELECTION: A COMPARATIVE STUDY OF TURKISH AND INTERNATIONAL PERSPECTIVES

Harun Serpil and Mehmet Şengül

Introduction

The necessity of higher education for employment and career advancement is well-documented. According to the World Bank, higher education enhances employability and earnings potential, with university graduates experiencing significantly lower unemployment rates compared to those without tertiary education (World Bank, 2020). The demand for skilled labour in knowledge-based economies further underscores the importance of higher education (OECD, 2019). Over the past two decades, access to higher education has expanded significantly. Globally, the gross enrolment ratio in tertiary education increased from 19% in 2000 to 38% in 2019 (UNESCO, 2021). This surge is attributed to various policy initiatives aimed at democratizing education and making it more inclusive.

The Bologna Process, initiated in 1999, aimed to create a coherent and compatible European Higher Education Area (EHEA). Bologna Follow-up Implementation reports indicate substantial progress in key areas such as the adoption of a three-cycle degree system, quality assurance, and recognition of qualifications. The 2020 Bologna Implementation Report highlights that over 90% of participating countries have implemented the first two cycles (bachelor's and master's degrees) in line with Bologna guidelines (European Commission, 2020). Türkiye's ambitious "One University for Each Province" project launched in 2006 has dramatically increased the number of higher education institutions. From 2006 to 2023, the number of universities in Turkey grew from 77 to 208 (Council of Higher Education, 2023). This policy aimed to provide local access to higher education, reduce regional disparities, and stimulate socio-economic development.

In addition, several large universities in Türkiye were divided to create new institutions. This division aimed to enhance administrative efficiency, improve educational quality, and manage growing student populations. The increase in the number of universities has also led to a rise in student enrolments with higher education enrolment reaching over 8 million in 2023 (Council of Higher Education, 2023). The global expansion of higher education is evident in the increasing number of universities and students. Between 2000 and 2020, the number of tertiary education institutions worldwide increased by over 50%, and student enrolment grew from 100 million to 220 million (UNESCO, 2021). This growth reflects the rising demand for higher education and the recognition of its role in socio-economic development. Internationalization is a significant trend in higher education, marked by the growing proportion of international students. In 2020, there were over 5.3 million international students globally, a significant increase from 2 million in 2000 (OECD, 2020). There are more than 300,000 international students from 198 countries enrolled in Turkish universities (Council of Higher Education, 2023).

Aim

The purpose of this study is to identify the topics that prospective students are most curious about regarding tertiary education and the qualities they are most looking for in universities through the questions they ask.

Method

As the method, retrodictive qualitative modelling was adopted in three phases. In the 1st phase, 104 volunteering participants (59 female/45 male students; 76 Turkish/28 international students) attending two student fairs (2nd University Promotion and Preference Days-2. Üniversite Tanıtım ve Tercih

Günleri organized by Ankara Municipality and Ankara University Preference Fair-Ankara Üniversite Tercih Fuarı organized by Eket Fair Organisation) were selected. A semi-structured interview form finalised through expert opinion was employed. In the 2nd phase, a Telegram chat group was set up and the students asked questions about university preference for six weeks (July-August 2023). In the 3rd phase, in-depth interviews were held with 12 volunteering students, based on emerging themes from the questions posted in the Telegram group. By following the tenets of grounded theory, the qualitative analysis was conducted by using NVivo program.

Findings

The preliminary findings revealed that the students had to cope with lack of clear information accessible through university homepages. For example, they stated they could not even reach information about open program lists and medium of instruction since course packages are not explicitly stated in homepages of most universities, which leads to confusion especially for international students. Furthermore, they needed information on student residence opportunities on campus, quality/quantity of faculty members, availability of Erasmus opportunities, and campus life and facilities as well as user-unfriendly webpage design. One striking finding is that whereas international students inquire about adaptation-related questions such as orientations offered, availability of open program list, on-the-job training, and the nature of the medium of instruction, Turkish students raise concerns mostly about Erasmus opportunities, on-campus dormitory and other facilities, and ECTS label. The other interesting point is female students initially inquire about the remoteness of public dormitories to the campus and open hours of the university library. Our analysis of the in-depth data also revealed that international students plan to live in Türkiye after securing a job, while most of the Turkish students aim to pursue their career in Europe, USA, or Canada. Last but not least, the analysis demonstrated that female students feared to live in remote campuses.

Implications & Suggestions

This study has highlighted the issues that students consider important in the university selection process, which should be carefully considered by university administrators. In addition, the students who participated in the research believe that having university promotion fairs virtually will increase participation, since many students are unable to attend them due to limited financial resources. It was observed that students in the university selection process have not yet overcome the stress of the university placement exam, and they are experiencing the stress of making the right choice. It is critical for universities to keep their websites up to date, considering both Turkish and non-Turkish students. When designing the university website, a needs analysis should be carried out, and contents tailored specifically for current and prospective students should be prepared in the light of this analysis.

Keywords: internationalization, access to higher education, international students. massification, retrodictive qualitative modelling, university student fairs

References

- Council of Higher Education (Türkiye). (2023). Statistical data. <https://www.yok.gov.tr/en/Sayfalar/news/2023/new-statistics-in-higher-education.aspx>
- European Commission. (2020). Bologna Process Implementation Report. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/publications/european-higher-education-area-2020-bologna-process-implementation-report>
- OECD. (2019). Education at a Glance 2019. https://read.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2019_f8d7880d-en

OECD. (2020). Education at a Glance 2020. https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2020_69096873-en

UNESCO. (2021). Global Education Monitoring Report. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379875>

World Bank. (2020). World Development Report. <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2020>

LANGUAGE TESTING IN THE WORLD: POST-PANDEMIC TRENDS AND SUGGESTIONS

Mehmet Şengül, Merve Nur Yüce and Remzi Balcı

Digitalisation, technology revolution, wars, migration, and globalisation have led to increase in the demand on foreign and second language education (Block, 2008; Rao, 2019). Amongst many foreign languages, being the primary language of several influential countries and common language all over the world, English is a lingua franca, enabling communication amongst speakers with different native languages (Galloway & Rose, 2015; Jenkins, 2009). It is used for various purposes and contexts such as trade, education, international relations, travel, etc. Its prominence as a default language in politics, economics, and culture seems to ensure its widespread use in business operations, trade contracts, academic communication, technology, tourism, and political negotiations and strategies (O'Regan, 2021; Roshid & Kankaanranta, 2023).

The increasing interest in English has led to widespread demand in English language education (Galloway et al., 2017). Language education cannot be separated from language testing and assessment. Though there are a good amount of studies in language testing (Brown, 2011; Cheng, 2008; McNamara, 2012; Weir, 2005), it needs to be further studied considering its complexity. While testing refers to the administration of specific set of questions to measure an individual's knowledge or skills in a particular area, assessment as a broader term encompasses different methods to evaluate a learner's progress and skills. Since languages, English as well, are evolving along with time and technology, language testing trends seem to change (Toprak, 2019). In addition, Covid-19, announced as pandemic by WHO on March 2020, has triggered the dramatic shift into online environments.

The purpose of this study is to explore the trends in language testing studies in the world. In line with this objective, over 300 articles published journals and papers that specifically focus on language testing were analysed through systematic analysis. Both quantitative and qualitative research designs were employed to take a large-angled photo of language testing. Since the study has not ended, preliminary findings and results are provided. As a result of the content analysis, one of the most prominent findings of the study is that the most researched topic was regarding reliability, validity issues. It was also found that computer-based studies were more prominent and quantitative research approaches were used more frequently. In the light of these findings, constructive suggestions with regard to government and NGOs' policies and academic studies were presented for researchers, journal editors, administrators and policy makers to allow better policies and relevant research to feed and be fed from each other.

Keywords: testing, language testing, assessment, evaluation, English as a foreign language

References

- Block, D. (2008). Language education and globalization. *Encyclopedia of language and education*, 1, 31-43.
- Brown, J. D. (2011). *Testing in language programs: A comprehensive guide to English language assessment*. [Jamesa Dean Brown].
- Cheng, L. (2008). The key to success: English language testing in China. *Language testing*, 25(1), 15-37.

- Galloway, N., Kriukow, J., & Numajiri, T. (2017). Internationalisation, higher education and the growing demand for English: An investigation into the English medium of instruction (EMI) movement in China and Japan.
- Galloway, N., & Rose, H. (2015). *Introducing global englishes*. Routledge.
- Jenkins, J. (2009). English as a lingua franca: Interpretations and attitudes. *World Englishes*, 28(2), 200-207.
- McNamara, T. (2012). English as a lingua franca: The challenge for language testing. *Journal of English as a lingua franca*, 1(1), 199-202.
- O'Regan, J. P. (2021). *Global English and political economy*. Routledge.
- Rao, P. S. (2019). The role of English as a global language. *Research journal of English*, 4(1), 65-79.
- Roshid, M. M., & Kankaanranta, A. (2023). English communication skills in international business: Industry expectations versus university preparation. *Business and Professional Communication Quarterly*, 23294906231184814.
- Toprak, T. E. (2019). Emergent trends and research topics in language testing and assessment. Toprak Yildiz, TE (2019). Emergent Trends and Research Topics in Language Testing and Assessment. *Mediterranean Journal of Educational Research*, 13(28), 66-81.
- Weir, C. J. (2005). *Language Testing and Validation: An Evidence-Based Approach*. Macmillan.

Yeni Paradigmalar Işığında Yükseköğretimde Mesleki Gelişimi Yeniden Yapılandırmak

YÖMEGA

Öğretim elemanları için mesleki gelişim olanakları giderek artmakta ve çeşitlenmektedir. Çoğu yükseköğretim kurumlarında olan yapısal öğrenme öğretme ve benzeri merkezlerin dışında, özel kuruluşlar, diğer ülkelerden veya üniversitelerden uzmanların, STK'ların düzenlediği mesleki gelişim etkinlikleri vardır. Bunların dışında sosyal medyada resmi olmayan birçok etkinlik duyuruları dikkati çekmektedir. Ancak, öğretim elemanları mesleki gelişim amacıyla bunların arasından hangilerine katılacaklarını belirlemeleri ve yaptığı seçimin gerçekten etkili öğrenim çıktıları yaratacak olup olmadığını göz önüne almalıdırlar.

Bu etkileşimli atölye çalışmasında, eğitim paradigmalarının değişimi hakkındaki görüşler belirlenecek bunun sonucunda yükseköğretimde eğitimin niteliği artırmak ve öğretim elemanlarının mesleki gelişiminin güncel öğretim teknolojileri ve e-mentorluk gibi mesleki gelişim modelleri bağlamında yeniden yapılandırılması irdelenecektir. Etkinlikler, öğretim elemanlarının Yapay Zekâ (YZ) başta olmak üzere gelişen teknolojileri eğitim süreçlerine nasıl bütünleştirebileceklerini öğrenmeleri için tasarlanmıştır. Yapay Zekânın eğitimdeki potansiyelini ve bu teknolojilerin öğretim yöntemlerini ve tekniklerini nasıl dönüştürebileceği katılımcılarla birlikte keşfedilecektir. Atölye çalışması boyunca, Yapay Zekânın öncelikle öğrenmeyi öğrenci açısından ilgi çekici ve güdüleyici hale getirme, öğrencinin başarısını artırma, kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunma ve öğretim elemanlarının çoklu ortam materyali geliştirme, plan hazırlama ve ölçme-değerlendirme süreçlerini destekleme yolları üzerinde durulacaktır. Ayrıca bu kullanımların etik boyutları ve gelecekteki eğitim stratejilerini gerçekleştirmede ki yerleri ve yol haritaları tartışılarak daha etkili, yenilikçi ve kapsayıcı bir eğitim ortamı oluşturulması sağlanabilir.

Atölye çalışmaları Prof. Dr. Ali Ekrem Özkul, Prof. Dr. Atilla Elçi, Doç. Dr. Alev Ateş Çobanoğlu, Doç. Dr. Hasan Özcan, Prof. Dr. Aytaç Göğüş, Prof. Dr. Hadi Işık Aybay, Prof. Dr. Filiz Kalelioğlu ve Doç. Dr. Alev Elçi hocaların katkılarıyla gerçekleşecektir.

YÜKSEKÖĞRETİMDEKİ GÜNCEL KAVRAMLARIN BAĞLAMLARINI DÜŞÜNMEK ÜZERİNE BİR DENEME

Ömür Hakan Kuzu

Yükseköğretimin dönüşümünde çoktandır var olan ve birçok üniversitenin de misyon ve vizyon ifadelerinde yer verdiği kavramlar, özellikle son elli yılda neo-liberal ekonomi politikalarıyla ortaya atılan kavramlarla bağlamsal ‘kavram-bağlam-kavram silsileli’ bir ilişkiye dayalıdır. Çünkü bu kavramlar, uzun zamandır yaşanan küresel gelişmelere paralel olarak neo-liberalizmin ve post-modern kapitalizmin kamu kurumları ve özel sektör için çok önceden belirlediği güzergâhın koordinatlarını temsil etmektedirler. Bu koordinatların son yarım yüz yılda neo-liberal sosyo-ekonomik düzenin iki yeni kavramından olan ‘yeni kamu yönetimi’ ve ‘(yeni) işletmecilik’ anlayışlarından hareket ederek kamu yararına çalışan tüm kurumları piyasa/pazar odaklı hale getirdiğine tanık olunmaktadır.

Küresel gelişmeler, bütün eğitim sistemlerinde özellikle de yükseköğretimde önce demokratikleşme/kitleselleşme ve bürokratikleşme; sonrasında ise piyasalaştırma/pazarlaştırma ve özelleştirme etkinliklerini içeren karmaşık ve hızlı bir devinimi üniversiteler için kaçınılmaz kılmıştır. Bir kamusal hizmet olan yükseköğretim hizmetinde Anglo-Sakson yönetim ve eğitim tarzı daha belirgin hale gelmiş ve gelişmekte olan ülkelerin yükseköğretim sistemlerinde bir öykünmeye ya da benzeşmeye neden olmuştur. İşte tam bu noktada üniversiteler, dışarda piyasa/pazar dinamiklerine bağlı hale gelen ‘rekabet’ ve ‘uluslararasılaşma’ odaklı, içerde ise şirketler gibi yönetilen ‘stratejik’ kurumlara dönüşmüştür. Bunun sonucunda ise toplumsal bir değeri olan bilgi, ticari bir değeri/ederi olan yani pazara sunulması gereken hatta piyasa/endüstri için var olması gereken bir ürün/meta haline gelmiştir. Bu yeni bilginin adı da katma değer yaratan bilgi olarak tanımlanmıştır.

Bütün bu gelişmelerin sonucunda devlet-sektör-üniversite arasındaki simbiyotik ilişki üzerine dayalı ‘girişimci’ ve ‘yenilikçi’, eğitim ve araştırma misyonuna daha fazla eklenen topluma katkı misyonu ile ‘sürdürülebilir’ ve ‘sosyal sorumluluk üstlenici’, rekabet ve işbirliği ilişkisine zorlanan ‘paydaş katılımlı’ ve ‘mükemmeliyetçi’, her biri dünya çapında olmaya adanmış modellerle ‘uluslararası’, ‘kaliteli’, ‘akredite olmuş’ ve ‘sıralamalar içerisinde yer alan’ ve ‘yönetişim’ stratejisi ile ‘şeffaf’ ve ‘hesap verebilir’ bir yandan da ‘özerk’ ve ‘özgür’ üniversite modeli, tüm yükseköğretim sistemleri için reçete haline getirilmiştir. Söz konusu bu reçete, 19. yüzyılın sonlarından itibaren ülkelerin sosyo-ekonomik kalkınmasına odaklanan üniversiteleri bu kez yine ulusal kalkınmanın motoru ama aynı zamanda uluslararasılaşmanın öncülleri haline getirmekle birlikte değişen neo-liberal yapılarla uyum içinde hareket etmesini zorunlu kılmıştır. Bu reçetenin uygulanabilmesini ise değişim sancılarının belirtileri her ülkeye ve her üniversiteye göre farklılık göstermesine rağmen yeni bir çağ mümkün kılmıştır. Bu çağ “dijital dönüşüm” olarak nitelendirilmiş ancak ‘dijitalleşmenin’ üniversitelerin eğitim, araştırma ve toplumsal katkı faaliyetlerine etkisi yükseköğretim kurumlarını adeta sonsuz bir girdaba sürüklemiştir.

Bu çalışmada, belirsiz ve karmaşık hale gelen yükseköğretimin değişim sürecinde sıklıkla kullanılan eski/yeni kavramların bağlamsal düzlemde analizlerini yapmak suretiyle olum(suz)lanan yönleri üzerinde -bir- yeniden düşünme pratiğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu anlamda çalışmada yükseköğretim sistemi konusu üzerine literatürdeki değişim bileşenleri tarihsel ve kavramsal olarak izah edilirken kavramların hâkim sosyo-ekonomik yapılarla bağlamsal ilişkileri de değerlendirilmiştir.

Bu bağlamda çalışmanın araştırma sorusu, Türkiye yükseköğretim çalışmaları alanında bu tartışmaların ne anlamda ve kavram-bağlam-kavram ilişkisi ile nasıl ele alındığıdır. Bu sorunun cevaplarına

ulaşabilmek için sistematik tarama yöntemi tercih edilmiştir. Sistematik tarama, bir konu ya da soru(n) ile ilgili olarak akademik yayınları belirli ölçütler dâhilinde inceleyip var olan bilgileri daha çeşitli olarak ortaya çıkaran ve gelecek çalışmalara çalışılması gereken konular noktasında ipuçları sunan bir yöntem olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada da yükseköğretimin değişim kavramları üzerindeki açık retoriklerin saklı yönlerinin tartışılması amaçlandığından sistematik tarama yöntemi tercih edilmiş ve betimsel analiz yöntemi ile Türkiye yükseköğretim çalışmaları alanındaki dergiler üzerinde bir tarama gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya “Yükseköğretim”, “Yükseköğretim ve Bilim”, “Üniversite Araştırmaları” ve “Higher Education Governance and Policy” dergilerinde yer alan makaleler dâhil edilmiştir. Çalışmadan elde edilecek bulguların birer “psikotik” örgütlere dönüşmüş üniversiteler üzerine tartışmalara katkı sunması ümit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: yükseköğretimin dönüşümü, yeni kamu yönetimi, yeni işletmecilik

Kaynakça

- Adams, J. D., Black, G. C., Clemmons, J. R., & Stephan, P. E. (2005). Scientific teams and institutional collaborations: Evidence from U.S. universities, 1981-1999. *Research Policy*, 34(3), 259-285.
- Aktan, C. C. (2009). Yükseköğretimde değişim: Global trendler ve yeni paradigmlar. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 39-97.
- Altbach, P. G. (2011). The past, present, and future of the research university. In P. G. Altbach, & J.Salmi (Eds.), *The road to academic excellence the making of world-class research universities* (pp. 11-32). Washington DC: The World Bank.
- Altbach, P. G., & Knight, J. (2011). Higher education's landscape of internationalization. In P. G. Altbach (Ed.), *Leadership for world-class universities: challenges for developing countries* (pp. 108-127). New York: Routledge.
- Beckmann, A., & Cooper, C. (2013). Neoliberal globalisation, managerialism and higher education in England: Challenging the imposed 'order of things'. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 8(1), 5-24.
- Brown, M. (2015). Trajectories for digital technology in higher education. *Educause Review*, 50(4), 16-28.
- Çalıkoglu, A. (2023). Türkiye'de Yükseköğretimin Uluslararasılaşması: Tematik ve Metodolojik Bir Analiz. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6 (1) , 98-113.
- Dill, D., & Soo, M. (2005). Academic quality league tables, and public policy: A cross-national analysis of university ranking systems. *Higher Education*, 49(4), 495-533.
- Duderstadt, J. J. (2001). The future of the university in the digital age. *Proceedings of the American Philosophical Society*, 145(1), 54-72.
- Etzkowitz, H., & Leydesdorff, L. (2000). The dynamics of innovation: From national systems and “Mode 2” to a triple helix of university-industry-government relations. *Research Policy*, 29(2), 109-123.
- Fisch, C. ve Block, J. (2018). Six tips for your (systematic) literature review in business and management research, *Management Rev Q*, 68, 103-106.
- Göransson, B., & Brundenius, C. (Eds.). (2011). *Universities in transition: The changing role and challenges for academic institutions*. In International Development Research Centre (Ed.), *Insight and innovation in international development* (pp. 3-10). New York: Springer.

- Kerr, C. (2020). Üniversitenin kullanımları (Çev. E. Saraçoğlu). İstanbul: Küre Yayınları (The uses of the university, 2001).
- Knight, J. (1997). Internationalization of higher education: A conceptual framework. In J. Knight, & H. De Wit. (Eds.), Internationalization of higher education in Asia Pacific countries (pp. 5-19). Amsterdam: European Association for International Education.
- Kurul Tural, N. (2004). Küreselleşme ve üniversiteler. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Mintrom, M. (2008). Managing the research function of the university: Pressures and dilemmas. Journal of Higher Education Policy and Management, 30(3), 231-244.
- Nohutçu, Y. (2006). Bilgi toplumunda yükseköğretim kurumlarının yeniden yapılandırılması ve yönetimi: Başlıca eğilimler, gelişmeler ve Bologna süreci. Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 1(12), 50-66.
- Özsoy, S. (2011). Bilginin metalaşma süreci: Eğitimdeki yapısal dönüşüme ilişkin bazı çıkarımlar. F. Ercan ve S. Korkusuz Kurt (Ed.), Metalaşma ve iktidarın baskısındaki üniversite (ss.121-142). İstanbul: SAV Yayınları
- Saka, Y., & Yaman, S. (2011). Üniversite sıralama sistemleri; kriterler ve yapılan eleştiriler. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 1(2), 72-79.
- Salmi, J. (2002). Facing the challenges of the twenty-first century. Perspectives: Policy and Practice in Higher Education, 6(1), 8-12.
- Salmi, J. (2009). The challenge of establishing world-class universities. Washington DC: The World Bank.
- Scott, P. (2002). Küreselleşme ve üniversite: 21. yüzyılın önündeki meydan okumalar (Çev. S. Çiftçi). Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimler, 2(1),191-208.
- Seres, L., Pavlicevic, V., & Tumbas, P. (2018). Digital transformation of higher education: competing on analytics. Proceedings of INTED2018 Conference 5th-7th March 2018, Valencia, Spain, 9491-9497.
- Sievers, B. (2008). The psychotic university. Ephemera, 8(3), 238-257.
- Slaughter, S., & Laslie, L. (1997). Academic capitalism. Baltimore-London: The John HopkinsUniversity Press.
- Wissema, J. G. (2009). Towards the third generation university: Managing the university in transition. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Zabcı, F. Ç. (2002). Dünya Bankası'nın küresel pazar için yeni stratejisi: Yönetişim. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, (57)3, 151-179.

YÜKSEKÖĞRETİM MESLEKİ EĞİTİMDE YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR:

OSTİM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ MESLEK YÜKSEKOKULU MODELİ

Turan Şişman

Ekonomik ve toplumsal kalkınmayı hızlandırmanın bir yolu beşerî sermaye ile işgücünün niteliğini ve niceliğini artırmaktır. Bugün fiziki sermayeye ve niteliksiz insan gücüne dayanan geleneksel büyüme modellerinin yerine üretim faktörlerinin teknolojik tabanlı daha etkin kullanılmasını sağlayan ve teknik yakalara sahip beşeri sermayenin merkezine oturduğu içselleştirilmiş yeni nesil büyüme modelleri geçmiştir. Bugünün modern meslek eğitimine bakıldığında; bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan bir mesleğin veya sanatın gerektirdiği bilişsel, duyuşsal ve psikomotor ve teknik beceri ile meslek nosyonları ve 21. yy yetkinliklerini kazandırarak bireyin dengeli biçimde geliştirme süreci olduğu görülmektedir.

Mesleki eğitim ekonomik ve toplumsal kalkınmada önemli roller üstlenmekte olup özellikle bu rolü yerine getirirken kalkınma ile işgücü piyasası arasında güçlü bir bağ kurmaktadır. Küreselleşen dünya hem birçok fırsat alanı hem de birçok zorluk alanını beraberinde getirmektedir. Oluşan olumlu ve olumsuz bu her iki ortamda da mesleki eğitim bireylerin potansiyellerini geliştirerek kendi kariyer geliştirme yollarında yeni yaklaşımlar ve bakış açıları kazandırmaktadır.

Bu kapsamda Cumhuriyetin 100. Yılında OSTİM Teknik Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, iş dünyasının ihtiyaç duyduğu ve duyacağı nitelikli teknik personeli yetiştirmeyi amaçlayan, uygulamalı eğitime dayalı bir model geliştirmiş olup içinde bulunduğu OSTİM Organize Sanayi Bölgesi ekosistemi ile yakın iş birliği içinde çalışarak öğrencilerini sanayiye ve iş hayatına entegre etmeye çalışmaktadır. Bu çalışmada; uygulamalı eğitim, sanayi ile iş birliği, istihdam odaklı eğitim, kısa sürede meslek sahibi olma, girişimcilik ve inovasyon gibi önemli kazanımları çıktı olarak veren yenilikçi bir eğitim-öğretim modelinin kurgusu, uygulama bileşenleri ve geliştirilmesi süreçleri irdelenecektir.